

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
İKTİSAT TEORİSİ BİLİM DALI

DAVRANIŞSAL İKTİSAT ÜZERİNE İNCELEMELER

Doktora Tezi

ÖZGE SELVİ KHAZAEİ

İstanbul, 2023

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
İKTİSAT TEORİSİ BİLİM DALI

DAVRANIŞSAL İKTİSAT ÜZERİNE İNCELEMELER

Doktora Tezi

ÖZGE SELVİ KHAZAEİ
Danışmanı: PROF. DR. DEVRİM DUMLUDAĞ

İstanbul, 2023

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	: Özge Selvi KHAZAEI
Anabilim Dalı	: İktisat
Programı	: İktisat Teorisi
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Devrim DUMLUDAĞ
Tez Türü ve Tarihi	: Doktora - 2023
Anahtar Kelimeler	: Kazanç-Kayıp Asimetrisi, Panel Veri Analizi, Kayıptan Kaçınma, Sabit Etkiler

ÖZ

DAVRANIŞSAL İKTİSAT ÜZERİNE İNCELEMELER

Davranışsal iktisat, tüketim ve tasarruf modellerinde beklentilerin, isteklerin, sosyal normların ve alışkanlıkların dikkate alınmasını sağlamıştır. Kayıp durumunun bireylerin faydası üzerinde eş değer bir kazançtan daha fazla etkili olması bu alandaki önemli araştırma konularından birisidir. Kazanç- kayıp asimetrisi çoğunlukla bahis ya da deneyler aracılığıyla karar faydası üzerinden araştırılmıştır. Bu çalışma, özgün olarak, gelirden beklenen değişiklikler yerine gerçekleşen değişikliklerin, deneyimlenen fayda üzerindeki etkisini inceleyerek mevcut literatüre katkıda bulunmaktadır. Analizde ulusal düzeyde nüfusu temsil eder nitelikteki Alman SOEP panel veri seti kullanılmıştır.

Deneyimlenen fayda, yaşam memnuniyeti ve gelir memnuniyeti değişkenleri aracılığıyla analize dahil edilmiştir. Bireyin gelirinde son beş yılda gerçekleşen değişimlerin yaşam memnuniyeti ve gelir memnuniyetine etkisi Sabit Etkiler Yöntemi ile tahmin edilmiştir. Modelde hanehalkı geliri, istihdam durumu, hanehalkı kompozisyonu ve sağlık durumu gibi etmenler kontrol edilmiştir. Sonuçlar, gelirdeki artışların en düşük gelir grubu dışında pozitif ve önemli bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Kayıpların etkisi ise beklendiği gibi negatif ve anlamlıdır. İlk yıl dışında genel olarak kayıpların yaşam ve gelir memnuniyetini kazançlardan daha çok etkilediği görülmüştür.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: Özge Selvi KHAZAEI
Field	: Economics
Programme	: Theory of Economics
Supervisor	: Professor Devrim DUMLUDAĞ
Degree Awarded and Date	: Doctorate - 2023
Keywords	: Gain-Loss Asymmetry, Panel Data Analysis, Loss Aversion, Fixed Effects

ABSTRACT

ESSAYS ON BEHAVIORAL ECONOMICS

Behavioral economics has ensured that expectations, desires, social norms and habits are taken into account in consumption and savings models. One of the important research topics of behavioral economics is that losses have a greater effect on the utility of individuals than an equivalent gain. Gain-loss asymmetry has mostly been investigated through decision utility through betting or experiments. This study contributes to the existing literature by examining the effect of actual changes, rather than expected changes in income, on the experienced utility. A nationally representative panel, the German SOEP, was used in the analysis.

The experienced utility was included in the analysis through life satisfaction and income satisfaction variables. The effects of the changes in the income of the individual in the last five years on life satisfaction and income satisfaction were estimated by the Fixed Effects Method. Factors such as household income, employment status, household composition, and health status are controlled. The results show that income increases do not have a positive and significant effect except for the lowest income group. The effect of losses is negative and significant, as expected. Except for the first year, it has been observed that losses generally affect life and income satisfaction more than gains.

TEŞEKKÜR

Yeterlilikten tez savunmasına kadar her aşamada yönlendirmesi ve desteğiyle bu süreci mümkün kıldığı için danışmanım Prof. Dr. Devrim Dumludağ’a anlayışı, sabrı ve yönlendirmeleri için ne kadar teşekkür etsem azdır. Tez izleme komitesi üyeleri Doç. Dr. Özge Gökdemir Dumludağ’a ve Prof. Dr. Murat Çokgezen’e tezime ayırdıkları vakitleri, önerileri ve değerlendirmeleri için minnettarım.

Ebeveynlerim Songül ve Memet Ali Yavuz’a kendi istekleri ve ihtiyaçlarından ödün vererek eğitimimi önceleyerek bu tezin oluşumuna en büyük katkıyı sağladıkları için, kardeşim Melis Ilgın Yavuz’a doktora sürecim boyunca verdiği “psikolojik” destek için ve eşim Abolfazl Khazaei’ye fedakâr yol arkadaşlığı için sonsuz teşekkür ediyorum. Ailemin koşulsuz sevgisi ve desteği olmadan bu zorlu süreci tamamlamam mümkün olmazdı.

Tezimi, tez yazım sürecinde vedalaşmak zorunda kaldığımız tavşanlarımız Aşkım, Cylon ve Habibi’ye ithaf ediyorum. Onların nezdinde tüm hayvanların alınıp satılabilen nesne muamelesi görmemesi, şiddete maruz kalmaması ve yaşam haklarına saygı duyulması için elimden geleni yapma sözü veriyorum.

Özge Selvi Khazaei

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

TABLO LİSTESİ.....	VII
ŞEKİL LİSTESİ.....	XIV
KISALTMALAR	XV
1. GİRİŞ.....	1
2. TEORİK ARKA PLAN.....	7
2.1. Marjinal Fayda ve Rasyonel Seçim Teorisi	7
2.2. Mutlak Gelir, Sürekli Gelir ve Yaşam Döngüsü Hipotezi.....	11
2.3. Tüketici ve Tüketim Teorilerine Yönelik Eleştiriler ve Görelî Gelir	14
2.4. Beklenti Teorisi ve Referansa Dayalı Tercihler	22
2.5. Karar Faydası ve Deneyimlenen Fayda	31
2.6. Fayda ve Mutluluk	34
3. LİTERATÜR TARAMASI.....	43
3.1. Gelir ve Mutluluk İlişkisine Dair Literatür Taraması	43
3.2. Gelir ve Mutluluk İlişkisinde Asimetrik Etkilere Dair Literatür Taraması	58

4. AMPİRİK ANALİZ.....	62
4.1. Veri Seti	62
4.2. Değişkenler ve Betimleyici İstatistikler.....	65
4.3. Bağımlı Değişkenler	66
4.4. Yaşam Memnuniyeti.....	66
4.5. Bireyin Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	69
4.6. Bağımsız Değişkenler	74
4.7. Kayıp ve Kazanç Değişkenleri	74
4.8. Diğer Bağımsız Değişkenler	85
4.9. Metodoloji ve Model	93
4.10. Regresyon Sonuçları	102
4.11. Kazanç ve Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi.....	103
4.12. Kazanç ve Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi.....	106
4.13. Kazanç ve Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerine Etkisinin Kategorik Gruplara Göre İncelenmesi	109
4.14. Cinsiyet	109
4.15. Almanya’da Doğmuş Olmak	113
4.16. Gelir Grupları.....	116
4.17. Kazanç ve Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerine Etkisinin Kategorik Gruplara Göre İncelenmesi	126

4.18.	Cinsiyet.....	127
4.19.	Almanya’da Doğmuş Olmak	131
4.20.	Gelir Grupları.....	134
4.21.	Bulgular Üzerine Tartışmalar	143
SONUÇ		148
EKLER		152
KAYNAKÇA.....		239

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1 : SOEP Panel Yapısı	63
Tablo 2 : SOEP Panel Katılım Deseni	64
Tablo 3 : SOEP Katılımcılarının Panelde Kaldıkları Sürenin Dağılımı	64
Tablo 4 : Çalışmada Kullanılan Değişkenlerin Listesi	65
Tablo 5 : Yaşam Memnuniyeti Özet İstatistikleri.....	67
Tablo 6 : Yaşam Memnuniyeti Panel Betimleyici İstatistikleri.....	68
Tablo 7 : Yaşam Memnuniyeti Değerler Arası Geçiş Olasılıkları.....	69
Tablo 8 : Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Özet İstatistikleri	70
Tablo 9 : Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Panel Betimleyici İstatistikleri	71
Tablo 10 : Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Değerler Arası Geçiş Olasılıkları	72
Tablo 11 : Katılımcıların Aylık Hanehalkı Gelir Gruplarına Göre Dağılımı	74
Tablo 12 : Hanehalkı Gelirine İlişkin Özet İstatistikler.....	76
Tablo 13 : Hanehalkı Aylık Net Geliri Üzerinden Oluşturulmuş Kazanç Değişkenlerine Dair Özet İstatistikler.....	78
Tablo 14 : Hanehalkı Aylık Net Geliri Üzerinden Oluşturulmuş Kayıp Değişkenlerine Dair Özet İstatistikler.....	80
Tablo 15 : Enflasyona ve Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Düzeltilmiş Hanehalkı Aylık Net Geliri Üzerinden Oluşturulmuş Kazanç Değişkenlerine Dair Özet İstatistikler	81
Tablo 16 : Enflasyona ve Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Düzeltilmiş Hanehalkı Aylık Net Geliri Üzerinden Oluşturulmuş Kayıp Değişkenlerine Dair Özet İstatistikler	82
Tablo 17 : Enflasyona ve Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Düzeltilmiş Hanehalkı Net Geliri Üzerinden Hesaplanmış Kazanç Kukla Değişkenleri	83
Tablo 18 : Enflasyona ve Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Düzeltilmiş Hanehalkı Net Geliri Üzerinden Hesaplanmış Kayıp Kukla Değişkenleri	84
Tablo 19 : Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı	85
Tablo 20 : Katılımcıların Almanya’da Doğma Durumuna Göre Dağılımı.....	86
Tablo 21 : Diğer Sürekli Değişkenlere İlişkin Özet İstatistikler	87

Tablo 22 : Katılımcıların Hanehalkı Kompozisyonuna Göre Dağılımı.....	90
Tablo 23 : Katılımcıların Güncel Sağlık Durumlarına Göre Dağılımları	91
Tablo 24 : Katılımcıların İstihdam Durumuna Göre Dağılımları	91
Tablo 25 : Yaşam Memnuniyeti Modelinin F Testi Sonuçları	97
Tablo 26 : Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modelinin F Testi Sonuçları	97
Tablo 27 : Yaşam Memnuniyeti Modeli için Dirençli Hausman Test Sonucu.....	98
Tablo 28 : Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modeli için Dirençli Hausman Test Sonucu.....	98
Tablo 29 : Yaşam Memnuniyeti Modeli için Heteroskedastisite Testi	100
Tablo 30 : Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modeli için Heteroskedastisite Testi.....	100
Tablo 31 : Yaşam Memnuniyeti Modeli için Otokorelasyon Testi	101
Tablo 32 : Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modeli için Otokorelasyon Testi.....	101
Tablo 33 : Gerçekleşen Değerlerle Kazanç ve Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi	103
Tablo 34 : Yaşam Memnuniyeti Modeline Yönelik F Testi	104
Tablo 35 : Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi	105
Tablo 36 : Gerçekleşen Değerlerle Kazanç ve Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi	106
Tablo 37 : Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modeline Yönelik F Testi	107
Tablo 38 : Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi ...	108
Tablo 39 : Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi.....	109
Tablo 40 : Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam).....	110
Tablo 41 : Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi	111
Tablo 42 : Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)	112
Tablo 43 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi	113
Tablo 44 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)	114
Tablo 45 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi.....	115

Tablo 46 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam).....	116
Tablo 47 : Gelir Gruplarına Göre Yaşam Memnuniyeti Baz Model	117
Tablo 48 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)	118
Tablo 49 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla).....	119
Tablo 50 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla).....	120
Tablo 51 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)	121
Tablo 52 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)	122
Tablo 53 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)	123
Tablo 54 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)	123
Tablo 55 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)	124
Tablo 56 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla).....	125
Tablo 57 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)	126
Tablo 58 : Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi.....	127
Tablo 59 : Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam).....	128
Tablo 60 : Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi	129
Tablo 61 : Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)	130

Tablo 62 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi.....	131
Tablo 63 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)	132
Tablo 64 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi	133
Tablo 65 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi II.....	133
Tablo 66 : Gelir Gruplarına Göre Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Baz Model	134
Tablo 67 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)	135
Tablo 68 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)	136
Tablo 69 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla).....	137
Tablo 70 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)	138
Tablo 71 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla).....	139
Tablo 72 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla).....	140
Tablo 73 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)	140
Tablo 74 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla).....	141
Tablo 75 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)	142
Tablo 76 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla).....	142
Tablo 77 : Gelirdeki Değişimlerin Yaşam Memnuniyetine Etkisi	146

Ek Tablo 1 : Gerçekleşen Değerlerle Kazanç ve Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi	152
Ek Tablo 2 : Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi.....	155
Ek Tablo 3 : Gerçekleşen Değerlerle Kazanç ve Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi.....	157
Ek Tablo 4 : Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi	159
Ek Tablo 5 : Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi.....	161
Ek Tablo 6 : Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam).....	163
Ek Tablo 7 : Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi....	165
Ek Tablo 8 : Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)	167
Ek Tablo 9 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi.....	169
Ek Tablo 10 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)	171
Ek Tablo 11 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi.....	173
Ek Tablo 12 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam).....	175
Ek Tablo 13 : Gelir Gruplarına Göre Yaşam Memnuniyeti Baz Model.....	177
Ek Tablo 14 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)	179
Ek Tablo 15 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla).....	181
Ek Tablo 16 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla).....	183
Ek Tablo 17 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla).....	185

Ek Tablo 18 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)	187
Ek Tablo 19 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)	189
Ek Tablo 20 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)	191
Ek Tablo 21 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)	193
Ek Tablo 22 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)	195
Ek Tablo 23 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)	197
Ek Tablo 24 : Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi	199
Ek Tablo 25 : Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)	201
Ek Tablo 26 : Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi	203
Ek Tablo 27 : Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)	205
Ek Tablo 28 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi	207
Ek Tablo 29 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)	209
Ek Tablo 30 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi	211
Ek Tablo 31 : Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)	213
Ek Tablo 32 : Gelir Gruplarına Göre Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Baz Model	215
Ek Tablo 33 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)	217

Ek Tablo 34 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların	
Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)	219
Ek Tablo 35 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların	
Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)	221
Ek Tablo 36 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların	
Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)	223
Ek Tablo 37 : Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların	
Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla).....	225
Ek Tablo 38 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri	
Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)	227
Ek Tablo 39 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Gelir	
Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)	229
Ek Tablo 40 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri	
Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla).....	231
Ek Tablo 41 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Gelir	
Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)	233
Ek Tablo 42 : Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Gelir	
Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)	235
Ek Tablo 43 : Gelirdeki Değişimlerin Yaşam Memnuniyetine Etkisi.....	237

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1 : Beklenti Teorisinin Değer Fonksiyonu	24
Şekil 2 : Yaşam Memnuniyeti Histogram.....	66
Şekil 3 : Gelir Memnuniyeti Histogram	70
Şekil 4 : Yaşam ve Gelir Memnuniyeti Değişkenlerinin Yıllara Göre Medyan Değerleri	73
Şekil 5 : Yaşam ve Hanehalkı Geliri Memnuniyetinin Gelir Grubuna Göre Kutu Grafiği	75
Şekil 6 : Hanehalkı Gelirinin 1991-2019 Yılları Arasındaki Ortalamaları.....	77
Şekil 7 : Yaşam ve Gelir Memnuniyetinin Cinsiyete Göre Kutu Grafiği.....	86
Şekil 8 : Yaşam ve Gelir Memnuniyetinin Orijine Göre Kutu Grafiği	87
Şekil 9 : Yaşam ve Gelir Memnuniyetinin Yaş Gruplarına Göre Kutu Grafiği	88
Şekil 10 : Yaşam ve Gelir Memnuniyeti Değişkenlerinin Eğitimde Geçen Süreye Göre Ortalamaları	89
Şekil 11 : Yaşam ve Gelir Memnuniyetinin İstihdam Durumuna Göre Kutu Grafiği....	92

KISALTMALAR

<i>ABD</i>	Amerika Birleşik Devletleri
<i>BHPS</i>	British Household Survey
<i>GSS</i>	General Social Survey
<i>GSYİH</i>	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
<i>OECD</i>	Organization for Economic Co-operation and Development
<i>SOEP</i>	German Socio-Economic Panel
<i>WVS</i>	World Values Survey

1. GİRİŞ

İnsanlar gelirleri artarsa mutlu olur mu? Ya da gelirimiz azaldığında ne kadar mutsuz oluruz? Genellikle gelir ile mutluluk arasında sezgisel olarak pozitif yönlü bir ilişki olduğu düşünülür. Ancak, mutluluk ekonomisi kapsamındaki çalışmalar gelir-mutluluk ilişkisinin ilk etapta görüldüğünden daha karmaşık olduğunu gösteren bulgulara sahiptir. Bu çalışmada, gelirlerindeki artış ve azalışların bireylerin yaşam memnuniyetleri üzerindeki etkisi panel veri kullanılarak analiz edilecektir.

Easterlin paradoksu, zaman içinde gelirdeki önemli artışlara rağmen birçok ülkedeki insanların mutluluk ya da yaşam memnuniyeti düzeylerinin değişmediği yönündeki ampirik bulguya atıfta bulunur. Easterlin'in 1974 yılında yayınladığı bu gözlem, gelir ve mutluluk arasında var olduğu varsayılan pozitif yönlü ilişkiyle çelişmiş, yoğun tartışmalara neden olmuş ve bu konuyu araştıran bir literatür oluşmasına önayak olmuştur. Easterlin, belirli bir gelir seviyesinin ötesinde, gelirdeki artışların mutlulukta artışa yol açmadığı yönündeki paradoksunu, gelir arttıkça bireylerin isteklerinin ve beklentilerinin artmasıyla açıklamıştır. Çok sayıda çalışma, Easterlin paradoksunu açıklamaya ve bunun farklı bağlamlarda geçerli olup olmadığını test etmeye çalışmıştır.

Paradoksa yönelik geliştirilen açıklamalardan biri, bireylerin mevcut gelir seviyelerine uyum sağladıklarını ve gelir artışından bir süre sonra önceki mutluluk seviyelerine hızla geri döndüklerini öne süren hedonik adaptasyon teorisidir. Başka bir açıklama ise Duesenberry'nin gösteriş etkisi üzerinden geliştirilen, göreceli gelir açıklamasıdır. Buna göre bireyler kendi çevrelerindeki insanlardan oluşturdukları bir referans grubunun geliri ile kendi gelirlerini karşılaştırırlar. Bireylerin mutluluğunu kendi gelirleri ile referans grubunun geliri arasındaki fark etkilemektedir. Gelirdeki iyileşmelerin tek başına mutluluğu artırmak için yeterli olmaması ekonomik büyümenin kendi başına bir amaç olduğu fikrine de meydan okumaktadır. Gelirdeki artışların, buna karşılık gelen mutluluk artışlarına yol açmadığı durumda yalnızca geliri artırmayı amaçlayan politikalara dayalı refah anlayışının da sorgulanması gerekir.

Bu çalışma ise bireyin son beş yıl içinde gelirinde yaşanan değişimlerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini kazanç ve kayıp asimetrisi üzerinden inceleyerek,

bireylerin yaşadıkları kayıplardan, o kayıplara eş değer büyüklükteki kazançlardan daha çok etkilenip etkilenmediğini incelemektedir. Bir diğer ifade ile bireyin kayıplardan eş değer büyüklükteki kazançlardan daha çok etkilenip etkilenmediğini araştırmaktadır. Bu durum beklenti teorisinde kayıptan kaçınma olarak bilinen bir yanlılıktır. Beklenti teorisi, insanların mutlak servetleri yerine, bir referans noktasına göre oluşan değişimlere bağlı olarak karar aldıklarını göstermiştir¹. Referans noktası geçmişteki duruma, geleceğe yönelik beklentilere veya sosyal normlara dayalı olabilir. İnsanlar, kararlarının sonuçlarında referans noktasına göre oluşacak göreceli duruma göre kazanç veya kayıp duygusu yaşarlar. Beklenti teorisi, kazançlar ve kayıplar için fayda fonksiyonunun asimetrik olduğunu yani kazanç miktarı arttıkça kazançların marjinal faydasının azaldığını, kayıp miktarı arttıkça kayıpların marjinal etkisinin arttığını varsayar. Bu durum, kazançlar için konkav bir fonksiyon ve kayıplar için konveks bir fonksiyon oluşumuna yol açar. Başka bir deyişle, insanlar kayıplara karşı kazançlardan daha hassastır ve 100 avro kaybetmenin duygusal etkisi, 100 avro kazanmanın duygusal etkisinden daha fazladır. Kazanç-kayıp asimetrisi, çeşitli karar verme bağlamlarında çoğunlukla bahis ya da deneylerle incelenmiştir. Bahisler üzerinden yürütülen çalışmalar insanların kesin bir kazanç ile potansiyel ve beklenen değeri daha yüksek bir kazanç durumunda kesin olan kazanca yöneldiğini ortaya koymuştur. Öte yandan bireylerin kayıplarla karşılaştıklarında risk alma olasılıkları daha yüksektir.

Kazanç-kayıp asimetrisinin bireysel refah için de önemli etkileri vardır. Örneğin araştırmalar, finansal kayıplarla ilgili olumsuz duyguların, finansal kazançlarla ilgili olumlu duygulardan daha uzun sürebileceğini göstermiştir. Bu, kazancın beklenen değeri kaybın beklenen değerinden büyük olsa bile, insanların kazanç aramaktansa kayıplardan kaçınmak için risk almaya daha istekli olabileceği anlamına gelir. Kazanç-kayıp asimetrisi, bireysel karar verme, sosyal etkileşimler ve ekonomik sonuçlar üzerinde etkileri olan davranışsal ekonomi alanında önemli bir kavramdır. Bu olguyu anlamak, bireysel refahı artırmayı ve ekonomik sonuçları iyileştirmeyi amaçlayan politika kararları ve müdahaleler için bilgi sağlayacak niteliktedir.

¹ Daniel Kahneman ve Amos Tversky, "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk," *Econometrica* 47, (2) 1979.

Kayıptan kaçınma, davranışsal iktisat alanında çalışan birçok araştırmacının ilgi konusu olmuştur. Kayıptan kaçınma olgusuna yönelik çalışmaların büyük kısmı beklenen faydaya ilişkin deneysel verilere dayanmaktadır. Bu çalışma, beklenen değişiklikler yerine gerçekleşen değişikliklerin deneyimlenen fayda üzerindeki etkisini inceleyerek mevcut literatüre özgün bir katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada, gelirdeki artış ve azalışların fayda üzerindeki etkisi ve olası asimetriлер ampirik olarak incelenecektir. Böylelikle gelir ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişki referansa dayalı tercihler yaklaşımıyla ele alınarak, bireyin gelirinden elde ettiği faydayı bir referans noktasına göre mi değerlendirdiği sorusu kazanç – kayıp asimetrisi bakış açısıyla yanıtlanmaya çalışılmıştır. Kayıptan kaçınma literatürünün yoğunlaştığı beklenen fayda ya da karar faydası yerine, kayıp ve kazançların bireyin deneyimlenen faydasına etkisinin araştırılması ile literatürdeki deneyimlenen faydaya dair boşluğun doldurulması amaçlanmıştır. Geçmiş referans alan asimetrik etkiler çalışmanın bir ayağını oluştururken analiz sonucunda elde edilecek bulgular aynı zamanda gelirdeki değişimlerin mutluluk üzerindeki etkilerini de inceleme fırsatı verecektir.

Çalışmada kullanılan veri seti Alman Sosyo-Ekonomik Panelidir. Çalışmamız bireylerin gelirinde son beş yılda yaşanan değişimleri incelediği için panel veri tercih edilmiştir. Alman Sosyo-Ekonomik Paneli (SOEP), 1984'ten günümüze devam etmekte olan ve mutluluk ekonomisinde yaygın olarak kullanılan bir paneldir. Alman Sosyo-Ekonomik Paneli, Alman Ekonomik Araştırma Enstitüsü (DIW Berlin) tarafından yürütülmektedir. Veri seti araştırma talebimiz kurumun iznine tâbidir ve resmi başvurmuzun olumlu sonuçlanması neticesinde tarafımıza gönderilmiştir.

Alman Sosyo-Ekonomik Paneli yaşam memnuniyeti gibi öznel iyi oluşa yönelik ampirik araştırmalar için en önemli veri kaynaklarından biri olarak kabul edilir. Panel; gelir, eğitim, istihdam, sağlık ve sosyal ağlar gibi çok çeşitli sosyo-ekonomik konularda hem bireysel hem de hanehalkı düzeyinde bilgi toplamak üzere tasarlanmıştır. Panel Almanya nüfusunu temsil eder niteliktedir ve gelir, servet, eğitim, istihdam durumu, sağlık, sosyal ilişkiler ve göç gibi her yıl düzenli olarak sorulan soruların yanı sıra çeşitli güncel araştırma konularında belirli aralıklarla bilgi toplamaktadır.

Panel; mutluluk, sosyal eşitsizlik, yoksulluk ve sosyal hareketlilik ile ilgili konularda yoğun olarak kullanılmaktadır. Panel veri setleri, zaman içinde bireysel ve hanehalkı düzeyindeki gerçekleşmiş değişimlerin incelenmesine izin veren bir yapıya sahiptir. Panele düzenli olarak yeni katılımcılar eklenerek kohort etkilerinin ve nesiller arası hareketliliğin veri setine yansıtılması amaçlanmaktadır. Araştırma birimi hanehalkı ya da birey olan paneller ölüm, taşınma, nüfusun temsiliyetini artırma gibi nedenlerle yoğun sirkülasyon içindedir. Bu durum toplumsal değişimleri yansıtmak açısından önemli olsa da ekonometrik anlamda bazı zorluklar yaratmaktadır. Panel yapısının ekonometrik model üzerindeki etkileri ampirik analiz bölümünde detaylı olarak ele alınacaktır.

SOEP verilerinin dünyanın her yerindeki araştırmacılar tarafından ulaşılabilir olması ve çalışma ekonomisi, sağlık ekonomisi, eğitim ve sosyoloji gibi çok çeşitli araştırma alanlarında yaygın olarak kullanılması bulguların karşılaştırılabilirliği açısından son derece önemlidir. Panel verileri, kamu politikalarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde önemli bir yere sahiptir ve Almanya'da sosyal politikaların gelişimine katkıda bulunmuştur. Panelin güvenilirliğini sağlamak ve korumak için kalite kontrol süreçleri titizlikle uygulanmaktadır. Alman Sosyo-Ekonomik Paneli sosyal bilimlerde ampirik araştırmalar için önemli kaynaklardan biri olarak geniş çapta kabul edilmiş bir veri kaynağıdır.

Çalışmamızda deneyimlenen faydada kazanç – kayıp asimetrisi ya da kayıptan kaçış olgusuna dair bir bulgu olup olmadığını incelemek için bireylerin güncel gelirinde önceki yıllara kıyasla yaşanan değişimler pozitif ve negatif olmak üzere ayrıştırılarak kayıp ve kazanç değişkenleri oluşturulmuştur. Kayıp ve kazanç değişkenleri, bireylerin gelirindeki son beş yıla dair değişimleri kapsamaktadır. Daha açık bir ifade ile bireyin gelirinde bir, iki, üç dört ve beş yıl öncesine göre gerçekleşen değişimler negatif ve pozitif olarak ayrıştırılarak yaşam memnuniyeti üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

Yaşam memnuniyeti ile yapılan analizlere ek olarak bireyin hanehalkı gelirinden duyduğu memnuniyet de analizlerde bağımlı değişken olarak yer almış böylelikle hem bireyin gelirindeki değişimlere olan hassasiyeti daha detaylı incelenmeye çalışılmış hem de ilgili literatüre fayda aracı ve gelir ile mutluluk ilişkisini daha net gösterebilecek bir

değişken olarak gelir memnuniyetini de dahil edilerek katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Her iki bağımlı değişkenle oluşturulan model için cinsiyet, orijin ve gelir grupları gibi alt gruplar da analiz edilerek bu kategorik grupların olası etkileri de araştırılmıştır.

Çalışmanın ilk kısmında teorik arka plan yer almaktadır. Teorik arka plan bölümünde öncelikle rasyonel tüketici teorisi ile fayda kavramına giriş yapılmış, bireylerin bütçeleri veri iken kararlarını nasıl aldıklarına dair ana akım teoriye yer verilmiştir. Ardından, bireylerin gelirindeki değişimlerin ekonomik kararlarına etkisini inceleyen mutlak gelir, sürekli gelir ve yaşam döngüsü tüketim-tasarruf modelleri özetlenmiştir. Genel kabul görmüş rasyonel seçim teorisi ve yaşam döngüsü hipotezi gibi modellere yönelik davranışsal iktisat öncesi itirazlar ve gösteriş etkisi, görelî gelir gibi mutluluk ekonomisinde önemli yer alan kavramlara giriş yapıldıktan sonra davranışsal iktisada dair teorilere geçiş yapılmıştır. Kahneman ve Tversky'nin geliştirdiği beklenti teorisi ve referansa dayalı tercihler, Kahneman'ın geliştirdiği karar faydası ve deneyimlenen fayda ayrımlarına bu kısımda yer verilmiştir. Böylelikle ana akım teorilerin merkezinde olan ordinal faydaya alternatif olan mutluluk ve yaşam memnuniyeti gibi öznel iyi oluş biçimleri ve mutluluk ekonomisi özetlenmiştir.

Teorik arka plan bölümünü literatür taraması takip etmektedir. Literatür taramasında gelir ve mutluluk ilişkisi, gelirdeki değişimlerin mutluluğa etkisine dair önemli çalışmalara yer verilerek Easterlin paradoksuna yönelik hedonik adaptasyon ve görelî gelir gibi açıklamaların test edildiği çalışmalar özetlenmiştir. Literatür taramasının ikinci kısmında ise gelirdeki değişimlerin mutluluk üzerindeki etkisinin asimetrikliğine dair literatürde yer alan az sayıda çalışma özetlenmiştir.

Ampirik analiz bölümünde öncelikle veri seti ve panel yapısı tanıtılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenlere dair betimleyici istatistikler ve grafikler bu kısımda yer almaktadır. Kayıp ve kazanç değişkenlerinin nasıl oluşturulduğu detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Dengesiz bir mikro panel olan veri setine uygun tahmin yönteminin belirlenmesi için öncelikle panelde birim ve zaman etkilerinin varlığına yönelik testler yapılmıştır. Birim ve zaman etkilerinin varlığını gösterir testler neticesinde birim etkinin bağımsız değişkenlerle ilişkili olup olmadığını gösteren Hausman testi uygulanarak model tahmini için en uygun yöntemin Sabit Etkiler yöntemi olduğu sonucuna

ulaşılmıştır. Heterokedastisite ve otokorelasyon gibi varsayımdan sapmalara yönelik testler doğrultusunda, tahminlerin sapmasız olması için standart hataların k melendirilmesine karar verilmiştir. Bireyin gelirinde son beş yılda gerçekleşen kayıp ve kazançların hem yaşam memnuniyeti hem de hanehalkı geliri memnuniyetine etkisine yönelik regresyon sonuçları raporlanmış ve bulgulara dair tartışmalar ile literatürde benzer çalışmaların bulgularıyla karşılaştırmalar yapılarak bölüm sonlandırılmıştır. Sonuç kısmında öncelikle ampirik çalışma değerlendirilmiş, ardından politika  nerileri ve gelecekteki çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

2. TEORİK ARKA PLAN

Gelirdeki değişiklikler bireyleri ve onların kararlarını nasıl etkilemektedir? Gelir artışı insanları daha mutlu yapar mı? Tüketiciler “sonsuz” olduğu düşünülen istekleri arasında nasıl seçim yaparlar? Bireyler tüketim ve tasarruflarını hangi kriterlere göre belirler? Bireylerin ekonomik kararlarının rasyonel olması ne demektir? Tüm bu soruların yanıtları ekonomi biliminde tüketici teorisi kapsamında aranmaktadır. Bu kısımda öncelikle ekonomi teorisinde hâkim yaklaşım olan marjinal faydaya dayalı rasyonel tüketici teorisi ele alınacaktır. Tüketici teorisi, tüketici dengesini genellikle tek dönemde ele almaktadır. Bir sonraki aşamada tüketicilerin dönemler arası kararlarını açıklayan yaygın kabul görmüş ekonomik teorilere değinilecektir. Bu kısımda bireyin gelirindeki değişimlere göre tüketim ve tasarruf davranışlarının nasıl değişeceğini açıklayan sürekli gelir hipotezi ve yaşam döngüsü hipotezlerinden bahsedilecektir. Ardından tüketici kararlarına yönelik yaygın kabul görmüş bu teori ve hipotezlere yönelik eleştirilere ve davranışsal iktisat kapsamında geliştirilen yaklaşımlara yer verilecektir.

2.1. Marjinal Fayda ve Rasyonel Seçim Teorisi

Tüketici teorisinin temelinde insanların en çok değer verdiği mal ve hizmetleri seçeceği varsayımı yatmaktadır². Bireylerin hangi ürüne ne kadar değer verdiğinin belirlenmesi ve ölçülmesi konusundaki tartışmalar hazzın tatmini ve acıdan kaçışa odaklanan hedonik felsefe temelli bir altyapıya sahiptir³. Fayda, bireyin tükettiği şeyden aldığı haz olarak tanımlanabilir⁴. Bu konuyu ilk ele alan sosyal bilimcilerden olan Jeremy Bentham fayda prensibini zevk, iyilik ya da mutluluk yaratan ya da acı, kötülük ve mutsuzluğu engelleyen bir özellik olarak tanımlamıştır ve tüm toplumsal örgütlenmenin bu prensip etrafında şekillenmesi gerektiğini ileri sürmüştür⁵. Hazzın peşinden gitme, acıdan kaçma yönündeki düşünceler ilk olarak hazcı Yunan Okullarında çıkmıştır ancak

² P.A. Samuelson ve W.D. Nordhaus, **Economics**: McGraw-Hill Education, 2009, s. 84.

³ E. Angner, **A Course in Behavioral Economics**: Macmillan Education UK, 2016, s. 5.

⁴ D.C. Colander, **Microeconomics**: McGraw-Hill Education, 2020, s. 417.

⁵ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 86-87.

faydayı kavramsallaştıran Bentham'dır⁶. Bentham'a göre daha çok insanın daha çok mutluluğu için yasaların fayda prensibine göre belirlenmesi gerekmektedir⁷.

Bentham ile tartışılmaya başlanan faydanın, bireyin genel iyi oluşunu ifade ettiği ve ölçülebilir olduğu düşünülmekteydi. Ancak nasıl ölçülebileceği konusu açık değildi. Kardinal fayda, faydanın sayısal değerler alabileceği ve ölçülebileceği varsayımına dayanmaktadır. Ölçüm birimi nedir, farklı tercihler nasıl ölçülüp karşılaştırılabilir, bir bireyin faydası ile bir başka kişininki eş değer midir gibi sorular faydanın ölçülebilirlik özelliğinin terk edilerek, seçimleri ifade etmenin başka bir yolu olduğu anlayışının gelişmesini sağladı⁸.

Bentham'ın ölçülebilir fayda kavramından hareketle, Walras, Menger ve Jevons birbirlerinden bağımsız olarak aynı dönemde marjinal analizi geliştirmişlerdir⁹. Bu dönemde faydanın ölçülebilir olduğu düşüncesinden uzaklaşılsa da hedonik temelden uzaklaşmamıştır. Jevons'a göre iktisat teorisi haz ve acının kalkülüsüdür¹⁰. Marshall marjinal analizi 1890 basımlı "Principles of Economics" kitabında formülize etmiş¹¹ ve Pareto, Hicks, Allen ve Samuelson gibi iktisatçılar tarafından ordinal fayda ve kayıtsızlık eğrilerinin eklenmesiyle modern tüketici teorisi oluşmuştur¹².

Marjinal fayda, bireyin tüketiyor olduğu şeyden bir birim daha tüketmesinin sağladığı ek faydadır¹³ ve her yeni ek birimden elde edilen marjinal faydanın giderek azalma eğilimi göstereceği kabul edilir¹⁴. Marjinal faydanın kendisi ölçülebilir değildir, yalnızca bir ürün ya da hizmete verilen değer o ürün tüketildikçe azalacağını ifade etmek için kavramsallaştırılmıştır. Neoklasik iktisatla birlikte ölçülebilir bir büyüklük olarak fayda anlayışından yalnızca mal gruplarının tercihe göre sıralanmasını sağlayan

⁶ Özge Gökdemir ve Murat Öztürk, "Fayda, Sosyal Seçim Ve Mutluluk," içinde **İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar**, ed. Devrim Dumludağ ve Diğerleri İmge Kitabevi Yayınları, 2015, s. 179.

⁷ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 87.

⁸ H. R. Varian, **Intermediate Microeconomics: A Modern Approach**: W. W. Norton & Company, 2014, s. 54.

⁹ P. Corr ve A. Plagnol, **Behavioral Economics: The Basics**: Taylor & Francis, 2018, s. 48.

¹⁰ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 87.

¹¹ Corr ve Plagnol, *Behavioral Economics: The Basics*, s. 48.

¹² Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 87.

¹³ R.S. Pindyck ve D.L. Rubinfeld, **Microeconomics**: Pearson, 2017, s. 117.

¹⁴ Colander, *Microeconomics*, s. 418.

ordinal fayda anlayışına geçilmiştir¹⁵. Ordinal fayda, ürünlerin ve hizmetlerin tüketici tarafından büyüklük bazlı bir değerlendirme yapılmadan¹⁶, en çok tercih edilenden en az tercih edilene tercihlere göre sıralanmasıdır¹⁷.

Fayda kavramı bireyin tüketim ürünlerine verdiği öznel değer in kavramsallaşmasını sağlamıştır. Marjinal fayda kavramı sayesinde aynı ürünü tüketmenin o ürüne verilen değeri azaltıyor olması olgusu formülize edilmiştir. Ordinal fayda ise faydayı ölçme ve gözlemlenebilirliği çözerek tüketici teorisini modelleme imkânı sunmuştur. Tercihler gözlemlenebilir değildir, bu nedenle ancak bireylerin gözlemlenen davranışlarını baz alarak tercihleri hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür¹⁸. Ordinal fayda yaklaşımı ile tüketici kararlarını modellemenin önündeki büyük engellerden biri aşılmıştır. Bireylerin ne istediğini ve seçeneklerini nasıl değerlendirdiğini belirlemek ve modellemek mümkün değildir. Ordinal fayda yaklaşımı, bireylerin kendi zevk ve tercihlerine göre sıraladığı mal gruplarından en çok tercih edileni seçerek, seçim davranışının tercihlerini yansıttığını varsayarak, bireylerin nasıl seçtiğini konusunu önemsizleştirmiştir. Seçimin kendisi model için gerekli tüm bilgiyi vermektedir.

Tüketici teorisi esasen bir karar alma modelidir, insanların ödeyebilecekleri en iyi mal sepetini seçmeleridir¹⁹. Tüketiciler kendilerini mümkün olduğunca en iyi duruma getirmek için²⁰ bir grup birbirini dışlayan seçenek arasından seçim yapmaktadırlar²¹.

Birey ödeyebileceği seçenekler arasından kendisini en mutlu eden ürün kombinasyonu seçme amacındadır. Bireyin seçeneklerini sıralaması ve bu seçenekler arasında seçim yapması tüketici teorisi zincirinin ilk iki halkasıdır. Teoriyi tamamlayacak zincirin son halkası ise rasyonellik varsayımdır. Rasyonellik sahip olunan bilgiyle ulaşılabilecek en doğru sonuca ulaşma çabası olarak tanımlanabilir²². Rasyonel seçim teorisi, rasyonel bir bireyin ulaşılabilir kaynaklardan mümkün olduğunca çok tatmin elde

¹⁵ Varian, *Intermediate Microeconomics: A Modern Approach*, s. 55.

¹⁶ Pindyck ve Rubinfeld, *Microeconomics*, s. 102.

¹⁷ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 89.

¹⁸ Varian, *Intermediate Microeconomics: A Modern Approach*, s. 118.

¹⁹ Varian, *Intermediate Microeconomics: A Modern Approach*, s. 73.

²⁰ Pindyck ve Rubinfeld, *Microeconomics*, s. 89.

²¹ A. Mas-Colell ve Diğerleri., **Microeconomic Theory**: Oxford University Press, 1995, s. 5.

²² Stuart Sutherland, **İrrasyonel**, (çev.) Tevfik Uyar: Domingo, 2018, s. 4.

etmek isteyeceği kabulüne dayanır, bu varsayımı daha teknik bir dille bireyin bütçe kısıtı altında fayda optimizasyonu yapacağı varsayımı olarak ifade etmek mümkündür²³.

Rasyonel seçimin iki temel varsayımı bulunmaktadır: tüketiciler bütün mal gruplarını karşılaştırarak tercihlerine göre sıralarlar ve bu sıralamalar tutarlıdır²⁴. Seçimlerin tutarlı olması A, B ve C gibi üç seçenek olduğu durumda A seçeneği B seçeneğine, B seçeneği ise C seçeneğine tercih ediliyorsa C seçeneğinin A seçeneğine tercih edilmemesi anlamına gelmektedir.

Tüketici eğer bir mal grubunu diğerine tam olarak tercih ediyorsa seçenekler arasında büyüktür-küçüktür işareti ile ifade edilen bir ilişki kuruyor demektir²⁵. A ve B gibi iki seçeneğin olduğu durumda, A seçeneği B seçeneğine kesin olarak tercih ediliyorsa yani A seçeneğinin B seçeneğinden daha iyi olduğu düşünülüyorsa seçenekler arası ilişki $A > B$ şeklindedir. A seçeneğinin en az B seçeneği kadar iyi olduğu düşünülüyorsa, A seçeneği B seçeneğine zayıf olarak tercih ediliyor demektir ve ilişki $A \geq B$ şeklinde kurulur. Tercih ilişkileri fayda fonksiyonları ile tarif edilir²⁶.

Rasyonel seçim, bütün seçenekleri kapsayan bir tercih sıralamasına sahip olmak ve seçenekler içinde en çok tercih edilen seçeneği seçmektir. Başka bir ifade ile tercih edilen seçeneğin hiçbir alternatifinin seçilene baskın olmamasıdır²⁷. Bireyin seçtiği seçeneğin en az diğer seçenekler kadar iyi olması gerekmektedir.

Rasyonel seçim teorisi bireylerin tercihlerin nedenine, içeriğine, ahlakiliğine ya da bireylerin motivasyonuna dair bir varsayımda bulunmamaktadır²⁸. Teori bireylerin kendi çıkarlarını tatmin edeceğini söyler ve bu bireylerin kendi tercih sıralamasına göre hareket edeceğini belirtir, örneğin birey alturistik ise bu durum tercih sıralamasına yansıtacaktır²⁹ ve birey kendi tercih sıralamasıyla tutarlı bir seçimde bulundukları

²³ Colander, *Microeconomics*, s. 419.

²⁴ Pindyck ve Rubinfeld, *Microeconomics*, s. 89.

²⁵ Varian, *Intermediate Microeconomics: A Modern Approach*, s. 34.

²⁶ Mas-Colell, Whinston, ve Green, *Microeconomic Theory*, s. 8.

²⁷ Angner, *A Course in Behavioral Economics*, s. 26.

²⁸ Angner, *A Course in Behavioral Economics*, s. 27.

²⁹ Angner, *A Course in Behavioral Economics*, s. 27.

takdirde rasyonel davranmış olacaktır. Özetle rasyonel seçim teorisi bireylerin alternatiflerin tümünü kapsayan bir tercih sistemi geliştirerek tutarlı karar almasıdır.

2.2. Mutlak Gelir, Sürekli Gelir ve Yaşam Döngüsü Hipotezi

Tüketici teorisi ve rasyonel seçim teorisi bireylerin bütçeleri doğrultusunda tüketim kararlarını nasıl aldığını açıklamaktadır. Bireylerin gelirlerinin ne kadarını tüketime ne kadarını tasarrufa ayırdıklarını ve geliri arttığında nasıl tepki verdiklerine yönelik ana akım iktisat teorilerine bu kısımda yer verilecektir.

Keynes 1936 yılında yayınlanan “The General Theory of Employment, Interest and Money” kitabında ekonomiye makro açıdan bakmış ve modellemiştir³⁰. Keynes’in teorilerinin özünde piyasaların klasik ve neoklasik iktisadın öne sürdüğü gibi kendi başına dengeye gelemeyeceği, fiyat ve ücret katılıkları nedeniyle piyasa aksaklıkları yaşanacağı ve ekonomide oluşan eksik istihdamın devlet tarafından tüketimi arttırıcı ekonomi politikaları yoluyla düzeltilmesi gerektiği yatar³¹. Öncüllerinin arz yanlı yaklaşımlarının aksine ekonomiye talep odaklı yaklaşmaktadır ve Keynes’e göre toplulaştırılmış tüketim ve tasarruf davranışları büyüme ve iş çevrimlerini anlamak için anahtar işlevi görmektedir³².

Keynes’e göre tüketimi belirleyen iki faktör bulunmaktadır. Bu faktörler harcanabilir gelir ve marjinal tüketim eğilimidir³³. Bireylerin ödedikleri vergiler sonrası ellerinde kalan gelir harcanabilir gelirdir. Harcanabilir gelir, tüketim ve tasarruf olarak değerlendirilir³⁴. Keynes’in tüketim teorisine göre bireylerin tüketim kararları cari harcanabilir gelirlerine bağlıdır ve gelir artışları tüketim artışıyla sonuçlanmaktadır. Tüketime cari gelire bağlı olması 1945’te Smithies ve 1951’de Tobin tarafından mutlak

³⁰ Paul A Samuelson, "Lord Keynes and the General Theory," **Econometrica, Journal of the Econometric Society**) 1946: s. 187.

³¹ Alvin H Hansen, "Keynes and the General Theory," **The Review of Economics and Statistics** 28, (4) 1946.

³² Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 416.

³³ Grenville R Holden, "Mr. Keynes' Consumption Function and the Time-Preference Postulate," **The Quarterly Journal of Economics** 52, (2) 1938.

³⁴ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 408.

gelir hipotezi olarak geliştirilmiştir³⁵. Keynes'in temel psikolojik kural olarak tarif ettiği³⁶, bireylerin tüketimlerini devam ettirme eğilimleri bulunmaktadır ve bu psikolojik tüketim eğilimi nedeniyle gelirdeki artışlar genelde tüketimi arttırmaktadır.

Keynes bireylerin gelirlerinde gerçekleşen artışın ne kadarını tüketeceklerini gösteren marjinal tüketim eğilimi oranını geliştirmiştir. Marjinal tüketim eğilimi, gelirdeki bir birimlik artışın ne kadarının tüketileceğini³⁷, marjinal tasarruf eğilimi ise gelirdeki bir birimlik artışın ne kadarının tasarruf edileceğini gösteren oranlardır ve toplamaları bire eşittir³⁸. Marjinal tüketim eğilimi sabit değildir, gelir arttıkça azalma eğilimi göstermektedir. Marjinal tüketim eğiliminin gelir arttıkça azalması, gelir arttıkça tüketimin azalması anlamına gelmemektedir, tüketimin artış hızının azalacağını ifade etmektedir. Gelir arttıkça her yeni birimin tüketime ayrılan kısmı azalmakta, tasarrufa ayrılan kısmı artmaktadır. Keynes tüketim modellemesinde marjinal tüketim eğiliminin gelir grupları arasında değiştiğini, düşük gelirli bireylerin marjinal tüketim eğilimlerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir³⁹.

Friedman 1957'de "A Theory of the Consumption Function" isimli kitabında sürekli gelir hipotezini geliştirmiştir. Sürekli gelir hipotezine göre bireyler cari gelirlerine göre değil yaşamları boyunca elde etmeyi planladıkları gelire göre tüketim kararlarını vermektedirler⁴⁰. Böylelikle Keynes'in tüketim modelinde cari duruma göre belirlenen tüketim kararları Friedman ile dönemler arası bir nitelik kazanmıştır. Friedman'a göre bireylerin hedefledikleri bir tüketim düzeyi vardır ve bu tüketim düzeyini yaşam boyu beklenen gelir düzeyine göre ayarlamaktadırlar⁴¹. Bireyler, sürekli gelirlerinin arttığı durumda tüketimlerini aşamalı olarak arttıracaklardır⁴². Cari gelir ya da gelirdeki geçici

³⁵ Antonio García-Lizana ve Salvador Pérez-Moreno, "Consumption and Income Distribution: A Proposal for a New Reading of Keynes' Thinking," **The European Journal of the History of Economic Thought** 19, (1) 2012: s. 47.

³⁶ Holden, "Mr. Keynes' Consumption Function and the Time-Preference Postulate," s. 281.

³⁷ Holden, "Mr. Keynes' Consumption Function and the Time-Preference Postulate," s. 282.

³⁸ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 416.

³⁹ García-Lizana ve Pérez-Moreno, "Consumption and Income Distribution: A Proposal for a New Reading of Keynes' Thinking," s. 55-56.

⁴⁰ Milton Friedman, "Theory of the Consumption Function," içinde **Theory of the Consumption Function** Princeton university press, 2018.

⁴¹ Friedman, "Theory of the Consumption Function."

⁴² Lawrence Christiano ve Diğerleri., "The Permanent Income Hypothesis Revisited," (National Bureau of Economic Research Cambridge, Mass., USA, 1987).

değişimler bireylerin tüketim eğilimlerini etkilememektedir. Bireyler cari gelirlerinin yaşam boyu beklenen gelirlerinden daha yüksek olduğunu, yani ileri dönemlerde gelirlerinde düşüş bekledikleri durumda hedeflenen tüketim seviyesini korumak için tasarruf ederler⁴³. Bu durumda Keynes'in önerdiği cari geliri arttırarak bireylerin tüketimini arttırma yönündeki genişleyici politikalar etkisizleşecektir çünkü bireyler tüketim ve tasarruf kararlarını beklenen gelire göre vermektedir.

Modigliani'nin 1966 yılında yayınladığı yaşam döngüsü hipotezi ile dönemler arası tüketim ve tasarruf modelleri daha sofistike bir hâl almıştır⁴⁴. Yaşam döngüsü modelinde bireyler tüketim ve tasarruf kararlarını hayatları boyunca stabil bir yaşam standardını sürdürmelerini sağlayacak şekilde belirlerler⁴⁵. Bu yaklaşımla bireylerin tüketim ve tasarruf kararları tüm yaşamlarını kapsayacak şekilde dönemler arası modellenmiştir. Bireyler hayatları boyunca sürdürmek istedikleri tüketim düzeyini özellikle emeklilik döneminde korumak için çalışma yıllarında tasarruf ederler⁴⁶. Bu durum tüketimin zamana yayılması olarak adlandırılır. Modigliani'nin analizi yalnızca geliri değil, servet ve servet birikimini de dikkate alması bakımından önemlidir. Yaşam döngüsü modeli aynı zamanda jenerasyonlar arası bir sermaye akım modelidir, çalışma yaşamının başındaki eğitim, ev satın alma gibi nedenlerle gençlerin ihtiyaç duyduğu fonlar, servet biriktirmiş yaşlılar tarafından arz edilir⁴⁷.

Böylelikle Keynes'ten Modigliani'ye bireylerin tüketimi erteleme iradesi giderek güçlenirken ekstra gelirin hemen harcanmasından neredeyse hiç harcanmadığı modellere geçiş yapılmıştır⁴⁸. Sürekli gelir ve yaşam döngüsü hipotezine göre bireyler tüketimlerini hayat boyu gelirlerine göre kararlaştırırlar, gelirdeki geçici değişimleri dikkate almazlar⁴⁹. Tüketicilerin gelir şoklarına tepkileri gelirdeki değişimin kalıcılığına bağlıdır. Eğer gelirdeki değişim kalıcıysa gelirdeki artışın bir kısmı tüketime ayrılabilir

⁴³ John D Guilfoil, "A Survey of Consumption Theory—from Keynes through Friedman," **The American Economist** 6, (1) 1962.

⁴⁴ Franco Modigliani, "The Life Cycle Hypothesis of Saving, the Demand for Wealth and the Supply of Capital," **Social research**) 1966.

⁴⁵ Albert Ando ve Franco Modigliani, "The" Life Cycle" Hypothesis of Saving: Aggregate Implications and Tests," **The American economic review** 53, (1) 1963.

⁴⁶ Franco Modigliani, "Life Cycle, Individual Thrift, and the Wealth of Nations," **Science** 234, (4777) 1986.

⁴⁷ Modigliani, "The Life Cycle Hypothesis of Saving, the Demand for Wealth and the Supply of Capital."

⁴⁸ R.H. Thaler, **Misbehaving: The Making of Behavioral Economics**: W. W. Norton, 2015, s. 97.

⁴⁹ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 417.

ancak eğer değişim geçiciyse bu değişim tasarrufa yönelecektir⁵⁰. Yaşam döngüsü modeli özetle, bireylerin tüketim ve tasarruf kararlarını uzun dönemli bir şekilde planladıklarını, tüketimlerini dönemlere yaydıklarını, emeklilikte tüketimlerini devam ettirebilmek için çalışma dönemlerinde tasarruf ettiklerini ve çalışma yaşamı boyunca biriktirilen servetin emeklilik döneminde harcadığını ileri sürmektedir.

Barro ise Modigliani'den daha sofistike bir model geliştirmiştir⁵¹. Barro, 1974 yılında yayınladığı bir makalede⁵² insanların çocuklarına ve torunlarına miras bırakmak isteyeceğini, onların da kendinden sonrakiler için aynı isteği duyacağını varsayarak modelindeki insanları zaman tercihi sonsuz olarak modellemektedir. Buna göre, bireyin eline geçen ekstra paranın ne kadarının harcanacağı kaynağına ve kalıcılığına bağlıdır. Eğer ekstra gelirin kaynağı devlet tahliliyle borçlanma yoluyla finanse edilen bir vergi kesintisi ise Barro'nun modeline göre birey bu ekstra meblağı tüketmeyecektir⁵³. Rasyonel bir birey bu durumda kendi dönemindeki kesintinin mirasçısının döneminde artacak vergilerle dengeleneceğini öngörerek bu ekstra geliri harcamaz ve hatta mirasını vergi kesintisi miktarı kadar arttırır⁵⁴.

Böylelikle tüketim teorilerinde mutlak gelir hipotezinden sürekli gelir ve yaşam döngüsü hipotezlerine geçişle birlikte insanlar giderek daha uzun dönemli planlamalar yapabilen, zaman ufku kendisinden sonraki nesilleri de dikkate aldığı için sonsuza giden, gelirinde bir artış olduğunda hemen tüketmeyen, öz kontrolü ve iradesi yüksek bir şekilde modellerde yer almıştır.

2.3. Tüketici ve Tüketim Teorilerine Yönelik Eleştiriler ve Görelî Gelir

1940'ların ikinci yarısından itibaren tüketici teorisi ve tüketim teorilerinin varsayımlarına yönelik eleştiriler ve özellikle tüketici teorilerinin varsayımlarında psikolojik temellerin yer almasına dair görüşler iktisat literatüründe yer almaya başlamıştır. Bu kısımda şu ana kadar özetlenen tüketici ve tüketim teorilerine ve bu teorilerin varsayımlarına yönelik önemli eleştiriler özetlenecektir. George Katona,

⁵⁰ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 417.

⁵¹ Thaler, *Misbehaving: The Making of Behavioral Economics*, s. 97.

⁵² Robert J Barro, "Are Government Bonds Net Wealth?," **Journal of political economy** 82, (6) 1974.

⁵³ Barro, "Are Government Bonds Net Wealth?."

⁵⁴ Thaler, *Misbehaving: The Making of Behavioral Economics*, s. 97.

Harvey Leibenstein, Tirbor Scitovsky ve Herbest Simon rasyonelliğin sınırları ve psikolojik yaklaşımın önemi üzerine yazmışlardır⁵⁵. Thorstein Veblen çalışmalarıyla ekonomi, psikoloji ve evrimsel biyolojinin karşılıklı etkileşimine dikkat çekmeye çalışmıştır. James Duesenberry tüketici tercihlerinde psikolojik ve sosyal etkilere dair son derece kapsamlı bir analizde bulunmuştur.

Veblen ekonomik hayatın sosyal amaçları karşılamaya yönelik olduğunu, üretim ve tüketim süreçlerinde sosyal değer atfedilen ürünlere yönelmenin verimsizliğe yol açan kararlara neden olduğunu ileri sürmüştür⁵⁶. Veblen'e göre ana akım iktisatta yer alan fayda maksimizasyonu ve denge, üretken ve eşit bir toplum anlamına gelmemektedir⁵⁷. Veblen'in evrim odaklı çalışmaları, tüketicilerin davranışını şekillendirmede çalışma içgüdüsünün rolünü vurgulayarak insan içgüdülerini hesaba katmaktadır. Veblen'a göre, insanlar yaratma ve üretme içgüdüsüne sahiptirler, buna çalışma içgüdüsü adını vermiştir⁵⁸. Bu içgüdü, bireyleri yeteneklerini ve becerilerini sergilemelerine izin veren mallar ve hizmetler aramaya yönlendirir ve kişilerin kendilerini sergileme arzusu gösteriş tüketimine yol açmaktadır⁵⁹. Ayrıca, Veblen insanların öykünme eğiliminde olduğunu, yani sosyal statüsü daha yüksek algılanan kişileri taklit etme arzusuna sahip olduğunu da savunmuştur⁶⁰. Böylelikle tüketiciler servet sahibi oldukları sinyali vermek ve daha yüksek bir sosyal statüye ulaşmak için lüks ürünlere yüksek fiyat ödemeye razı olurlar ve bu durum gösteriş tüketimi olarak adlandırılır⁶¹. Bireylerin, kendilerinden daha yüksek bir sosyal statüye sahip olanların davranışlarını taklit etmeye çalışmaları gösteriş tüketiminin bir diğer nedenidir. Genel olarak, Veblen'in teorisi, ekonomik davranış ve karar verme süreçlerinde insan içgüdülerini anlamının önemini vurgulamaktadır.

⁵⁵ Colin F Camerer ve George Loewenstein, "Behavioral Economics: Past, Present, Future," **Advances in behavioral economics** 1): s. 6.

⁵⁶ Corr ve Plagnol, *Behavioral Economics: The Basics*, s. 51.

⁵⁷ Corr ve Plagnol, *Behavioral Economics: The Basics*, s. 51.

⁵⁸ Felipe Almeida, "The Psychology of Early Institutional Economics: The Instinctive Approach of Thorstein Veblen's Conspicuous Consumer Theory," **EconomiA** 16, (2) 2015: s. 231.

⁵⁹ Colander, *Microeconomics*, s. 429.

⁶⁰ Almeida, "The Psychology of Early Institutional Economics: The Instinctive Approach of Thorstein Veblen's Conspicuous Consumer Theory," s. 231-232.

⁶¹ Laurie Simon Bagwell ve B. Douglas Bernheim, "Veblen Effects in a Theory of Conspicuous Consumption," **The American Economic Review** 86, (3) 1996: s. 350.

Duesenberry, 1948 yılında yayınladığı “Income, Saving and the Theory of Consumer Behavior” isimli kitabıyla tüketici teorisine en kapsamlı ve güçlü eleştirileri yönelten isimlerden biridir. Tüketici teorisini bireysel tüketim davranışının diğer bireylerden bağımsız olması ve bu davranışın zaman içinde tersine dönebilme potansiyeli varsayımları üzerinden eleştirmiş⁶² ve bu konudaki katkılarıyla günümüzdeki gelir ve mutluluk arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmaları önemli ölçüde etkilemiştir. Duesenberry, tüketici tercihlerinin karşılıklı ilişkilere dayandığına dair güçlü psikolojik ve sosyolojik etkiler bulunduğunu düşünmekteydi.

Ekonomik teoriye göre, bir tüketicinin herhangi bir zamandaki davranışı varlıkları, mevcut ve beklenen gelirleri, fiyatları ve faiz oranlarını dikkate alır. Tercih teorisi, her bir bireyin kendi tercih sistemi olduğunu ve tercihlerdeki değişikliklerin otonom olduğunu varsayar. Marjinal fayda teorisi, insanların bazı malları istediklerini açıklar ancak arzuların nasıl oluştuğunu veya değiştiğini açıklamaz. Duesenberry, ilk olarak malların talep edilme amacına ve malların kalitesine dair ayrımlar yaparak kendi tüketici teorisine giriş yapmıştır.

Duesenberry’nin tüketici teorisine göre, bazı ürünler hayatta kalmak için, bazıları kültürel ihtiyaçlarla, bazıları statü ve bazıları da zevk için tüketilir. Özet olarak, neredeyse tüm üretilen mallar, fiziksel veya sosyal konfor sağlamak için üretilir⁶³. Farklı kalitede üretilen ürünler, fiziksel veya sosyal ihtiyaçlara yönelik olmak üzere sınıflandırılabilir ve birbirlerine göre üstün veya düşük nitelik göstermektedir. Herhangi bir amaç için kullanılacak ürünler için genellikle herkesçe kabul edilen kalite bazlı bir sıralama vardır. Yaş, meslek, sosyal statü ve medeni duruma göre bir kişinin fiziksel ihtiyaçları hesaplanabilir. Tüketimi kişiselleştiren ya da öznelletiren ise kalitedir. Tüketici, bütçe kısıtlamalarına ve tasarruf etme arzusuna bağlı olarak hangi kaliteden ürünü tüketeceğini belirler⁶⁴. Ancak tüketim kararlarını belirleyen mekanizma rasyonel planlamaya değil, öğrenme ve alışkanlıklara dayanmaktadır.

⁶² J.S. Duesenberry, **Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior**: Oxford University Press, 1967.

⁶³ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

⁶⁴ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

Bu bağlamda Duesenberry'nin tüketici teorisine ilk önemli katkısı bireylerin tüketimlerinin geçmiş tüketimlerine bağlı olduğunu ifade etmesidir⁶⁵. Geçmiş dönem gelir düzeyi şu anki tüketim ve tasarruf kararlarını etkilemektedir. Gelirinde düşüş yaşayan bireyler, yaşam standartlarını korumak için tasarruflarını azaltacaktır.

Standart ekonomi teorisinde tüketici kararlarını cari ya da yaşam boyu beklenen gelirine göre vermektedir, bireylerin kararında geçmiş tüketim alışkanlıklarının etkisi bulunmamaktadır. Duesenberry'ye göre ise tüketicilerin alışkanlıkları neredeyse doğumdan itibaren başlar ve herhangi bir anda herhangi bir tüketicinin zaten iyi bir şekilde belirlenmiş bir alışkanlık seti vardır⁶⁶. Gelirinde bir azalma yaşayan kişi, mevcut alışkanlıklarına göre tüketim harcamalarına devam eder. Ancak, bir süre sonra azalan varlıklarıyla kısa vadeli yaklaşan daha önemli harcamaları yapamayacağını veya varlıklarındaki azalmayı fark ettiğinde daha düşük kaliteli ürünlere yönelecektir⁶⁷. Zamanla, bu yeni harcama modeli alışkanlık haline gelecektir. Düşük gelir grubundaki bireylerin gelir kaybı yaşamaları durumunda alışkın oldukları tüketim düzeyini sürdürmeleri bütçe açığı verebilme ya da borçlanma imkânlarına bağlıdır.

Duesenberry'nin tüketim teorisi, bireylerin harcamalarını arttırmak istemeleri ile harcamalarını sınırlayarak bütçelerini dengelemeleri gereksinimi arasında bir çatışma olduğunu belirtir. Amerikan toplumunun temel hedefi yaşam standartlarını iyileştirmektir ve bu da bu çatışmayı daha da kötüleştirir. Tüketimi artırmak isteği ile tasarruf etme isteği arasındaki çatışma, bu isteklerden birinde uzlaşarak çözülür⁶⁸. Bu uzlaşma, bireylerin dengeyi sağlamak için oluşturdukları alışkanlıklara dayanmaktadır. Bireyler, tüketmek istediklerinden daha az tüketerek, örtük bir şekilde arzuladıkları daha yüksek kaliteli mal ve hizmetlere ulaşma isteklerini bastırarak tasarruf etmeye çalışırlar. Ancak, yüksek kaliteli mal ve hizmetlerle sık sık karşılaşmak, bireylerin tüketim dürtülerini frenlemelerini daha da zorlaştırabilir. Gösteriş etkisi, yüksek kaliteli ürünleri tüketmenin her zaman arzu edilen ve önemli olduğuna yönelik inançtır⁶⁹. Bireyler, alışkanlıklarına

⁶⁵ Roger Mason, "The Social Significance of Consumption: James Duesenberry's Contribution to Consumer Theory," **Journal of Economic Issues** 34, (3) 2000: s. 554-555.

⁶⁶ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

⁶⁷ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

⁶⁸ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

⁶⁹ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

göre belirli bir ürün seti tüketirler, ancak daha yüksek kaliteli bir ürün seti ile karşılaşmak, memnuniyetsizliğe neden olabilir. Bireyin daha yüksek kalitedeki ürün setiyle karşılaşması ise sosyal çevrelerinde yer alan ve temas ettikleri bireyler vesilesiyle olmaktadır. Bireyin çevresinde yer alan bireylerin daha kaliteli ürünler tüketiyor olması nedeniyle bireyin tüketimini arttıracak olması Duesenberry'nin tüketici teorisinin ikinci en önemli unsurudur.

Yaşamak için gerekli minimum gelir seviyesine ulaştıktan sonra tüketimi arttırmak ya da tasarruf etmek arasındaki çatışmanın belirleyicisi bireylerin harcamaları ile ilişki halinde oldukları bireylerin harcamalarının oranı olacaktır⁷⁰. Bu durumda bireylerin kendi tercihlerindeki otonom bir değişiklikten ziyade ilişki halinde bulunduğu diğer kişilerin tüketimin standartlarındaki değişiklik bireyin tüketim miktarını etkileyecektir. Bundan hareketle Duesenberry, faydayı en doğru yansıtacak fonksiyonun bireyin kendi tüketiminin ve gelirinin sosyal çevresindeki bireylerin tüketimi ve gelirin oranlanmasıyla elde edileceğini ileri sürmüştür⁷¹. Duesenberry bireyin gelir dağılımındaki yüzdelik pozisyonunu görelî gelir olarak ifade etmiştir⁷². Bireyin kendi mutlak gelirinden ziyade kıyaslama yaptığı bir referans grubunun gelirin göre kendi konumunu değerlendirerek fayda elde etmesi olarak açıklanabilecek bu yaklaşım görelî gelir olarak ifade edilmekte ve modern iktisat literatüründe önemli bir araştırma konusu olarak incelenmektedir.

Bireylerin özgüvenlerini sürdürebilmeleri için belirli hedefleri başarmaları gerekmektedir⁷³. Özgüvenlerini sürdürmek, tüm insanlar için temel bir motivasyondur. Yaşam standartlarının iyileştirilmesi, daha yüksek kaliteli ürün ve hizmetlerin tüketilmesiyle mümkündür. Yaşam standartlarının iyileştirilmesi, temel bir toplumsal hedef olduğundan, özgüveni koruma motivasyonu, daha yüksek kaliteli ürünler tüketme arzusunun dönüşümüdür⁷⁴. Gelir düzeyi, statü için en önemli kriterlerden biridir. Yüksek

⁷⁰ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

⁷¹ Shane Sanders, "A Model of the Relative Income Hypothesis," **The Journal of Economic Education** 41, (3) 2010: s. 292.

⁷² George Kosicki, "Income Redistribution and Aggregate Consumption: Implications of the Relative Income Model," **The American Economist** 34, (1) 1990: s. 40.

⁷³ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

⁷⁴ Mason, "The Social Significance of Consumption: James Duesenberry's Contribution to Consumer Theory," s. 555.

gelirli grup en yüksek yaşam standardı olarak görüldüğünde bu grupların tüketim standartları bir başarı ölçütü haline gelmektedir. Sosyal hareketliliğin olduğu toplumlarda, statü veya yüksek yaşam standartları doğuştan elde edilen pozisyonlar değildir ve bireylerin statülerini değiştirme şansı bulunmaktadır⁷⁵. Sosyal statünün varlığı, bireyleri, kendi yaşam standartlarına en yakın olan diğer bireylerle ilişkilendirmelerine neden olur. Ancak, yaşam standartlarını geliştirme şansına sahip olan bireyler, kendilerine benzer olanlarla değil, kendilerinden daha yüksek yaşam standartlarına sahip olduğunu düşündükleri insanlarla da kendilerini karşılaştırmaktadırlar⁷⁶.

Duesenberry'ye göre tüketicilerin şimdiki zaman ile gelecek zaman arasındaki tercihleri diğer bireylerin davranışlarından güçlü bir şekilde etkilenmez⁷⁷. Bunun nedeni bireylerin sosyal çevrelerinin ne kadar birikim yaptığı ya da servetlerinin ne kadar olduğu konusunda fikir sahibi olmasının zorluğudur. Bu durum sosyal karşılaştırma etkisinin tasarruflar üzerinde etkisini azaltmaktadır. Karşılaştırma etkisi, ancak bireylerin tüketimleri arttırmalarına neden olarak dolaylı yoldan tasarrufları etkileyebilir. Düşük gelir grubundaki tüketiciler için şimdiki tüketim gelecekle ilgili tüm beklentileri bastırarak tasarrufların çok düşük ya da hiç gerçekleşmemesine neden olur. Gelir arttıkça gelecekle ilgili kaygılara yönelik eylemde bulunmak için hareket alanı ve geleceğin önemi de artmaktadır⁷⁸.

Duesenberry gibi Pollak da tercihlerin diğer bireylere bağlı olduğunu ve bunun talep analizine dahil edilmesi gerektiğini düşünmektedir⁷⁹. Bireyin mevcut tüketiminin geçmiş tüketiminden ve diğer bireylerin ortalama tüketiminden etkilenmesi durumlarıyla ilgilenmiştir. Kişiler arası bağımlılığı modellemeye ve bireylerin taleplerinin diğer bireylerin geçmiş ve mevcut tüketimlerine bağlı olduğunu matematiksel olarak formüle etmeye çalışmıştır. Pollak aynı zamanda tercihlerin bireyler arası bağımlılığının bireylerin gelir dağılımındaki pozisyonu ile de yakından ilişkili olduğunu ifade etmiştir.

⁷⁵ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

⁷⁶ Mason, "The Social Significance of Consumption: James Duesenberry's Contribution to Consumer Theory," s. 555-556.

⁷⁷ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

⁷⁸ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

⁷⁹ Robert A Pollak, "Interdependent Preferences," **The American Economic Review** 66, (3) 1976.

Kişi başı tüketim zaman serilerini inceleyerek tüketim davranışları ile bireyin dahil olduğu gelir grubunun ilişkisini araştırmıştır.

George Katona, 1951 yılında “Psychological Foundations of Economic Behavior”, 1975 yılında yayınladığı “Psychological Economics” ve 1980 yılında yayınladığı “Essays on Behavioral Economics” kitaplarıyla iktisat ve psikoloji bilimlerinin karşılıklı ilişkisine dikkat çekmiştir⁸⁰. Katona’ya göre iktisat varsayımlarını sağlam temellere dayandırmak için psikolojiye, psikoloji bilimi ise modern bireyin davranışlarını anlamak için iktisada ihtiyaç duymaktadır⁸¹. Ekonomik süreçleri yaratan insanları anlamak için psikoloji önemlidir. Katona’ya göre ekonominin temelinde insan davranışlarını mümkün olduğunca iyi açıklayan varsayımlar olması gerekmektedir⁸². Katona çoğunlukla tüketici teorisi kapsamında tüketim ve tasarruf kararları, emeklilik planlarına yoğunlaşmış, organizasyonlar kapsamında beşerî sermaye, yaratıcılık ve yönetsel konularına da eğilmiştir⁸³.

Herbert Simon insanların bilgi edinme ve işleme kapasitelerinin ekonomik modellerin başlangıç noktası olması gerektiğini ileri sürmüştür⁸⁴. Simon 1960’larda yayınladığı çalışmalarında bilgi işleme, problem çözme ve karar alma sonucunda oluşacak alternatif sonuçları tahmin etme süreçleriyle ilgilenmiştir⁸⁵. Tam ve mükemmel rasyonelliğin ekonomi ve psikoloji bilimlerinin modelleri için gerçekçi olmayacağını, sınırlı rasyonelliğin daha gerçekçi bir varsayım olacağını ileri sürmüştür⁸⁶. Bilgiyi işleme süreçleri çözülmesi gereken problem zorlaştıkça bilişsel açıdan daha maliyetli bir hale gelir⁸⁷. Bu nedenle Simon’a göre bireylerin bilişsel kapasiteleri sonucu optimizasyon problemlerini teorisinin ileri sürdüğü gibi tamamen rasyonel bir şekilde çözmeleri mümkün değildir. Bireyler problemin ana yönlerini kavrayıp karmaşıklığını göz ardı edecek

⁸⁰ Hamid Hosseini, "George Katona: A Founding Father of Old Behavioral Economics," **The Journal of socio-economics** 40, (6) 2011.

⁸¹ İzzettin Önder, içinde **İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar**, ed. Devrim Dumludağ ve Diğerleri İmge Kitabevi Yayınları, 2015, s. 26.

⁸² George Katona, "Behavioral Economics," **Challenge** 21, (4) 1978.

⁸³ Hosseini, "George Katona: A Founding Father of Old Behavioral Economics."

⁸⁴ Edward Cartwright, **Behavioral Economics**: Routledge, 2018, s. 6-7.

⁸⁵ Herbert A. Simon, "Theories of Decision-Making in Economics and Behavioral Science," **The American Economic Review** 49, (3) 1959.

⁸⁶ Herbert A. Simon, "Rationality in Psychology and Economics," **The Journal of Business** 59, (4) 1986.

⁸⁷ Herbert A. Simon, "Rationality as Process and as Product of Thought," **The American Economic Review** 68, (2) 1978.

basitleştirilmiş yöntemler ararlar⁸⁸. Bu durum rasyonellik isteğinin bir sonucudur⁸⁹. Eksik bilgi, bilgiyi işleme kapasitesi sınırlılıkları ve zaman kısıt nedeniyle bireyler tam değil sınırlı rasyonellerdir ve optimal olmayan ancak “yeterince iyi” kararlar alırlar⁹⁰.

Simon’un çalışmalarında karar alma süreçlerinde bilişsel kısayollar oldukça önemlidir. Sınırlı rasyonellikten hareketle yürütülen çalışmalar iki kola ayrılmaktadır: bir tarafta yine rasyonel ama matematiksel kapasitesi ve hafızası daha düşük bir rasyonel birey söz konusudur, diğer tarafta ise bilişsel kısayollar ve yanlılıklar ile karar alma sürecinde sistematik hatalar yapabilen bireyler⁹¹.

Vernon Smith’in 1950’lerde yürüttüğü araştırmaları ise deneysel iktisadın başlangıcı olarak nitelendirilebilecek bir öneme sahiptir⁹². Smith açık arttırma, piyasalarda monopol dengesi ve kamu oyunları gibi piyasalar ve piyasaların dengeye gelmesi ile ilgili konuları laboratuvar deneyleri ile test etmiştir⁹³. Smith ana akım modellerin varsayımlarının geçerli olduğu sonucuna ulaşmış olsa da⁹⁴ çalışmaları oyun teorisine ve davranışsal oyun teorisinin gelişimine önemli bir katkı sağlamıştır. Oyun teorisinin önemi bireylerin karar alma süreçlerinin rasyonelliğini gözlemleme imkânı sunması ve psikolojik gözlemlere imkân vererek ekonomik modellerin daha gerçekçi oluşturulmasına katkı sağlamasıdır⁹⁵. Smith ayrıca bireylerin karar alma süreçlerine dair çalışmalarından hareketle ekolojik rasyonellik konseptini geliştirmiştir. Ekolojik rasyonellik, karar alma stratejilerinin karar alınan çevreyle uyumlu olmasıdır⁹⁶. Bireylerin ekolojik rasyonel olması, sosyal normlar, kültürel gelenekler ve geçmiş deneyimler gibi

⁸⁸ Herbert A. Simon, "A Behavioral Model of Rational Choice," **The Quarterly Journal of Economics** 69, (1) 1955.

⁸⁹ Rouslan Koumakhov, "Conventions in Herbert Simon’s Theory of Bounded Rationality," **Journal of Economic Psychology** 30, (3) 2009.

⁹⁰ Simon, "A Behavioral Model of Rational Choice."

⁹¹ Cartwright, *Behavioral Economics*, s. 11.

⁹² Vernon L. Smith, "Experimental Economics: Induced Value Theory," **The American Economic Review** 66, (2) 1976.

⁹³ Vernon L. Smith, "Microeconomic Systems as an Experimental Science," **The American Economic Review** 72, (5) 1982.

⁹⁴ Cartwright, *Behavioral Economics*, s. 9.

⁹⁵ Cartwright, *Behavioral Economics*, s. 9.

⁹⁶ Vernon L. Smith, "Constructivist and Ecological Rationality in Economics," **The American Economic Review** 93, (3) 2003.

dış faktörlerin, bireylerin kararlarını etkileyebileceği anlamına gelir. Ekolojik rasyonellik, mülkiyet, geleneklere ve ahlaki ilkelere de uyumu sağlamaktadır⁹⁷.

Bu kısımda iktisadi modellerde yer alan varsayımlar, özellikle de karar alma süreçlerine dair varsayımlara dair davranışsal iktisat öncesi eleştirilere yer verilmiştir. Fayda, rasyonel seçim teorisi ve tüketim-tasarruf kararlarının belirlenme sürecine dair ana akımlaşmış teorilere yönelik özetlenen eleştirilerin neredeyse tamamı davranışsal iktisada ilham vermiştir. Bu kısımda yer alan, bireylerin alışkanlıklar dolayısıyla geçmiş tüketim düzeyinden etkilenmesi, statü arayışı ve sosyal ilişkiler dolayısıyla başkalarının tüketiminden etkilenmesi, bireylerin bilişsel sınırları nedeniyle kısıyollara başvurması ve varsayımların deneylerle sınanması fikirleri modern ekonomide aktif olarak araştırılmaktadır.

Bu eleştirilere yönelik cevaplara dair genel bir özet yapmak gerekirse, ana akım iktisatçılara göre tüketici teorisinin temel varsayımı bireylerin tercih ve davranışlarında makul derecede tutarlı olduklarıdır ve bu varsayımla insanların sürekli hatalı seçimler yaparak durumlarını kötüleştirmemeleri beklenmektedir⁹⁸. Buna göre, bireylerin düzenli olarak marjinal faydalarını hesaplayacak hesaplamalar yaparak karmaşık optimizasyon problemlerini denge durumuna ulaşacak şekilde çözmedikleri açıktır, tüketici kararları çoğunlukla sezgisel ve rutin bir şekilde alınmaktadır⁹⁹. Ancak insanların çoğunluğu, çoğunlukla tutarlı davranıyorsa ve genellikle en çok tercih ettikleri mal grubunu seçiyorlarsa, teori olguları açıklamakta makul ölçüde iyi demektir.

2.4. Beklenti Teorisi ve Referansa Dayalı Tercihler

Bir önceki kısımda özetlenen eleştiriler iki temel noktada yoğunlaşmaktadır. Bu eleştiriler bireyin tutarlı seçimlerinin olması ve kararların otonom olarak yalnızca gelecek göz önüne alınarak belirlenmesi varsayımlarıdır. 1950'lerden itibaren tüketici teorisini ampirik ve deneysel çalışmalarla test eden ve teoriyle çelişkili bulgular elde eden çalışmaların sayısı giderek artmış ve tüketici teorisinin varsayımlarının gerçek hayattaki olguları karşılamadığı yönünde eleştiriler giderek yoğunlaşmıştır. 1979'da Amos Tversky

⁹⁷ Smith, "Constructivist and Ecological Rationality in Economics."

⁹⁸ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 88.

⁹⁹ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 88.

ve Daniel Kahneman'ın yayınladığı "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk" isimli makale bireylerin karar alma süreçlerinde kullandıkları bilişsel kısayolların yol açtığı sistematik hatalara dair kapsamlı bir analiz sunmuş ve fayda fonksiyonu yerine değer fonksiyonunu önererek¹⁰⁰ davranışsal iktisada öncülük etmiştir.

Davranışsal İktisat, marjinal analiz ve tüketici teorisini yanlışlanabilirlik ilkesi doğrultusunda test etmekte ve varsayımlardan sapmalara dair bir literatür oluşturmaktadır, ancak teorik çerçeveyi tamamen reddetmeden eklemeler yaparak daha gerçekçi hale getirme çabasıdadır¹⁰¹. Bu bağlamda davranışsal iktisat marjinal fayda, denge ve etkinlik gibi Neo-klasik yaklaşımları tümünden reddetmez, aksine ekonomik analizin psikolojik temellerini güçlendirerek teorik yaklaşımı sağlamlaştırmak, alan çalışmalarından elde edilen bulguları daha iyi yorumlamak ve daha iyi politika önerilerinde bulunmaya çalışır¹⁰².

Davranışsal iktisat, rasyonel seçim teorisinin fayda maksimizasyonu, zevk ve tercihlerin otonom ve verili olması ve karar almanın maliyetsiz oluşu gibi varsayımlarını sorgular¹⁰³. Davranışsal iktisat kapsamında yürütülen araştırma bulguları bireyin işletim kapasitesi, irade gücü ve kendi çıkarlarını koruma konusundaki sınırlılıklarını göstermektedir. Bu bulgular bireylerin prosedürel rasyonel olduklarını, oldukça karmaşık problemleri çözmek için kısayollar kullandıklarını göstermektedir. Kahneman ve Tversky, riskten ve belirsizlikten kaçınma, bireylerin istatistiksel bilgileri yorumlama, değerlendirmede ve karar alma süreçlerinde faydalandıkları kısayollar ve bu kısayolların yol açtığı sistematik hatalara odaklanmıştır¹⁰⁴. Davranışsal iktisat kapsamında sosyal normlar, oyun teorisi, alturizm, organizasyon, örgüt ve bireylerin karar alma süreçlerini kapsayan geniş bir yelpazede araştırmalar yürütülmektedir. Gelirdeki değişimlerin fayda üzerinde asimetric etkilerini araştıran bu çalışmada, referansa dayalı tercihler üzerinde durulacaktır.

¹⁰⁰Kahneman ve Tversky, "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk."

¹⁰¹ Ester Ruben ve Devrim Dumludağ, içinde **İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar**, ed. Devrim Dumludağ ve Diğerleri İmge Kitabevi Yayınları, 2015, s. 48.

¹⁰² Camerer ve Loewenstein, "Behavioral Economics: Past, Present, Future," s. 3.

¹⁰³ Colander, *Microeconomics*, s. 427.

¹⁰⁴ Kahneman ve Tversky, "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk."

Kahneman ve Tversky, gerçekleştirdikleri bir dizi deneyde katılımcıların pozitif bahislerde beklenen değeri daha düşük olan kesin seçeneği seçerek riskten kaçındıklarını, negatif bahislerde ise kesin kayıplara karşı risk arayışında bulunduklarını ve her iki durumda da kesin değerlere aşırı değer verdiklerini gözlemlemişlerdir¹⁰⁵. Buradan hareketle bireylerin faydasının toplam servet üzerinden değil, bir referans noktasına göre gelişen pozisyonlarından belirlendiği bir değer fonksiyonu oluşturmuşlardır¹⁰⁶.

Şekil 1’de Kahneman ve Tversky’nin geliştirdiği değer fonksiyonu yer almaktadır. Şekilde kayıpların kazançlara göre daha dik olduğu ve bireyleri eş değer bir kazançtan daha çok etkileyeceği görülmektedir¹⁰⁷.

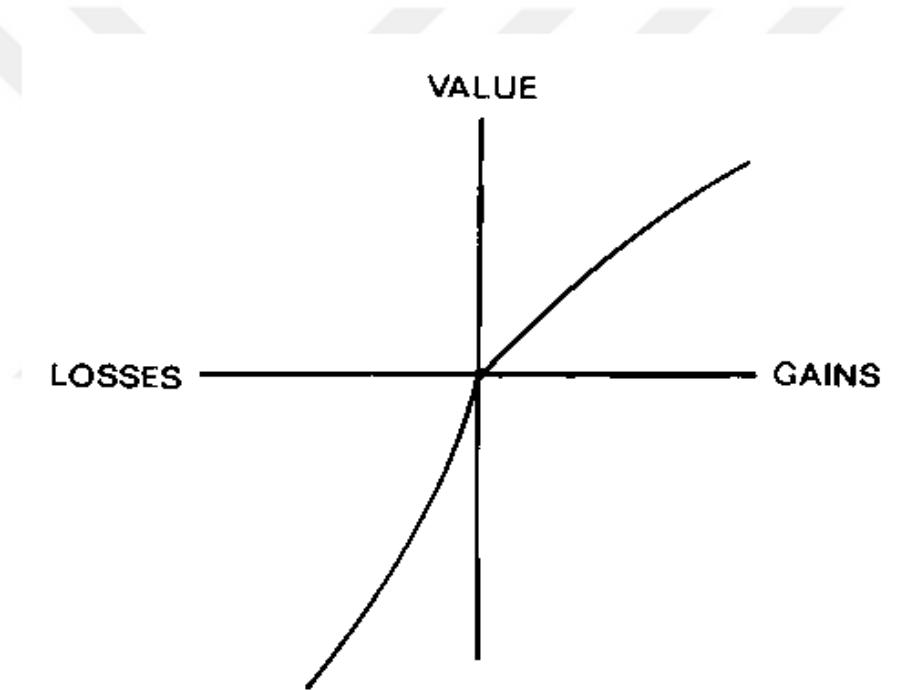

FIGURE 3.—A hypothetical value function.

Şekil 1: Beklenti Teorisinin Değer Fonksiyonu

Kaynak: Daniel Kahneman ve Amos Tversky, "Prospect theory: An analysis of decision under risk," *Econometrica* 47, no. 2 (1979) s.279

¹⁰⁵ Kahneman ve Tversky, "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk," s. 268-269.

¹⁰⁶ Angner, *A Course in Behavioral Economics*, s. 55.

¹⁰⁷ Kahneman ve Tversky, "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk."

Beklenti teorisinin iki temel bileşeni olan referansa dayalı tercihler ve kişisel olarak ağırlıklandırılmış olasılıklardan oluşan değer fonksiyonu aşağıdaki gibi ifade edilebilir¹⁰⁸:

$$v(x) \equiv \pi(p_1)v(x_1) + \pi(p_2)v(x_2)$$

Eşitlikte π olasılıkların bireysel ağırlığını ifade etmektedir. $v(.)$ ise değer fonksiyonunu ifade etmektedir. Bireyler eksik bilgi, bilişsel kapasitelerin sınırlılığı vb. nedenlerle olasılıkları objektif olarak değerlendirememekte bazı olaylara aşırı odaklanmaktadır.

Rasyonel seçim teorisi, tercihlerin iyi belirlenmiş ve tutarlı olduklarını açıkça ve referans noktalarından ya da alternatiflerin nasıl sunulduğundan bağımsız olduğunu da¹⁰⁹ örtük olarak varsaymaktadır. Ancak bu varsayımları ihlal eden son derece anlamlı bulgular mevcuttur¹¹⁰. Tversky ve Kahneman, rasyonel seçim teorisinin en önemli varsayımından biri olan tutarlılığın ihlaline dair bulguları referansa dayalı tercihlerle açıklamışlardır. Bireylerin referans durumları verili kabul edildiğinde kararlarının tutarlı olduğu ancak referans durumu değiştiğinde kararların tutarsızlaştığını keşfetmişlerdir. Eğer bireylerin fayda indeksleri, yani tercih ilişkileri referanslarına göre kategorize edilirse rasyonelliğe yaklaşıldığını ve bireylerin referans durumuna dayanarak faydalarını maksimize ettiği görülecektir. Referansa dayalı olmak, çıktıların mutlak ölçülerle değil belirli bir referans noktasına göre değerlendirilmesidir. Referans noktasına göre kayıplar, aynı büyüklükteki kazançlardan daha yoğun bir şekilde hissedilir.

Bu durumda standart fayda teorisi, referansa dayalı fayda modelinin referans durumunun etkisiz olduğu özel bir haline dönüşür¹¹¹. Tercihlerin belirli olmadığı durumlarda bireyler, özellikle karar vermekte zorlandıklarında kendilerine yardımcı olacak varsayılan seçenikle devam etmek, çıpalama ve ayarlama gibi kısıyollardan

¹⁰⁸ Ted O'Donoghue ve Charles Sprenger, "Reference-Dependent Preferences," içinde **Handbook of Behavioral Economics: Applications and Foundations 1** Elsevier, 2018, s. 11.

¹⁰⁹ Just David R., **Introduction to Behavioral Economics : Noneconomic Factors That Shape Economic Decisions**: Hoboken N.J: Wiley, 2014, s. 72-73.

¹¹⁰ Camerer ve Loewenstein, "Behavioral Economics: Past, Present, Future," s. 12.

¹¹¹ Camerer ve Loewenstein, "Behavioral Economics: Past, Present, Future," s. 11.

faydalanmaktadırlar¹¹². Ayrıca seçeneklere verilen değerler seçim yapılan ortamdan etkilenebilir ve tercihler yanlı hale gelebilir¹¹³. Böylelikle bireyin karar almadan önce bulunduğu nokta, referans noktası, kararlar üzerinde güçlü bir etkiye sahip olmaktadır.

Şekil 1’de kayıp eğrisinin kazançlardan daha dik olması, kayıptan kaçınma olarak kavramsallaştırılmıştır. Kayıptan kaçınma, bir referans noktasına göre oluşabilecek kayıplardan kaçınmaya yönelik güçlü bir arzu ve aynı büyüklükte bir kazançla yönelik zayıf istek olarak tanımlanabilir¹¹⁴.

Tversky ve Kahneman’a göre belirsizlik altında değer fonksiyonunun üç temel özelliği bulunmaktadır. Bu üç özellik değer fonksiyonunun bir referans noktasına göre belirlenmesi, kayıptan kaçınma ve hem kayıp hem de kazançların azalan marjinal etkisidir¹¹⁵. Kayıptan kaçınmanın matematiksel ifadesi aşağıdaki gibidir¹¹⁶:

$$v''(x - r) > 0, \quad x < r$$

$$v''(x - r) < 0, \quad x > r$$

Yukarıda ifade değer fonksiyonunun kayıplar için ikinci türevin sıfırdan büyük olduğunu yani kayıpların konveks olduğunu gösterirken kazançlar için ikinci türevin sıfırdan küçük yani konkav olduğunu göstermektedir. Kayıptan kaçınma aynı zamanda aşağıdaki gibi de ifade edilebilir¹¹⁷:

$$U(x) = \begin{cases} u(x) & \text{eğer } x \geq 0 \\ \lambda u(x) & \text{eğer } x < 0 \end{cases},$$

λ : Kayıptan kaçınma parametresi

¹¹² R., *Introduction to Behavioral Economics : Noneconomic Factors That Shape Economic Decisions*, s. 72-73.

¹¹³ Pindyck ve Rubinfeld, *Microeconomics*, s. 714-715.

¹¹⁴ Camerer ve Loewenstein, "Behavioral Economics: Past, Present, Future," s. 3.

¹¹⁵ Amos Tversky ve Daniel Kahneman, "Loss Aversion in Riskless Choice: A Reference-Dependent Model," **The quarterly journal of economics** 106, (4) 1991: s. 1039-1040.

¹¹⁶ Colin F Camerer, "Prospect Theory in the Wild: Evidence from the Field," **Advances in behavioral economics** 2004: s. 148.

¹¹⁷ Veronika Köbberling ve Peter P Wakker, "An Index of Loss Aversion," **Journal of Economic Theory** 122, (1) 2005.

λ kayıptan kaçınma derecesini göstermektedir. Standart tüketici modeli ise $\lambda = 1$ özel durumudur¹¹⁸.

Referansa dayalı tercihler ve kayıptan kaçınma, belirsizlik altında karar alma literatüründen doğmuştur ve bu konudaki literatür ağırlıklı olarak parasal risk ve risk tercihlerini içermektedir. Ancak referansa dayalı tercihlerin risk içermeyen pek çok durumda da geçerli olduğuna yönelik kanıtlar mevcuttur¹¹⁹. Thaler 1980'de¹²⁰, Kahneman ve Tversky ise 1991'de¹²¹ risksiz seçimler için referansa dayalı tercihlere ve kayıptan kaçınmaya değinmişlerdir. Standart karar alma modelleri tercihlerin mevcut varlıklara göre değişmeyeceğini varsaymaktadır. Ancak yazarlara göre bireylerin başlangıçtaki varlıkları tercihler üzerinde etkilidir ve bu etki işlem maliyetlerinin olmadığı durumda bile mallar arasındaki değişim oranını hangi maldan vazgeçme karşılığında hangi malın elde edileceğine bağlı olarak belirler¹²². Belirsizlik altında karar alma kapsamında referansa dayalı tercihler, servetteki değişimleri içerirken risksiz tercihlerde referansa dayalı tercihler, bireylerin farklı malların tüketimi arasındaki ödünleşimle ilgilenir ve aşağıdaki gibi ifade edilebilir¹²³:

$$x \equiv (x^1, \dots, x^N), \text{tüketim grupları}$$

$$r \equiv (r^1, \dots, r^N), \text{referans grupları olmak üzere}$$

$$U(x|r) \equiv u(x) + v(x|r)$$

Yukarıda yer alan fayda fonksiyonuna göre her bir ürün ya da durumun kendine özgü bir referans noktası bulunmaktadır ve üründen elde edilen faydaya ek olarak referans noktasına göre içinde bulunulan durum kararlar üzerinde etkili olmaktadır.

¹¹⁸ Camerer, "Prospect Theory in the Wild: Evidence from the Field."

¹¹⁹ O'Donoghue ve Sprenger, "Reference-Dependent Preferences," s. 2-3.

¹²⁰ Richard Thaler, "Toward a Positive Theory of Consumer Choice," **Journal of economic behavior & organization** 1, (1) 1980.

¹²¹ Tversky ve Kahneman, "Loss Aversion in Riskless Choice: A Reference-Dependent Model."

¹²² Tversky ve Kahneman, "Loss Aversion in Riskless Choice: A Reference-Dependent Model," s. 1039.

¹²³ O'Donoghue ve Sprenger, "Reference-Dependent Preferences."

$$v^n(x^n|r^n) \equiv \begin{cases} \eta^n(x^n - r^n) & \text{eğer } x^n \geq r^n \\ \eta^n\lambda^n(x^n - r^n) & \text{eğer } x^n \leq r^n \end{cases}$$

$\eta^n \geq 0$, $\lambda^n \geq 1$ olmak üzere

η : referansa dayalı faydanın tüketimden elde edilen faydaya göre önemi

λ : kayıptan kaçınma parametresi olmak üzere.

Yukarıdaki eşitlik, değer fonksiyonunda her bir mal ya da mal grubu için ilgili mal ya da mal grubuna dair referans noktasına göre bir değerlendirme yapılacağını ifade etmektedir. Eğer mevcut durum referans noktasının üzerindeyse “referans noktasına göre daha iyi durumda olma” durumu η ile gösterilen, referansa dayalı fayda parametresi ile ağırlıklandırılarak değer fonksiyonunu belirler. Eğer kayıp durumu söz konusu ise hem referansa dayalı fayda ağırlığı olan η , hem de kayıptan kaçınma parametresi olan λ devreye girer. Model bu haliyle son derece esnektir. Hem referansa dayalı fayda hem de kayıptan kaçınma parametresinin durumdan duruma değişmesine olanak vermektedir.

Koszegi ve Rabin¹²⁴ bu modeli aşağıdaki gibi güncellemişlerdir:

$$v^n(x^n|r^n) \equiv \mu(u^n(x^n) - u^n(r^n))$$

$$\mu(z) = \begin{cases} \eta z & \text{eğer } z \geq 0 \\ \eta\lambda z & \text{eğer } z \leq 0 \end{cases}$$

Bu formülasyonda kayıp ve kazançlar değer fonksiyonu olarak değil fayda fonksiyonu içinde belirlenmektedir. Ayrıca, bir önceki modelden farklı olarak, bütün tüketim senaryoları için kayıp-kazanç ve kayıptan kaçınma parametreleri aynıdır. Standart tüketici modeli ise bu formülasyonun $\eta = 1$ ve $\lambda = 1$ olan özel bir halidir.

Bowman ve diğerleri¹²⁵, referansa dayalı fayda fonksiyonundan türetilmiş, iki dönemli bir tüketim-tasarruf modeli oluşturmuşlardır:

¹²⁴ Botond Köszegi ve Matthew Rabin, "A Model of Reference-Dependent Preferences," **The Quarterly Journal of Economics** 121, (4) 2006.

¹²⁵ David Bowman ve Diğerleri., "Loss Aversion in a Consumption-Savings Model," **Journal of Economic Behavior & Organization** 38, (2) 1999.

$$u(c(t) - r(t))$$

Buna göre, bireylerin faydası mevcut tüketimlerinin referans noktasından farkına göre belirlenmektedir ve model kayıptan kaçınmayı içermektedir. Yazarlara göre, referans noktasına ulaşana kadar elde edilen fayda referans noktası aşıldıktan sonra edinilen faydadan daha fazladır. İlk dönemde bireyler referans noktasının ($r(t)$) belirlediği düzeyde tüketimde ve dolayısıyla tasarrufla bulunacaklardır. İkinci dönemdeki referans noktası ise ilk dönemdeki referans noktası ve tüketimlerinin ortalaması olacaktır¹²⁶:

$$r(2) = \alpha r(1) + (1 - \alpha)c(1)$$

Böylelikle, bireylerin ikinci dönemde tüketimden elde edecekleri fayda, ilk dönemki tüketim düzeyine bağlıdır. Eğer ilk dönemdeki tüketim miktarları yüksek ise ikinci dönemin referans noktası yüksek olacaktır ve ikinci dönem tüketimi bu referans noktasının altında kalırsa yaşam standartlarının azaldığını düşünerek hayal kırıklığına uğrayacaklardır. Yazarlara göre tüketici teorisinden sapmaların ve tespit edilen tutarsızların kökeninde geçimlik gelir ve kayıptan kaçınma vardır. Bireyler yeterli gelire sahip değilse gelecekte gelirinin düşeceği beklentisinde olsa bile tüketimini kısma karşı direnç geliştirir. Bu direnç, bireyin gelecekteki gelirinin artması beklentisi doğrultusunda tüketimini arttırmaya yönelik direncinden daha güçlüdür. Yazarlara göre gelecekteki bir negatif şokun ön bilgisine sahip olmanın şu anki tüketim üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır.

Bu bölümde ele alınan beklenti teorisi iki önemli sonuca sahiptir: fayda refah ya da servet durumuna değil bir referans noktasına göre oluşan değişimlere göre belirlenmektedir ve negatif değişimler pozitif değişimlerden daha büyük bir etkiye sahiptir¹²⁷. Sahip olunan bir şeyin faydada yarattığı azalış, o şeyi elde etmenin sağlayacağı faydadan büyüktür. Bu durum değer fonksiyonundaki asimetriden kaynaklanmaktadır ve hayatın pek çok alanında etkilidir. Tversky ve Kahneman'a göre kayıptan kaçınma olgusu hedonik deneyimin psikozunu yansıtmaktadır¹²⁸. Organizmalar istikrarlı durumlarda

¹²⁶ Bowman, Minehart, ve Rabin, "Loss Aversion in a Consumption-Savings Model."

¹²⁷ Daniel Kahneman ve Diğerleri., "The Endowment Effect, Loss Aversion, and Status Quo Bias," 1991: s. 199.

¹²⁸ Tversky ve Kahneman, "Loss Aversion in Riskless Choice: A Reference-Dependent Model," s. 1057.

habitat kurarlar. Değişimlere karşı azalan marjinal tepkiler söz konusudur ve acı hazdan daha hayatidir.

Samuelson ve Zeckhauser tarafından geliştirilen statüko yanlılığı¹²⁹, mevcut durumda bulunmaya devam etme isteğidir ve kayıptan kaçınmanın bir türüdür. Bireyin sahip olduğu bir şeyden vazgeçmek için aynı şeye sahip olmak için ödeyeceğinden daha fazla talep etmesi durumu olan sahiplik etkisi de aynı şekilde kayıptan kaçınmanın özel bir türüdür¹³⁰. Hem Thaler¹³¹ hem de Kahneman, Knetsch ve Thaler sahiplik etkisini bir dizi deneyle test etmiştir. En çok bilinen deneylerden biri olan kupa deneyinde satıcılar için medyan fiyat 7.12 dolar iken alıcılar için medyan fiyat 3.12 dolar olarak gerçekleşmiştir. Kalem, kupa, dürbün ve çikolata gibi ürünlerle yapılan pek çok deneyde katılımcıların ani bir sahiplik etkisi geliştirdiği görülmüştür. Arada yüksek getiri farkı olmasına rağmen insanların uzun vadeli yatırım olarak hisse senedi yerine tahvil talep etmesine varlık getirisi paradoksu denmektedir¹³². Thaler ve Benartzi bu paradoksu beklenti teorisi aracılığıyla incelediklerinde kayıptan kaçınmayla ilgili bulgulara rastlamışlardır. Buna göre, kısa dönemli getiri değerlendirmelerinde hisse senedi portföyleri tahvillere göre daha çok negatif getiri gösterir ve yatırımcılar kayıp görmekten kaçındıkları için hisse senedi yerine tahvilleri tercih etmektedirler¹³³. Statüko yanlılığı, sahiplik etkisi ve bunlara sebep olan kayıptan kaçınma olgusu davranışsal iktisat tarafından referansa dayalı tercihlerle açıklanmaktadır. Bireyler referanslarını çoğunlukla mevcut ya da geçmiş pozisyonlarına göre belirlerler ancak istekler, beklentiler, normlar ve sosyal kıyaslamalar da referans noktasının belirlenmesinde etkili olabilir¹³⁴.

Değişimlerin bireylerin mutluluğu üzerindeki etkisinin asimetric olduğuna dair gözlemler Epikuros'a kadar dayanmaktadır. Antik Yunan filozofu Epikuros, insanlara ölümden korkmamalarını telkin ederken kullandığı argümanlardan birisi insanların hayata gelmeden önceki binlerce yıllık sürede var olmamalarını önemsemezken öldükten

¹²⁹ William Samuelson ve Richard Zeckhauser, "Status Quo Bias in Decision Making," **Journal of risk and uncertainty** 1) 1988.

¹³⁰ Kahneman, Knetsch, ve Thaler, "The Endowment Effect, Loss Aversion, and Status Quo Bias," s. 194.

¹³¹ Thaler, "Toward a Positive Theory of Consumer Choice."

¹³² Camerer, "Prospect Theory in the Wild: Evidence from the Field," s. 150.

¹³³ Shlomo Benartzi ve Richard H Thaler, "Myopic Loss Aversion and the Equity Premium Puzzle," **The quarterly journal of Economics** 110, (1) 1995.

¹³⁴ Tversky ve Kahneman, "Loss Aversion in Riskless Choice: A Reference-Dependent Model."

sonraki var olmayacakları süreyi aşırı önemsemelerinin anlamsızlığıdır¹³⁵. Daniel Bernoulli, 1738'de bahis davranışlarını incelerken bireylerin adil bir bahiste kazanacakları bir doların kaybedecekleri bir dolardan daha az değerliymiş gibi hareket ettiklerinden bahseder¹³⁶. Adam Smith: "Daha iyiden daha kötü bir duruma düştüğümüzde, daha kötüden daha iyiye doğru ilerlediğimizde aldığımız zevkten daha fazla acı çekeriz." ¹³⁷ ifadesiyle âdeta kayıptan kaçınmayı tanımlamıştır.

2.5.Karar Faydası ve Deneyimlenen Fayda

Ana akım ekonomi teorisi bireylerin niyetlerine ve beğenilerine dair beyanlarına, sübjektif değerlendirmelerine değil gerçekleşmiş seçim ve kararlarına odaklanmıştır¹³⁸. Açıklanmış tercihler olarak adlandırılan bu yaklaşıma göre bireyler her zaman kendileri için en iyi olanı seçerler. Ancak son yıllarda giderek artan sayıda çalışma göstermiştir ki insanlar; tutarsız seçimler yapmakta, deneyimlerden öğrenememekte, ticarete direnmekte, faydalarını başkalarının durumlarıyla kıyaslamalara dayandırmakta ve rasyonel tüketici modelinden ayrılmaktadır. Standart ekonominin politika analizi açıklanmış tercihler yaklaşımına dayanır. Bireyler her zaman kendileri için en iyi olan seçeneği seçerler, bütün seçeneklere dair tercih sıralamasına sahiplerdir ve seçimleri tutarlıdır. Ancak pek çok kamu politikasının varlığı göstermektedir ki bireyler her zaman kendileri için en iyi olanı seçmemektedir¹³⁹. Tüketici koruma kanunları ve kurumları, günah vergileri, zorunlu tasarruf katılım programları bunlara örnektir.

Kahneman, faydayı karar faydası ve deneyimlenen fayda şeklinde sınıflandırmıştır. Karar faydasını karar alma sürecinde çıktının ağırlıklandırılması olarak tanımlamıştır¹⁴⁰. Karar faydası rasyonel seçim teorisinin seçenekleri sıralama işlevi gören faydasına tekabül etmektedir, seçeneklerin değerlendirilmesini içerir ve seçeneklerin ne

¹³⁵ Nigel Warburton, **Felsefenin Kısa Tarihi**, Çev. Güçlü Ateşoğlu, 2016.

¹³⁶ Samuelson ve Nordhaus, *Economics*, s. 86.

¹³⁷ Camerer ve Loewenstein, "Behavioral Economics: Past, Present, Future," s. 5.

¹³⁸ Daniel Kahneman ve Alan B Krueger, "Developments in the Measurement of Subjective Well-Being," **Journal of Economic perspectives** 20, (1) 2006: s. 3.

¹³⁹ B. Douglas Bernheim ve Dmitry Taubinsky, "Chapter 5 - Behavioral Public Economics," içinde **Handbook of Behavioral Economics: Applications and Foundations 1**, ed. B. Douglas Bernheim, Stefano DellaVigna ve David Laibson North-Holland, 2018.

¹⁴⁰ Daniel Kahneman ve Diğerleri., "Back to Bentham? Explorations of Experienced Utility," **The quarterly journal of economics** 112, (2) 1997.

kadar istendiğini gösterir¹⁴¹. Deneyimlenen fayda ise Bentham'ın faydasına benzer hedonik bir içeriğe sahiptir.¹⁴² Bentham'ın insanlığın iki efendisi olarak bahsettiği acı ve hazzı anlatan fayda, Kahneman literatüründe deneyimlenen faydaya eş değerdir. Kahneman deneyimlenen faydayı da ikiye ayırmıştır: Eğer deneyimlenen fayda yaşanan anda raporlanıyorsa anlık fayda, aradan bir süre geçtikten sonra raporlanıyorsa hatırlanan faydadan bahsediliyor demektir¹⁴³.

Deneyimlenen faydayı subjektifliği nedeniyle ölçmek ve gözlemlemek mümkün olmadığı için ve optimizasyon yapan rasyonel birimlerin seçimleri üzerinden gerekli tüm bilgiyi elde edileceği düşüncesi nedeniyle ekonomide hedonik fayda tamamen göz ardı edilmiştir¹⁴⁴. Edgeworth 1871'de mutluluğu anlık deneyimlenen faydaların integrali olarak tanımlamıştır, 20. Yüzyıldan itibaren ise tercih sıralaması yaklaşımı ile karar faydası ekonomide hâkim olmuştur¹⁴⁵. Böylelikle bireyin kendisini en mutlu eden seçeneği tercih edip etmediği sorusu önemsizleşerek yerini rasyonelliğin aksiyomlarına bırakmıştır.

Kahneman'ın geliştirdiği anlık fayda hedonik bir deneyim ölçüsüdür, deneyimin yoğunluğuna dair fikir vermektedir ve anlık fayda profillerinden toplam fayda türetilmektedir¹⁴⁶. Kahneman, anlık fayda konseptini evrimsel biyolojiye dayandırmaktadır. Buna göre haz ve acı metabolizmaya hayatta kalmak için gerekli sinyaller verir. Bir şey yenilirken hissedilen haz organizmaya ihtiyacı olan enerjiyi sağlar ve aynı şeyi tekrar etme sinyali verir. Bedende duyulan acı ise dur sinyali gibidir, acı yoluyla birey zarar gördüğünü anlar ve benzer bir davranışı tekrarlamaz. Böylelikle acı ve haz içinde bulunulan duruma yönelik tavırları düzenleyen bir mekanizma işlevi görür. İhtiyaçları karşılayabilmek için hedonik değerin anlık ihtiyaçları doğru bir şekilde karşılaması gerekir.

¹⁴¹ Daniel Kahneman ve Richard H Thaler, "Anomalies: Utility Maximization and Experienced Utility," **Journal of economic perspectives** 20, (1) 2006: s. 221-222.

¹⁴² Kahneman ve Krueger, "Developments in the Measurement of Subjective Well-Being."

¹⁴³ Kahneman, Wakker, ve Sarin, "Back to Bentham? Explorations of Experienced Utility."

¹⁴⁴ Kahneman, Wakker, ve Sarin, "Back to Bentham? Explorations of Experienced Utility."

¹⁴⁵ Kahneman ve Thaler, "Anomalies: Utility Maximization and Experienced Utility," s. 222.

¹⁴⁶ Kahneman, Wakker, ve Sarin, "Back to Bentham? Explorations of Experienced Utility."

Hatırlanan fayda ise bireyin geçmiş bir olayla ilgili anımsadığı faydayı yansıtmaktadır. Bireylerin geçmiş olayları hatırlaması ve değerlendirmesinde sistematik hatalar yapması ve dolayısıyla gelecekteki deneyimlenen faydayı maksimize etmemesi mümkündür¹⁴⁷. Sistematik hatalar karar faydası için de mümkündür. Birey seçim yaptığı t anında t₁ anında elde edeceği faydaya dair bir tahminde bulunmuş olur. Bu ileride elde edilecek tahmini faydaya hedonik tahmin de denmektedir ve hedonik tahmin sürecindeki sistematik hatalar da fayda maksimizasyonunu engelleyebilir¹⁴⁸.

Gilbert ve Wilson¹⁴⁹, bireylerin uzun dönemli etkisi olacak bir olayın hedonik etkilerine yönelik tahminlerini etkin tahmin olarak adlandırmıştır. İnsanların evlilik, boşanma, terfi etme zengin olma, fakir olma, hastalık gibi durumların iyi oluş üzerindeki etkisine dair fikirleri vardır. Bu tahmin ve fikirler evlilik, boşanma, iş değiştirme gibi kararlar üzerinde etkili olabilir. Etkin tahmin sürecindeki hatalar, yanlış seçimlere yol açacaktır¹⁵⁰. Hem karar faydasının hem de deneyimlenen faydanın sistematik hatalara açık oluşu, faydanın yalnızca gözlemlenebilir davranışlarla ölçülebileceği ve seçildiği gözlemlenen alternatifin tüketici için en üstün tercih olduğu görüşünü zorlamaktadır.

Peki anlık ya da hatırlanan faydanın ölçümü mümkün müdür ve nasıl ölçülür? Kahneman'a göre hedonik etkileri ölçmek mümkündür, bu konuda psikoloji bilimindeki araştırmalar, deneysel çalışmalar örnek alınabilir¹⁵¹. Deneyimlenen faydayı olabildiğince doğru bir şekilde ölçmek için deneyim ve fayda bildirimi arasındaki süreci mümkün olduğunca kısa tutmak gerekmektedir. Örneğin Akış Metodu ya da Deneyim Örneklem Yöntemi¹⁵² katılımcıların gün içindeki aktivitelerine dair gerçek zamanlı bilgi almak için geliştirilmiş bir yöntemdir. Katılımcılar bulundukları lokasyonu, kendilerine eşlik eden bireyleri ve aktivitelerini ve bu deneyimlerden edindikleri öznel duygularını bildirmektedirler. Psikoloji, pazarlama ve siyasi araştırmalarda anlık hedonik akışı takip

¹⁴⁷ Kahneman, Wakker, ve Sarin, "Back to Bentham? Explorations of Experienced Utility."

¹⁴⁸ Kahneman ve Thaler, "Anomalies: Utility Maximization and Experienced Utility," s. 227.

¹⁴⁹ Timothy D Wilson ve Daniel T Gilbert, "Affective Forecasting," **Current Directions in Psychological Science** 14, (3) 2005.

¹⁵⁰ Wilson ve Gilbert, "Affective Forecasting."

¹⁵¹ Kahneman, Wakker, ve Sarin, "Back to Bentham? Explorations of Experienced Utility," s. 379.

¹⁵² Mihaly Csikszentmihalyi ve Kevin Rathunde, "The Measurement of Flow in Everyday Life: Toward a Theory of Emergent Motivation," içinde **Nebraska Symposium on Motivation, 1992: Developmental Perspectives on Motivation.**, Current Theory and Research in Motivation, Vol. 40. Lincoln, NE, US: University of Nebraska Press, 1993.

etmek için katılımcılar ilgili uyarana maruz bırakılır ve deneyimlerinin anlık kalitesini tuşlayarak, işaretleyerek ya da benzer yöntemlerle raporlaması istenir¹⁵³. Başka bir çalışmada ise her 20 dakikada bir bireyin tansiyonu, şeker seviyesini ölçmekte ve öznel değerlendirmelerini alarak bu değerlerle iyi oluşları arasındaki ilişkiyi gözlemlemektedir¹⁵⁴. Günü Yeniden Yapılandırma Metodu ise bireylere bir önceki günün her bir bölümünde neler yaptıklarını ve bu esnada neler hissettiklerinin sorulmasıyla bilgi toplamaktadır¹⁵⁵. Kahneman'a göre, güvenilir bir şekilde elde edildiği takdirde öznel iyi oluş, tüketici tercihlerini ve sosyal refahı ölçmek için faydalı bir araçtır¹⁵⁶.

2.6. Fayda ve Mutluluk

Faydanın sosyal bilimlerde kavramlaşmasına en önemli katkıyı sağlayan Bentham'ın faydası haz ve acıya dayanmakta ve kardinal yani ölçülebilir bir niteliği bulunmaktaydı. Ancak ölçme ve karşılaştırma zorlukları nedeniyle fayda konsepti iktisat teorisinde bir sıralama aracına dönüştürülmüş ve ordinalleşmiştir. Kahneman, Bentham'ın faydasını yeniden gündeme getirmiş, psikolojik araştırmalarda kullanılan öznel iyi oluş ölçümleri ekonomik analize dahil edilerek faydaya ölçülebilir bir alternatif getirilmiştir. Bu bağlamda kardinal faydaya ve mutluluk ölçümlerinin iktisat tarihindeki kardinal faydadan nasıl farklılaştığına değinmek gerekmektedir.

Bentham'ın fayda konsepti bir eylem ya da politikanın sağladığı toplam mutluluk ya da haz olarak tanımlanabilir¹⁵⁷. Faydacılık ya da fayda ilkesi ise bir eylemin ahlaki değerinin tamamen yarattığı mutluluk ya da hazzı dayanmasıdır¹⁵⁸. Bentham'a göre toplum bu ilke doğrultusunda daha çok insana daha çok mutluluk sağlayacak biçimde organize edilmelidir. Bentham, mutluluk kalkülüsü¹⁵⁹ ya da hedonic kalkülüs olarak adlandırdığı birtakım ağırlık ve ölçümlere dayanan, bir eylemin yarattığı acı ya da hazzı ölçebilecek bir sistem üzerine çalışmıştır. Bu hesaplama sistemi yoğunluk, süre,

¹⁵³ Kahneman ve Krueger, "Developments in the Measurement of Subjective Well-Being."

¹⁵⁴ Kahneman ve Krueger, "Developments in the Measurement of Subjective Well-Being."

¹⁵⁵ Daniel Kahneman ve Diğerleri., "A Survey Method for Characterizing Daily Life Experience: The Day Reconstruction Method," *Science* 306, (5702) 2004.

¹⁵⁶ Kahneman ve Krueger, "Developments in the Measurement of Subjective Well-Being."

¹⁵⁷ Jacob Viner, "Bentham and J. S. Mill: The Utilitarian Background," *The American Economic Review* 39, (2) 1949.

¹⁵⁸ Mark Dimmock ve Andrew Fisher, "Utilitarianism," içinde *Ethics for a-Level* Open Book Publishers, 2017.

¹⁵⁹ Felicific calculus ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

belirsizlik, yakınlık, verimlilik, saflık ve kapsamdan oluşan toplam yedi kritere dayanmaktaydı¹⁶⁰. Yoğunluk acı ya da hazzın ne kadar yoğun olduğunu, belirsizlik bir daha tekrarlanmasının ne kadar olası olduğunu, yakınlık ne kadar süre içinde tekrarlanacağını, verimlilik bir eylemin ileride daha çok hazzı açma olasılığı, saflık eylemin yalnızca acı ya da yalnızca hazzı sahip olup olmadığını ve nihayet kapsam ise eylemden ne kadar insanın etkilendiğini ifade etmektedir¹⁶¹. Bentham'a göre bu yedi kritere göre eylemleri değerlendirerek en büyük çoğunluğa en fazla mutluluğu sağlamak mümkündür.

Ancak acı ve haz deneyimlerinin sübjektifliği, ekonomideki tüm mallar ve eylemler için bir indeks oluşturulmasının zorlukları gibi nedenler nedeniyle Bentham'ın önerdiği bu sistem uygulanabilir bulunamamıştır. Literatürde faydanın ölçülebileceğini düşünen başka kardinalistler de bulunmaktadır. Gossen 1854'te bir ürünü tüketmeye devam ettikçe ondan alınan hazzın azalacağını belirtmiş, Marshall ise faydanın ölçü biriminin fiyatlar olduğunu ifade etmiştir¹⁶². Jevons, Menger ve Walras birbirlerinden bağımsız olarak marjinal fayda ve azalan marjinal fayda üzerinde çalışmış¹⁶³ ve özellikle Jevons ve Walras kardinal faydanın ölçüm ve karşılaştırma zorluklarına değinmişlerdir¹⁶⁴. Öte yandan Mill, Edgeworth, Marshall ve Pigou gibi iktisatçılar faydayı mutlulukla eş değer tutmuşlardır¹⁶⁵. Ölçülemeyen ancak sıralanabilir ve dolayısıyla kolaylıkla genelleştirilip modellerde kullanılabilen ordinal fayda, kayıtsızlık eğrisi analizine dayanmaktadır. Pareto'dan başlattığı ve Hicks'in geliştirdiği kayıtsızlık eğrisi analizi, bireylerin farklı mal sepetleri arasında tercih yaptığı, faydanın sıralamaya dayandığı bir tüketici teorisini mümkün kılmıştır¹⁶⁶. Ordinal fayda olarak konsepti ile fayda bir sıralama aracına dönüşmüştür. Bireyler sıralamalarında tüm seçenekleri kapsadıkları ve tutarlı oldukları takdirde rasyonel bir şekilde kendilerini en iyi hale

¹⁶⁰ Wesley C. Mitchell, "Bentham's Felicific Calculus," **Political Science Quarterly** 33, (2) 1918: s. 165.

¹⁶¹ Mitchell, "Bentham's Felicific Calculus," s. 165.

¹⁶² Gökdemir ve Öztürk, "Fayda, Sosyal Seçim Ve Mutluluk," s. 181.

¹⁶³ Corr ve Plagnol, *Behavioral Economics: The Basics*, s. 48.

¹⁶⁴ Ivan Moscati, "Were Jevons, Menger, and Walras Really Cardinalists? On the Notion of Measurement in Utility Theory, Psychology, Mathematics, and Other Disciplines, 1870-1910," **History of Political Economy** 45, (3) 2013.

¹⁶⁵ Ruut Veenhoven ve Devrim Dumludağ, "İktisat Ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu Muyuz?," içinde **İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar**, ed. Devrim Dumludağ ve Diğerleri İmge Kitabevi Yayınları, 2015, s. 213.

¹⁶⁶ Gökdemir ve Öztürk, "Fayda, Sosyal Seçim Ve Mutluluk."

getirmiş olacaktırlar. Kahneman geliştirdiği karar faydası kavramıyla ordinal faydayı karar faydası olarak tanımlamış ve deneyimlenen faydayla Bentham'ın hedonik faydasını ekonomiye geri kazandırmıştır. Deneyimlenen fayda, öznel iyi oluş ölçümleri sayesinde yaygın bir şekilde modern ekonomide kullanılmaktadır.

Mutluluk ve yaşam memnuniyeti gibi öznel iyi oluş verileri, bireylerin kendisini en iyi duruma getireceği seçimler yaparak optimizasyon sağladığı anlayışına bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Mutluluk ve yaşam memnuniyeti gibi öznel iyi oluş bişimlerine dayanan mutluluk iktisadı modern iktisadın önemli araştırma konularından birisidir. Pek çok ulusal ve uluslararası kuruluşun mutluluk ve yaşam memnuniyetini ölçen istatistikleri yardımıyla demografik faktörlerin, gelirin ve önemli yaşam olaylarının mutluluk üzerindeki etkileri araştırılmakta, mutluluk ve iyi oluş konferanslarında ve bu literatüre özel akademik dergilerde bulgular tartışılmakta ve insanların mutluluğunu arttıracak politika önerileri yapılmaktadır.

Tercihlerin tutarlı bir şekilde sıralanarak bireylerin fayda maksimizasyonu yaptığı ve seçilen alternatifin birey için en iyi alternatif olduğu kabulüne dayanan tüketici teorisine ve gelir ya da servete odaklanmış bir refah anlayışına yönelik eleştiriler ve tartışmalar 1960'lardan itibaren başlamıştır. Tüketici tercihlerine ve refaha yönelik teorilerin bireylerin mutluluk arayışlarını içerecek şekilde derinleştirilmesi gerektiği yönünde görüşler giderek yaygınlařmıřtır¹⁶⁷. Fayda yerine mutluluk odaklı bir refah gerektiği ve mutluluğun kalkınmanın kriterlerinden biri olarak dikkate alınması yönünde politika önerileri yaygınlaşarak devam etmektedir¹⁶⁸.

Mutluluğun faydaya alternatif bir kriter olarak ortaya çıkışında refah iktisadındaki tartışmalar, gelişmişlik ölçütü olarak değerlendirilmesinde ise kalkınma iktisadı alanındaki tartışmalar önemli olmuřtur¹⁶⁹. Kalkınma ölçütleri, toplumların ne kadar gelişmiş olduğunu belirlemeye yönelik kriterlerdir ve bu kriterler üzerinden politika tasarımlarında bulunulur¹⁷⁰. Ana akım refah ölçütleri ordinal faydaya ve rasyonel seçim

¹⁶⁷ Gökdemir ve Öztürk, "Fayda, Sosyal Seçim Ve Mutluluk," s. 191-192.

¹⁶⁸ Veenhoven ve Dumludağ, "İktisat Ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu Muyuz?."

¹⁶⁹ Veenhoven ve Dumludağ, "İktisat Ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu Muyuz?," s. 211.

¹⁷⁰ Ayşe Yemişçigil ve Paul Dolan, "'Mutluluk' Nedir, Nasıl Ölçölür? Kalkınma Literatüründe Teorik Ve Metodolojik Yaklaşımlar," içinde **İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar**, ed. Devrim Dumludağ ve Diğerleri İmge Kitabevi Yayınları, 2015, s. 164.

teorisine dayanmaktadır. Bireyler tüm seçenekleri kapsayan ordinal ilişkileri tutarlı bir şekilde kurarak tercihlerde bulunurlar. Bireyler arası fayda karşılaştırmasının bilimselliğe aykırı olacağı düşüncesi, refah teorilerinin Pareto optimumu doğrultusunda şekillenmesine neden olmuştur¹⁷¹. Pareto optimumu bir kişinin refahını azaltmadan bir başka kişinin refahının arttırılamadığı durumda oluşmuş olan bir denge durumudur. Objektif yaklaşım, refah için bireylerin temel ihtiyaç ve haklarının karşılanması durumunda bireylerin kendilerini en iyi duruma getirecek seçimler yapacaklarını ileri sürer. Rasyonel bireylerin refahını arttırmak için kendileri için en iyisini seçme imkânlarını arttırmak yani gelirlerini arttırmak gerekir¹⁷². Sosyal seçim teorisi ise toplumu oluşturan tüm bireylerin toplumsal bir seçim durumunda da sıralanmış tercihleri olduğunu ve bu sıralı tercihler üzerinden karar alacağını öne sürer¹⁷³.

Objektif yaklaşıma dayalı politikaların insan hayatını iyileştirme yönündeki sınırlılıklarına dair giderek artan sayıda bulgular, öznel iyi oluş yaklaşımlarının refah ölçütü alternatifi olarak ele alınmasına yol açmıştır¹⁷⁴. Bunun nedenlerinden birisi objektif yaklaşımın kişiler arası karşılaştırmalara olanak tanımamasıdır. Ekonomik büyümenin gelişmiş ülkelerde mutluluk ortalamaları üzerinde çok az etkisinin olması, gelir artışının bireylerin tatminini belli bir seviyeye kadar arttırması, iş yaşamında terfi ve statü artışlarına rağmen stres gibi nedenlerle bireyin olumsuz duygular bildirmesi gibi bulgular bu konuda örnek olarak verilebilir¹⁷⁵.

Refah ölçütü ile ilgili tartışmalara ek olarak, 1960'lerden itibaren kalkınmada özgürlük, demokrasi, çevre gibi sosyal faktörlerin de dikkate alınması gerektiği yönünde tartışmalar ve Sen'in bireyler arası karşılaştırmaların gerekliliğine dair itirazları mutluluğa yönelmede etkili olmuştur¹⁷⁶. Millî gelir ve kişi başı millî gelir gibi ölçümlerin gönüllü çalışmalar, ödenmeyen ev içi hizmetler, negatif dışsallık ve suç içeren faaliyetler gibi önemli noktaları kapsamadığı için ekonomiyi tarif etmede yetersiz kaldığı ve

¹⁷¹ Veenhoven ve Dumludağ, "İktisat Ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu Muyuz?," s. 214.

¹⁷² Barry Schwartz ve Barry Schwartz, "The Paradox of Choice: Why More Is Less" (2004).

¹⁷³ Gökdemir ve Öztürk, "Fayda, Sosyal Seçim Ve Mutluluk," s. 184.

¹⁷⁴ Yemişçigil ve Dolan, ""Mutluluk" Nedir, Nasıl Ölçülür? Kalkınma Literatüründe Teorik Ve Metodolojik Yaklaşımlar."

¹⁷⁵ Yemişçigil ve Dolan, ""Mutluluk" Nedir, Nasıl Ölçülür? Kalkınma Literatüründe Teorik Ve Metodolojik Yaklaşımlar."

¹⁷⁶ Veenhoven ve Dumludağ, "İktisat Ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu Muyuz?."

topluluğa fayda sağlayan faaliyetleri gösteremediği yönünde eleştiriler ve bireylerin yaşam kalitesine, memnuniyetine ve mutluluk verilerine daha çok ağırlık verilmesi yönünde görüşler de mutluluk ekonomisi literatürünün gelişimine katkı sağlamıştır¹⁷⁷. Sen'e göre refah ekonomisi varlık birikimine değil; kapasiteye, bireylerin kendilerini geliştirme imkanlarının artırılmasına yoğunlaşmalıdır¹⁷⁸. Bu bağlamda refah ekonomisi ekonomik ve siyasal özgürlüklere, kamusal hizmetlere erişime, toplumsal fırsatların artırılmasına ve şeffaf yönetimlere yoğunlaşmalıdır¹⁷⁹.

Refah ve kalkınma iktisadının dar kapsamına yönelik eleştiriler, davranışsal iktisadın gelişimi ve Kahneman'ın deneyimlenen faydayı literatüre kazandırması süreçlerinin sonucunda mutluluk ekonomik analizlere dahil edilmeye başlanmış ve günümüzde kendi literatürünü oluşturmuştur¹⁸⁰.

Öznel iyi oluş, psikoloji biliminde davranışsal yaklaşımdan bilişsel ve pozitif yaklaşımlara geçişin bir sonucu olarak kavramsallaşmıştır. Davranışsal psikoloji bireylerin gözlemlenebilir davranışlarıyla ilgilenmektedir¹⁸¹. 2. Dünya Savaşı sonrası dönemde ekonomide matematikselleşme, psikolojide davranışsalcılık, fizikte operasyonelcilik gibi hâkim yaklaşımların hepsi bilimin somut olarak gözlemlenen gerçekler üzerinden, tahmin gücü yüksek teoriler üretme yükümlülüğünde olduğu fikrine dayanmaktaydı¹⁸². İktisat ve psikoloji bilimlerinde bu eğilimlerin temel nedeni acı ve hazzın gözlemlenmesi mümkün değilken, davranışların yani tercihlerin doğrudan gözlemlenebilir olmasıdır. Bilişsel devrim olarak da adlandırılan, 1950'lerden itibaren bazı psikologların, antropologların ve dilbilimcilerin "kafamızın içindekilerle" yani düşünceler, kurallar, inançlar, duygular ve kurallardan bahsetmeye başlaması psikolojide bilişsel yaklaşımların önemini arttırmış¹⁸³ ve öznel iyi oluş ölçümlerine doğru evrilmiştir.

¹⁷⁷ Corr ve Plagnol, *Behavioral Economics: The Basics*, s. 24.

¹⁷⁸ Yemişçigil ve Dolan, ""Mutluluk" Nedir, Nasıl Ölçülür? Kalkınma Literatüründe Teorik Ve Metodolojik Yaklaşımlar," s. 164-165.

¹⁷⁹ Gökdemir ve Öztürk, "Fayda, Sosyal Seçim Ve Mutluluk," s. 190.

¹⁸⁰ Devrim Dumludag, "Satisfaction and Comparison Income in Transition and Developed Economies," *International Review of Economics* 61, (2) 2014.

¹⁸¹ George Graham, ""Behaviorism"" (Metaphysics Research Lab, Stanford University, 2023).

¹⁸² Angner, *A Course in Behavioral Economics*, s. 5-6.

¹⁸³ Angner, *A Course in Behavioral Economics*, s. 5-6.

Öznel iyi oluş, bireylerin nasıl hissettiğine dair bir öz değerlendirmedir¹⁸⁴. Mutluluk, duygusal iyi oluş, mental iyi oluş ve yaşam memnuniyeti genel olarak araştırmalarda en çok kullanılan öznel iyi oluş ölçümlerdir. Günümüzde bireyleri 3 ile 11 arasında değişen farklı ölçeklerde ve farklı zaman periyotlarını kapsayacak şekilde ne kadar mutlu olduğunu soran pek çok global ve ulusal ölçekli anket bulunmaktadır¹⁸⁵. Bu anketlerde bireylere 3'ten 11 ölçeğe olarak anlık, bir gün öncesinde ya da genel olarak ne kadar mutlu oldukları sorulmaktadır. Duygusal iyi oluş bireylerin sevinç, stres, üzüntü, kızgınlık gibi duyguları yaşama sıklığı ve yoğunluğunu ölçmektedir¹⁸⁶. Yaşam memnuniyeti ise bireyin yaşam kalitesine dair 0-10 arasında bir öz bildirimde bulunduğu ve iktisat literatüründe mutluluk ile ilgili araştırmalarda en çok kullanılan ölçektir¹⁸⁷. Öznel iyi oluşu ya da mutluluğu ölçmek için 1990'lardan günümüze yaklaşık 120 ülkede ekonomik, siyasi, kültürel ve dinî değerlere yönelik araştırma yapan World Values Survey¹⁸⁸, "Her şey dikkate alındığında, bugünlerde hayatınızdan ne kadar memnunsunuz?" sorusunu sormaktadır. 1972 yılından beri Amerikan halkının değerleri, görüşleri ve tutumlarına yönelik veri toplayan General Social Survey¹⁸⁹ ise "Her şey bir arada değerlendirildiğinde bugünlerde her şey nasıl gidiyor? Çok mutlu, oldukça mutlu ya da pek mutlu olmadığınızı söyleyebilir misiniz?" sorusuyla ölçmektedir.

Mutluluk, yaşam memnuniyeti ve diğer öznel iyi oluş ölçümlerini ölçülebilen bir hedonik fayda türü olarak da tanımlamak mümkündür. Öznel iyi oluş ölçümlerinin yaygın iktisat literatüründe yaygın olarak kullanılmasının en önemli nedeni ordinal faydanın aksine kardinal olması ve hem kişiler arası hem de kişilerin durumlarını dönemler arası karşılaştırmalarına olanak tanımasıdır¹⁹⁰.

Yaşam memnuniyeti ve mutluluk sorularının cevapları birey tarafından oluşturulan geriye dönük yargıyı yansıtır ve çoğunlukla bireylerin o anki duyguları,

¹⁸⁴ Yemişçigil ve Dolan, ""Mutluluk" Nedir, Nasıl Ölçülür? Kalkınma Literatüründe Teorik Ve Metodolojik Yaklaşımlar," s. 164.

¹⁸⁵ Veenhoven ve Dumludağ, "İktisat Ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu Muyuz?," s. 206.

¹⁸⁶ Daniel Kahneman ve Angus Deaton, "High Income Improves Evaluation of Life but Not Emotional Well-Being," **Proceedings of the national academy of sciences** 107, (38) 2010.

¹⁸⁷ Veenhoven ve Dumludağ, "İktisat Ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu Muyuz?," s. 206.

¹⁸⁸ "World Values Survey," erişim tarihi 03.04.2023, <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSCContents.jsp>.

¹⁸⁹ "The General Social Survey," 03.04.2023, <https://gss.norc.org/>.

¹⁹⁰ Veenhoven ve Dumludağ, "İktisat Ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu Muyuz?."

hafızası ve bağlamla ilişkilidir¹⁹¹. Bu durum daha önce bahsedildiği gibi, bireylerin geçmiş deneyimleri anımsarken ya da hedonik tahminlerde bulunurken yapacağı hataların seçimlerini etkilemesine neden olabilir. Bu durum aynı zamanda, öznel iyi oluş ölçümlerinin güvenilirliğinin de sorgulanmasına neden olmaktadır. Örneğin, bir çalışmada¹⁹² katılımcıların bir kısmının yaşam memnuniyeti sorularını cevaplamadan önce bir formun fotokopisini çekmesini istenmiş ve fotokopi cihazının yanına, katılımcıların bulmaları için bozuk para bırakmıştır. Bozuk para bulan grubun yaşam memnuniyeti kontrol grubundan daha yüksek çıkmıştır. Yaşam memnuniyetinin hava durumundan¹⁹³ ya da ankette yer alan önceki sorulardan eklendiğine yönelik çalışmalar da bulunmaktadır.

Lykken ve Tellegen ise çalışmalarında¹⁹⁴ Minnesota İkiz Kayıt Programında yer alan, 1936-1955 yılları arasında doğmuş 2310 ikizden oluşan bir örneklemden elde edilmiş eğitim, hanehalkı geliri, medeni durum, sosyoekonomik statü ve meslek gibi verilerin yanı sıra “İyi ve kötü olaylar bir arada değerlendirildiğinde, diğer insanlarla kıyasladığınızda ortalama ne kadar mutlusunuz” şeklinde 5 ölçekli bir mutluluk sorusu sormuşlardır. Eğitim, gelir, sosyoekonomik statü, inanç gibi değişkenler mutluluk değişkenindeki varyansın ancak %3’ünü açıklayabilmiştir. İyi oluş değişkenindeki varyansın %44 ile %52’sini ise yazarlara göre genetik varyasyon açıklamaktadır. Literatürde en çok dikkat çeken konulardan birisi bireylerin yaşamlarındaki değişimin yaşam memnuniyeti üzerindeki kısa soluklu ve küçük etkisidir¹⁹⁵. Evlilik, yaralanma, felç geçirme vb. durumlarda yaşam memnuniyetindeki değişim geçici olmakta ve bu durum bireylerin adaptasyonuna bağlanmaktadır.

Öte yandan, öznel iyi oluş verilerinin açıklama gücünü destekleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Bir çalışmada¹⁹⁶, beynin sol ve sağ her iki tarafında da yer alan prefrontal

¹⁹¹ Kahneman ve Krueger, "Developments in the Measurement of Subjective Well-Being."

¹⁹² Norbert Schwarz ve Gerald L Clore, "Mood, Misattribution, and Judgments of Well-Being: Informative and Directive Functions of Affective States," **Journal of personality and social psychology** 45, (3) 1983.

¹⁹³ Sylvia Kämpfer ve Michael Mutz, "On the Sunny Side of Life: Sunshine Effects on Life Satisfaction," **Social Indicators Research** 110) 2013.

¹⁹⁴ David Lykken ve Auke Tellegen, "Happiness Is a Stochastic Phenomenon," **Psychological science** 7, (3) 1996.

¹⁹⁵ Kahneman ve Krueger, "Developments in the Measurement of Subjective Well-Being."

¹⁹⁶ Heather L Urry ve Diğerleri., "Making a Life Worth Living: Neural Correlates of Well-Being," **Psychological science** 15, (6) 2004.

cortex'in aktif olan tarafı ile yaşam memnuniyeti değişimi arasında yaklaşık %30 korelasyon bulunmuştur. Buna göre, beynin sol tarafında yer alan prefrontal cortex hazlarla, sağ tarafında yer alan prefrontal cortex ise negatif uyaranlarla ilişkilidir. Başka bir çalışmada, yüksek yaşam memnuniyeti skoru bildiren bireylerin hastalığa yakalanma olasılıklarının daha düşük ve hastalandıklarında iyileşme hızlarının daha yüksek olduğu görülmüştür¹⁹⁷. Benzer şekilde kaza geçiren bir grup katılımcı ile gerçekleştirilen bir başka çalışmada, yaşam memnuniyeti daha yüksek olan bireylerin daha hızlı iyileştikleri görülmüştür¹⁹⁸.

Diener vd.leri, yaşam memnuniyetinin geçerliliği ve güvenilirliğini detaylı olarak incelemiştir¹⁹⁹. Çalışmalarına göre yaşam memnuniyeti öznel iyi oluşun güvenilir bir ölçüsü olarak kabul edilebilir. Bu çalışmaya göre, yaşam memnuniyeti ölçeklerinin güvenilirliği ve iktisadi analizlerde kullanılmaya uygun oluşunun önemli bir nedeni bireylerin öz değerlendirmelerinin stabil olmasıdır. Bireylerin ruh hali ve duygu durumlarının çok kısa zaman dilimlerinde bile önemli ölçüde farklılık göstermesine rağmen, yaşam memnuniyeti çoğu durumda nispeten stabildir ve genel olarak bireylerin yaşamında meydana gelen önemli değişimlerden etkilenir. Yazarlara göre yaşam memnuniyetinin güvenilirliği ve geçerliliği lehine kanıtlar şöyle sıralanabilir: uluslararası yaşam memnuniyeti farklılıklarının objektif faktörlerle açıklanabilmesi, genetik ve fizyolojik özelliklerle yaşam memnuniyetini karşılaştıran çalışmaların destekleyici bulguları, önemli yaşam olayları öncesi ve sonrasında yapılan ölçümlerin açıklama gücü

Mutluluk ölçümünün ulusal istatistiklere dahil edilmesinde, 2008 yılında Fransa'da dönemin başkanı Sarkozy'nin Stiglitz ve Sen önderliğindeki bir komisyondan GSYİH'ya alternatif olabilecek toplumsal iyi oluş ölçüm yöntemlerini araştırmak üzere görevlendirmesi önemli olmuştur²⁰⁰. Komisyon üretim ve gelir odaklı refah anlayışından sosyal gelişim odaklı yaklaşıma geçilmesini ve öznel iyi oluşun politika belirleme

¹⁹⁷ Sheldon Cohen ve Diğerleri., "Sociability and Susceptibility to the Common Cold," **Psychological science** 14, (5) 2003.

¹⁹⁸ Janice K Kiecolt-Glaser ve Diğerleri., "Psychoneuroimmunology: Psychological Influences on Immune Function and Health," **Journal of consulting and clinical psychology** 70, (3) 2002.

¹⁹⁹ Ed Diener ve Diğerleri., "Theory and Validity of Life Satisfaction Scales," **Social indicators research** 112) 2013.

²⁰⁰ Corr ve Plagnol, *Behavioral Economics: The Basics*, s. 25.

sürecinde dikkate alınmasını önermiştir²⁰¹. Ardından 2010 yılında Birleşik Krallık ulusal politikaların belirlenmesinde yardımcı olması için öznel iyi oluş ölçümlerine başlamıştır²⁰². 2011 yılında Birleşmiş Milletler üyelerine kamu politikalarında dikkate alınmak üzere mutluluk ölçümlerinin yapılmasını tavsiye etmiş²⁰³, OECD ise 2013 yılında üye ülkeler için iyi oluş ölçüm rehberleri yayımlamaya başlamıştır²⁰⁴. Günümüzde ulusal düzeyde Almanya, Hollanda, Avustralya, Birleşik Krallık, Rusya gibi pek çok ülke hanehalkı anketleriyle, uluslararası düzeyde ise World Values Survey, Avrobarometer, Gallup gibi anketlerle düzenli olarak yaşam memnuniyeti ya da mutluluk ölçümleri yapılmaktadır.

Özetle modern ekonomide, ordinal fayda ve açıklanmış seçimler odaklı tüketici teorisi ve refah yaklaşımına alternatif olacak şekilde faydanın hedonik yönünü yeniden dikkate alarak, mutluluk ve yaşam memnuniyeti ölçümleri geliştirilmiştir. Giderek artan sayıda ülke, hanehalkı anketlerine öznel iyi oluş soruları ekleyerek mutluluk ve türevi ölçümleri ulusal istatistiklere eklemektedir. Mutluluk ekonomisi literatüründe, gelir başta olmak üzere ekonomik parametrelerle mutluluk arasındaki ilişki araştırılmakta, politika değişimlerinin mutluluğa etkisini incelemektedir.

²⁰¹ Joseph E Stiglitz ve Diğerleri., "Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress," (Commission on the measurement of economic performance and social progress Paris, 2009).

²⁰² " Gov.Uk," erişim tarihi 03.04.2023, <https://www.gov.uk/government/collections/national-wellbeing>.

²⁰³ United Nations, "Happiness Should Have Greater Role in Development Policy—Un Member States," **UN News Centre**) 2011.

²⁰⁴ Organisation for Economic Co-operation ve Development, "Measuring Well-Being and Progress: Well-Being Research," (Organisation for Economic Co-operation and Development Paris, France, 2013).

3. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmamız gelirden yaşanan artış ve azalışlarının fayda üzerinde asimetrik bir etkisinin olup olmadığını araştırmaktadır. Literatür taraması kısmında araştırmamız kapsamında ilk olarak gelir ve gelirdeki değişimler ile mutluluk arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalardan bahsedilecektir. Literatürde gelirdeki değişimlerin asimetrik etkilerine dair çalışmalar gelir ve mutluluk ilişkisine nazaran sınırlı sayıdadır. Asimetrik etkiye dair çalışmalara literatür taramasının ikinci kısmında değinilecektir.

3.1. Gelir ve Mutluluk İlişkisine Dair Literatür Taraması

Gelir ve mutluluk ilişkisini araştıran ilk iktisatçılardan biri olan Easterlin, 1974 yılında yayınladığı ve âdeta yeni bir literatür yaratan makalesinde²⁰⁵ mutluluk üzerine iki veri türünü inceler: İlk tür, Gallup anketi türünde yapılan bir ankete verilen yanıtlardan oluşur ve katılımcılardan mutluluklarını üç ölçekle; çok mutlu, oldukça mutlu veya pek mutlu, üzerinden derecelendirmeleri istenmiştir. İkinci veri seti, Cantril tarafından geliştirilen daha sofistike bir prosedürden gelmektedir ve 14 ülkedeki insanların umutları, korkuları ve mutlulukları üzerine yapılan bir çalışmadan elde edilmiştir. Bu anketler, 1946 ile 1966 arasında Amerika Birleşik Devletleri ve Asya, Afrika ve Latin Amerika gibi diğer ülkeleri kapsamaktadır. Easterlin, yatay kesitle ülke içi karşılaştırmalarda en düşük gelir grubunun yalnızca dörtte birinin çok mutlu olduğunu ifade ederken, bu oranın en üst gelir grubunda iki katı fazla olduğuna dikkat çeker. Genel olarak alt gelir gruplarından üst gelir gruplarına doğru geçildikçe çok mutlu olanlarının oranının arttığı görülmektedir. Uluslararası karşılaştırmada ise gelir ve mutluluk ilişkisi yatay kesit verideki kadar net bir tablo çizmemekte ancak mutluluk ile gelir arasında bir korelasyon olduğu görülmektedir. Amerika'ya ait zaman serisinde ise söz konusu dönemde kişi başı gelirden yaşanan artışın mutluluğu arttırdığına dair bir kanıt bulunmamaktadır.

Gelirden artışın mutluluk üzerinde etkisinin olmaması durumu literatürde Easterlin paradoksu olarak geçer. Bu paradoksu Easterlin²⁰⁶, herhangi bir zamanda herhangi bir ülkede ilgili veriler incelendiğinde yüksek gelirli kişilerin ortalama olarak

²⁰⁵ Richard A Easterlin, "Does Economic Growth Improve the Human Lot? Some Empirical Evidence," içinde **Nations and Households in Economic Growth** Elsevier, 1974.

²⁰⁶ Richard A Easterlin, "Will Raising the Incomes of All Increase the Happiness of All?," **Journal of economic behavior & organization** 27, (1) 1995.

daha mutlu olduğunu ancak gelirler genel olarak arttığında insanların mutluluğunun artmaması olarak ifade eder. Easterlin'e göre bunun nedeni gelir artarken iyi oluşa dair yargıların dayandığı beklentiler de aynı oranda artmaktadır. Easterlin, gelir mutluluk paradoksunu Duesenberry'nin göreceli gelir olgusundan ziyade alışkanlık oluşumu ve hedonik adaptasyonla açıklama eğilimindedir. Bireylerin yaşam döngüsü boyunca değişen istekleri gelir ve mutluluk arasındaki paradoksal ilişkiyi açıklamaya yardım edebilir. Easterline'e göre²⁰⁷ mutluluk; gelirle doğru, isteklerle ters orantılıdır. Yetişkinliğin başlangıcında yüksek gelir düzeyi bireyleri mutlu etmektedir çünkü bireyin istekleri toplumun geri kalanıyla örtüşmektedir ve bu aşamada yüksek gelir bireyleri tatmin etmektedir. Ancak gelir arttıkça oransal olarak istekler de artmakta ve gelir artışının yarattığı mutluluk artışı isteklerin artmasının mutluluğu azaltmasıyla birbirini götürmektedir.

Easterlin'in çalışmaları mutluluk ve gelir arasındaki ilişkiye yoğun bir dikkat çekmiştir. Bu süreçte çoğunlukla ulusal yatay kesit verileri ile yapılan çalışmalara kısaca değinmek gerekirse: Frey ve Stutzer²⁰⁸, İsviçre'de gelirle mutluluk arasında anlamlı ancak çok güçlü olmayan bir ilişki keşfetmiştir. Schyns²⁰⁹, Batı Almanya ve Rusya'da yaşam memnuniyeti ile gelir arasında model spesifikasyonlarına bağlı olarak %6 ile %27 aralığında korelasyon bulmuştur. Lachman ve Weaver'in²¹⁰ çalışmalarına göre Amerika'da yaşam memnuniyeti ve gelir arasındaki korelasyon %18 düzeyindedir. Blanchflower ve diğerlerinin 1993'teki çalışmasına göre Amerika'da logaritması alınmış gelir ve mutluluk arasındaki korelasyon erkekler için %15, kadınlar için %14 oranındadır²¹¹. Hagerty²¹² Amerika'da mutluluk ve gelir arasında %18 korelasyon

²⁰⁷ Richard A Easterlin, "Income and Happiness: Towards a Unified Theory," **The economic journal** 111, (473) 2001.

²⁰⁸ Bruno S Frey ve Alois Stutzer, "Happiness, Economy and Institutions," **The Economic Journal** 110, (466) 2000.

²⁰⁹ Peggy Schyns, "The Relationship between Income, Changes in Income and Life-Satisfaction in West Germany and the Russian Federation: Relative, Absolute, or a Combination of Both?," **Advances in quality of life theory and research** 2000.

²¹⁰ Margie E Lachman ve Suzanne L Weaver, "The Sense of Control as a Moderator of Social Class Differences in Health and Well-Being," **Journal of personality and social psychology** 74, (3) 1998.

²¹¹ Ed Diener ve Robert Biswas-Diener, "Will Money Increase Subjective Well-Being?," **Social indicators research** 57) 2002.

²¹² Michael R Hagerty, "Social Comparisons of Income in One's Community: Evidence from National Surveys of Income and Happiness," **Journal of Personality and social Psychology** 78, (4) 2000.

bulmuştur. Mullis²¹³ 1992 yılındaki çalışmasında sadece erkeklerden oluşan alt gruba yaptığı analizde gelir ve mutluluk arasında %17 korelasyon olduğunu raporlamıştır. Brinkerhoff ve diğerleri²¹⁴, Hindistan kırsalındaki çalışmalarında gelir ile mutluluk arasında %22, gelir ile toplulaştırılmış memnuniyet arasında %35 korelasyon bulmuştur. Diener and Oishi²¹⁵ World Values Survey II verilerini analiz ettikleri çalışmada genel olarak gelir ve çeşitli öznel iyi oluş değişkenleri arasında düşük-orta düzeyde ilişki bulunurken, Kalküta örnekleminde bu ilişki %45 düzeyine kadar çıkmıştır ²¹⁶.

Gelirdeki değişimlerin mutlulukla ilişkisini inceleyen erken dönem çalışmaların sonuçları örnekleme göre değişmektedir. Diener ve diğerlerinin²¹⁷ örnekleminde gelir artışı yaşayan grubun öznel iyi oluş ortalaması tüm gruplar arasında en düşük seviyededir. Schyns²¹⁸, Batı Almanya ve Rusya panel verileriyle yaptığı analizde gelir değişiminin yaşam memnuniyetiyle anlamlı bir ilişkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bradburn 1969 yılında gelirdeki son bir yıllık gelişmelerin bireylerin raporladığı duygu durumunu etkilemediği sonucuna ulaşmıştır²¹⁹. Marks ve Fleming²²⁰, Avustralya’lı genç yetişkinlerden oluşan örnekleme gelir değişimi ve öznel iyi oluş arasında karşılıklı bir ilişkiye rastlamıştır. Thoits ve Hannan²²¹ sosyal yardım alan bireylere yönelik araştırmasında bireylerin aldığı yardım miktarı arttığında yaşadıkları stresin arttığını tespit etmiştir. Smith ve Razzel 1975 yılında yayınladıkları çalışmalarında, futbol bahislerinde kazananların kazanmayanlara göre daha yüksek oranda “çok mutlu” karşılığı

²¹³ Randolph J Mullis, "Measures of Economic Well-Being as Predictors of Psychological Well-Being," **Social Indicators Research** 26, (2) 1992.

²¹⁴ Merlin B Brinkerhoff ve Diğerleri., "Basic Minimum Needs, Quality of Life and Selected Correlates: Explorations in Villages in Northern India," **Social Indicators Research** 42) 1997.

²¹⁵ Edward Diener ve Shigehiro Oishi, "Money and Happiness: Income and Subjective Well-Being across Nations," **Culture and subjective well-being** 185) 2000.

²¹⁶ Robert Biswas-Diener ve Ed Diener, "Making the Best of a Bad Situation: Satisfaction in the Slums of Calcutta," **Social Indicators Research** 55) 2001.

²¹⁷ Ed Diener ve Diğerleri., "The Relationship between Income and Subjective Well-Being: Relative or Absolute?," **Social indicators research** 28) 1993.

²¹⁸ Schyns, "The Relationship between Income, Changes in Income and Life-Satisfaction in West Germany and the Russian Federation: Relative, Absolute, or a Combination of Both?."

²¹⁹ Diener ve Biswas-Diener, "Will Money Increase Subjective Well-Being?."

²²⁰ Gary N Marks ve Nicole Fleming, "Influences and Consequences of Well-Being among Australian Young People: 1980–1995," **Social indicators research** 46) 1999.

²²¹ Peggy Thoits ve Michael Hannan, "Income and Psychological Distress: The Impact of an Income-Maintenance Experiment," **Journal of Health and Social Behavior**) 1979.

verdiğini tespit etmiştir²²². Öte yandan Parducci²²³, 1968 yılında yayınladığı çalışmasında siyahilerin son 10 yılda yaşadıkları sosyo-ekonomik gelişime rağmen mutluluklarının artmadığını ifade etmiştir.

2001 yılına kadar yürütülmüş, gelir ve mutluluk ilişkisi üzerine çalışmaların bulguları özetlenirse, uluslararası düzeyde ülkelerin gelir düzeyi ile mutluluk ortalamaları arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır, ulusal düzeydeki yatay kesit analizleri ise ülkenin zenginliğe göre değişmekle beraber gelir düzeyi ile öznel iyi oluş arasında bir korelasyona işaret etmektedir, gelişmiş ülkelerde yaşanan ekonomik büyümenin ise öznel iyi oluş düzeylerini çok az arttırdığı görülmektedir²²⁴.

Ampirik çalışmalarda gelir ve mutluluk arasında zayıf bir ilişki olduğuna yönelik bulgulara literatürde yaygın olarak kabul gören iki açıklama bulunmaktadır²²⁵. Bunlardan ilki, bireyin referans aldığı grubun geliri ile göreceli durumlarının mutluluk üzerinde etkisi olduğudur. Bireyler referans aldıkları grubun ortalama gelirinin altında bir gelire sahip olmak istememektedirler. İkinci açıklama ise bireylerin gelirleri arttığında yeni yaşam standartlarına uyum sağlayarak gelirin artmasının yarattığı mutluluğun uzun sürmemesidir. Hedonik adaptasyon olarak da adlandırılan bu süreçte bireyler gelir artışına adapte oldukları için gelir değişimlerinin mutluluk üzerindeki etkisi geçicidir.

Kahneman ve diğerleri²²⁶ pek çok insanın geliri arttığında daha mutlu olacağını düşünmesine rağmen öznel iyi oluş verilerinin bu görüşle tutarsız olmasına yönelik birkaç açıklama geliştirmişlerdir. Bunlardan ilki, odaklanma illüzyonudur. Bireyler herhangi bir faktörün mutlulukları üzerindeki etkisini düşündüklerinde bu tek faktöre gerçekte olduğundan daha fazla önem atfetme eğilimindedir. Gelir etkisinin, anlık faydayı ölçen çalışmalarda hatırlanan faydayı ölçen çalışmalara göre oldukça küçük olması odaklanma illüzyonuna işaret ediyor olabilir. Yazarlara göre adaptasyon ve göreceli gelir açıklamaları gelirin mutluluk üzerindeki düşük etkisini açıklamakta makuldür. Olası bir neden ise

²²² Diener ve Biswas-Diener, "Will Money Increase Subjective Well-Being?."

²²³ Allen Parducci, "The Relativism of Absolute Judgments," **Scientific American** 219, (6) 1968.

²²⁴ Diener ve Biswas-Diener, "Will Money Increase Subjective Well-Being?."

²²⁵ Ada Ferrer-i-Carbonell ve Bernard MS Van Praag, "Do People Adapt to Changes in Income and Other Circumstances? The Discussion Is Not Finished Yet," içinde **Working Paper Iae-Csic** ICREA and Institut d'Analisi Economica Barcelona, 2008, s. 4.

²²⁶ Daniel Kahneman ve Diğerleri., "Would You Be Happier If You Were Richer? A Focusing Illusion," **science** 312, (5782) 2006.

zaman kullanımı anketlerinden anlaşılabilir. Bireyin geliri artsa da mutluluğunu arttıracak etkinliklere fırsat bulamıyor olabilir.

Brickman'ın 1971'de²²⁷ kavramsallaştırdığı hedonik adaptasyon teorisine göre bireyin duygusal sistemi yaşam koşullarına uyum sağlar ve geliştirilen tepkiler bireyin geçmiş deneyimlerine dayanır. Bireyler iyi ya da kötü gelişmelere tepki verir ancak bir süre sonra nötr hale geçerler. Böylelikle mutluluk ya da mutsuzluk bireylerin yaşamlarındaki gelişmelere karşı geliştirdikleri kısa dönemli tepkilerdir.

Diener ve diğerlerine göre²²⁸, literatürde gözlemlenen mutluluk verilerindeki düşük varyasyonu adaptasyonun açıkladığını gösteren yeterince kanıt bulunmaktadır. Demografik faktörler mutluluk varyansındaki değişimlerin %20'sini açıklamaktadır. Diener ve diğerlerinin bir diğer çalışmasında²²⁹ Amerika'da gelir ile mutluluk arasındaki korelasyon %13 düzeyindedir. Geçirdikleri kaza sonrasında yaşamına felçli devam etmek zorunda olan katılımcılarla gerçekleştirilen bir çalışmada²³⁰, katılımcıların kazadan bir hafta sonra en sık ve yoğun olarak belirttikleri duygular negatifken, iki ay sonra raporladıkları en güçlü duygu mutluluktur. Suh ve diğerleri çalışmalarında²³¹, kötü duyguların mutluluk üzerindeki etkisinin iki ayla sınırlı olduğunu ileri sürmüştür. Eşi hayatını kaybetmiş katılımcılarla yürütülen bir dizi çalışma²³² katılımcıların duygularının bir süre sonunda pozitifte döndüğünü göstermektedir.

Gilbert ve diğerlerine göre²³³, bireyler genelde psikolojik bağışıklık sisteminin farkında değildirler. Kötü olayların etkisini hafifletecek psikolojik mekanizmalara dair bilgi sahibi olmadıkları için gelecekteki kötü olayların etkilerin dair tahminlerini abartma eğilimdedirler. Ayrılık, kalıcı kadro alamama, seçimde kaybetme, kişiliğe dair olumsuz

²²⁷ Philip Brickman, "Hedonic Relativism and Planning the Good Society," **Adaptation level theory**) 1971.

²²⁸ Ed Diener ve Diğerleri., "Beyond the Hedonic Treadmill: Revising the Adaptation Theory of Well-Being," **The science of well-being: The collected works of Ed Diener**) 2009.

²²⁹ Diener ve Diğerleri., "The Relationship between Income and Subjective Well-Being: Relative or Absolute?."

²³⁰ Roxane Lee Silver, **Coping with an Undesirable Life Event: A Study of Early Reactions to Physical Disability**: Northwestern University, 1982.

²³¹ Eunkook Suh ve Diğerleri., "Events and Subjective Well-Being: Only Recent Events Matter," **Journal of personality and social psychology** 70, (5) 1996.

²³² G. A. Bonanno ve Diğerleri., "Prospective Patterns of Resilience and Maladjustment During Widowhood," **Psychol Aging** 19, (2) Jun 2004, <https://doi.org/10.1037/0882-7974.19.2.260>.

²³³ Daniel T Gilbert ve Diğerleri., "Immune Neglect: A Source of Durability Bias in Affective Forecasting," **Journal of personality and social psychology** 75, (3) 1998.

geri bildirim ve işe kabul edilmeme gibi durumlara dair gerçekleştirilen çalışmalarda katılımcılar hangi durumda psikolojik bağışıklığın devreye girebileceğini ve bu olayların etkilerini hatalı tahmin etmiştir. Bulgular bireylerin geleceğe yönelik tahminde bulunurken psikolojik bağışıklığı ihmal ettiğini göstermektedir.

Ferrer-i-Carbonell ve van Praag²³⁴ bireylerin gelir, medeni durum ve istihdam durumundaki değişimlere yönelik adaptasyon etkilerini Alman Sosyo-Ekonomik Panelinin (SOEP) 2000-2004 dönemine ait verilerini kullanarak araştırmışlardır. Bağımlı değişken olarak yaşam memnuniyeti ve gelir memnuniyeti değişkenleri kullanılmıştır. Gelire yönelik adaptasyonu yaş, cinsiyet, hanehalkı büyüklüğü, eğitimde geçen süre, orijin, partner durumu, istihdam durumu, engellilik ve bölgeyi kontrol değişkenleri ile sıralı logit ile tahmin etmişlerdir. Logaritması alınmış hanehalkı gelirin ilk farkını pozitif ve negatif olarak ayrıştırarak analiz etmişlerdir. Yaşam memnuniyeti bağımlı değişkeni ile tahmin edilen modele göre, bireyler gelirdeki pozitif değişimlere negatif değişimlerden daha çok adapte olmaktadır. Bulguları gelirdeki değişimin asimetrik etkilerine işaret etmektedir. Gelir memnuniyetinde ise gelir değişimlerine adaptasyon etkisi bulunmamaktadır.

Burchardt²³⁵ on yıllık Birleşik Krallık Hanehalkı Paneli (BHPS) verisi ile bireylerin önceki deneyimlerine bağlı olarak adaptasyon geliştirip geliştirmediklerini araştırmıştır. Gelir memnuniyeti bağımlı değişkeni ile logaritması alınmış gelirdeki değişimler analiz edilmiştir. Çalışmada hanehalkı kompozisyonu, hanehalkı büyüklüğü, engellilik durumu, istihdam durumu ve etnik köken değişkenleri kontrol edilerek Sabit Etkiler yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, önceki yıllara göre gelirinde düşüş yaşayan bireylerin gelir memnuniyetinin geliri stabil olan bireylere göre daha düşük olduğunu göstermiştir. Ayrıca gelirinde artış yaşayan bireylerin gelir memnuniyeti de azalmaktadır. Çalışmada kısa dönemde gelirdeki değişimlere yönelik adaptasyona dair bir kanıt bulunamamıştır. Uzun dönemde ise bireylerin gelir artışına olan adaptasyonu gelirdeki düşüşlere olan adaptasyondan yüksektir.

²³⁴ Ferrer-i-Carbonell ve Van Praag, "Do People Adapt to Changes in Income and Other Circumstances? The Discussion Is Not Finished Yet."

²³⁵ Tania Burchardt, "Are One Man's Rags Another Man's Riches? Identifying Adaptive Expectations Using Panel Data," **Social Indicators Research** 2005.

Clark²³⁶, BHPS'nin ilk iki dalgasına katılmış yaklaşık 2000 çalışandan oluşan örnekleme analiz ederek gerçekleştirdiği çalışmada, çalışanların iş memnuniyeti ile ücretleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Buna göre, deneyim, çalışma saatleri ve kıdem kontrol edilirken çalışanların iş memnuniyeti ücretlerdeki değişim ile güçlü bir pozitif korelasyona sahiptir. Öte yandan iş memnuniyeti, çalışanların mevcut ücretleri ile ilişkisizdir. Ücretteki değişimlerin iş memnuniyeti üzerindeki etkisinin en yüksek olduğu grup düşük eğitim seviyesine sahip, düşük ücretli genç çalışanlardır. Clark bu sonucun referansa dayalı tercihler yaklaşımıyla ve adaptasyonla uyumlu olduğunu ifade etmektedir.

Tauseef²³⁷, Bangladeş'in kırsal kesiminde gelir, göreceli gelir ve yoksulluğun mutlulukla ilişkisini incelemiştir. Bangladesh Entegre Hanhalkı Araştırması (BIHS) 2011, 2012 ve 2019 verilerinin kullanıldığı çalışmada eğitim, iş durumu ve engellilik durumu kontrol edilirken referans grubunun geliri bireyin mutluluğu üzerinde kendi geliri kadar önemli bulunmuştur. Referans grubuna göre bireyin durumunun mutluluk üzerindeki etkisi asimetriktir, referans grubunun altında olmak bireylerin mutluluğunu daha çok etkilemektedir. Ayrıca, gelirin yoksulluk sınırının altında olması da mutluluk üzerinde negatif etkiye sahiptir.

Clark²³⁸, BHPS'nin yedi dalgasını kullanarak işsiz bireylerin iyi oluşunun bölgesel, hanhalkı ve partner bazında oluşturulan referans gruplarının işsizliği ile ilişkisini incelemektedir. Çalışmada ikamet edilen bölge, hanhalkı geneli ve katılımcıların partnerleri referans grubu olarak belirlenerek referans gruplarındaki işsizlik oranının mutluluk üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. BHPS, mental iyi oluş altında çeşitli duygulara yönelik dört ölçekli 12 soru sormaktadır. Sabit Etkiler regresyon sonuçları, referans grubundaki işsizlik oranı ile işsiz bireylerin yaşam memnuniyeti arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bireyler işsizliği sosyal bir norm olarak gördüklerinde işsizliğin mutluluk üzerindeki negatif etkisi azalmaktadır. Buna ek olarak Clark'ın analizi

²³⁶ Andrew E Clark, "Are Wages Habit-Forming? Evidence from Micro Data," **Journal of Economic Behavior & Organization** 39, (2) 1999.

²³⁷ Salauddin Tauseef, "Can Money Buy Happiness? Subjective Wellbeing and Its Relationship with Income, Relative Income, Monetary and Non-Monetary Poverty in Bangladesh," **Journal of Happiness Studies** 23, (3) 2022.

²³⁸ Andrew E Clark, "Unemployment as a Social Norm: Psychological Evidence from Panel Data," **Journal of labor economics** 21, (2) 2003.

işsizlik nedeniyle mental iyi oluş değerleri en çok düşüş yaşayan grubun sonraki dönemlerde işsiz kalma olasılığının en az olan grup olduğunu göstermektedir.

Grund ve Sliwka çalışmalarında ²³⁹, iş memnuniyeti ile ücretler arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada, Alman Sosyo-Ekonomik Panelinin 1994 ve 1995 yıllarına ait verileri kullanılmıştır. Bulgular göstermektedir ki bireylerin iş memnuniyeti hem mutlak maaşlarına hem de maaşlarındaki göreceli artışlara duyarlıdır. Öte yandan iş memnuniyeti fonksiyonu konkav görünmekte ve maaş artışları devam etse de aynı işte uzun süre kaldıkça iş memnuniyetleri azalmaktadır.

Helliwell²⁴⁰, World Values Survey (WVS) ilk üç dalgasında yer alan 46 ülkeden oluşan örneklem ile iyi oluşun temel karakterlerini incelemiştir. Buna göre, sağlık, istihdam durumu ve hanehalkı kompozisyonu iyi oluşun en önemli bileşenleridir. Eğitim, yaş ve dinin etkisi ise kısıtlıdır. Helliwell ayrıca hem kişi başı GSYİH hem de GSYİH'nin mutluluk üzerindeki etkilerini de incelemiştir. Çalışmaya göre, her iki gelir değişkeninin de mutluluk üzerinde azalan bir etkisi vardır.

Diener ve diğerleri²⁴¹, 39 ülkeden 18.032 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmada, gelir ile öznel iyi olma arasındaki ilişkinin, ülkeler arasında ABD örneğine göre daha güçlü olduğu görülmüştür. Yazarlar, bunun kültürler arasındaki farklılıklardan kaynaklanabileceğini öne sürmektedirler. Ayrıca, gelir ile iyi oluş arasındaki korelasyon ABD için büyük olmamakla birlikte anlamlıdır, bu da gelirin iyi oluş üzerinde bazı etkileri olduğunu göstermektedir. Ancak, yazarlara göre, gelir ile iyi oluş arasında nedensel bir ilişki varsayımında bulunurken dikkatli olunması gerekmektedir. Sosyal karşılaştırma etkilerini zengin ve yoksul bölgelerde aynı geliri düzeyine sahip kişilerin mutluluk düzeyleri üzerinden incelemişlerdir. Buna ek olarak adaptasyonun göstergesi olarak gelirdeki değişimlerin mutluluk üzerindeki etkisinin gelirden daha çok olup olmadığını araştırmışlardır. Amerikan verisinde gelirin azalan marjinal faydası

²³⁹ Christian Grund ve Dirk Sliwka, "The Further We Stretch the Higher the Sky"-on the Impact of Wage Increases on Job Satisfaction, Bonn Econ Discussion Papers (2003).

²⁴⁰ John F Helliwell, "How's Life? Combining Individual and National Variables to Explain Subjective Well-Being," **Economic modelling** 20, (2) 2003.

²⁴¹ Diener ve Diğerleri., "The Relationship between Income and Subjective Well-Being: Relative or Absolute?."

gözlemlenmektedir. Çalışmada görelî gelirin ve adaptasyonun mutluluk üzerinde anlamlı bir etkisi olduğuna dair bir bulguya rastlanamamıştır.

Oswald ve Powdthavee²⁴², BHPS'nin 7-14. dalgalarını kullanarak engelli bireylerin mental iyi oluş cevaplarını analiz etmişlerdir. Bedenin fiziksel koşullara uyum sağlama yeteneğinin iyi oluş için de geçerli olacağı varsayımıyla, yaşanan bir şoktan (kaza vb. durumlar) sonra iyi oluştaki değişimler incelenmiştir. Bulgular bireyin engelli olduktan sonra eski iyi oluş düzeyine döndüğünü göstermemektedir. Bu çalışmada engelli bireylerin mental iyi oluşlarının, engelin derecesine bağılı olarak %30 ile %50 oranında hedonik adaptasyon sağladıklarını göstermektedir.

Neumark and Postelwaite²⁴³, geniş ilgi gören çalışmalarında genç kadınların iş yaşamına katılma kararlarını incelemişlerdir. Okul yaşamından ayrılmış genç kadınlardan oluşan örnekleme kadınların istihdama katılımı üzerinde, eşinin kız kardeşinin çalışıyor olmasının anlamlı ve pozitif etkisi olduğu görülmüştür. Çalışmanın ikinci önemli bulgusu katılımcıların kız kardeşlerinin eşlerinin maaşı kendi eşlerinin maaşından yüksek olduğu takdirde kadınların çalışma olasılığının artıyor olmasıdır. Bu durum, kardeşler arasında görelî gelirin önemini gösteren bir kanıt olarak yorumlanmıştır.

van de Stadt vd.leri²⁴⁴, iki yıllık Hollanda panel verisiyle 775 hanehalkından oluşan örnekleme yürüttükleri araştırmada eğitim, yaş ve istihdam durumlarının kombinasyonu ile referans grupları oluşturmuşlardır. 24 farklı model spesifikasyonu geliştiren araştırmacılar alışkanlık geliştirme ve görelî gelir hipotezlerini test etmişlerdir. Verilerinin görelî gelir yaklaşımını desteklediğini, diğer bireylerin gelir ortalamasını ½ oranında ağırlıklandırarak bireylerin karşılaştırmada bulunduğunu ileri sürmüşlerdir. Gelir memnuniyeti ile oluşturdukları modelde de kısmi olarak görelî gelirin etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

²⁴² Andrew J. Oswald ve Nattavudh Powdthavee, "Does Happiness Adapt? A Longitudinal Study of Disability with Implications for Economists and Judges," **Journal of Public Economics** 92, (5) 2008/06/01/ 2008.

²⁴³ David Neumark ve Andrew Postlewaite, "Relative Income Concerns and the Rise in Married Women's Employment," **Journal of public Economics** 70, (1) 1998.

²⁴⁴ Huib Van de Stadt ve Diğerleri., "The Relativity of Utility: Evidence from Panel Data," **The review of Economics and Statistics** 1985.

Ferrer-i-Carbonnell²⁴⁵, Alman Sosyo-Ekonomik Paneli'nin 1992-1997 yılları arası verileri ile yaş, eğitim, bölge ve cinsiyet kriterleri ile 50 referans grubu oluşturmuştur. Mutlak gelir, görelî gelir, mutlak gelir ile görelî gelir arasındaki fark ve görelî gelir ile yapılan karşılaştırmaların yaşam memnuniyeti üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Tesadüfî Etkiler ile sıralı logit yöntemi ile tahmin ettiğî modelde, görelî gelirin mutlak gelir kadar yaşam memnuniyeti üzerinde etkili olduğı sonucuna ulaşmıştır. Bireyler kendi gelirleri ile referans grubu arasındaki fark kendi lehlerine artıkça mutlu olmaktadır. Doğı Almanya'da ise etkinin asimetric olduğı, yalnızca referans grubunun altında bir gelire sahip olmanın yaşam memnuniyetini düşürdüğü bulgusunu elde etmiştir.

Clark ve Oswald²⁴⁶, BHPS'nin 1991 yılındaki ilk dalgası ile gerçekleştirdikleri analizde benzer işi yapan, aynı yaş grubunda ve benzer niteliğē sahip bireylerin iş memnuniyeti üzerinde gelir ve görelî gelirin etkilerini analiz etmişlerdir. Sıralı probit ile gerçekleştirdikleri tahminde mutlak gelir ve görelî gelirin etkisi aynı büyüklüktedir ancak görelî gelirin katsayısı negatiftir.

McBride²⁴⁷ General Social Survey (GSS)'in 1994 verilerini analiz ettiğî çalışmasında referans grupları olarak yaş kohortlarını seçmiştir. Bireyin kendisinden önceki ve sonraki beş yılda doğan kişilerin gelir ortalamasının ve bireyin ebeveynlerinin kendi yaşındayken yaşam koşullarının daha iyi ya da kötü olması durumunun, yaşam memnuniyeti üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. Bireyin kendi gelirinin kontrol edildiğî modelde görelî gelirin ve ebeveynlerin yaşam koşullarının bireyin memnuniyetini negatif etkilediğî görülmektedir. Ayrıca düşük gelir grupları için bireyin kendi gelirinin etkisi daha yüksekken, üst gelir gruplarında görelî gelirin daha etkili olduğı sonucuna ulaşmıştır.

²⁴⁵ Ada Ferrer-i-Carbonell, "Income and Well-Being: An Empirical Analysis of the Comparison Income Effect," **Journal of public economics** 89, (5-6) 2005.

²⁴⁶ Andrew E Clark ve Andrew J Oswald, "Satisfaction and Comparison Income," **Journal of public economics** 61, (3) 1996.

²⁴⁷ Michael McBride, "Relative-Income Effects on Subjective Well-Being in the Cross-Section," **Journal of Economic Behavior & Organization** 45, (3) 2001.

Blanchflower ve Oswald²⁴⁸, 1972-1998 yılları arası GSS verileri ile referans gruplarının yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini test etmişlerdir. Bireyin yaşadığı eyaletteki kişi başı geliri referans grubu olarak dahil ettikleri ve sıralı logit modeli ile tahmin ettikleri modelde bu görelî gelirin bireyin yaşam memnuniyeti üzerinde negatif etkisi olduğu görülmektedir. Bireyin geliri ile eyaletteki kişi başı gelir arasındaki farkın artmasının yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisi ise olumludur.

Senik²⁴⁹, Russian Longitudinal Monitoring (RLM) 1994-2000 yılları verileriyle deneyim, elde edilen diploma, uzmanlık alanı ve yaşanılan bölgeler üzerinden referans grupları oluşturmuştur. Demografik kontrolleri de dahil ettiği modeli sıralı probit, dinamik sabit etkiler ve sabit etkiler logit yöntemlerle tahminlerini gerçekleştirmiştir. Tahmin sonuçları, yazarın oluşturduğu referans grupları üzerinden görelî gelirin yaşam memnuniyeti üzerinde pozitif etkisini göstermiştir. Bulgular, gelir dağılımının bireylerin yaşam memnuniyeti üzerinde etkisi olmadığı görülmektedir. Gelir dağılımı üzerinden oluşturulan referans gruplarıyla tahmin edilen modelde görelî gelir etkisi anlamlı değildir. Senik²⁵⁰, 2004 yılında geçiş ülkelerini kapsayan çalışmasında Macaristan panelinin (TARKI) 1992-1997 yılları arasındaki verileriyle aynı yöntemle referans grupları oluşturmuştur ve benzer sonuçlara ulaşmıştır. 1994-2000 yılları arası verilerle Polonya, Estonia, Latvia ve Lithuania hanehalkı anketleriyle tekrarlanan analizlerin hepsinde benzer şekilde görelî gelirin yaşam memnuniyeti üzerinde pozitif etkili olduğu görülmektedir.

Clark ve diğerleri çalışmalarında²⁵¹ yaşam memnuniyetinde adaptasyonu Alman Sosyo-Ekonomik Panelinin 1984-2003 yılları arası verileri ile araştırmaktadırlar. Çalışma sonuçlarına göre bireyler evlilik, boşanma, eşin kaybı ve işten çıkarılma durumlarına adapte olmaktadır. Erkekler, işten çıkarılma ve işsizlik gibi istihdam durumundaki değişikliklere adapte olamamaktadırlar. Bireylerin yaşamındaki olaylar yaşam memnuniyetini en çok yaşadıkları esnada etkilemekte ve bir süre sonra eski seviyesine

²⁴⁸ David Blanchflower ve Andrew Oswald, "Does Inequality Reduce Happiness? Evidence from the States of the USA from the 1970s to the 1990s," **Mimeographed, Warwick University**) 2003.

²⁴⁹ Claudia Senik, "When Information Dominates Comparison: Learning from Russian Subjective Panel Data," **Journal of Public Economics** 88, (9-10) 2004.

²⁵⁰ Claudia Senik, *Relativizing Relative Income*, DELTA (Ecole normale supérieure) (2004).

²⁵¹ Andrew E Clark ve Diğerleri., "Lags and Leads in Life Satisfaction: A Test of the Baseline Hypothesis," **The Economic Journal** 118, (529) 2008.

dönmektedir. Çalışmada işsizliğin etkisinin erkeklerde geçmediği, kadınlarda dört yılın ardından yaşam memnuniyetinin kısmen eski düzeyine döndüğü görülmektedir. Diğer yaşam olaylarının etkisinin ise bir ile dört yıl kadar sürdükten sonra adaptasyonun gerçekleştiği görülmektedir.

Brickman ve diğerleri²⁵², adaptasyon teorisinin etkileri nedeniyle piyango kazanma durumunun mutluluğu beklendiği kadar arttırmayacağını ileri sürmektedir. Buna göre piyango kazanma durumuyla zirve yapan mutluluk bireyin daha önceki “sıradan” mutluluklarının etkisini azaltacaktır ve zaman geçtikçe kazanılan servet sayesinde sağlanan yeni yaşam biçiminin etkisi azalacaktır. 22 tane piyango kazanmış kişi ve 22 kişilik kontrol grubuyla yapılan çalışmada piyango kazananların kontrol grubundakilerden daha mutlu olmadıkları ve kendilerine sorulan bir dizi rutin etkinlikten daha az mutluluk duydukları görülmüştür.

Luttmer²⁵³ National Survey of Families and Households (NSFH) panel verisini Public Use Microdata Areas (“PUMAs”) veri setinde yer alan bölgesel gelir verileri ile birleştirmiştir. Çalışmanın bulgularına göre bireyin kendi gelirinin yaşadığı bölgedeki ortalama gelirin altında olmasının mutluluk üzerinde negatif etkisi bulunmaktadır.

Gardner ve Oswald²⁵⁴, 1998-2001 yılları arasında BHPS’nin ikramiye kazandığını belirten katılımcıların mental iyi oluşlarını incelemişlerdir. Örneklemi ikramiye kazanmayanlar, düşük miktarda ikramiye kazananlar ve orta büyüklükte ikramiye kazananlar olarak ayırarak bu üç grubun mental iyi oluşları incelenmiştir. Sonuçlara göre orta büyüklükte ikramiye kazananların psikolojik olarak en sağlıklı grup olduğu ve ikramiyeyi kazandıktan iki yıl sonraki mental sağlıklarının öncesine göre iyileşme gösterdiği görülmektedir.

²⁵² Philip Brickman ve Diğerleri., "Lottery Winners and Accident Victims: Is Happiness Relative?," **Journal of personality and social psychology** 36, (8) 1978.

²⁵³ Erzo FP Luttmer, "Neighbors as Negatives: Relative Earnings and Well-Being," **The Quarterly journal of economics** 120, (3) 2005.

²⁵⁴ Jonathan Gardner ve Andrew J Oswald, "Money and Mental Wellbeing: A Longitudinal Study of Medium-Sized Lottery Wins," **Journal of health economics** 26, (1) 2007.

Falk ve Knell²⁵⁵ bireylerin sosyal referans gruplarının içsel belirlendiği fikrini ortaya atmışlardır. Buna göre, bireyler karşılaştırma için en ideal grubu seçerek kendilerini geliştirmeye çalışırlar. Yazarların geliştirdikleri modele göre, optimal bir şekilde seçilmiş referans grubu bireylerin yeteneklerini arttırmaktadır. Bireyler kendilerini zorlayacak kadar yüksek ancak sürekli başarısız hissetmeyecek düzeyde optimal referans noktaları ya da grupları belirlerler. Zürih Üniversitesi ve Zürih Politeknik Üniversitesi'nden 255 öğrenciye uyguladıkları ankette daha yetenekli öğrencilerin (lise mezuniyet puanı) daha yüksek hedefler belirleme hipotezini test etmişlerdir. Sıralı probit yöntemi ile tahmin ettikleri modele göre sosyoekonomik ve kişisel özellikler kontrol edilirken yetenek düzeyi arttıkça referans standartları da artmaktadır.

Oshio vd.leri²⁵⁶ çalışmalarında Çin, Japonya ve Kore ulusal anketlerinden hareketle görelî gelirin mutluluk üzerindeki etkisini Amerikan bulgularıyla karşılaştırmıştır. Batı ülkelerindeki sonuçlara benzer şekilde görelî gelirin Asya ülkelerinde de mutluluk üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Hem bireysel gelir hem de hanehalkı geliri üzerinden yapılan araştırmada Çin verisinde bireysel gelirde görelîlik etkisi daha yüksek çıkmıştır, Japonya ve Kore'de ise hanehalkı geliri üzerinden yapılan karşılaştırmalar daha etkilidir. Aynı zamanda referans grubun gelirinden daha düşük bir gelire sahip olmanın mutluluk üzerinde negatif etkisi bütün örneklemelerde gözlemlenmiştir.

De Neve ve diğerleri²⁵⁷ Gallup World Poll, Behavioral Risk Factor Surveillance ve Avrobarometer verileriyle öznel iyi oluş çeşitlerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Bireylerin ekonomik küçülmelere büyümeden iki kat daha hassas olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bulgular, bireylerin oynaklıktan hoşlanmadığını ve uzun

²⁵⁵ Armin Falk ve Markus Knell, "Choosing the Joneses: On the Endogeneity of Reference Groups," **Institute for Empirical Research, University of Zurich, Working Paper**, (53) 2000.

²⁵⁶ Takashi Oshio ve Diğerleri., "Relative Income and Happiness in Asia: Evidence from Nationwide Surveys in China, Japan, and Korea," **Social indicators research** 104) 2011.

²⁵⁷ Jan-Emmanuel De Neve ve Diğerleri., "The Asymmetric Experience of Positive and Negative Economic Growth: Global Evidence Using Subjective Well-Being Data," **The Review of Economics and Statistics** 100, (2) 2018, https://doi.org/10.1162/REST_a_00697, https://doi.org/10.1162/REST_a_00697.

bir büyüme döngüsünün bireylerin mutluluğu üzerindeki olumlu etkisinin kısa bir resesyon dönemiyle sıfırlanma ihtimaline işaret etmektedir.

Stutzer²⁵⁸, 1999-2000 yılları arasında yaklaşık 6000 katılımcının yer aldığı İsveç Hanehalkı Panelinde yer alan 10 skalalık yaşam memnuniyeti sorusu ve 13 kategorilik hanehalkı geliri değişkeni ile hedonik adaptasyonu araştırmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, bireylerin istekleri arttıkça yaşam memnuniyetleri azalmaktadır. Bireylerin gelirleri ile istediklerini beyan ettikleri gelir arasındaki fark belirleyicidir. Bireylerin istedikleri gelir ise önceki gelir düzeyi ile yakından ilişkilidir. Gelir arttıkça arzulanan gelir de artmaktadır. Kendi gelirleri ile arzuladıkları gelir arasındaki farkın en düşük olduğu grup ise en yüksek gelir grubudur.

Dumludağ²⁵⁹, 29 geçiş ülkesi ve 5 Batı Avrupa ülkesinden oluşan Life in Transition Survey II veri setinde görelî gelirin öznel iyi oluş üzerindeki etkisini araştırmıştır. Gelir karşılaştırmaları modelde, hem bireyin geçmiş, şimdiki zaman ve gelecekte kendisini 10 basamaklık bir ekonomik sıralamada nereye yerleştirdiği ile oluşturulan öz sıralama değişkenleri ile hem de bireyin ebeveynlerinin kendisiyle aynı yaştayken yaşam koşulları ve hanehalkının dört yıl önceki yaşam koşulları üzerinden oluşturulan değişkenlerle analiz edilmiştir. Sosyo ekonomik ve demografik kontrollerin de yer aldığı analiz sonuçlarına göre ekonomik öz sıralamada aşağıya düşmenin tüm örneklemde etkili olduğu görülmektedir. Ekonomik öz sıralamada şu an ya da gelecekte yukarıya çıkma durumu ise geçiş ekonomilerinde etkilidir. Ebeveynler ve hanehalkının dört yıl önceki yaşam standardı üzerinden araştırılan görelî gelir etkisi ise geçiş ülkelerinde etkili ve asimetriktir.

Clark ve diğerleri²⁶⁰, World Values Survey'in 1981-2008 yılları arası verileriyle, 60 ülkenin ekonomik büyüme zaman serileri ile öznel iyi oluş ortalamaları arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Yazarlar ayrıca yaşam memnuniyetindeki sapmaları incelemişlerdir. Buna göre hem yatay kesit veride hem de zaman serisinde zengin

²⁵⁸ Alois Stutzer, "The Role of Income Aspirations in Individual Happiness," **Journal of Economic Behavior & Organization** 54, (1) 2004.

²⁵⁹ Dumludağ, "Satisfaction and Comparison Income in Transition and Developed Economies."

²⁶⁰ Andrew E Clark ve Diğerleri., "The Great Happiness Moderation: Well-Being Inequality During Episodes of Income Growth," **Happiness and economic growth: Lessons from developing countries**) 2014.

Ülkelerin yaşam memnuniyeti ortalamalarının daha yüksek ancak standart sapmalarının daha düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Zaman serisi verileri, zengin ülkelerdeki yaşam memnuniyetinin standart sapmasının zamanla düşme eğilimine girdiğini göstermektedir. Yazarlar, bu bulguyu mutluluğun gelirin konkav bir fonksiyonu olduğuna yönelik bir kanıt olarak yorumlamışlardır.

Di Tella ve McCulloch²⁶¹ General Social Survey'in 13 dalgası, SOEP'in 1985-2000 yılları arası verileri ve Avrobarometer'in 23 dalgası ile yürüttükleri araştırmada gelir ile mutluluk arasındaki ilişkinin gelir düzeyi ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Üst gelir grubunda yer alan bireyler ve ülkelerde gelir artışı mutluluk artışına neden olmamaktadır. Bireyin geliri "yeterli" olduğunda, temel ihtiyaçları karşıladıktan sonra yaşanan gelir artışlarının yaşam memnuniyeti üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Hem SOEP hem de Avrobarometer verisi, gelir düzeyi yüksek gruplarda gelir artışının bir etkisi olmadığını göstermektedir. GSOEP verisetinde ev sahipleri ve kiracı alt gruplarıyla yapılan analizde ev sahiplerinin gelir artışlarına 7 yıl içinde uyum gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır ancak kiracıların gelir değişimlerine adapte olduklarını gösteren bir bulguya rastlamamışlardır. Avrobarometer ile yapılan çalışmada dünya gelir dağılımının üst yarısında yer alan Avrupa lkelerinin gelir değişimlerine 5 yıl içinde adaptasyon gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. World Gallup Poll verileri ile gerçekleştirilen ülkeler arası karşılaştırmada da zengin ülkeler için 1960'larda gerçekleşen yaşam standartlarının yükselişinin mutluluk üzerinde yarattığı etki dışında, son yıllarda yaşanan gelir artışlarının etkisi olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Kahneman ve Deaton²⁶², yaklaşık 1000 Amerikan katılımcıdan oluşan Gallup Healthways Well Being Index isimli iyi oluşa dair günlük veri toplayan veri setindeki 450.000 veriyle gelirin iki farklı iyi oluş üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Duygusal iyi oluş, bireylerin bir önceki güne dair duygusal deneyimleriyle, yaşam değerlendirmesi ise 11 lekli Cantril yaşam merdiveni ile ölçülmüştür. Eğitim ve gelir değişkenlerinin yaşam değerlendirmesi ile yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Veri setine göre, sağlık, bakım, yalnızlık ve sigara kullanımı ise duygusal iyi oluşla ilişkilidir. Yıllık 75000\$

²⁶¹ Rafael Di Tella ve Robert MacCulloch, *Happiness Adaptation to Income Beyond" Basic Needs"*, National Bureau of Economic Research (2008).

²⁶² Kahneman ve Deaton, "High Income Improves Evaluation of Life but Not Emotional Well-Being."

düzeyine gelene kadar gelir artışı her iki iyi oluşu da arttırmaktadır. Ancak yıllık 75.000 \$ gelirin üzerine çıkıldığı zaman gelir artışı duygusal iyi oluşu arttırmamaktadır. Yazarlara göre, gelirin yüksek olması mutluluğu arttırmamakta ancak düşük gelir seviyesi mutsuzluğa neden olmaktadır.

3.2. Gelir ve Mutluluk İlişkisinde Asimetrik Etkilere Dair Literatür Taraması

Boyce ve diğerleri²⁶³, bireyin gelirindeki geçen yıla göre gerçekleşen artış ve azalışların yaşam memnuniyeti üzerinde etkisinin asimetrik olup olmadığını araştırmışlardır. Araştırmada SOEP 2001-2009 yılları ve BHPS 1998-2007 yılları verileri kullanılmıştır. Bağımlı değişkenin gecikmeli değeri, geçen seneye göre gelirdeki değişim, geçen seneye göre kayıp yaşanmasına dair kukla değişken ve geçen seneye göre negatif değişim bağımsız değişkenleriyle oluşturulan modellerle kayıptan kaçınma etkisini araştırmışlardır. Çalışma bulguları kayıptan kaçınmayı işaret etmektedir ancak model spesifikasyonu konu ile ilgili diğer çalışmalardan oldukça farklıdır. BHPS sonuçları istatistiksel olarak anlamsız çıkmıştır. Boyce ve diğerleri, aynı veri seti ve modellerle yürüttükleri başka bir çalışmada²⁶⁴ beş faktör kişilik özelliklerinden ekonomiyle ilgili kararlarda en etkin olanı düşünülen sorumluluk özelliğini de analize dahil etmiştir. Sorumluluk faktörü yüksek olan bireylerin gelirdeki negatif değişikliklerden daha çok etkilendiği sonucuna ulaşmışlardır.

Di Tella ve diğerleri 2010 yılında yayınladıkları makalelerinde²⁶⁵, esas olarak gelir ve statüye adaptasyonu incelemişlerdir. Araştırmada 1984-2000 yılları arası SOEP veri seti kullanılmıştır. Bireylerin mesleklerini prestij sıralaması ile eşleştirerek statüyü ölçmeye çalışmışlardır. Bireylerin gelire adapte oldukları ancak statüye adapte olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Mevcut yıl içinde yaşanan gelir artışının yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisi dört yıl içinde sönümlenmektedir. Statü değişiminin

²⁶³ Christopher J Boyce ve Diğerleri., "Money, Well-Being, and Loss Aversion: Does an Income Loss Have a Greater Effect on Well-Being Than an Equivalent Income Gain?," **Psychological science** 24, (12) 2013.

²⁶⁴ Christopher J Boyce ve Diğerleri., "Individual Differences in Loss Aversion: Conscientiousness Predicts How Life Satisfaction Responds to Losses Versus Gains in Income," **Personality and Social Psychology Bulletin** 42, (4) 2016.

²⁶⁵ Rafael Di Tella ve Diğerleri., "Happiness Adaptation to Income and to Status in an Individual Panel," **Journal of Economic Behavior & Organization** 76, (3) 2010.

yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisi ise takip eden dört yıl boyunca devam etmektedir. Buna ek olarak bireylerin gelirlerinde son dört yılda gerçekleşen değişimlerden hareketle bir yıl sonraki gelirini tahmin ederek, gelirden gerçekleşmesi beklenen değişimleri pozitif ve negatif değişiklikler olarak ayrıştırıp bu değişimlerin yaşam memnuniyeti üzerindeki asimetric etkilerinin varlığını Sabit Etkiler yöntemi ile incelemişlerdir. İstihdam durumu, medeni durum, eğitim, sağlık ve çocuk sayısı değişkenleri kontrol edilirken gelirden gerçekleşmesi beklenen pozitif değişimlerin istatistiksel olarak anlamsız olduğu, negatif değişimlerin ise küçük ancak anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Yaman ve diğerleri²⁶⁶, SOEP 1999- 2015 yılları arasında yer alan veri seti ile gelir, sağlık ve istihdam durumundaki değişimlerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkilerini beklenen fayda teorisinin mi yoksa beklenti teorisinin mi daha iyi açıkladığını karşılaştırmışlardır. Bunun için gelir, istihdam ve sağlık durumlarının ilk farklarına göre artış/azalış durumu da kukla değişkenlerle analize dahil edilmiştir. Yaş, partner durumu ve eğitimde geçen süre kontrol edilerek Sabit Etkiler ile model tahmin edilmiştir. Bulgular göstermiştir ki gelir, istihdam ve sağlık durumları düzey değerleri ile regresyon edildiğinde yaşam memnuniyetini arttırmaktadır. Bu üç anahtar değişkendeki geçen seneye göre artışların/ iyileşmenin ise yaşam memnuniyeti üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Gelirdeki düşüş azaldığında, yaşam memnuniyeti artmaktadır. Bireyin işsiz kategorisine geçişi ise yaşam memnuniyetini azaltmaktadır. Ancak etkiler oldukça küçüktür. Kayıptaki 100 Avroluk azalışın yaşam memnuniyetini 0,03 puan arttırdığı görülmektedir. İşsizlik kategorisine geçiş ise yaşam memnuniyetini 0,05 puan azaltmaktadır. Yazarlar hem işsizlik hem de gelirden kayıptan kaçınma etkilerine işaret etmektedir. Önceki yıla göre gelirdeki artışın katsayısı 0.01 iken kayıp değişkeninin katsayısı 0.26'dır

Fang ve Niimi²⁶⁷, Japonya Osaka Üniversitesinin Preference Parameters Study isimli hanehalkı anketinin 2009-2013 yılları verilerini kullanarak kayıptan kaçınma etkisini araştırmıştır. Di Tella ve diğerlerinin kullandığına benzer bir yöntem izleyerek

²⁶⁶ Fırat Yaman ve Diğerleri., "Which Decision Theory Describes Life Satisfaction Best? Evidence from Annual Panel Data," **Journal of Happiness Studies**) 2023.

²⁶⁷ Zheng Fang ve Yoko Niimi, "Does Everyone Exhibit Loss Aversion? Evidence from a Panel Quantile Regression Analysis of Subjective Well-Being in Japan," **Journal of the Japanese and International Economies** 46) 2017.

katılımcıların gelecekteki gelir beklentileri aracılığıyla analizlerini gerçekleştirmişlerdir. Yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim ve hanehalkı gelirini kontrol ederek öncelikle Sabit Etkiler ile gerçekleştirdikleri regresyonda pozitif değişimler anlamsız iken negatif değişimlerin anlamlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Tespit edilen asimetrinin tüm mutluluk dağılımında mı yoksa belli gruplarda mı var olduğunu araştırmak için kantil regresyon uygulamışlardır. Kantil regresyon sonuçlarına göre kayıptan kaçınma alt kantillerden gelmekte ve medyanda böyle bir etki bulunmamaktadır.

Vendrik and Woltjer²⁶⁸, SOEP 1984-2001 yılları veri seti ile beklenti teorisini test etmişlerdir. Referans noktası olarak sosyal referans grubunun ortalama gelirini seçerek bireyin kendi gelirinin bu referans noktasının altında kalması durumunu kayıp durumu olarak nitelendirip, yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Modelde hanehalkı büyüklüğü, eğitimde geçen süre, istihdam durumu, yaş ve hanehalkı kompozisyonu kontrol edilmiş ve Sabit Etkiler yöntemi uygulanmıştır. Referans gruplarını cinsiyet, yaş, eğitim ve bölge değişkenleri ile oluşturmuşlardır. Bireylerin referans aldıkları gruba göre kayıp halinde olmasının yaşam memnuniyeti üzerinde anlamlı bir negatif etkisi bulunmaktadır. Yazarlar ayrıca hem kayıp hem de kazançlar için faydanın konkav olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Leites ve Ramos²⁶⁹, 2006-2011 yılları arasında Uruguay'da toplanan Multidimensional Well-being Trajectories in Childhood verisi ile görelî gelirden kayıptan kaçınmayı araştırmışlardır. Bulguları görelî gelirin yaşam memnuniyeti üzerinde etkili olduğunu ve referans gruptan negatif sapmaların pozitif sapmalardan daha önemli olduğunu göstermektedir. Buna göre, görelî gelire dair karşılaştırmalar asimetriktir ve kayıptan kaçınma etkisi referans gelirden uzaklaştıkça ortaya çıkmaktadır. Yazarlar Vendrik ve Woltjer'e benzer şekilde kayıp bölgesinin de konkavlık gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

²⁶⁸ Maarten CM Vendrik ve Geert B Woltjer, "Happiness and Loss Aversion: Is Utility Concave or Convex in Relative Income?," **Journal of Public Economics** 91, (7-8) 2007.

²⁶⁹ Martín Leites ve Xavier Ramos, "The Effect of Relative Income Concerns on Life Satisfaction: Relative Deprivation and Loss Aversion," **Journal of Happiness Studies** 23, (7) 2022.

Hovi ve Laamanen²⁷⁰, öznel iyi oluş ile ulusal gelir arasındaki ilişkiyi Eurobarometer veri setinde yer alan 34 ülkeye dair veri aracılığıyla araştırmışlardır. Hem bir yıllık farklar hem de 1975-2015 zaman serisi trendleri ile gelir değişimlerine adaptasyon ve gelir değişimlerinin öznel iyi oluş üzerindeki asimetric etkilerini araştırmışlardır. Yıl ve ülke sabit etkileri ile standart hatalar kümelenendirerek tahminlerini gerçekleştirmişlerdir. Çalışmalarında hem kısa dönemde hem de uzun dönemde kayıptan kaçınmayı işaret eden bulgular bulunmaktadır. Bulgulara göre, zaman aralığı uzadıkça gelirdeki artışlar istatistiksel olarak anlamsızlaşırken kayıpların önemi artmaktadır. Negatif değişimlere yönelik asimetri kısa dönemde istatistiksel olarak anlamlıdır ancak uzun dönemde daha güçlüdür.

Patiño ve diğerleri tarafından²⁷¹, Eurobarometer ve World Values Survey 2000-2019 verileri ile yürütülen araştırmada makroekonomik kayıptan kaçınma incelenmektedir. Ekonomik dalgalanmaların bireylerin öznel iyi oluşları üzerindeki etkisini analiz etmek için 27 AB ve 83 dünya ülkesinin ekonomik büyüme verileri pozitif ve negatif değerler olarak ayrıştırılarak regresyon analizi yapılmıştır. Her iki veri seti için de negatif değişkenin katsayısının pozitif değişkenin iki katı olduğu görülmektedir. Bulgular, bireylerin ekonomideki yavaşlama/küçülme dönemlerinde büyüme dönemlerine kıyasla daha çok etkilendiği göstermektedir.

²⁷⁰ Matti Hovi ve Jani-Petri Laamanen, "Adaptation and Loss Aversion in the Relationship between Gdp and Subjective Well-Being," **The BE Journal of Economic Analysis & Policy** 21, (3) 2021.

²⁷¹ David Patiño ve Diğerleri., "Subjective Well-Being and Aversion to Macroeconomic Losses: New Evidence," **Journal of Happiness Studies** 23, (2) 2022.

4. AMPİRİK ANALİZ

Bu kısımda Alman Sosyo-Ekonomik Panel yardımıyla bireyin gelirindeki değişimlerin deneyimlenen fayda üzerindeki etkilerinin asimetrikliği test edilecektir. Panel tanıtımının ardından değişkenlere dair betimleyici istatistiklere yer verilecektir. Kazanç ve kayıp değişkenlerinin oluşturulma süreci ve bu değişkenlere ait betimleyici istatistikler de gösterilecektir. Model ve metodoloji kısmında önce model tanıtılacak ardından hipotezlere yer verilecektir. Uygun tahmin yönteminin belirlenmesi için yapılan testler bu kısımda yer almaktadır. Regresyon sonuçlarının raporlanması ve bulguların tartışılmasıyla bu bölüm sonlandırılacaktır.

4.1. Veri Seti

Analizde German Institute for Economic Research (DIW Berlin) tarafından geliştirilen Alman Sosyo-Ekonomik Panel (v.36) verileri kullanılmıştır²⁷². Alman Sosyo-Ekonomik Paneli²⁷³ eğitim, iş, gelir, sağlık ve yaşam memnuniyeti gibi pek çok konu başlığının aynı yatay kesit birimlerine tekrarlı bir şekilde sorulmasıyla elde edilen panel yapıdaki bir araştırmadır²⁷⁴. Panelin örneklemini hem Alman hem de Almanya’da yaşayan yabancı hanehalklarından nüfusu temsil edecek şekilde oluşturulmuştur²⁷⁵. Panel, 1984 yılında başlamış, 1990 yılında Almanya’nın birleşmesiyle örneklemini yeniden düzenlenerek tüm nüfusu temsil eder hale getirilmiştir. DIW Berlin’den yazılı izinle temin edilen v.36 isimli versiyonda yer alan, 1991-2019 yılları arasında uygulanmış hanehalkı ve bireysel anket verileri kullanılmıştır. DIW Berlin tarafından tarafımıza gönderilen dosyada veriler, Stata programının “dta” uzantılı veri saklama dosyalarında ve hanehalkı ve birey modülleri ayrı olarak yer almaktadır. Panele katılmış olan tüm bireylerin ve hanehalklarının kendilerine tahsis edilmiş özgün bir kişi ve hanehalkı kimlik numarası bulunmakta olup bilgilerin iki dosyanın eşleştirilip bir araya getirilmesi

272 Jan Goebel ve Diğerleri., "The German Socio-Economic Panel (Soep)," **Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik** 239, (2) 2019.

273 Buradan itibaren kısaca SOEP olarak bahsedilecektir.

274 GSOEP, erişim tarihi 23.02.2023, 2023, <http://companion.soep.de/index.html> (German Socio-Economic Panel).

275 S. Kara ve S. Zimmermann, **Soepcompanion (V34)**: Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW), 2018.

gerektiği durumlarda kimlik numaraları üzerinden eşleşme gerçekleştirilmiştir. Tüm uygulamalar Stata programı aracılığı ile yapılmıştır.

Tablo 1. SOEP Panel Yapısı

Panel Yapısı		
Kişi kimlik numarası	201, 203, ...,39238701	N = 88.524
Anket yılı	1991, 1992, ..., 2019	T = 29
Periyot	Yıllık	
Anket aralığı	29 periyot	

Tablo 1 panel veri yapısını göstermektedir. “kişi kimlik numarası” her bir panel katılımcısının özgün kimlik numarasını ve “anket yılı” panele dair bilgilerin toplandığı yılı temsil etmektedir. Şekilde görüleceği üzere veri seti 1991-2019 yılları arasında 88.524 kişinin yanıtlarından oluşmaktadır. Hanehalkı panellerinde sık görülen bir özellik olarak SOEP, dengesiz panel özelliği göstermektedir. Panel veriyi başlangıçta rastgele olarak seçilen yatay kesit biriminden düzenli olarak belirli aralıklarla bilgi alınması olarak tanımlamak mümkündür²⁷⁶. Eğer panel veri setinde bazı yatay kesit birimlerinin bazı yıllara ait gözlemleri eksikse dengesiz panel söz konusu demektir²⁷⁷. Panelin dengesiz olması, panele katılan 88.524 kişinin 29 yıl boyunca kesintisiz bir şekilde her yıl ankete katılmadığını, katılımcıların ankette kalma süresinin farklılaştığını göstermektedir. Tablo 2 incelediğinde katılımcıların yalnızca %1,8’inin 29 yıl boyunca kesintisiz bir şekilde ankete katıldığı görülmektedir. Panelde en yaygın görülen katılım deseni ise %4,47 ile son 3 yıl boyunca kesintisiz katılımıdır. Katılımcıların %4,4 ise ankete 2019 yılında katılmıştır. Tahmin için uygun model ve tahminci seçimi yapılması adına panelin dengesiz yapısı dikkate alınmış ve metodoloji kısmında bu konuya dikkat edilmiştir.

²⁷⁶ J.M. Wooldridge, **Introductory Econometrics: A Modern Approach**: Cengage Learning, 2015, s. 402.

²⁷⁷ Wooldridge, *Introductory Econometrics: A Modern Approach*, s. 440.

4.2. Değişkenler ve Betimleyici İstatistikler

Bu kısımda ampirik çalışmada kullanılacak değişkenler tanıtılacaktır. Tablo 4'ün ilk kısmında yer alan değişkenler panel kurulumu ve metaveri dosyasında yer alan farklı veri dosyalarının birleştirilmesi için kullanılan kimlik ve yıl değişkenleridir. Fayda aracı olarak kullanılacak bağımlı değişkenler ise bireylerin 0 ile 10 arasında değer atadıkları yaşam memnuniyeti ve hanehalkı geliri memnuniyeti değişkenleridir.

Tablo 4. Çalışmada Kullanılan Değişkenlerin Listesi

Değişken Adı	Tanım
Panel Kurulumu için Kullanılan Değişkenler	
kişi kimlik numarası	Kişiye özgü panel kimlik numarası
hanehalkı kimlik numarası	Hanehalkına özgü panel kimlik numarası
anket yılı	Anket yılı
Bağımlı Değişkenler	
yaşam_memnuniyeti	Şu anda yaşamınızdan ne kadar memnunsunuz? (0-10)
hanehalkı_gelir_memnuniyeti	Hanehalkı gelirinizden ne kadar memnunsunuz? (0-10)
Bağımsız Değişkenler	
sağlık	Güncel sağlık durumu
hanehalkı_kompozisyonu	Hanehalkı tipolojisi
istihdam_durumu	İstihdam durumu
eğitim	Eğitimde geçen yıl
cinsiyet	Cinsiyet
orijin	Almanya'da doğmuş olmak
hanehalkı_büyüklüğü	Güncel hanehalkı büyüklüğü
yaş	Yaş
yaş_kategori	Yaş kategorileri
hanehalkı_aylık_net_gelir	Hanehalkı aylık net gelir (EUR)
gelir_kategori	Hanehalkı aylık net gelir kategorileri (EUR)

Kayıp ve kazanç değişkenleri hanehalkı aylık net gelir değişkeni üzerinden türetilmiş olup bu değişkenlere bir sonraki bölümde detaylı olarak değinilecektir. Kontrol

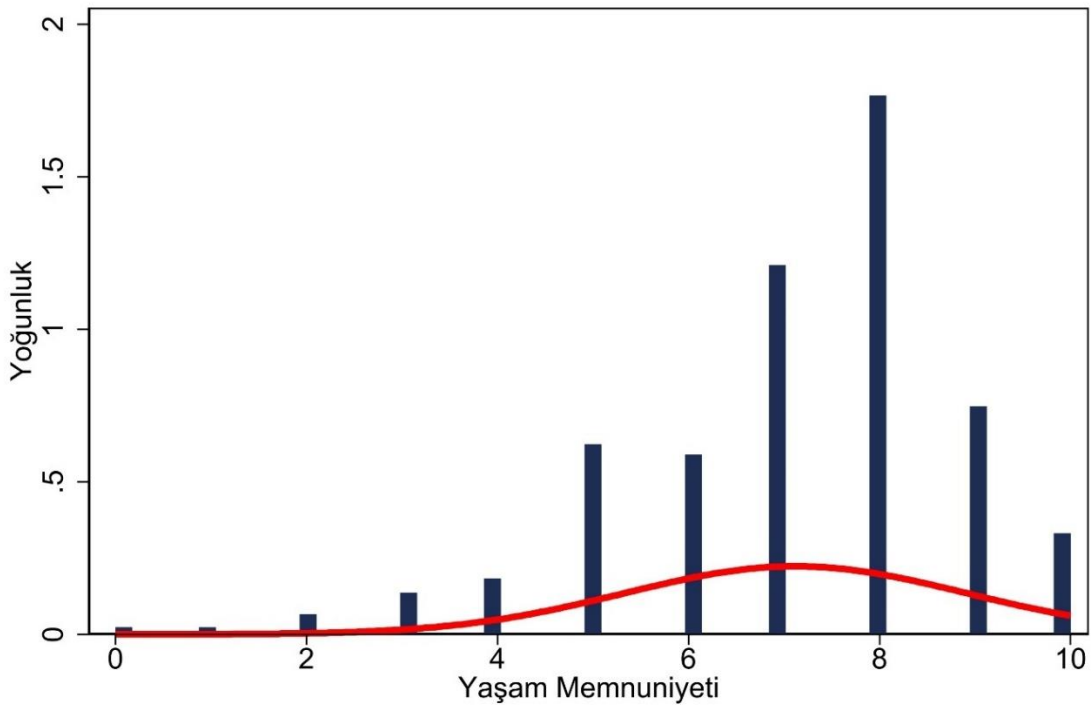
değişkenler ise literatür taraması doğrultusunda bireyin sağlığındaki, hanehalkı kompozisyonu ve büyüklüğündeki, istihdam ve eğitim durumundaki değişimler ve yaşın karesi olarak belirlenmiştir. Cinsiyet, Almanya’da doğmuş olmak ve gelir kategorisi değişkenleri alt grup regresyonları için kullanılmıştır.

4.3.Bağımlı Değişkenler

Bu kısımda yaşam memnuniyeti ve hanehalkı geliri memnuniyeti değişkenlerine dair özet istatistikler, histogram grafikleri ve panel geçiş olasılıkları yer almaktadır.

4.4. Yaşam Memnuniyeti

Gelirdeki değişimlerin fayda üzerindeki etkisini araştırmak üzere iki bağımlı değişken seçilmiştir. Bunlar; bireyin kendi raporladığı güncel yaşam memnuniyeti ve hanehalkı gelirinden duyulan memnuniyet değişkenleridir. Her iki değişken de 0 ile 10 arasında değer alabilmektedir.

Şekil 2:Yaşam Memnuniyeti Histogram

Şekil 2 yaşam memnuniyeti değişkeninin dağılım grafiğini göstermektedir. Buna göre en çok raporlanan yaşam memnuniyeti değeri 8’dir ve yoğunluk 8 değerinin

etrafında dağılmaktadır. Tablo 5 ise yaşam memnuniyeti değişkenine dair özet istatistikleri göstermektedir. Buna göre, yaşam memnuniyeti sorusuna 1991-2019 yılları arasında 596.649 kez yanıt verilmiştir. Tabloda “N” ile gösterilen bu gözlem sayısı, havuzlanmış gözlem sayısı yani panele katılan bireylerin cevaplarının özgün panel kimlik numarası ile gruplandırılmamış/kümelendirilmemiş halidir. “n” ile gösterilen gözlem sayısı ise katılımcıların özgün panel kimlik numarası ile gruplandırılmış halidir ve panelde 87.769 farklı kişinin ortalama 6,8 yıl boyunca yaşam memnuniyeti sorusuna cevap verdiğini ifade etmektedir. Bilindiği gibi aritmetik ortalama uç değerlere duyarlıdır²⁸¹. Şekil 1.1’deki panel veri yapısı panele katılım için medyan sürenin 4 yıl olduğunu göstermektedir. 6,8 ortalama katılım süresi de panel katılımdaki uç değerler nedeniyle medyan katılım süresinin üzerinde çıkmıştır. Tablo 5’te görüldüğü üzere, yaşam memnuniyeti ortalaması 7,1’dir ve genel olarak ortalama etrafında 1,8 puan değişmektedir. Bireyler arası standart sapma 1,5 iken bireyin yıllar içinde rapor ettiği puanlar ortalamaya göre 1,2 puan değişmektedir. Birim içi en küçük ve en yüksek değerler olarak rapor edilen değerler, bireyin kendi ortalamasından sapmaları ifade etmektedir. Buna göre, birim içi en düşük değer bireyin kendi ortalamasından 2,2 puan kadar düşüşü ifade ederken, birim içi en yüksek değer bireyin kendi ortalamasından 7.7 puanlık bir artışı ifade etmektedir. Birim içi en büyük değer paneldeki uç değerlerden etkilendiği açıktır.

Tablo 5. Yaşam Memnuniyeti Özet İstatistikleri

Yaşam Memnuniyeti	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max	Gözlem
Genel	7.121	1.787	0	10	N = 596649
Birimler Arası		1.520	0	10	n = 87769
Birim İçi		1.196	-2.212	14.843	T-bar = 6.798

Tablo 6 ile yaşam memnuniyeti sorusuna bireylerin verdiği cevaplar panel yapısı içinde incelenmektedir. Yaklaşık %31 ile panel genelinde bireylerin en sık olarak 8 değerini, ardından %21 oranında 7 değerini ve %13 oranında 9 değerini raporladıkları

²⁸¹ P. Newbold ve Diğerleri., **Statistics for Business and Economics, Global Edition**: Pearson Education, 2019, s. 66.

görülmektedir. 0 ve 1 değerleri %0,4 ile en az raporlanan değerlerdir. Aynı bireylere dair cevaplar gruplandırılarak incelendiğinde bireyler yaşam memnuniyetini yaklaşık olarak %64 oranında 8, %52 oranında 7 ve %38 oranında 9 olarak bildirmektedir. 0 ve 1 değerleri ise yaklaşık %2 oranında raporlanmıştır. En son sütun ise bireylerin bildirdikleri oranın sürekliliğini göstermektedir. Birim içi yüzde sütunu incelendiğinde, yaşam memnuniyetini 8 olarak bildiren bir bireyin yaşam memnuniyetinin sonraki yıllarda da 8 düzeyinde kalma oranı %48'dir. İkinci olarak en sürekli olan değer ise 10'dur, yaşam memnuniyetini 10 olarak bildiren bireylerin devam eden yıllarda da 10 değerini raporlama oranı %42'dir. Yaşam memnuniyeti 9 olan bireylerin tekrar 9 değerini belirleme oranı ise yaklaşık olarak %40'tır. 1, 2 ve 3 değerleri ise sürekliliği en düşük üç değerdir.

Tablo 6. Yaşam Memnuniyeti Panel Betimleyici İstatistikleri

Yaşam Memnuniyeti	Genel		Birimler Arası		Birim İçi
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Yüzde
0	2471	0.41	1737	1.98	26.19
1	2445	0.41	1900	2.16	19.35
2	6900	1.16	4699	5.35	20.23
3	14253	2.39	8792	10.02	21.26
4	19193	3.22	11610	13.23	21.40
5	65220	10.93	27264	31.06	32.87
6	61685	10.34	28997	33.04	27.87
7	126714	21.24	45461	51.80	37.64
8	184886	30.99	55760	63.53	48.03
9	78182	13.10	33234	37.87	39.68
10	34700	5.82	18017	20.53	41.74
Toplam	596649	100.00	237471	270.560	36.960

(n = 87769)

Yaşam memnuniyetinin tüm değerleri için bireylerin sonraki dönemlerde başka bir skoru verme olasılıkları, En Çok Olabilirlik yöntemi ile hesaplanarak Tablo 7'te sunulmuştur. Buna göre örneğin, yaşam memnuniyeti 8 olan bir bireyin yaşam memnuniyetinin 8 olarak kalma olasılığı %47 iken 9 değerine çıkma olasılığı %37 iken 7 değerine düşme olasılığı ise %30'dur.

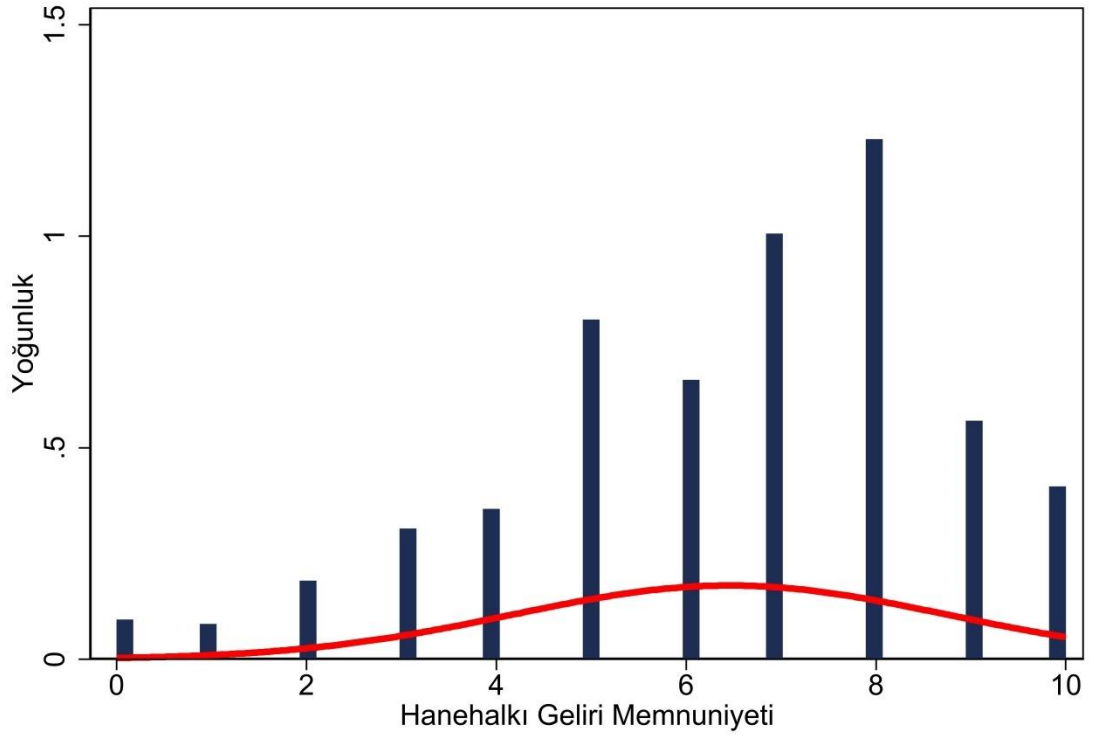
Tablo 7. Yaşam Memnuniyeti Değerler Arası Geçiş Olasılıkları

Yaşam Memnuniyeti Değerler Arası Geçiş Olasılıkları											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	20.7	8.57	0.87	10.9	6.79	19.7	5.54	5.59	6.22	1.93	3.19
1	8.24	11.44	16.0	13.8	9.22	17.6	6.44	6.59	5.77	3.30	1.49
2	3.71	5.38	14.9	17.4	11.1	18.5	8.30	8.85	8.23	2.41	1.11
3	1.75	2.46	8.23	16.6	14.6	22.6	11.3	11.5	8.38	1.77	0.79
4	0.81	1.26	4.28	10.3	15.5	25.9	15.6	14.6	9.01	1.80	0.79
5	0.69	0.62	2.02	5.01	7.91	32.6	17.2	17.7	12.5	2.33	1.46
6	0.22	0.28	1.06	2.80	4.90	17.9	22.9	28.2	17.5	3.03	1.23
7	0.12	0.13	0.51	1.47	2.32	9.11	14.0	35.1	30.3	5.36	1.55
8	0.08	0.10	0.35	0.72	1.01	4.67	6.22	21.6	47.3	14.5	3.43
9	0.07	0.12	0.23	0.42	0.54	2.27	2.83	9.72	36.8	37.7	9.27
10	0.22	0.15	0.28	0.45	0.63	3.70	2.78	7.27	22.7	24.8	36.9
Toplam	0.39	0.42	1.20	2.48	3.34	11.1	10.7	21.7	31.1	12.6	4.98

Tablo 7’de yer alan geçiş olasılıkları içinde 2 ve 3 değerleri için bir alt değere düşme olasılığı aynı değerde kalma olasılığından daha yüksektir. Tablo 4 detaylı olarak incelendiğinde çoğu değer için bireyin yaşam memnuniyetinin aynı değerde kalma olasılığının en yüksek olasılık değerine sahip olduğu görülmektedir. Tabloda yer alan tüm olasılıklar içinde en yüksek olasılık ise yaşam memnuniyetinin 8 düzeyinde kalma olasılığıdır.

4.5.Bireyin Hanehalkı Geliri Memnuniyeti

Analizde kullanılan bir diğer bağımlı değişken ise bireyin hanehalkı gelirinden duyduğu memnuniyettir. Değişken 0 ile 10 arasında değer almaktadır ve bireyler subjektif olarak belirlemektedir. Şekil 3 bireyin Hanehalkı Geliri Memnuniyeti değişkenine ait yoğunluk grafiğini göstermektedir.

Şekil 3: Gelir Memnuniyeti Histogram

Şekil 3'e göre hanehalkı geliri memnuniyeti sırasıyla en çok 8, 7 ve 5 değerlerini almıştır. Gelir memnuniyetinin dağılım grafiğinin yaşam memnuniyeti dağılım grafiğine göre daha heterojen olduğu ve dolayısıyla varyasyonun Hanehalkı Geliri Memnuniyetinde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Özet İstatistikleri

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max	Gözlem
Genel	6.460	2.286	0	10	N = 569587
Birimler Arası		2.001	0	10	n = 78667
Birim İçi		1.454	-3.182	15.544	T-bar = 7.240

Tablo 8'de yer alan Hanehalkı Geliri Memnuniyeti özet istatistiklerine bakıldığında değişkenin genel ortalamasının 6,5 olduğu ve standart sapmasının 2,3 olduğu görülmektedir. Havuzlanmış gözlem sayısı 569.587 iken özgün panel kimlik

numarası ile gruplandırılmış gözlem sayısı yani panelde yer alan farklı birey sayısı 78.667'dir. Katılım süresi ortalaması 7,2 yıldır. Birimler arası hanehalkı geliri memnuniyeti değeri ortalama etrafında 2 puan değişirken birim içi standart sapma 1,5 değerini almaktadır. Birim içi en düşük değer bireyin ortalamasından 3,2 puanlık negatif sapma gösterirken en yüksek değer 9 puanlık artışla gözlemlenmiştir. Yaşam memnuniyeti ortalaması 7,1 iken hanehalkı geliri memnuniyeti ortalaması 6,4'tür. Aynı zamanda hanehalkı geliri memnuniyeti değişkeninin hem birim içi hem bireyler arası standart sapma değerleri daha yüksektir. Hanehalkı geliri memnuniyetinin dağılım grafiğinde görülen özellik özet istatistik tablosunda da göze çarpmaktadır: Yaşam memnuniyetine kıyasla hanehalkı geliri memnuniyeti değerlerinde varyasyon daha yüksektir. Regresyon analizinde değişkenlerin varyasyonlarının yüksek olması arzu edilen bir durumdur; varyasyon, bilhassa bağımsız değişkenlerdeki varyasyon ne denli yüksek olursa hem bağımsız değişkenin parametresinin hem de buna bağlı olarak hata teriminin varyansı o denli düşük olur²⁸².

Tablo 9. Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Panel Betimleyici İstatistikleri

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	Genel		Birimler Arası		Birim İçi
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Yüzde
0	9392	1.65	5498	6.99	26.95
1	8352	1.47	5613	7.14	21.37
2	18569	3.26	10945	13.91	22.77
3	30900	5.42	16628	21.14	24.63
4	35542	6.24	19263	24.49	24.04
5	80241	14.09	33124	42.11	32.52
6	65984	11.58	31245	39.72	27.66
7	100551	17.65	38950	49.51	33.51
8	122862	21.57	41579	52.85	40.06
9	56370	9.90	24667	31.36	33.41
10	40824	7.17	17533	22.29	42.22
Toplam	569587	100.00	245045	311.50	32.10

(n = 78667)

²⁸² Wooldridge, *Introductory Econometrics: A Modern Approach*, s. 42; s. 48.

Tablo 9 ise hanehalkı geliri memnuniyeti değerlerinin panele göre dağılımını göstermektedir. Panel genelinde en yüksek hanehalkı geliri memnuniyeti değerleri sırasıyla %22 oranında 8, %18 oranında 7 ve %14 oranında 5 olarak gerçekleşmiştir. Bireyler tarafından en az raporlanan değerler ise %1 ile %3 arası oranlarla 0, 1 ve 2 değerleri olmuştur. Bireyler arası dağılıma bakıldığında ise %53 oranıyla 8, %50 oranıyla 7 ve %42 oranıyla 5 yine en çok tercih edilen değerler olmuştur. Birim içi yüzdeler ile süreklilik oranlarına bakıldığında en istikrarlı puanın %42 ile 10 olduğu görülmektedir. 10 değerinden sonra en istikrarlı olan değerler ise %40 oranıyla 8 ve %34 oranıyla 7 değerleridir. En az istikrarlı değerler ise %21 ile 1, %23 ile 2 ve %24 ile 4 değerleridir.

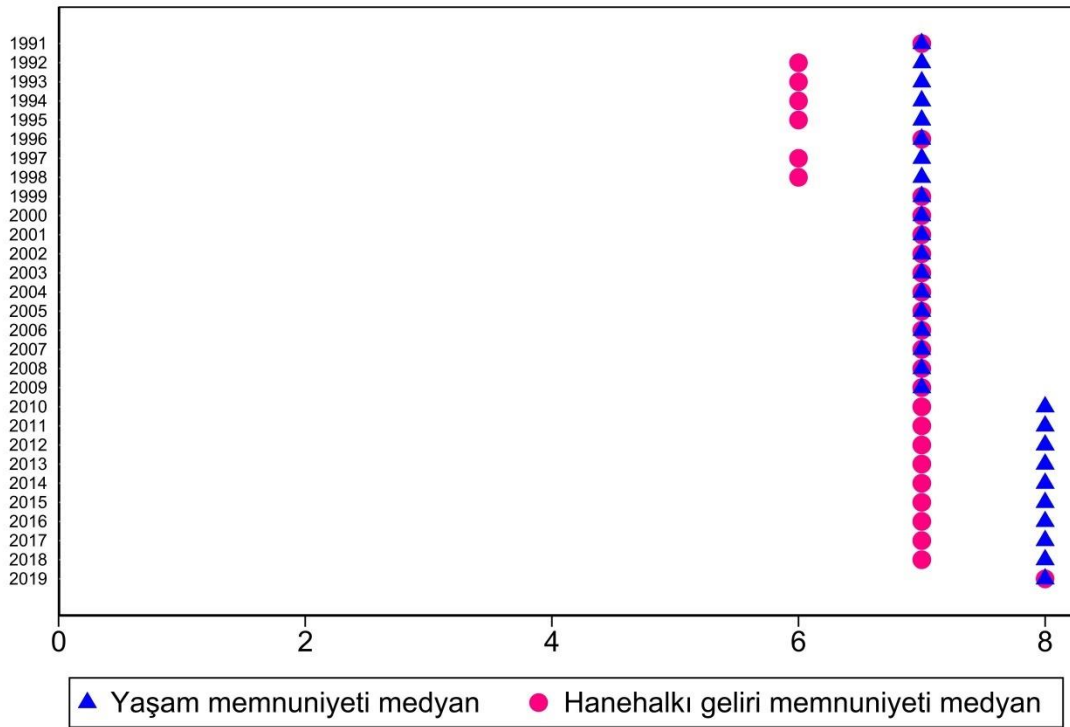
Tablo 10. Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Değerler Arası Geçiş Olasılıkları

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Panel Geçiş Olasılıkları											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	27.7	11.8	13.9	12.4	7.4	11.8	4.3	3.9	3.6	1.3	1.9
1	11.8	15.1	18.7	16.4	9.5	12.7	5.1	4.3	3.6	1.6	1.3
2	6.2	8.0	17.8	19.4	13.0	15.9	7.0	5.9	4.6	1.3	0.9
3	3.4	4.2	11.4	19.4	16.0	21.0	9.5	7.8	5.3	1.4	0.7
4	1.9	2.1	6.5	13.7	18.3	25.5	13.1	10.4	6.3	1.4	0.9
5	1.3	1.2	3.6	8.0	11.4	29.2	16.8	15.3	9.6	2.2	1.4
6	0.5	0.6	1.9	4.3	7.0	19.6	22.4	24.2	14.8	3.2	1.4
7	0.4	0.3	1.0	2.3	3.5	11.8	15.7	31.1	26.0	5.7	2.1
8	0.3	0.2	0.7	1.2	1.7	6.3	7.9	21.4	40.6	14.6	5.1
9	0.2	0.2	0.5	0.8	1.0	3.1	3.7	10.7	32.3	33.7	13.8
10	0.4	0.3	0.5	0.6	0.8	3.4	2.8	5.9	17.7	21.1	46.6
Toplam	1.5	1.4	3.3	5.4	6.3	14.1	11.8	18.0	21.8	9.8	6.6

Tablo 10 hanehalkı geliri memnuniyeti değişkeninin panel geçiş olasılıklarını göstermektedir. Yaşam memnuniyetine benzer şekilde hanehalkı geliri memnuniyeti değişkeninin değerleri için de en güçlü olasılık aynı değerde kalmaları yönündedir. Tablo genelinde en yüksek olasılık %47 ile hanehalkı geliri memnuniyetinin 10 düzeyinde kalmasıdır. Yaşam memnuniyeti panel geçiş olasılıkları ile karşılaştırıldığında hanehalkı geliri memnuniyetinin genel olarak 0 – 7 arası değerlerde bir üst değere geçiş olasılığı ve 9 ile 10 değerlerinde bir alt değere geçiş olasılıklarının daha yüksek olduğu

görülmektedir. Bu durum da hanehalkı geliri memnuniyetinin yaşam memnuniyetine göre daha yüksek varyasyona sahip olduğu yönündeki kanıyı güçlendirmektedir.

Şekil 4 yaşam ve hanehalkı gelir memnuniyet değişkenlerinin medyan değerlerinin panel boyunca değişimlerini göstermektedir. Her iki değişken de kategorik olduğu için medyan değerler, değişkenleri ortalamadan daha uygun bir şekilde temsil etmektedir²⁸³.

Şekil 4: Yaşam ve Gelir Memnuniyeti Değişkenlerinin Yıllara Göre Medyan Değerleri

Şekil 4 incelendiğinde, 1991 yılında her iki değişkenin medyan değerlerinin 7 olduğu, 1992-1995 ve 1997, 1998 yılları arasında hanehalkı geliri memnuniyetinin 6 puana düşerek yaşam memnuniyetinin 1 puan gerisinde kaldığı, 1999-2009 yılları arasında her iki değişkenin medyan değerinin 7 olduğu, 2010-2018 yılları arasında değişkenlerin medyan değerleri arasında tekrar bir puanlık farkın oluştuğu ve 2019 yılında her iki medyan değerinin 8’de eşitlendiği görülmektedir. Şekil 4’te yalnızca yaşam

²⁸³ Newbold, Carlson, ve Thorne, *Statistics for Business and Economics, Global Edition*, s. 65.

memnuniyetine odaklanıldığı takdirde 1991-2009 yılları arasında medyanı 7 iken, 2010'dan itibaren medyanı 8 olmuştur. Şekil 4 ayrıca hanehalkı geliri memnuniyetinin yaşam memnuniyetine kıyasla daha değişken olduğunu göstermektedir.

4.6.Bağımsız Değişkenler

Bu kısımda modele kontrol amacıyla eklenen bağımsız değişkenler ve esas olarak ilgilenilen kayıp ve kazanç değişkenleri tanıtılmaktadır.

4.7.Kayıp ve Kazanç Değişkenleri

Kayıp ve kazanç değişkenleri hanehalkı aylık net geliri değişkeni üzerinden oluşturulduğu için öncelikle bu değişkene değinilecektir. Tablo 11 hanehalkı aylık net gelirinin gelir grubu kategorilerine göre dağılımını göstermektedir. İlgili gelir kategorileri Alman Federal İstatistik Ofisi'nin sınıflandırılması baz alınarak oluşturulmuştur²⁸⁴.

Tablo 11. Katılımcıların Aylık Hanehalkı Gelir Gruplarına Göre Dağılımı

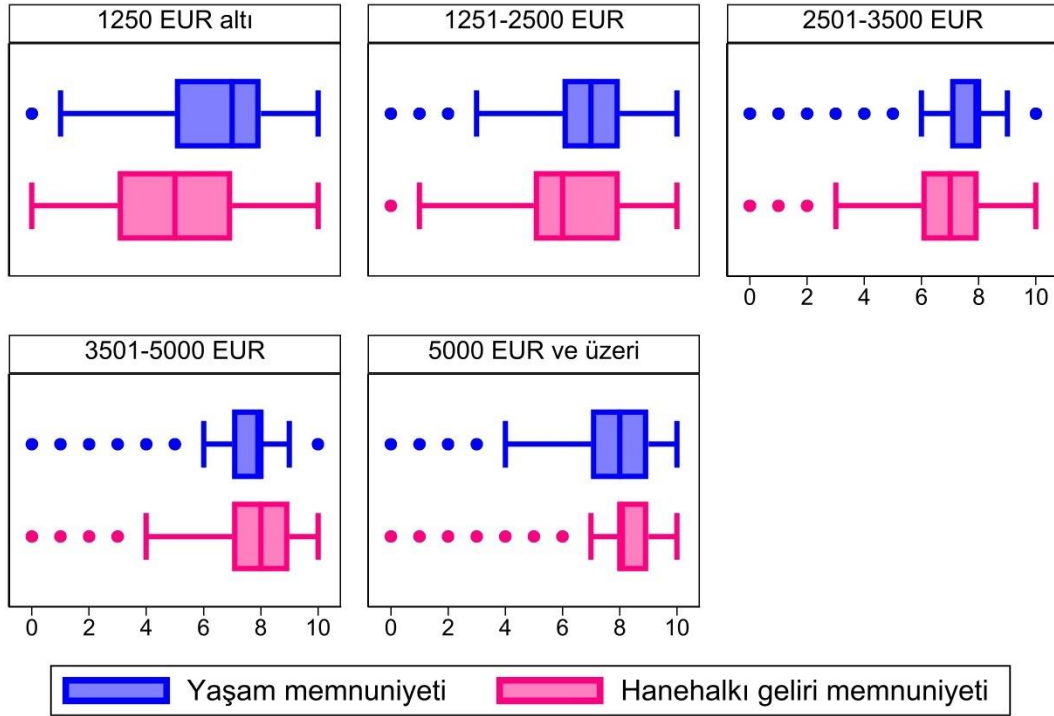
Aylık Hanehalkı Net Geliri (€)	Genel		Birimler Arası		Birim İçi
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Yüzde
1250 EUR ve altı	82943	14.52	25907	30.24	55.88
1251-2500 EUR	239721	41.98	52250	60.98	65.68
2501-3500 EUR	122194	21.40	36230	42.29	47.53
3501-5000 EUR	83146	14.56	25890	30.22	48.24
5000 EUR ve üzeri	43080	7.54	13032	15.21	55.07

(n = 85680)

Tablo 11'e göre genel olarak bireylerin aylık hanehalkı net gelirlerinin en çok dahil olduğu kategori %42 oranıyla "1251-2500 EUR" kategorisidir. En az dahil olunan kategori ise yaklaşık %8 oranında "5000 EUR ve üzeri" kategorisidir. Aynı kişilere dair veriler gruplaştırılarak bireyler arası oranlara bakıldığı zaman yine "1251-2500 EUR" kategorisinin %61 ile en çok dahil olunan kategori olduğu, "5000 EUR ve üzeri"

²⁸⁴ "Income, Receipts and Expenditure of Households: Net Household Income in 2021," erişim tarihi 28/02/2023, <https://www.destatis.de/EN/Themes/Society-Environment/Income-Consumption-Living-Conditions/Income-Receipts-Expenditure/Tables/liste-Income-receipts-expenditure-selected-budgetary-signs-net.html#55830>.

kategorisinin ise %15 ile en az dahil olunan kategori olduğu görülmektedir. Bireylerin gelir kategorilerine dahil olma istikrarına bakıldığında ise, %66 oranı ile “1251-2500 EUR” kategorisinin en istikrarlı kategori olduğu görülmektedir. İkinci en istikrarlı kategori ise %56 oranıyla en düşük gelirli grubu temsil eden “1250 EUR ve altı” kategorisidir. En yüksek gelir grubunu temsil eden “5000 EUR ve üzeri” kategorisi ise üçüncü en istikrarlı kategoridir.

Şekil 5: Yaşam ve Hanehalkı Geliri Memnuniyetinin Gelir Grubuna Göre Kutu Grafiği

Şekil 5 yaşam ve hanehalkı geliri memnuniyeti değişkenlerinin gelir grubuna göre dağılımını göstermektedir. Her iki değişkenin dağılımının gelir grubuna göre oldukça değişkenlik gösterdiği görülmektedir. 2500 avro düzeyine kadar yaşam memnuniyeti medyan değerinin 7 olduğu, 2500 avro ve üzeri kategorilerde ise 8 düzeyine çıktığı görülmektedir. Hanehalkı geliri memnuniyeti ise yaşam memnuniyetine kıyasla daha değişkendir. Bireyin dahil olduğu gelir grubu 1250 avro ve altını belirten kategoride iken medyan hanehalkı geliri memnuniyeti 5'tir. Bir üst gruba geçildikçe medyan hanehalkı

geliri memnuniyetinin de yükseldiği ve en sonunda 8 düzeyinde yaşam memnuniyeti ile eşitlendiği görülmektedir.

Tablo 12. Hanehalkı Gelirine İlişkin Özet İstatistikler

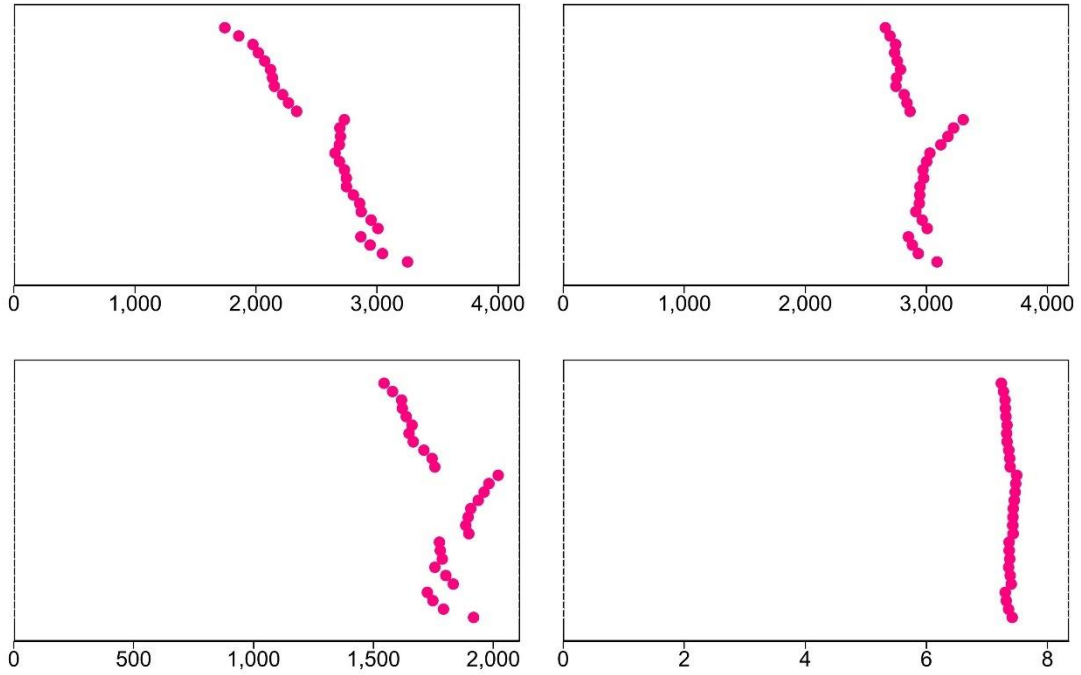
	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max	Gözlem
Aylık Hanehalkı Net Geliri (€)					
Genel	2647.893	1461.1	460	9000	N = 560381
Birimler Arası		1441.9	460	9000	n = 84044
Birim İçi		710.6	-3399.1	9089.7	T-bar = 6.6
Enflasyona Göre Düzeltilmiş Aylık Hanehalkı Net Geliri (€) (2015 = 100)					
Genel	2943.782	1556.8	436.8	12633.7	N = 560381
Birimler Arası		1512.7	436.8	11708.4	n = 84044
Birim İçi		766.6	-4128.1	11057.9	T-bar = 6.6
Enflasyona ve Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Düzeltilmiş Aylık Hanehalkı Net Geliri (€)					
Genel	1796.984	909.3	168.7021	11573.9	N = 560381
Birimler Arası		889.9	196.3933	9132.3	n = 84044
Birim İçi		433.8	-3931.4	9422.7	T-bar = 6.6

Tablo 12, panel katılımcılarının aylık hanehalkı net gelirinin avro bazında çeşitli istatistiklerini içermektedir. Tablonun ilk kısmı veri setinde yer aldığı şekilde bireylerin vergi sonrası aylık hanehalkı net gelirini göstermektedir. Buna göre, hanehalkı ortalama aylık net geliri 2648 avrodur. Bu ortalama panelde yer alan 84044 farklı birey arasında 1442 avroya kadar, her bir bireyin panelde yer aldığı yıllar içinde ise 711 avro miktarına kadar değişiklik gösterebilmektedir.

Tablo 12'nin ikinci kısmı ise aylık hanehalkı net gelirinin enflasyona karşı 2015 fiyatlarıyla²⁸⁵ düzeltilmiş halini göstermektedir. Enflasyona göre düzeltilmiş haliyle hanehalkı ortalama net geliri 2944 avrodur. Bu ortalama tutar bireyler arasında 1513 avroya, bireylerin kendi ortalamalarına göre ise 767 avroya kadar değişmektedir.

²⁸⁵ "Cpi," erişim tarihi 28/02/2023, <https://www-genesis.destatis.de/genesis/online?operation=table&code=61111-0001&bypass=true&levelindex=0&levelid=1677617587087#abreadcrumb>.

Ancak hanehalkı gelirinin yalnızca enflasyona göre değil hanehalkı büyüklüğüne göre de düzeltilmesi gerekmektedir. Aylık net ve reelleştirilmiş hanehalkı geliri hanehalkı büyüklüğünün kareköküne bölünerek hanehalkı geliri hanehalkı büyüklüğüne göre deflete edilmiştir. Tablo 9'un üçüncü kısmı enflasyona ve hanehalkı büyüklüğüne göre düzeltilmiş aylık net hanehalkı gelirini içermektedir. Aylık ortalama hanehalkı geliri düzeltilmiş haliyle 1797 avrodur. Düzeltilmiş haliyle hanehalkı aylık net gelirinin bireyler arası standart sapması 890 avro iken, birim içi standart sapması ise 434 avrodur. Hanehalkı geliri değişkeni, enflasyona ve hanehalkı büyüklüğüne göre düzeltilmiş hanehalkı aylık net gelirinin logaritması alınarak regresyona dahil edilmiştir. Bu kısımda hanehalkı gelirin net bilgi verebilmek için gelirin logaritması alınmadan önceki haline dair istatistikler özetlenmiştir.

Şekil 6: Hanehalkı Gelirinin 1991-2019 Yılları Arasındaki Ortalamaları

Şekil 6 hanehalkı gelirinin yukarıda özetlenen versiyonlarının ortalamalarındaki değişimleri panel yılları boyunca göstermektedir. Panelin sol üst köşesinde yer alan grafik hanehalkı aylık net gelirinin ortalamasının yıllara göre değişimini göstermektedir. Bu süreçte hanehalkı aylık net geliri ortalamasının yaklaşık 2000 avro düzeyinden 3200 avro

düzeyine kadar çıktığı görülmektedir. Sağ üstte yer alan grafik ise hanehalkı aylık net gelirinin enflasyona göre düzeltilmiş halinin yıllara göre ortalamasını göstermektedir. Enflasyonla düzeltilmiş haliyle aylık hanehalkı gelirinin 3000 avroya yakınsadığı görülmektedir. Ortalama hanehalkı geliri 2003-2005 yılları ortalamaları 3000 avronun biraz üzerinde seyretmiş 2005 sonrasında tekrar 3000 avro düzeyine dönmüştür. Sol alttaki grafik hanehalkı aylık gelirinin enflasyon ve hanehalkı büyüklüğü göz önüne alınarak düzeltilmiş haliyle ortalamalarını yansıtmaktadır. Hanehalkı büyüklüğü de dikkate alındığında hanehalkı aylık geliri ortalamaların yıllar boyunca 1500 ile 2000 avro arasında salındığı görülmektedir. Sağ altta yer alan son grafik ise, sol alttaki grafiğin logaritmasının alınmış halidir.

Kayıp ve kazanç değişkenleri, düzeltilmiş aylık hanehalkı net gelirinin logaritması üzerinden aşağıda yer alan formül ile oluşturulmuştur:

$$\Delta y^+ = \Delta y_{it} \text{ eğer } \log y_{it} - \log y_{it-s} > 0 \text{ ise (kazanç durumu)}$$

$$\Delta y^- = \Delta y_{it} \text{ eğer } \log y_{it} - \log y_{it-s} < 0 \text{ ise (kayıp durumu)}$$

$$1 \leq s \leq 5$$

Regresyon analizlerinde kayıp ve kazanç değişkenleri logaritmik olarak yer almaktadır. Ancak kayıp ve kazanç miktarlarını gösterebilmek ve ilgili değişkenleri özet istatistikler yardımıyla detaylı bir şekilde açıklamak amacıyla logaritmik olmayan hallerine dair özet tablolara da aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 13. Hanehalkı Aylık Net Geliri Üzerinden Oluşturulmuş Kazanç Değişkenlerine Dair Özet İstatistikler

€	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
Bir Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-1} > 0$)				
Genel	181.4	406.6	0	8416
Birimler Arası		176.8	0	3950
Birim İçi		376.0	-3768.6	7320.3

İki Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-2} > 0$)				
Genel	207.1	453.3	0	8000
Birimler Arası		186.5	0	2747
Birim İçi		414.7	-2539.8	7257.1
Üç Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-3} > 0$)				
Genel	214.6	481.7	0	8115
Birimler Arası		192.2	0	2360
Birim İçi		434.9	-2145.4	7315.2
Dört Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-4} > 0$)				
Genel	214.9	502.4	0	8465
Birimler Arası		194.4	0	2383.4
Birim İçi		449.0	-2168.5	7682.4
Beş Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-5} > 0$)				
Genel	209.7	514.8	0	8500
Birimler Arası		192.3	0	2663
Birim İçi		456.7	-2453.2	7747.9

Tablo 13, hanehalkı aylık net gelirinin sırasıyla bir, iki, üç, dört ve beş yıl önceki hanehalkı aylık net gelirinden alınan farkının pozitif olması halinde oluşturulan “kazanç” değişkeninin özet istatistiklerini içermektedir. Buna göre ortalama kazanç miktarı 1 yıllık fark alındığında 181 avro, iki yıllık fark alındığında 207 avro, üç yıllık fark alındığında 215 avro, dört yıllık fark alındığında 215 avro ve beş yıllık fark alındığında ise 210 avrodur. Bu ortalamalardan sapmalar bireyler arası 177 – 194 avro aralığında değişirken, birim içi standart sapmalar 376 – 457 avro aralığında değişmektedir. Genel olarak ortalama kazanç miktarının düşük olduğu ancak birim içi varyasyonun yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Hanehalkı Aylık Net Geliri Üzerinden Oluşturulmuş Kayıp Değişkenlerine Dair Özet İstatistikler

€	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
Bir Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-1} < 0$)				
Genel	-137.7	403.9	-8208	0
Birimler Arası		164.5	-3022.5	0
Birim İçi		376.5	-7087.7	2884.7
İki Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-2} < 0$)				
Genel	-137.6	435.6	-8350	0
Birimler Arası		162.1	-2706.2	0
Birim İçi		403.5	-7486.5	2568.6
Üç Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-3} < 0$)				
Genel	-131.1	444.0	-8380	0
Birimler Arası		156.4	-3296.6	0
Birim İçi		407.4	-7042.1	3165.6
Dört Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-4} < 0$)				
Genel	-122.8	438.6	-8515	0
Birimler Arası		149.0	-3008.6	0
Birim İçi		399.1	-7799.4	2885.7
Beş Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-5} < 0$)				
Genel	-113.1	429.4	-8330	0
Birimler Arası		140.6	-3406.6	0
Birim İçi		388.5	-7296.4	3293.5

Tablo 14 hanehalkı aylık net gelirin bir, iki, üç, dört ve beş yıl önceki değerlerinden farkı alındıktan sonra negatif olması durumunda “kayıp” olarak nitelendirilen değişkenlere dair özet istatistikleri listelemektedir. Ortalama kayıp tutarları bir ve iki yıllık farklarda 138 avro olarak gerçekleşirken, üç yıl öncesine göre 131 avro, dört yıl öncesine göre 123 avro ve beş yıl öncesine göre 113 avro tutarındadır. Birim içi standart sapmalar birimler arası standart sapmaya göre daha düşüktür. Bu durum panel

veri analizinde birim içi varyasyonun yüksek olması gerekliliği²⁸⁶ göz önüne alındığında avantaj sağlamaktadır.

Tablo 15. Enflasyona ve Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Düzeltilmiş Hanehalkı Aylık Net Geliri Üzerinden Oluşturulmuş Kazanç Değişkenlerine Dair Özet İstatistikler

€	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
Bir Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-1} > 0$)				
Genel	113.3	266.4	0	8878.9
Birimler Arası		108.2	0	3325.7
Birim İçi		248.0	-3212.4	8549.0
İki Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-2} > 0$)				
Genel	122.7	288.5	0	9023.9
Birimler Arası		109.2	0	1771.
Birim İçi		266.5	-1648.5	8623.4
Üç Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-3} > 0$)				
Genel	123.0	300.3	0	8749.3
Birimler Arası		110.3	0	1596.1
Birim İçi		274.5	-1473.0	8254.9
Dört Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-4} > 0$)				
Genel	120.2	308.5	0	9164.1
Birimler Arası		109.7	0	1380.2
Birim İçi		279.7	-1260.0	8451.3
Beş Yıl Öncesine Göre Kazanç ($Y_t - Y_{t-5} > 0$)				
Genel	114.6	310.1	0	8873.6
Birimler Arası		106.8	0	1470.8
Birim İçi		279.1	-1356.3	8216.3

Tablo 15'te enflasyona ve hanehalkı büyüklüğüne göre düzeltilmiş hanehalkı aylık net geliri üzerinden hesaplanan kazanç değişkenleri yer almaktadır. Enflasyona ve

²⁸⁶ Adrian Colin Cameron ve Pravin K Trivedi, **Microeconometrics Using Stata: Volume Ii: Nonlinear Models and Causal Inference Methods**: Stata Press, 2022, s. 486.

hanehalkı büyüklüğüne göre düzeltilmiş kazanç değişkenlerinin 113 ile 123 avro arasında değiştiği görülmektedir. Düzeltilmiş gelir üzerinden hesaplanan kazanç ortalamaları, enflasyon ve hanehalkı büyüklüğüne göre düzeltilmemiş gelir üzerinden hesaplanan kazanç ortalamalarından yaklaşık 100 avro daha düşüktür. Bireylerin kazançları ortalamadan 109-110 avro aralığı kadar sapma gösterebilmektedir. Bireylerin panel içinde kaldığı yıllar boyunca elde ettikleri kazanç miktarı ise kendi ortalamalarından 248 ile 280 avro aralığı kadar sapma gösterebilmektedir.

Tablo 16. Enflasyona ve Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Düzeltilmiş Hanehalkı Aylık Net Geliri Üzerinden Oluşturulmuş Kayıp Değişkenlerine Dair Özet İstatistikler

€	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
Bir Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-1} < 0$)				
Genel	-99.3	267.2	-7959.3	0
Birimler Arası		104.8	-2653.1	0
Birim İçi		249.	-7262.2	2553.7
İki Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-2} < 0$)				
Genel	-100.6	285.3	-9209.9	0
Birimler Arası		102.4	-2369.5	0
Birim İçi		264.5	-8458.7	2268.9
Üç Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-3} < 0$)				
Genel	-96.9	291.0	-8763.3	0
Birimler Arası		99.5	-2390.9	0
Birim İçi		267.6	-7470.6	2293.9
Dört Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-4} < 0$)				
Genel	-91.9	290.2	-8794.6	0
Birimler Arası		96.2	-2369.5	0
Birim İçi		264.8	-7326.2	2277.5
Beş Yıl Öncesine Göre Kayıp ($Y_t - Y_{t-5} < 0$)				
Genel	-85.8	286.9	-9196.8	0
Birimler Arası		91.8	-2245.1	0
Birim İçi		260.4	-8798.6	2159.2

Tablo 16, enflasyona ve hanehalkı büyüklüğüne göre düzeltilmiş hanehalkı aylık net geliri üzerinden oluşturulmuş kayıp değişkenlerine yer vermektedir. Kayıp değerlerinin ortalamasının yaklaşık olarak 85-100 avro bandında olduğu görülmektedir. Düzeltilmemiş hanehalkı aylık net geliri üzerinden hesaplanan kayıp ortalamaları 113 ile 138 avro aralığında yer almaktaydı. Bireylerin kayıplarının genel kayıp ortalamalarından 92-105 avro düzeylerine kadar farklılaşabilmektedir.

Çalışmada bireylerin faydası üzerinde kayıp ve kazançların etkisi incelenirken kayıp ve kazanç değişkenleri büyüklükleri dikkate alınarak önceki beş yıla göre gerçekleşen farkların logaritması alınarak analize dahil edilmiştir. Buna ek olarak bireylerin kayıp ve kazançlara olası bir kategorik hassasiyetinin olup olmadığı da araştırılmak istendiği için kayıp ve kazançlara dair kukla değişkenler de oluşturulmuştur.

Tablo 17. Enflasyona ve Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Düzeltilmiş Hanehalkı Net Geliri Üzerinden Hesaplanmış Kazanç Kukla Değişkenleri

Kazanç Kukla Değişkenleri	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Bir Yıl Öncesine Göre Kazanç (kazanç1 = 1 eğer $Y_t - Y_{t-1} > 0$)			
0	225180	49.42	49.42
1	230492	50.58	100.00
İki Yıl Öncesine Göre Kazanç (kazanç2 = 1 eğer $Y_t - Y_{t-2} > 0$)			
0	183384	45.93	45.93
1	215847	54.07	100.00
Üç Yıl Öncesine Göre Kazanç (kazanç3 = 1 eğer $Y_t - Y_{t-3} > 0$)			
0	155989	44.59	44.59
1	193833	55.41	100.00
Dört Yıl Öncesine Göre Kazanç (kazanç4 = 1 eğer $Y_t - Y_{t-4} > 0$)			
0	136166	44.18	44.18
1	172031	55.82	100.00

Beş Yıl Öncesine Göre Kazanç ($kazanç_5 = 1$ eğer $Y_t - Y_{t-5} > 0$)			
0	119026	43.77	43.77
1	152910	56.23	100.00

Tablo 17 kazanç kukla değişkenlerinin özet istatistiklerini sunmaktadır. Enflasyona ve hanehalkı gelirine göre düzeltilmiş aylık net hanehalkı gelirinin bir yıl öncesine göre farkı alındığında %50 oranında geçen yıla göre artış olduğu görülmektedir. Kazanç oranının iki yıllık farklarda %54, üç yıllık farklarda %55, dört yıllık farklarda %56 ve beş yıllık farklarda ise %56 olduğu görülmektedir.

Tablo 18. Enflasyona ve Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Düzeltilmiş Hanehalkı Net Geliri Üzerinden Hesaplanmış Kayıp Kukla Değişkenleri

Kayıp Kukla Değişkenleri	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Bir Yıl Öncesine Göre Kayıp ($kayıp_1 = 1$ eğer $Y_t - Y_{t-1} < 0$)			
0	230504	50.59	50.59
1	225168	49.41	100.00
İki Yıl Öncesine Göre Kayıp ($kayıp_2 = 1$ eğer $Y_t - Y_{t-2} < 0$)			
0	215863	54.07	54.07
1	183368	45.93	100.00
Üç Yıl Öncesine Göre Kayıp ($kayıp_3 = 1$ eğer $Y_t - Y_{t-3} < 0$)			
0	193833	55.41	55.41
1	155989	44.59	100.00
Dört Yıl Öncesine Göre Kayıp ($kayıp_4 = 1$ eğer $Y_t - Y_{t-4} < 0$)			
0	172052	55.83	55.83
1	136145	44.17	100.00
Beş Yıl Öncesine Göre Kayıp ($kayıp_5 = 1$ eğer $Y_t - Y_{t-5} < 0$)			
0	152910	56.23	56.23
1	119026	43.77	100.00

Tablo 18 ise kayıp kukla değişkenlerine dair istatistikleri göstermektedir. Kayıp oranı bir yıl öncesine göre %49, iki yıl öncesine göre %46, üç yıl öncesine göre %45, dört yıl öncesine göre %44 ve beş yıl öncesine göre %44 olarak gerçekleşmiştir.

Genel olarak kayıp ve kazanç değişkenlerine dair istatistikler incelendiğinde gerçekleşen miktarların 100 avro civarında olduğu görülmektedir. Bireylerin gelirindeki değişimlerin büyüklüğünün düşük oluşu bu değişimlerin fayda üzerindeki etkisini incelemeyi güçleştiren bir etkidir.

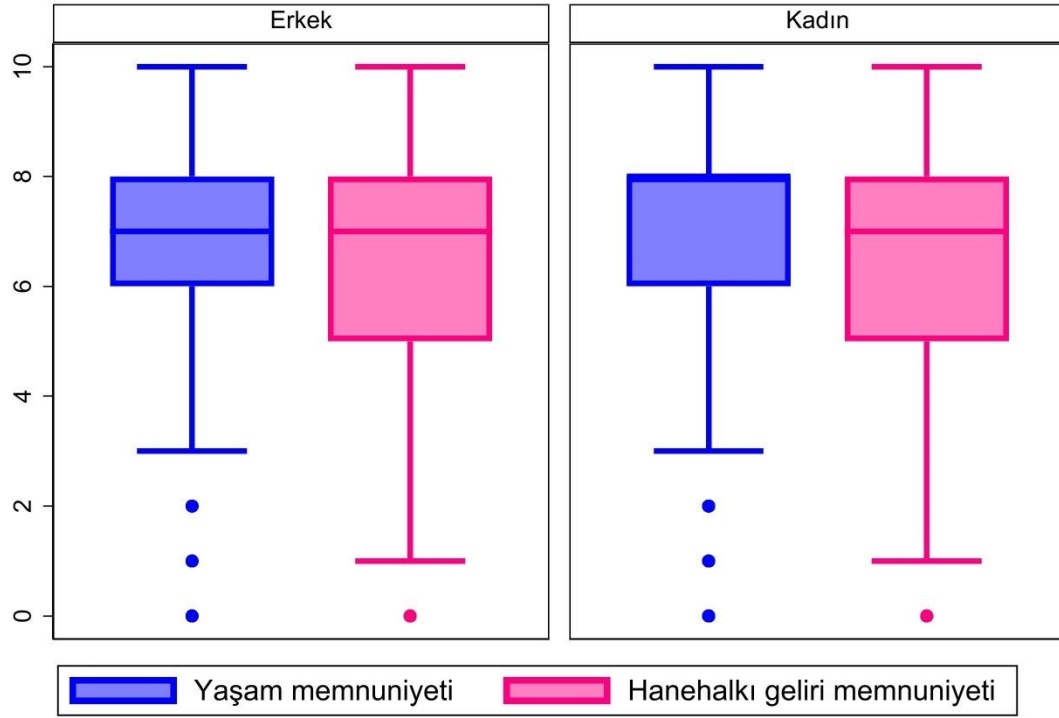
4.8. Diğer Bağımsız Değişkenler

Tablo 19 panel katılımcılarının cinsiyete göre dağılımını göstermektedir. Katılımcıların %47,5'i erkek iken %52,5'i kadındır.

Tablo 19. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
[1] Erkek	285975	47.50	47.50
[2] Kadın	316035	52.50	100.00
Toplam	602010	100.00	

Şekil 7 yaşam memnuniyeti ve hanehalkı geliri memnuniyeti değişkenlerinin cinsiyete göre kutu grafiğini göstermektedir. Hanehalkı geliri memnuniyetinin dağılımında cinsiyete göre bir farklılık bulunmazken, kadınların yaşam memnuniyeti medyan değerinin 8 değeriyle erkeklerden 1 puan yüksek gerçekleştiği görülmektedir.

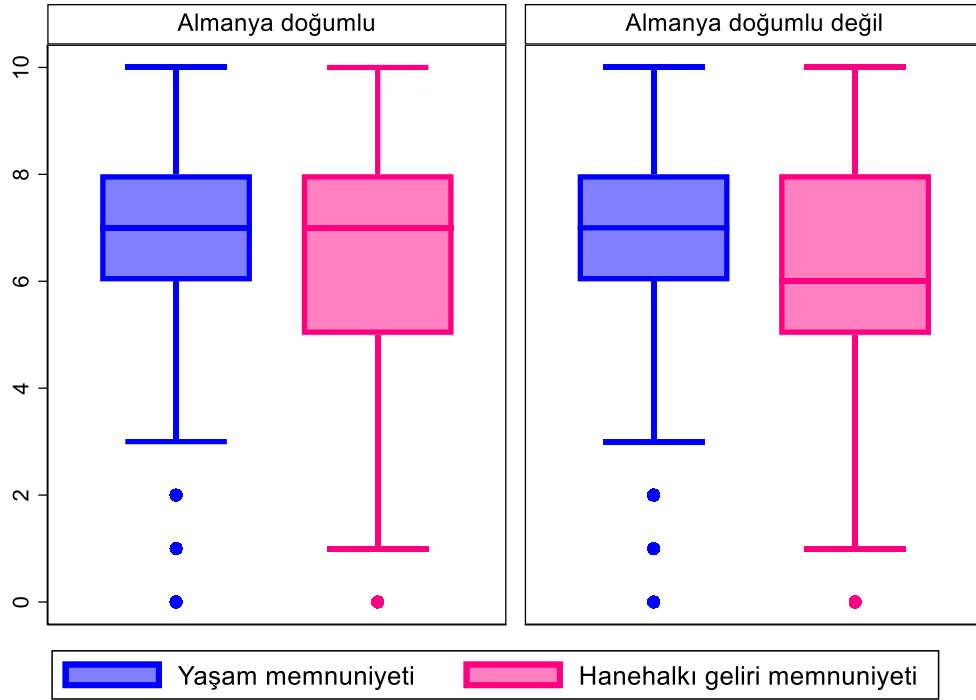

Şekil 7: Yaşam ve Gelir Memnuniyetinin Cinsiyete Göre Kutu Grafiği

Tablo 20'ye göre panel katılımcılarının %82'si Almanya'da doğmuş ya da 1950'den önce göç etmiş kişilerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaklaşık %18'i ise Almanya'da doğmamış ya da 1950'den önce göç etmemiş bireylerdir.

Tablo 20. Katılımcıların Almanya'da Doğma Durumuna Göre Dağılımı

Almanya'da Doğma Durumu	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
[1] Almanya'da doğmuş ya da 1950'den önce göç etmiş	491432	82.05	82.05
[2] Almanya'da doğmamış	107521	17.95	100.00
Toplam	598953	100.00	

Şekil 8: Yaşam ve Gelir Memnuniyetinin Orijine Göre Kutu Grafiği

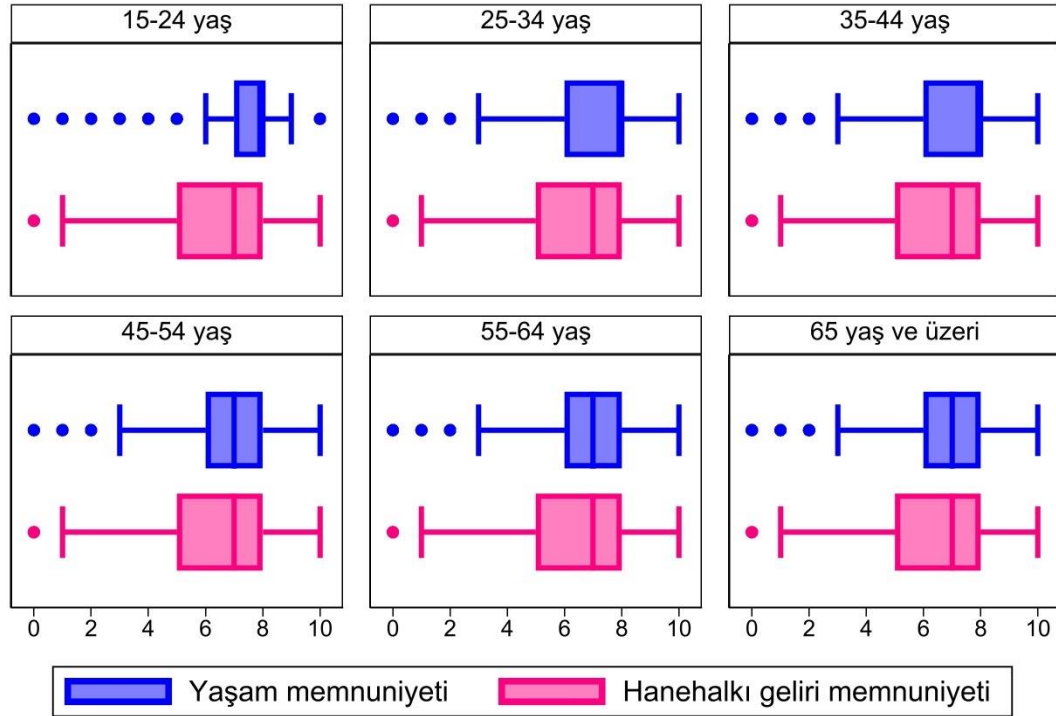
Şekil 8'in gösterdiği üzere Almanya'da doğmamış bireylerin yaşam memnuniyeti Almanya'da doğmuş bireylerle aynı medyan değerine ve dağılıma sahiptir. Ancak Almanya'da doğmamış bireylerin medyan değeri 6 iken Almanya'da doğmuş bireylerin yaşam memnuniyeti medyan değeri 7'dir

Tablo 21. Diğer Sürekli Değişkenlere İlişkin Özet İstatistikler

	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max	Gözlem
Eğitim (Yıl)					
Genel	11.9	2.7	7	18	N = 573911
Birimler Arası		2.7	7	18	n = 82516
Birim İçi		.48	2.9	17.9	T-bar = 6.9
Yaş					
Genel	46.6	17.4	15	105	N = 560381
Birimler Arası		17.4	17	98.5	n = 84044
Birim İçi		4.7	25.1	65.4	T-bar = 6.6

Hanehalkı Büyüklüğü (Kişi)					
Genel	2.9	1.4	1	16	N = 602019
Birimler Arası		1.477	1	15	n = 88524
Birim İçi		0.637	-5.995	12.894	T-bar= 6.8

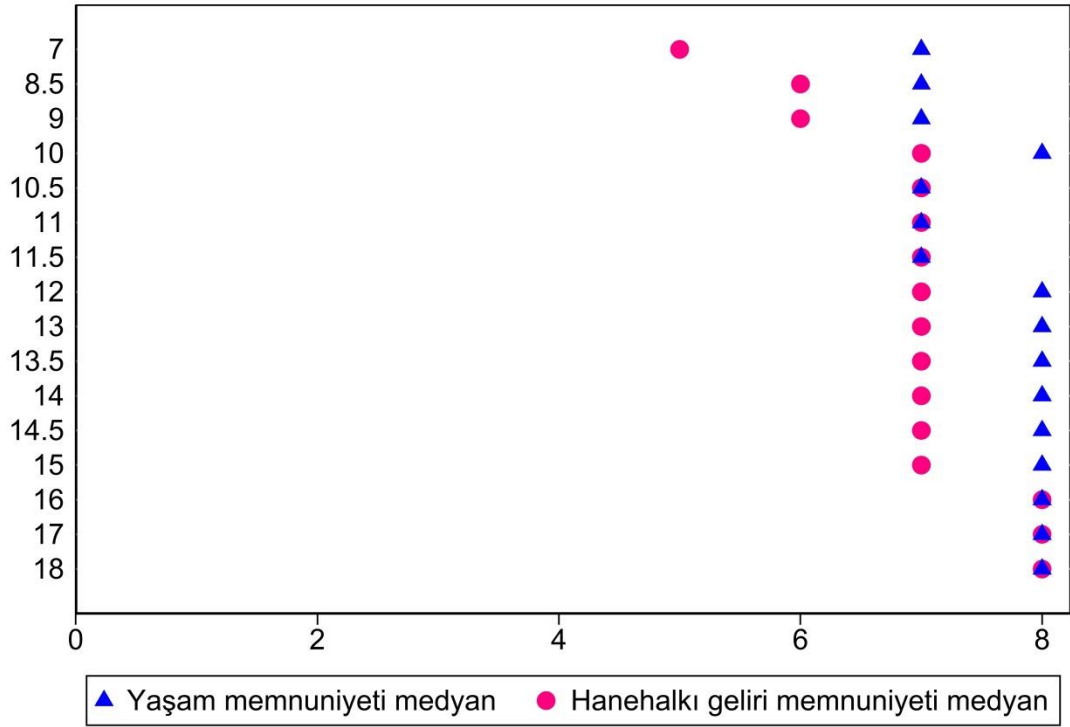
Tablo 21, eğitim, yaş ve hanehalkı büyüklüğü değişkenlerinin özet istatistiklerini göstermektedir. Panel katılımcılarının ortalama yaşı 47’dir ve katılımcılar arasında 17 yaşa kadar farklılıklar görülebilmektedir. Birim içi standart sapma da bize bireyin yaklaşık 5 yıl kadar panelde kaldığını göstermektedir. Tablo 3’te gösterildiği üzere katılımcıların %50’si 4 yıl boyunca panelde yer almaktaydı.

Şekil 9: Yaşam ve Gelir Memnuniyetinin Yaş Gruplarına Göre Kutu Grafiği

Şekil 9 modelin bağımlı değişkenlerinin yaş gruplarına göre dağılımlarını göstermektedir. Grafiğe göre bireylerin 45 yaşına kadar 8 olan medyan yaşam memnuniyeti 45 yaşından itibaren 7 değerine düşmektedir. Hanehalkı geliri memnuniyeti dağılımında ise yaş gruplarına bağlı bir değişiklik görülmemektedir.

Tablo 21’e göre eğitimde geçen ortalama yıl sayısı yaklaşık 12 yıldır. Eğitim süresi ortalaması panel katılımcıları arasında yaklaşık 3 yıla kadar değişiklik göstermekte, bireylerin kendi ortalama süresi de panelde kaldıkları süre boyunca 5 aya kadar artmaktadır.

Şekil 10: Yaşam ve Gelir Memnuniyeti Değişkenlerinin Eğitimde Geçen Süreye Göre Ortalamaları

Şekil 10 ise eğitimde geçen süreye göre yaşam memnuniyeti ve Hanehalkı Geliri Memnuniyeti ortalamalarını göstermektedir. Yaşam memnuniyeti ortalamasının eğitimde geçen süreye göre pek değişmediği ve yaklaşık 7,6 değerinde gerçekleştiği görülmektedir. Gelir memnuniyeti ise eğitim süresi 7 yıl iken 6 değerindeyken, eğitimle birlikte artış eğitimi göstererek en yüksek eğitim yılına gelindiğinde yaşam memnuniyeti ile neredeyse aynı ortalama düzeyine gelmektedir.

Tablo 21’in son kısmında yer alan hanehalkı büyüklüğü ise ortalama hanehalkı büyüklüğünün yaklaşık 3 kişi olduğunu ve bireylerin panelde kaldığı süre boyunca kendi

ortalama hanehalkı büyüklüğünün bir kişiye kadar değişiklik gösterebileceğini ifade etmektedir.

Tablo 22’de yer alan katılımcıların hanehalkı kompozisyonuna göre durumları incelendiğinde genel ve birimler arası farklılıklara bakıldığında en çok karşılaşılan hanehalkı tipinin çocuksuz çift ve 16 yaşından küçük çocuklu çift olduğu, en az karşılaşılan hanehalkı tipinin ise çok jenerasyonlu hanehalkı ve diğer kombinasyonlar olduğu görülmektedir. Bireylerin ilgili hanehalkı kategorilerinde yer alma sürekliliğine bakıldığında en istikrarlı kategorilerin, 16 yaşından küçük çocuklu çift, çocuksuz çift ve bekar ebeveyn olduğu görülmektedir.

Tablo 22. Katılımcıların Hanehalkı Kompozisyonuna Göre Dağılımı

Hanehalkı Kompozisyonu	Genel		Birimler Arası		Birim İçi
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Yüzde
Tek kişilik hanehalkı	82368	13.7	16596	18.8	67.8
Çift (çocuksuz)	179524	29.9	30772	34.8	72.6
Bekar ebeveyn	41345	6.9	10343	11.7	69.1
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	139456	23.2	30243	34.2	73.7
Çift (16 yaşından büyük çocuklu)	87719	14.6	20512	23.2	57.7
Çift (16 yaşından küçük ve büyük çocuklu)	49189	8.2	16576	18.7	54.4
Çok jenerasyonlu hanehalkı	10971	1.8	3303	3.7	55.9
Diğer kombinasyonlar	10695	1.8	4290	4.9	65.0
(n = 88490)					

Tablo 23. Katılımcıların Güncel Sağlık Durumlarına Göre Dağılımları

Güncel Sağlık Durumu	Genel		Birimler Arası		Birim İçi
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Yüzde
Çok iyi	65522	11.4	29212	33.3	49.6
İyi	232637	40.4	59624	68.0	59.8
Tatmin Edici	181039	31.5	48696	55.6	49.2
Daha az iyi	75899	13.2	27341	31.2	37.8
Kötü	20622	3.6	9059	10.3	35.2

(n = 87660)

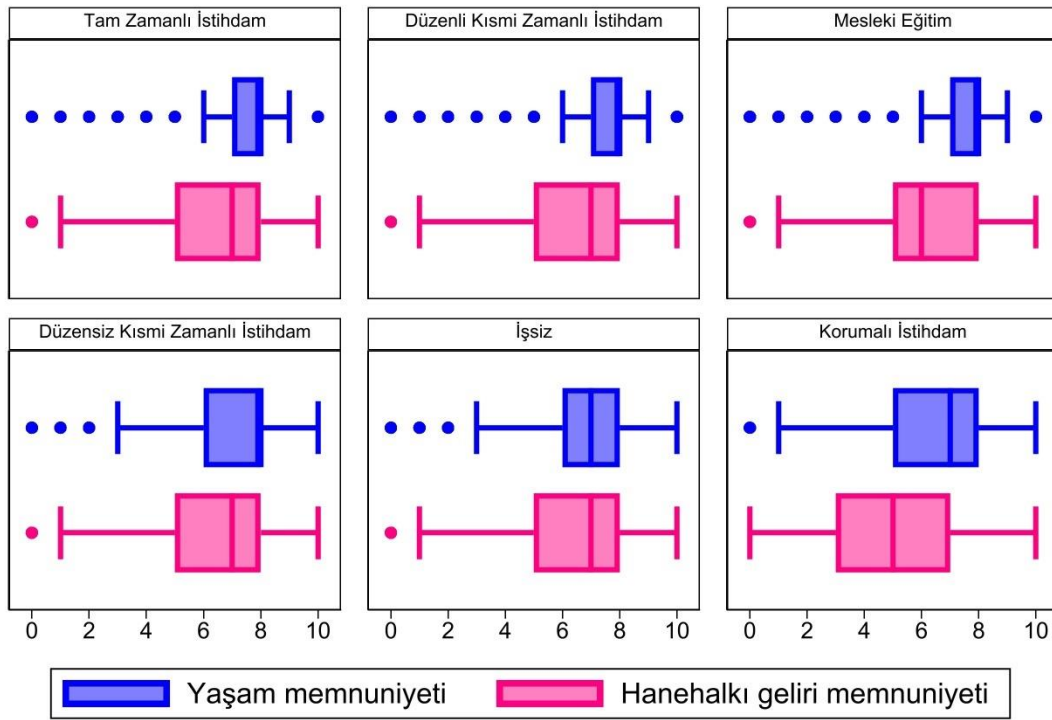
Tablo 23 katılımcıların güncel sağlıklarının nasıl olduğuna dair öz değerlendirme sonuçlarını göstermektedir. Genel ve birimler arası durumda en çok iyi, en az kötü cevapları verilmiştir. Güncel sağlık durumu kategorileri süreklilik açısından incelendiğinde sırasıyla iyi ve çok iyi kategorilerinin en istikrarlı kategoriler olduğu görülmektedir.

Tablo 24. Katılımcıların İstihdam Durumuna Göre Dağılımları

İstihdam Durumu	Genel		Birimler Arası		Birim İçi
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Yüzde
Tam Zamanlı İstihdam	237386	39.4	43622	49.3	73.7
Düzenli Part-Time İstihdam	69084	11.5	18962	21.4	50.1
Mesleki Eğitim	16501	2.7	8327	9.4	44.5
Marjinal, Düzensiz Part-Time İstihdam	27548	4.6	12208	13.8	36.0
İşsiz	250845	41.7	53962	61.0	71.6
Korumalı İşyerinde İstihdam	648	0.1	137	0.2	72.8

(n = 88523)

Tablo 24 katılımcıların istihdam durumlarını sergilemektedir. Sıklık açısından tam zamanlı istihdamın yaklaşık olarak %40'a, işsiz kategorisinin ise %42'ye tekabül ettiği görülmektedir. En az görülen çalışma biçimi ise korumalı iş yerinde istihdamdır. Birimler arası oranlara bakıldığında işsiz, tam zamanlı istihdam ve düzenli kısmi istihdamın en çok dahil olunan kategoriler olduğu görülmektedir. Kategorileri istikrar açısından ele alındığında sırasıyla, tam zamanlı istihdam, korumalı işyerinde istihdam ve işsizlik kategorileri en istikrarlı kategorilerdir.

Şekil 11: Yaşam ve Gelir Memnuniyetinin İstihdam Durumuna Göre Kutu Grafiği

Şekil 11 bağımlı değişkenlerin istihdam durumuna göre dağılımını göstermektedir. Yaşam memnuniyetinin medyan değeri, işsiz ve korumalı işyerinde istihdam edilenler için diğer gruplardaki medyan değerine kıyasla daha düşüktür. Hanehalkı geliri memnuniyetinin dağılımı ise yaşam memnuniyetine kıyasla daha fazla değişkenlik göstermektedir. Tam zamanlı istihdam, yarı zamanlı istihdam ve işsiz gruplarında medyan değeri 7 iken, mesleki eğitim ve korumalı istihdam kategorileri için medyan değerler sırasıyla 6 ve 5'tir.

4.9. Metodoloji ve Model

Çalışmanın bağımlı değişkenleri 0-10 aralığında değerler alabilen kategorik değişkenlerdir. Kategorik bağımlı değişkenin olduğu modellerinin probit ya da logit gibi sıralı nitel tercih modelleri ile tahmin edilmesi gerekir. Ancak 11 ölçekli bir kategorik değişken olan yaşam memnuniyetinin probit ya da logit yerine OLS ile tahmin edilmesine yönelik araştırmalar²⁸⁷ sıralı logit ya da EKK ile tahmininde oluşan farklılıkların çok küçük olduğunu ancak birey etkilerinin kontrol edilmesinin önemli bir fark yarattığını ifade etmektedir. Nitel modeller yerine EKK kullanımının yaratacağı fark önemsizdir ancak birey sabit etkilerinin dikkate alınması gerekmektedir. Literatür taramasında bahsedilen benzer veri seti ile yürütülen pek çok çalışma da bu yolu izlemiştir. Bu doğrultuda bu çalışmada nitel tercih modelleri yerine birey etkilerini dikkate alan bir yol izlenecektir.

Panel veri, belirli bir bilginin aynı yatay kesit biriminden zaman içinde tekrar tekrar alınmasına dayandığı için panel veriyi oluşturan her iki boyut için de gözlemlenemeyen heterojenliğin dikkate alınması gerekmektedir²⁸⁸. Gözlemlenemeyen heterojenlik genetik, yetenek, yetişilen çevre, ebeveynlerin yetiştiği çevre vb. gibi etkilerin varlığı nedeniyle panel veri birimlerinden zaman içinde elde edilen gözlemlerin bağımsız dağılmaması durumu olarak ifade edilebilir ve gözlemlenemeyen etkiler, birey etkileri ya da birey sabit etkileri olarak adlandırılır²⁸⁹.

Panel verinin doğası nedeniyle, yatay kesit biriminden periyodik aralıklarla elde edilen bilgiler bireyin öznel ölçütlerine ve referans noktasına bağlı olacaktır ve bu ölçüt ve referans noktaları hem gözlemlenebilir hem de gözlemlenemeyen etkiler altındadır. Baltagi²⁹⁰, bireylerin özellikle yaşam memnuniyeti gibi soruları cevaplarken kendi ölçeklerine göre bir çıpa oluşturduğunu ve devam eden dönemlerde bu çıpaya göre cevap verdikleri için, bu yapıdaki verilerle analiz yapılırken bireyler arası karşılaştırmaların anlamsız olacağını belirtmiştir. Panel verinin zaman boyutu, makro ekonomik trend

²⁸⁷ Ada Ferrer-i-Carbonell ve Paul Frijters, "How Important Is Methodology for the Estimates of the Determinants of Happiness?," *The economic journal* 114, (497) 2004.

²⁸⁸ Das, *Econometrics in Theory and Practice: Analysis of Cross Section, Time Series and Panel Data with Stata 15.1*, s. 457.

²⁸⁹ Wooldridge, *Introductory Econometrics: A Modern Approach*, s. 402.

²⁹⁰ Baltagi, *Econometric Analysis of Panel Data*, s. 8-9.

etkileri nedeniyle gözlemlerin belirli yıllarda belirli değerler almasına yol açabilir ve bu durum zaman etkileri olarak adlandırılır²⁹¹. Özetle, panel veri hem gözlemlenebilir hem de gözlemlenemeyen etkiler dikkate alınarak, Denklem 1’de özetlenen bir anlayışla analiz edilmelidir²⁹²:

$$\begin{aligned} \text{Bağımlı Değişken} = & \text{Gözlemlenen Bağımsız Değişkenler} \\ & + \\ & \text{Gözlemlenemeyen Bağımsız Değişkenler} \end{aligned} \quad (1)$$

Panelde gözlemlenemeyen heterojenliğin olması durumunda uygun tahmin yönteminin belirlenmesi için bu heterojenliğin stokastik olup olmadığı²⁹³ yani gözlemlenemeyen birim etkilerinin tesadüfi mi yoksa her birim için zaman içinde değişmeyen sabit bir yapıya mı sahip olduğunun²⁹⁴ belirlenmesi gerekir.

$$y_{it} = \alpha + \beta X_{it} + \mu_i + \lambda_t + u_{it}, \quad i = 1, 2, 3 \dots N \quad t = 1, 2, 3 \dots T \quad (2)$$

X_{it} = Bağımsız değişken vektörü

μ_i = gözlemlenemeyen birim etkisi

λ_t = zaman etkisi

Denklem 2, en temel haliyle gözlemlenemeyen etkilerin yer aldığı modeli göstermektedir. Gözlemlenemeyen birim etkisi²⁹⁵ tahmin edilmesi gereken bir parametre olarak ele alındığı takdirde birim etkisinin sabit; tesadüfi bir değişken olarak ele alındığı durumda ise tesadüfi bir etkisi olduğu varsayılır²⁹⁶. Birim etkisinin tesadüfi olduğu Tesadüfi Etkiler Modeli, birimlerin çok büyük bir evrenden tesadüfi olarak çekildiğini²⁹⁷ ve birimlerin sabit parametreye yansıyan ortalama bir değeri olduğunu varsayar²⁹⁸.

²⁹¹ Wooldridge, *Introductory Econometrics: A Modern Approach*, s. 413.

²⁹² Das, *Econometrics in Theory and Practice: Analysis of Cross Section, Time Series and Panel Data with Stata 15.1*, s. 458.

²⁹³ Das, *Econometrics in Theory and Practice: Analysis of Cross Section, Time Series and Panel Data with Stata 15.1*, s. 457.

²⁹⁴ D.N. Gujarati ve Handelshøyskolen BI., **Econometrics by Example**: Palgrave Macmillan Limited, 2010, s. 291.

²⁹⁵ Bundan sonra kısaca birim etkisi olarak bahsedilecektir.

²⁹⁶ J.M. Wooldridge, **Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data, Second Edition**: MIT Press, 2010, s. 285.

²⁹⁷ Baltagi, *Econometric Analysis of Panel Data*, s. 24.

²⁹⁸ Gujarati ve BI., *Econometrics by Example*, s. 297-298.

Böylelikle, bağımsız değişkenlerle birim etki arasında bir korelasyon ilişkisi yoktur²⁹⁹ ve tesadüfi etki, hata terimi kapsamında yer alır³⁰⁰. Sabit Etkiler Modeli ise, birim etkisini her bir birim için tahmin edilecek bir parametre olarak görür ve bağımsız değişkenlerle ilişkili olmasına izin verir³⁰¹.

Denklem 3 ve 4, gerçekleşen değerlerle kayıp ve kazançların yaşam memnuniyeti ve Hanehalkı Geliri Memnuniyetine etkisinin tahmin edileceği modelleri göstermektedir:

$$Yaşam\ memnuniyeti_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 logy_{it} + \alpha_2 \Delta y_{it}^+ + \alpha_3 \Delta y_{it}^- + \beta X_{it} + \mu_i + \lambda_t + u_{it} \quad (3)$$

$$Hanehalkı\ gelir\ memnuniyeti = \alpha_0 + \alpha_1 logy_{it} + \alpha_2 \Delta y_{it}^+ + \alpha_3 \Delta y_{it}^- + \beta X_{it} + \mu_i + \lambda_t + u_{it} \quad (4)$$

$$\Delta y_{it}^+ = \Delta y_{it} \text{ eğer } logy_{it} - logy_{it-s} > 0 \text{ ise (kazanç durumu)}$$

$$\Delta y_{it}^- = \Delta y_{it} \text{ eğer } logy_{it} - logy_{it-s} < 0 \text{ ise (kayıp durumu) , } 1 \leq s \leq 5$$

$$X_{it} = \text{Kontrol edilen bağımsız değişkenler vektörü}$$

$$\mu_i = \text{Birim etkisi}$$

$$\lambda_t = \text{Zaman etkisi}$$

$$u_{it} = \text{idiosyncratic (zamana ve birime göre değişen) hata terimi}$$

Modelden hareketle oluşturulan araştırma hipotezleri aşağıdaki gibidir:

$$H_1: \quad \alpha_2 \neq \alpha_3$$

Araştırmanın ilk hipotezi her iki bağımlı değişken için kurulan modelde bireylerin hanehalkı gelirinde geçmiş yıllara göre gerçekleşen artış ya da azalış durumunu, sırasıyla kazanç ve kayıp halini, gösteren değişkenlerin katsayılarının eşit olmayacağını ifade etmektedir. Hipotez kayıp ve kazançların yaşam memnuniyeti ve hanehalkı geliri memnuniyeti üzerindeki etkilerinin farklı olacağı anlamına gelmektedir.

²⁹⁹ Wooldridge, *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data, Second Edition*, s. 286.

³⁰⁰ Gujarati ve BL., *Econometrics by Example*, s. 298.

³⁰¹ Wooldridge, *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data, Second Edition*, s. 286.

$$H_2: \alpha_3 > \alpha_2$$

İkinci hipotez ise yine her iki model için bireylerin hanehalkı gelirindeki geçmiş yıllara göre gözlemlenen azalışın yaşam memnuniyeti ve Hanehalkı Geliri Memnuniyeti üzerindeki etkisinin artışlardan daha büyük olacağı anlamına gelmektedir. Bu hipotez kazanç ve kayıp durumlarına dair asimetriyi ifade etmektedir.

Denklem 5 ve 6, kukla değişkenler aracılığıyla oluşturulan modelleri göstermektedir:

$$Yaşam\ memnuniyeti_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 logy_{it} + \alpha_2 kayıp_{it} + \beta X_{it} + \mu_i + \lambda_t + u_{it} \quad (5)$$

$$Hanehalkı\ gelir\ memnuniyeti = \alpha_0 + \alpha_1 logy_{it} + \alpha_2 kayıp_{it} + \beta X_{it} + \mu_i + \lambda_t + u_{it} \quad (6)$$

$$kayıp_{it} = 1 \text{ eğer } logy_{it} - logy_{it-s} < 0, \quad 1 \leq s \leq 5$$

$$X_{it} = \text{Kontrol edilen bağımsız değişkenler vektörü}$$

$$\mu_i = \text{Birim etkisi}$$

$$\lambda_t = \text{Zaman etkisi}$$

$$u_{it} = \text{idiosyncratic (zamana ve birime göre değişen) hata terimi}$$

Kategorik kayıpları incelemek üzere oluşturulan modele dair araştırma hipotezi aşağıda sunulmuştur:

$$H_3: \alpha_2 < 0$$

Araştırmanın üçüncü hipotezi kayıp durumu için oluşturulan kukla değişkenin katsayısının negatif olacağını ifade etmektedir. Bu hipotezle, kayıp halinde olma durumunun yaşam memnuniyeti ve hanehalkı geliri memnuniyeti üzerinde beklenen negatif etkisi gösterilmektedir.

Modellerin uygun yöntem ile tahmin edilmesi için öncelikle birim ve zaman etkilerinin olup olmadığının ardından ise birim etkinin sabit mi yoksa tesadüfi mi

olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Birim etkilerinin belirlenmesinin ardından ise heteroskedastisite ve otokorelasyon gibi varsayımdan sapmalar test edilerek³⁰², tespit edilmeleri halinde dirençli tahminciler ile tahmin yapılacaktır.

Tablo 25. Yaşam Memnuniyeti Modelinin F Testi Sonuçları

Birim ve Zaman Etkisi F Testleri			
$H_0: \mu_i = \lambda_t = 0$ (Birim ya da zaman etkisi yoktur)	F(77053,429715)	1.93	Prob>F = 0.0000
$H_0: \mu_i = 0$ (Birim etkisi yoktur)	F(77026,429704)	4.99	Prob>F = 0.0000
$H_0: \lambda_t = 0$ (Zaman etkisi yoktur)	F(26,506730)	281.72	Prob>F = 0.0000

Tablo 25'in ilk satırı yaşam memnuniyeti modelinde zaman ya da birim etkilerinden herhangi birinin olmaması hipotezinin F testi sonuçlarını göstermektedir. Buna göre, modelde birim ya da zaman etkilerinden en az birisi bulunmaktadır. İkinci satırda birim etkilerinin var olmadığı yönündeki hipotez sınanmış ve birim etkilerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Son satırda ise modelde zaman etkisinin var olduğu yönündeki hipotez testi sonucu yer almaktadır. F testi sonuçlarına göre yaşam memnuniyeti modelinde birim ve zaman etkisi yer almalıdır.

Tablo 26. Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modelinin F Testi Sonuçları

Birim ve Zaman Etkisi F Testleri			
$H_0: \mu_i = \lambda_t = 0$ (Birim ya da zaman etkisi yoktur)	F(69799,418239)	1.92	Prob>F = 0.0000
$H_0: \mu_i = 0$ (Birim etkisi yoktur)	F(69772,418228)	5.90	Prob>F = 0.0000
$H_0: \lambda_t = 0$ (Zaman etkisi yoktur)	F(26,488000)	214.82	Prob>F = 0.0000

³⁰² Bu kısımda uygulanan güncel testler için bkz. F. Yerdelen Tatoğlu, **Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı**, 2020

Tablo 26 hanehalkı geliri memnuniyeti modeli için sırasıyla zaman ya da birim etkilerinden herhangi birinin varlığı, birim etkinin varlığı ve zaman etkisinin varlığına yönelik test sonuçlarını raporlamaktadır. Test sonuçlarına göre hanehalkı geliri memnuniyeti modelinde birim ve zaman etkilerinin yer alması gerekmektedir.

Tablo 27. Yaşam Memnuniyeti Modeli için Dirençli Hausman Test Sonucu

Dirençli Hausman Test Sonucu			
H_0 : Katsayılardaki farklılıklar sistematik değildir	chi2(9)	3476.79	Prob>chi2 = 0.0000

Tablo 27, yaşam memnuniyeti modeli için dirençli Hausman test sonucunu göstermektedir. Hausman testi, yaşam memnuniyeti modelinin Sabit Etkiler ya da Tesadüfi etkiler ile tahmin edilmesi durumunda herhangi bir sistematik fark olmayacağı hipotezini test etmektedir. Ana hipotez her iki modelin de tutarlı ancak Tesadüfi Etkiler yaklaşımının daha etkin olduğunu, alternatif hipotez ise Tesadüfi Etkiler yaklaşımının tutarsız olduğunu belirtmektedir. Otokorelasyon ve heterokedastisite durumunda Hausman testi sapmalı olabileceğinden Şekil 1.12’de dirençli Hausman test sonucu verilmiştir³⁰³. Test sonucuna göre Tesadüfi Etkiler ile yapılan tahmin sapmalıdır. Yaşam memnuniyeti modeli Sabit Etkiler yaklaşımı ile tahmin edilmelidir.

Tablo 28 Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modeli için Dirençli Hausman Test Sonucu

Dirençli Hausman Test Sonucu			
H_0 : Katsayılardaki farklılıklar sistematik değildir	chi2(9)	3370.29	Prob>chi2 = 0.0000

Tablo 28 ise Hanehalkı Geliri Memnuniyeti modeli için yapılan dirençli Hausman test sonucunu göstermektedir. Test sonucuna göre Tesadüfi Etkiler modeli ile elde edilen

³⁰³ Boris Kaiser, "Rhausman: Stata Module to Perform a (Cluster-) Robust Hausman Test," **University of Bern**) 2014.

tahminler sapmalı olup Hanehalkı Geliri Memnuniyeti modeli için de Sabit Etkiler ile tahmin yapılması uygun görünmektedir.

Her iki model için yürütülen dirençli Hausman testi birim etkisinin sabit olduğunu ve modellerin Sabit Etkiler yöntemiyle tahmin edilmesinin uygun olacağını göstermiştir. Denklemlerde μ_i olarak yer alan birim etkisi, gözlemlenemeyen bir etki olduğu için modele değişken olarak eklenmesi mümkün değildir. Ancak birim etkisine dair bir işlem yapılmadan tahmin edilen modeller, sapmaya yol açacak ve hatalı olacaktır. Sabit Etkiler Modeli, gözlemlenemeyen ancak bağımsız değişkenlerle ilişkili olan birim etkilerini dikkate alarak tahminlerin gerçekleştirilmesine olanak sağlar. Sabit Etkiler modeli grup içi dönüşüm adı verilen bir işlemle her bir birimi, yani panelde yer alan her bir katılımcıyı, kümelendirir ve her bir kümenin değerlerinden küme ortalamasının farkını alarak birim etkiyi yok eder. Grup içi dönüşüm işlemi tek bağımsız değişkenli bir model üzerinden aşağıdaki gibi gösterilebilir³⁰⁴:

$$y_{it} = \beta x_{it} + \mu_i + u_{it}, \quad t = 1, 2, \dots, T \quad (7)$$

7 numaralı denklem tek bağımsız değişkenli ve birim etkili basit bir panel modelini göstermektedir.

$$\bar{y}_i = \beta_i \bar{x}_i + \mu_i + \bar{u}_i, \quad \bar{y}_i = T^{-1} \sum_{t=1}^T y_{it} \quad (8)$$

Denklem 8’de ise modeldeki tüm değişkenlerin ortalaması alınmıştır. Ortalamaları alındığı için zaman indisi t ortalamalar denkleminde yer almamaktadır. Aynı zamanda birim etkisi μ_i üzerinde ortalamasının alındığını gösterir çizgi yoktur çünkü birim etki sabit kabul edilir ve ortalaması kendisine eşittir. Denklem 7 ile Denklem 8’in farkı alındığında Denklem 9’u elde edilir:

$$y_{it} - \bar{y}_i = \beta_1 (x_{it} - \bar{x}_i) + (\mu_i - \mu_i) + (u_{it} - \bar{u}_{it}), \quad t = 1, 2, \dots, T \quad (9)$$

Denklem 9’da görüldüğü gibi birim etkinin ortalaması kendisine eşit olduğundan, ortalamadan fark alma yöntemi sayesinde birim etki elimine edilmiştir. Bu işlem Sabit Etkiler grup içi dönüşümü olarak adlandırılır ve dönüşüm işleminin ardından Sabit Etkiler

³⁰⁴ Wooldridge, *Introductory Econometrics: A Modern Approach*, s. 435.

Modeli En Küçük Kareler ile tahmin edilir³⁰⁵. Dirençli Hausman test sonuçlarına göre Sabit Etkiler ile tahmin edilmesi gereken yaşam memnuniyeti ve Hanehalkı Geliri Memnuniyeti modellerinin grup içi dönüşümü Stata programı tarafından ilgili komutlar doğrultusunda uygulanmıştır.

Tablo 29. Yaşam Memnuniyeti Modeli için Heteroskedastisite Testi

Sabit Etkiler Regresyon Modelinde Grup Bazlı Heteroskedastisiteye Yönelik Modifiye Edilmiş Wald Testi	
$H_0: \sigma_i^2 = \sigma^2$	
chi2 (77027)	9.7e+38
Prob > chi2	0.0000

Tablo 29 Sabit Etkiler ile tahmin edilen panel veri için grup bazlı heteroskedastisite testi³⁰⁶ sonucunu göstermektedir. Sabit Etkiler tahmini için grup bazlı modifiye edilmiş Wald Testi ile panelde yer alan her birim önce gruplandırılır, birimlerin varyanslarının birbirine eşit olup olmadığı test edilir. Tablo 29’da yer alan sonuçlara göre bütün birimlerin varyansının eşit olduğuna yönelik hipotez reddedilmiştir. Yaşam memnuniyeti modeli tahmin edilirken değişen varyans sorununun dikkate alınarak bu duruma dirençli standart hatalar ile tahmin yapılması gerekmektedir.

Tablo 30. Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modeli için Heteroskedastisite Testi

Sabit Etkiler Regresyon Modelinde Grup Bazlı Heteroskedastisiteye Yönelik Modifiye Edilmiş Wald Testi	
$H_0: \sigma_i^2 = \sigma^2$	
chi2 (69773)	2.3e+34
Prob > chi2	0.0000

³⁰⁵ A.C. Cameron ve P.K. Trivedi, **Microeconometrics Using Stata**: Stata Press, 2022, s. 406.

³⁰⁶ Christopher Baum, "Xttest3: Stata Module to Compute Modified Wald Statistic for Groupwise Heteroskedasticity," 2001.

Tablo 30 grup bazlı heteroskedastisite testinin hanehalkı geliri memnuniyeti modeli için sonuçlarını göstermektedir. Bütün birimlerin varyansının eşit olduğu hipotezi reddedildiği ve hanehalkı geliri memnuniyeti modeli için de değişen varyans durumunun geçerli olduğu görülmektedir.

Tablo 31. Yaşam Memnuniyeti Modeli için Otokorelasyon Testi

Portmanteau Otokorelasyon Test Sonucu				
IS İstatistiği	Olasılık	N	Maksimum	Denge
3709.13	0.000	77027	27	Dengesiz
3891.27	0.000	77027	27	Dengesiz
H_0 : 2. mertebeye kadar otokorelasyon yoktur				
H_a : 2. mertebeye kadar otokorelasyon vardır				

Tablo 31, yaşam memnuniyeti modeline dair panel veriler için uygulanan Portmanteau otokorelasyon test³⁰⁷ sonucunu vermektedir. Herhangi bir mertebede otokorelasyon olmadığı ana hipotezine karşılık 2. mertebeye kadar otokorelasyon olduğunu ifade eden alternatif hipotez kabul edilmiştir. Yaşam memnuniyeti modelinde 2. mertebeye kadar otokorelasyon olduğu görülmektedir. Hata terimlerinin otokorelasyonlu olması durumunda standart hatalar sapmalı tahmin edilmektedir. Modelin sapmasız tahmin edilebilmesi için heteroskedastisite ve otokorelasyona dirençli tahminciler kullanılmalıdır.

Tablo 32. Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modeli için Otokorelasyon Testi

Portmanteau Otokorelasyon Test Sonucu				
IS İstatistiği	Olasılık	N	Maksimum	Denge
4812.52	0.000	69773	27	Dengesiz
4918.32	0.000	69773	27	Dengesiz
H_0 : 2. mertebeye kadar otokorelasyon yoktur				
H_a : 2. mertebeye kadar otokorelasyon vardır				

³⁰⁷ Jesse Wursten, "Xttest: Stata Module to Perform Portmanteau Test for Panel Serial Correlation,") 2022.

Tablo 32’de hanehalkı geliri memnuniyeti modeli için otokorelasyon testi sonuçları yer almaktadır. Yaşam memnuniyeti modeline benzer şekilde 2. mertebeye kadar otokorelasyon olduğu yönündeki alternatif hipotez kabul edilmiştir. Hanehalkı geliri memnuniyeti modelinin tahmininde de heteroskedastisite ve otokorelasyona dirençli tahminciler kullanılması gerekmektedir.

Sabit Etkiler grup içi dönüşüm tahmincisi hataların i.i.d.³⁰⁸ dağıldığını varsaymaktadır³⁰⁹. Hatalara dair bu varsayım heteroskedastisite ve otokorelasyon durumunda geçerliliğini yitirmektedir. Varsayılan standart hataları kullanmak sapmalı tahmin üreteceği için heteroskedastisite ve otokorelasyon durumunda kümelenmiş standart hatalarla analiz yapılmalıdır³¹⁰. Bu kısımda uygulanan testler doğrultusunda yaşam memnuniyeti ve hanehalkı geliri memnuniyeti modelleri Sabit Etkiler grup içi dönüşüm tahmincisi kullanılarak tahmin edilmiş ve standart hatalar kümelenmiştir.

4.10. Regresyon Sonuçları

Bu kısımda regresyon sonuçlarına ve yorumlarına yer verilecektir. Hanehalkı geliri ve gerçekleşen değerle kazanç ve kayıp değişkenlerinin logaritması alınarak analiz yapılmış ve sonuçlar buna göre yorumlanmıştır.

Tüm regresyon modellerinde bireyin istihdam durumu, hanehalkı kompozisyonu, sağlık durumu, eğitimde geçen süre, yaş ve hanehalkı büyüklüğünün karesi değişkenleri ve makro etkileri kontrol etmek amacıyla yıl sabit değişkenleri kontrol edilmiştir

Araştırma konusuna odaklanmak ve okunabilirliği arttırmak amacıyla regresyon sonuçlarının anahtar bağımsız değişkenlerle olan kısmı burada sunulmuş olup tüm regresyon sonuçlarının tam hali aynı başlıklarla ekte sunulmuştur.

Bu kısımda, öncelikle yaşam memnuniyeti ve hanehalkı geliri memnuniyeti modellerinin hem gerçekleşen değerlerle hem de kukla değişkenlerle olan sonuçlarına yer

³⁰⁸ i.i.d. : Independent and identically disturbed

³⁰⁹ Cameron ve Trivedi, *Microeconometrics Using Stata*, s. 405.

³¹⁰ Cameron ve Trivedi, *Microeconometrics Using Stata*, s. 407.

verilecektir. Ardından her iki bağımlı değişken için kategorik grup sonuçları raporlanacaktır.

4.11. Kazanç ve Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

Tablo 33. Gerçekleşen Değerlerle Kazanç ve Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

Yaşam Memnuniyeti	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
hanehalkı_geliri	.320*** (.01076)	.325*** (.01322)	.311*** (.01327)	.306*** (.01306)	.302*** (.01285)	.299*** (.01257)
kazanç_1		-.101*** (.015)				
kayıp_1		-.068*** (.017)				
kazanç_2			-.098*** (.014)			
kayıp_2			-.113*** (.016)			
kazanç_3				-.082*** (.014)		
kayıp_3				-.120*** (.016)		
kazanç_4					-.066*** (.014)	
kayıp_4					-.121*** (.017)	
kazanç_5						-.057*** (.014)
kayıp_5						-.125*** (.017)
sabit	5.719*** (.108)	5.692*** (.122)	5.775*** (.123)	5.816*** (.122)	5.842*** (.121)	5.857*** (.119)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	506779	506779	506779	506779	506779	506779
Küme Sayısı	77,027	77,027	77,027	77,027	77,027	77,027
Korelasyon (u _i , X _b)	0.226	0.227	0.227	0.227	0.227	0.227
R2(grup içi)	.090	.090	.091	.091	.091	.091

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 33, yaşam memnuniyeti ile yapılan regresyon sonucunu göstermektedir. İlk sütun sadece hanehalkı gelirinin logaritmasının yer aldığı baz modeli gösterirken diğer sütunlarda sırasıyla bir yıl öncesinden beş yıl öncesine göre olan gelir farklarından elde edilen kazanç ve kayıp değişkenleri yer almaktadır. Hanehalkı geliri gibi kayıp ve kazanç değişkenleri de logaritmik formdadır. Tablo 33'ün tam hali diğer tüm regresyon modelleri gibi ekte yer almaktadır.

Tablo 34. Yaşam Memnuniyeti Modeline Yönelik F Testi

Kayıp ve Kazanç Katsayıların Eşitliğine Dair F Test Sonucu			
$H_0: \text{kazanç}_1 = \text{kayıp}_1$	F(1, 77026)	2.50	Prob > F = 0.1141
$H_0: \text{kazanç}_2 = \text{kayıp}_2$	F(1, 77026)	0.51	Prob > F = 0.4770
$H_0: \text{kazanç}_3 = \text{kayıp}_3$	F(1, 77026)	3.43	Prob > F = 0.0641
$H_0: \text{kazanç}_4 = \text{kayıp}_4$	F(1, 77026)	7.00	Prob > F = 0.0081
$H_0: \text{kazanç}_5 = \text{kayıp}_5$	F(1, 77026)	10.64	Prob > F = 0.0011

Regresyon sonuçlarını yorumlamadan önce Tablo 34'te yer alan kayıp ve kazanç değişkenlerinin istatistiksel olarak eşit olup olmadığını gösteren F testi sonuçlarına değinmek gerekmektedir. Test sonuçları göstermektedir ki, bir yıl ve iki yıl öncesine göre farklarla oluşturulan kazanç ve kayıp değişkenlerinin katsayıları istatistiksel olarak birbirine eşittir. Üç yıllık farklarla oluşturulan değişkenlerin katsayıları %10 anlamlılık düzeyinde farklı iken, dört ve beş yıllık %1 düzeyinde birbirlerinden farklıdır. Bu durumda ilk iki yıl için kazanç ve kayıp katsayılarının birbirlerine eşit olmadığı hipotezi reddedilmektedir. Üç, dört ve beş yıllık farklarla oluşturulmuş kazanç ve kayıp değişkenleri için ise katsayıların birbirlerine eşit olmadığı hipotezi geçerlidir.

Kayıp ve kazanç değişkenlerinin parametreleri genel olarak beş model de anlamlı çıkmıştır. Gelir kontrol edilirken gelirden geçmiş yıllara göre gerçekleşen artışların yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisinin pozitif olmadığı görülmektedir. Bu durum literatürde yer alan benzer çalışmalarla tutarlıdır. Kayıp değişkenlerinin işareti beklendiği gibi negatiftir. İlk iki yıllık farklarda katsayıların F testi eşit olduklarını gösterdiği için üç ve daha yüksek farklara dair sonuçlar yorumlanacaktır. Katsayıların istatistiksel olarak farklılaştığı üç yıllık farklardan itibaren kayıp katsayılarının gelir katsayılarından daha

büyük olduğu görülmektedir. Bu durumda gerçekleşen değerlerle oluşturulan kazanç ve kayıp değişkenlerine yönelik ikinci araştırma hipotezi doğrulanmış olmaktadır. Regresyon sonuçları beş yıl öncesine göre olan farklara göre yorumlanırsa, bireyin gelirinde beş yıl öncesine göre gerçekleşen %1 azalış bireyin yaşam memnuniyetini 0,0013 puan azaltmaktadır, gelirden beş yıl öncesine göre gerçekleşen %1 artış ise yaşam memnuniyetini 0,0006 puan azaltmaktadır. Etkiler minimal ancak literatürdeki benzer çalışmaların sonuçları³¹¹ ile tutarlıdır.

Tablo 35. Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

Yaşam Memnuniyeti	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
hanehalkı_geliri	.320*** (.011)	.328*** (.013)	.304*** (.014)	.312*** (.015)	.305*** (.016)	.293*** (.017)
kayıp1		0 (.004)				
kayıp2			-.009* (.005)			
kayıp3				-.008 (.005)		
kayıp4					-.007 (.006)	
kayıp5						-.018*** (.007)
sabit	5.719*** (.108)	5.635*** (.126)	5.763*** (.139)	5.684*** (.148)	5.734*** (.161)	5.847*** (.177)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	506779	428634	377477	341243	301688	266842
Küme Sayısı	77,027	60,145	51,770	44,206	39,080	35,444
Korelasyon (u _i , X _b)	0.226	0.229	0.221	0.221	0.210	0.188
R2(grup içi)	.090	.093	.094	.097	.097	.097

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 35 ise kayıp kukla değişkenlerinin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini göstermektedir. Kukla değişkenlerle oluşturulan modelin amacı kayıpların bireyin

³¹¹ Bknz. Di Tella, Haisken-De New, ve MacCulloch, "Happiness Adaptation to Income and to Status in an Individual Panel."

faydası üzerinde büyüklüklerinden bağımsız olarak kategorik bir etkisinin olup olmadığının araştırılmak istenmesidir. Regresyon sonucuna göre iki yıl ve beş yıl öncesine göre gerçekleşmiş kayıpların (kayıp2 ve kayıp5) yaşam memnuniyeti üzerinde sırasıyla 0,009 ve 0,018 puanlık anlamlı etkileri bulunmaktadır. Kategorik kayıpların yaşam memnuniyeti üzerindeki etkileri gerçekleşen değerlerle kayıpların etkilerinden daha büyük olduğu görülmektedir. Kategorik kayıpların sıfırdan küçük olmasına yönelik araştırma hipotezi doğrulanmıştır.

4.12. Kazanç ve Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

Tablo 36. Gerçekleşen Değerlerle Kazanç ve Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
hanehalkı_geliri	1.582*** (.016)	1.678*** (.019)	1.595*** (.019)	1.565*** (.019)	1.555*** (.018)	1.558*** (.018)
kazanç_1		-.227*** (.019)				
kayıp_1		.131*** (.022)				
kazanç_2			-.078*** (.018)			
kayıp_2			-.028 (.021)			
kazanç_3				-.030* (.018)		
kayıp_3				-.079*** (.022)		
kazanç_4					-.001 (.018)	
kayıp_4					-.087*** (.022)	
kazanç_5						.000 (.018)
kayıp_5						-.080*** (.022)
sabit	4.89*** (.159)	5.59*** (.176)	4.99*** (.177)	4.77*** (.176)	4.69*** (.174)	4.72*** (.171)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Gözlem Sayısı	488049	488049	488049	488049	488049	488049
Küme Sayısı	69,773	69,773	69,773	69,773	69,773	69,773
Korelasyon (u _i , X _b)	0.073	0.101	0.072	0.083	0.086	0.085
R2(grup içi)	.101	.102	.101	.101	.101	.101

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Gerçekleşen değerlerle kayıp ve kazançların hanehalkı geliri memnuniyetine olan etkisi Tablo 36’da görülmektedir. Regresyon sonuçlarına göre Hanehalkı Geliri Memnuniyeti üzerindeki kayıp ve kazanç etkileri daha karmaşıktır.

Tablo 37. Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Modeline Yönelik F Testi

Kayıp ve Kazanç Katsayıların Eşitliğine Dair F Test Sonucu			
$H_0: \text{kazanç}_1 = \text{kayıp}_1$	F(1, 69772)	189.60	Prob > F = 0.0000
$H_0: \text{kazanç}_2 = \text{kayıp}_2$	F(1, 69772)	3.56	Prob > F = 0.0591
$H_0: \text{kazanç}_3 = \text{kayıp}_3$	F(1, 69772)	3.51	Prob > F = 0.0609
$H_0: \text{kazanç}_4 = \text{kayıp}_4$	F(1, 69772)	10.48	Prob > F = 0.0012
$H_0: \text{kazanç}_5 = \text{kayıp}_5$	F(1, 69772)	8.83	Prob > F = 0.0030

Regresyon sonuçlarından önce Tablo 37’de yer alan F testi sonuçlarını yorumlamak gerekmektedir. Yaşam memnuniyeti modelinden farklı olarak, hanehalkı geliri modelinde bütün farklar için kazanç ve kayıp değişkenlerinin katsayılarının en azından %10 anlamlılık düzeyinde farklı olduğu görülmektedir. Bu durumda gerçekleşen değerlere dair ilk hipotez olan katsayıların farklılığı hanehalkı geliri memnuniyeti modeli için geçerlidir.

Tablo 36’da yer alan regresyon sonuçlarına bakıldığında, kazançların etkisi yaşam memnuniyeti modeline benzer şekilde negatiftir ve dört ile beş yıllık farklarda anlamlı değildir. Üç, dört ve beş yıllık farklarda kayıpların katsayısı daha büyük ve anlamlıdır. Beklenmedik bir sonuç olarak bir yıl öncesine göre gerçekleşen değişimlerde kayıpların etkisi anlamlı ve pozitif çıkmıştır. Beş yıl öncesine göre olan kayıplar yorumlanırsa gelir düzeyi kontrol edilirken, kayıplardaki %1’lik artış hanehalkı geliri memnuniyetini 0,0008 puan düşürmektedir.

Tablo 38. Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
hanehalkı_geliri	1.582*** (.016)	1.609*** (.018)	1.54*** (.02)	1.525*** (.021)	1.496*** (.022)	1.463*** (.024)
kayıp1		.027*** (.005)				
kayıp2			-.018*** (.006)			
kayıp3				-.032*** (.007)		
kayıp4					-.037*** (.007)	
kayıp5						-.044*** (.008)
sabit	-4.89*** (.159)	-5.10*** (.18)	-4.79*** (.197)	-4.75*** (.209)	-4.59*** (.226)	-4.38*** (.245)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	488049	420006	371706	337879	299823	265293
Küme Sayısı	69,773	56,742	49,109	42,991	38,997	35,385
Korelasyon (u_i, Xb)	0.073	0.084	0.135	0.148	0.161	0.184
R2(grup içi)	.101	.102	.101	.102	.101	0.099

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 38 kayıp kukla değişkenlerinin hanehalkı geliri memnuniyeti üzerindeki etkilerini göstermektedir. Kayıp kukla değişkenleri bütün dönemlerde anlamlı çıkmıştır ancak bir yıl öncesine göre oluşturulan farklarda kayıp kukla değişkeninin katsayısı da beklenmedik şekilde pozitiftir. Bir yıl öncesine göre olan farklar dışındaki tüm farklarda bireyin kaybın miktarından bağımsız olarak kayıp durumu halinde olması hanehalkı geliri memnuniyetini yaklaşık 0,03 ile 0,04 puan kadar düşürmektedir. Kategorik kayıpların hanehalkı geliri memnuniyeti üzerindeki etkisi gerçekleşen değerlerle olan kayıpların etkisinden daha fazladır. Aynı zamanda, kategorik kayıpların hanehalkı geliri memnuniyeti üzerindeki etkisi de yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisinden daha fazladır. Kategorik kayıplara yönelik araştırma hipotezi, ilk yıl dışındaki tüm farklarda doğrulanmıştır.

4.13. Kazanç ve Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerine Etkisinin Kategorik Gruplara Göre İncelenmesi

Bu kısımda yaşam memnuniyeti bağımlı değişkeni ile alt gruplara uygulanan regresyon sonuçlarına yer verilecektir. Alt gruplar cinsiyet, Almanya’da doğmuş olmak ve gelir grupları olarak belirlenmiştir.

4.14. Cinsiyet

Gerçekleşen değerlerle kayıp ve kazançların yaşam memnuniyetine etkisinin cinsiyet gruplarına dair regresyon sonuçları Tablo 26 ve 27’de yer almaktadır.

Tablo 39. Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi

Yaşam Memnuniyeti	(1) Erkek	(2) Kadın	(3) Erkek	(4) Kadın	(5) Erkek	(6) Kadın
hanehalkı_geliri	.319*** (.015)	.325*** (.015)	.322*** (.019)	.331*** (.018)	.315*** (.019)	.311*** (.019)
kazanç_1			-.11*** (.021)	-.092*** (.02)		
kayıp_1			-.081*** (.024)	-.055** (.023)		
kazanç_2					-.138*** (.02)	-.059*** (.019)
kayıp_2					-.132*** (.024)	-.093*** (.022)
sabit	5.704*** (.159)	5.679*** (.148)	5.692*** (.181)	5.638*** (.167)	5.724*** (.181)	5.771*** (.169)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	239325	267447	239325	267447	239325	267447
Küme Sayısı	37,549	39,471	37,549	39,471	37,549	39,471
Korelasyon (u_i, Xb)	0.209	0.215	0.211	0.215	0.217	0.211
R2(grup içi)	.095	.087	.096	.088	.096	.088

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Hem kayıp hem de kazanç değişkenleri her iki cinsiyet için de bütün modellerde anlamlı çıkmıştır. Bir yıl öncesine göre olan farklarda kazanç değişkenlerinin katsayıları daha büyüktür ve kayıp ve kazançların erkekler üzerindeki etkisi kadınlara kıyasla daha

fazladır. İki yıl öncesine göre alınan farklarda erkekler için kazanç ve kayıpların katsayıları daha büyük ve kazançların etkileri daha fazla iken kadınlar için kayıp etkisi daha fazladır.

Tablo 40. Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)

Yaşam Memnuniyeti	(1) Erkek	(2) Kadın	(3) Erkek	(4) Kadın	(5) Erkek	(6) Kadın
hanehalkı_geliri	.301*** (.019)	.312*** (.018)	.289*** (.018)	.316*** (.018)	.295*** (.018)	.306*** (.018)
kazanç_3	-.089*** (.019)	-.071*** (.019)				
kayıp_3	-.138*** (.024)	-.103*** (.023)				
kazanç_4			-.05** (.02)	-.075*** (.019)		
kayıp_4			-.147*** (.024)	-.097*** (.024)		
kazanç_5					-.039* (.02)	-.066*** (.019)
kayıp_5					-.121*** (.025)	-.128*** (.023)
sabit	5.831*** (.179)	5.76*** (.167)	5.921*** (.176)	5.73*** (.167)	5.873*** (.174)	5.802*** (.163)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	239325	267447	239325	267447	239325	267447
Küme Sayısı	37,549	39,471	37,549	39,471	37,549	39,471
Korelasyon (u_i, Xb)	0.2201	0.2093	0.2214	0.2080	0.2203	0.2055
R2(grup içi)	.096	.088	.096	.088	.096	.088

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 40'ta üç, dört ve beş yıl öncesine göre olan farklarla yapılmış regresyon sonuçları yer almaktadır. Bu farklarda her iki cinsiyet için de kayıpların katsayısı kazançlardan daha büyüktür. Beş yıl öncesine göre olan farklar yorumlanırsa, erkeklerin gelirlerinde gerçekleşen %1 artış %90 anlamlılık düzeyinde yaşam memnuniyetleri üzerinde 0,0004 puanlık bir negatif etkiye sahipken, gelirden yaşanan %1'lik düşüş yaşam memnuniyetini %99 anlamlılık düzeyinde 0,0012 puan düşürmektedir. Kadınların gelirinde beş yıl öncesine göre gerçekleşen %1 artış yaşam memnuniyetleri üzerinde %99

anlam düzeyinde yaklaşık olarak 0,0007 puanlık bir negatif etkiye sahiptir. Kadınların gelirlerinde yaşanan %1’lik bir düşüş yaşam memnuniyetlerini %99 anlamlılık düzeyinde 0,0013 puan azaltmaktadır.

Tablo 41. Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi

Yaşam Memnuniyeti	(1) Erkek	(2) Kadın	(3) Erkek	(4) Kadın	(5) Erkek	(6) Kadın
hanehalkı_geliri	.319*** (.015)	.325*** (.015)	.342*** (.018)	.318*** (.018)	.316*** (.02)	.297*** (.02)
kayıp1			0 (.006)	-.001 (.006)		
kayıp2					-.012* (.007)	-.007 (.007)
sabit	5.704*** (.159)	5.679*** (.148)	5.539*** (.184)	5.662*** (.174)	5.674*** (.201)	5.767*** (.192)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	239325	267447	201662	226972	177132	200345
Küme Sayısı	37,549	39,471	28,840	31,305	24,679	27,091
Korelasyon (u_i, Xb)	0.2091	0.2148	0.2343	0.1985	0.2463	0.1866
R2(grup içi)	.095	.087	.099	.09	.102	.090

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 41 kukla değişkenlerle cinsiyete göre ayrıştırılmış regresyon sonuçlarını göstermektedir. Bir ve iki yıllık farklarda yalnızca erkeklerde iki yıl öncesine göre farklarla oluşan kayıp durumunun yaşam memnuniyeti üzerinde anlamlı bir negatif etkisi olduğu görülmektedir. Buna göre iki yıl öncesine göre yaşanan kayıp durumu erkeklerin yaşam memnuniyetini 0,012 puan düşürmektedir, söz konusu dönemde erkeklerin yaşadığı gerçekleşen rakamlarla olan kayıpların yaşam memnuniyetini 0,0013 puan azalttığı görülmektedir.

Tablo 42. Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)

Yaşam Memnuniyeti	(1) Erkek	(2) Kadın	(3) Erkek	(4) Kadın	(5) Erkek	(6) Kadın
hanehalkı_geliri	.327*** (.021)	.303*** (.021)	.333*** (.023)	.284*** (.023)	.316*** (.025)	.277*** (.024)
kayıp3	-.009 (.008)	-.007 (.008)				
kayıp4			-.005 (.008)	-.009 (.008)		
kayıp5					-.014 (.009)	-.021** (.009)
sabit	5.573*** (.215)	5.712*** (.205)	5.527*** (.23)	5.839*** (.224)	5.706*** (.253)	5.896*** (.246)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	160012	181231	141177	160511	124834	142008
Küme Sayısı	20,954	23,252	18,324	20,756	16,560	18,884
Korelasyon (u _i , X _b)	0.2495	0.1943	0.2493	0.1750	0.2209	0.1633
R2(grup içi)	.105	.092	.104	.092	.103	.094

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 42 ise üç, dört ve beş yıl öncesine göre yaşanan kategorik kayıp durumunun yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini ele almaktadır. Sonuçlara göre yalnızca kadınlar için beş yıl öncesine göre kayıpta olma durumu yaşam memnuniyetini olumsuz etkilemektedir. %95 anlamlılık düzeyinde kategorik kayıplar kadınların yaşam memnuniyetini 0,02 puan düşürmektedir. Aynı dönemde kadınların gerçekleşen rakamlarla gelirindeki azalışın yaşam memnuniyetine etkisi 0.0013 puandır.

4.15. Almanya’da Doğmuş Olmak

Tablo 43. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi

Yaşam Memnuniyeti	(1) AD ³¹²	(2)	(3) AD	(4)	(5) AD	(6)
hanehalkı_geliri	.315*** (.012)	.333*** (.027)	.314*** (.014)	.359*** (.034)	.308*** (.014)	.304*** (.034)
kazanç_1			-.093*** (.016)	-.137*** (.037)		
kayıp_1			-.077*** (.018)	-.044 (.042)		
kazanç_2					-.101*** (.015)	-.063* (.037)
kayıp_2					-.108*** (.017)	-.156*** (.043)
sabit	5.8*** (.119)	5.363*** (.257)	5.811*** (.135)	5.184*** (.295)	5.844*** (.135)	5.55*** (.298)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	415604	89012	415604	89012	415604	89012
Küme Sayısı	54,808	20,056	54,808	20,056	54,808	20,056
Korelasyon (u_i, Xb)	0.2382	0.0781	0.2390	0.0714	0.2377	0.1040
R2(grup içi)	.094	.079	.094	.079	.094	.079

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Gerçekleşen değerlerle kayıp ve kazançların yaşam memnuniyetine etkisi Almanya’da doğmuş ya da Almanya’ya 1950’den önce göç etmiş olma durumuna göre Tablo 43 ve Tablo 44’te ele alınmıştır. Veri setinde yer alan ilgili değişken 1950 sonrası göç etme durumunu gösterirken 1950’den önce göç eden bir hanehalkında yer alan bireylere dair bilgi içermemektedir. Bu nedenle analiz sonuçların yalnızca değişkenin içerdiği bilgi üzerinden yorumlanmıştır. kategorik kazançlar bir ve iki yıllık farklara göre her iki grupta da anlamlı ve negatif bir etkiye sahiptir. Kayıplar ise bir yıllık farklarda yalnızca Almanya’da doğmuş bireylerin yaşam memnuniyeti üzerinde etkilidir. İki yıl öncesine göre gerçekleşen farklarda kayıpların her iki grup için de etkili ve katsayısının kazanç değişkenlerinden yüksek olduğu görülmektedir. Gelirde iki yıl öncesine göre gerçekleşen %1’lik azalış Almanya’da doğmuş bireylerin yaşam memnuniyetini 0,0011

³¹² AD: Almanya Doğumlu

puan azaltırken, Almanya’da doğmamış bireylerin yaşam memnuniyetini 0,0016 puan azaltmaktadır.

Tablo 44. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)

Yaşam Memnuniyeti	(1) AD	(2)	(3) AD	(4)	(5) AD	(6)
hanehalkı_geliri	.298*** (.014)	.321*** (.033)	.29*** (.014)	.342*** (.032)	.29*** (.014)	.327*** (.031)
kazanç_3	-.077*** (.015)	-.091*** (.035)				
kayıp_3	-.121*** (.018)	-.133*** (.045)				
kazanç_4			-.054*** (.015)	-.124*** (.037)		
kayıp_4			-.129*** (.018)	-.087* (.047)		
kazanç_5					-.055*** (.015)	-.044 (.038)
kayıp_5					-.135*** (.018)	-.064 (.049)
sabit	5.919*** (.134)	5.424*** (.291)	5.978*** (.133)	5.269*** (.285)	5.973*** (.131)	5.387*** (.281)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	415604	89012	415604	89012	415604	89012
Küme Sayısı	54,808	20,056	54,808	20,056	54,808	20,056
Korelasyon (u_i, Xb)	0.2358	0.1031	0.2344	0.0980	0.2340	0.0922
R2(grup içi)	.094	.079	.094	.079	.094	.079

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 44 üç, dört ve beş yıl öncesine göre gerçekleşen kayıp ve kazançların yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini Almanya’da doğmuş olma durumuna göre göstermektedir. Genel olarak Almanya’da doğmuş bireylerin yaşam memnuniyeti üzerindeki kayıp etkisi Almanya’da doğmamış bireylere göre daha fazladır. Beş yıl öncesine göre olan farklarla incelendiğinde gelirdeki artış ve azalışlar Almanya’da doğmamış bireylerin yaşam memnuniyetini anlamlı olarak etkilememektedir. Almanya’da doğmuş bireylerin beş yıl öncesine göre gelirindeki %1’lik artışın yaşam memnuniyetini üzerinde hanehalkı geliri kontrol edilirken, 0.0005 puanlık anlamlı ve

negatif bir etkisi vardır. Almanya’da doğmuş bireylerin gelirinde beş yıl öncesine göre meydana gelen %1’lik azalış yaşam memnuniyetini 0.0013 puan azaltmaktadır.

Tablo 45. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi

Yaşam Memnuniyeti	(1) AD	(2)	(3) AD	(4)	(5) AD	(6)
hanehalkı_geliri	.315*** (.012)	.333*** (.027)	.318*** (.014)	.356*** (.034)	.288*** (.015)	.378*** (.038)
kayıp1			-.004 (.005)	.015 (.012)		
kayıp2					-.012** (.005)	.003 (.013)
sabit	5.8*** (.119)	5.363*** (.257)	5.748*** (.138)	5.133*** (.312)	5.965*** (.15)	4.702*** (.362)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	415604	89012	360762	67872	321122	56355
Küme Sayısı	54,808	20,056	46,244	13,901	40,304	11,466
Korelasyon (u_i, Xb)	0.2382	0.0781	0.2365	0.1380	0.2208	0.1510
R2(grup içi)	.094	.079	.094	.091	.095	.094

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 45 ve 46 Almanya’da doğma durumuna göre kategorik kayıpların yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini göstermektedir. Tablo 45’e göre yalnızca iki yıl öncesine göre farklarda Almanya doğumlu bireylerin yaşam memnuniyeti üzerinde kategorik kayıpların 0,012 puanlık anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Bu etki gerçekleşen değerlerin 0.0011 puanlık etkisinden daha güçlüdür.

Tablo 46. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)

Yaşam Memnuniyeti	(1) AD	(2)	(3) AD	(4)	(5) AD	(6)
hanehalkı_geliri	.302*** (.016)	.356*** (.041)	.294*** (.017)	.36*** (.046)	.284*** (.018)	.349*** (.049)
kayıp3	-.011* (.006)	.001 (.015)				
kayıp4			-.009 (.006)	.004 (.018)		
kayıp5					-.02*** (.007)	-.002 (.019)
sabit	5.832*** (.159)	4.843*** (.401)	5.912*** (.171)	4.622*** (.458)	6.024*** (.188)	4.789*** (.508)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	292896	48347	261464	40224	232721	34121
Küme Sayısı	35,201	9,005	32,183	6,897	29,714	5,730
Korelasyon (u_i, Xb)	0.2222	0.1624	0.2055	0.1648	0.1854	0.1642
R2(grup içi)	.097	.100	.097	.099	.097	.101

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 46 üç, dört ve beş yıl öncesine göre farklarla kategorik kayıpların Almanya’da doğmuş olmak durumuna göre yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini göstermektedir. Kategorik kayıpların yalnızca beş yıl öncesine göre farklarla Almanya’da doğmuş bireyleri etkilediği görülmektedir. Buna göre, beş yıl öncesine göre geliri azalmış Almanya’da doğmuş bireylerin yaşam memnuniyeti 0,02 puan azalmaktadır. Kategorik kaybın yarattığı azalış aynı grubun gerçekleşen değerlerle kaybının yarattığı 0,0013 puanlık düşüşten daha fazladır.

4.16. Gelir Grupları

Bu kısımda gerçekleşen değerlerle hanehalkı gelirindeki artış ve azalışların yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisi gelir gruplarına göre incelenecektir. Tablo 47 yalnızca hanehalkı gelirinin yer aldığı baz modelin, Tablo 48 ile Tablo 52 aralığındaki tablolar ise beş yıla kadar farklarla oluşturulan kayıp ve kazanç değişkenlerin gelir gruplarına göre yaşam memnuniyetine etkisini göstermektedir.

Tablo 47. Gelir Gruplarına Göre Yaşam Memnuniyeti Baz Model

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.508*** (.046)	.42*** (.027)	.201*** (.053)	.178*** (.057)	.225*** (.061)
sabit	4.989*** (.396)	4.801*** (.24)	6.606*** (.471)	6.498*** (.534)	6.509*** (.69)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
Küme Sayısı	21,695	47,873	33,199	23,714	11,108
Korelasyon (u _i , X _b)	-0.0698	0.1551	0.1875	0.1697	0.0327
R2(grup içi)	.0884	.08651	.08536	.08572	.07364

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 47 gelir gruplarına göre baz modelin sonuçlarını göstermektedir. Buna göre, yaşam memnuniyeti hanehalkı gelirinden en çok etkilenen gelir grubu aylık düzeltilmiş net hanehalkı geliri 1250 avro ve altı olan bireylerdir. Hanehalkı gelirindeki %1’lik artış bu grubun yaşam memnuniyetini 0,0051 puan arttırmaktadır. Aylık düzeltilmiş net hanehalkı geliri 1251-2500 avro aralığında olanların gelirindeki %1’lik artış yaşam memnuniyetlerini 0,0042 puan arttırmaktadır. Aylık geliri 2501-3500 avro aralığında olanların gelirindeki %1’lik artış yaşam memnuniyetini 0,0020 puan arttırmaktadır. Aylık geliri 3501-5000 avro aralığında olan grubun gelirindeki %1’lik artış yaşam memnuniyetlerini 0,0018 puan arttırmaktadır. Tablo 40’ta görüldüğü üzere, gelirdeki değişimlerin yaşam memnuniyetine etkisinin en az olduğu grup aylık geliri 3501-5000 avro aralığında olan gruptur. Son olarak aylık geliri 5000 avro ve üzeri olan grubun gelirindeki %1’lik artış yaşam memnuniyetini 0,0022 puan etkilemektedir.

Tablo 48. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.534*** (.054)	.424*** (.03)	.21*** (.056)	.172*** (.06)	.24*** (.069)
kazanç_1	-.205*** (.072)	-.086*** (.026)	-.024 (.034)	.035 (.036)	-.074 (.046)
kayıp_1	-.055 (.037)	-.058** (.028)	.004 (.045)	.025 (.058)	-.07 (.102)
sabit	4.835*** (.436)	4.781*** (.259)	6.538*** (.49)	6.544*** (.56)	6.382*** (.752)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
Küme Sayısı	21,695	47,873	33,199	23,714	11,108
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.0700	0.1550	0.1869	0.1695	0.0442
R2(grup içi)	.089	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Bir yıllık farklarla oluşturulan kayıp ve kazanç değişkenlerinin gelir gruplarına göre yaşam memnuniyetine etkisi Tablo 48’de yer almaktadır. Gelirdeki artışlar yalnızca en düşük iki gelir grubu için anlamlı ve negatif bir etkiye sahiptir. Kayıplar ise aylık geliri 1251-2500 avro aralığında olan gelir grubunda anlamlı bir etkiye sahiptir. Aylık geliri 1251-2500 avro aralığında olan grup önceki kısımda yer alan özet istatistiklere göre panel katılımcıları arasında en yaygın gelir grubudur. Bu grubun gelirindeki önceki yıla göre %1 azalış yaşam memnuniyetlerini 0,0058 puan düşürmektedir.

Tablo 49. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.493*** (.053)	.415*** (.03)	.17*** (.055)	.149** (.06)	.247*** (.068)
kazanç_2	-.151** (.071)	-.085*** (.025)	-.003 (.03)	-.078** (.032)	-.055 (.042)
kayıp_2	-.109*** (.035)	-.09*** (.028)	-.107** (.044)	-.226*** (.061)	-.015 (.107)
sabit	5.1*** (.435)	4.833*** (.259)	6.846*** (.487)	6.717*** (.558)	6.313*** (.747)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
Küme Sayısı	21,695	47,873	33,199	23,714	11,108
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.0795	0.1524	0.1904	0.1711	0.0482
R2(grup içi)	.089	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 49 iki yıllık farklar üzerinden oluşturulan kayıp ve kazançların gelir gruplarına göre yaşam memnuniyetine etkisini göstermektedir. En yüksek gelir grubundaki bireylerin yaşam memnuniyeti gelir değişimlerinden etkilenmemektedir. En düşük iki gelir grubunda kayıp ve kazanç değişkenlerinin katsayıları birbirlerine oldukça yakındır. Aylık geliri 2501-3500 avro aralığında olan grup için yalnızca kayıplar %95 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır. Bu grup için gelirlerindeki iki yıl öncesine göre %1 düşüş yaşam memnuniyetlerinin 0,0011 puan düşüş anlamına gelmektedir. Aylık geliri 3501-5000 avro aralığında olan bireylerin olduğu grupta kayıp katsayısı kazanç katsayısından büyüktür. Bu grupta yer alan bireylerin gelirindeki 2 yıl öncesine kıyasla görülen %1'lik düşüş yaşam memnuniyetlerini 0,0023 azaltacaktır.

Tablo 50. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.482*** (.052)	.398*** (.03)	.202*** (.056)	.184*** (.06)	.268*** (.068)
kazanç_3	-.056 (.071)	-.071*** (.025)	-.034 (.029)	-.028 (.032)	-.08* (.043)
kayıp_3	-.082** (.036)	-.127*** (.027)	-.039 (.045)	-.017 (.061)	.029 (.108)
sabit	5.175*** (.426)	4.964*** (.258)	6.591*** (.488)	6.444*** (.555)	6.125*** (.746)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
Küme Sayısı	21,695	47,873	33,199	23,714	11,108
Korelasyon (u _i , X _b)	-0.0786	0.1496	0.1888	0.1696	0.0592
R2(grup içi)	.089	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Üç yıllık farklarla oluşturulan değişkenlerle yürütülen regresyon sonuçları Tablo 50'de yer almaktadır. En düşük gelir grubunda kazanç değişkenleri istatistiksel olarak anlamlı değilken, gelirlerindeki üç yıl öncesine göre %1'lik azalışın yaşam memnuniyetlerine etkisi 0,0082 puandır. Aylık geliri 1251-2500 avro aralığında olan grubun gelirinde üç yıl öncesine göre gerçekleşen %1'lik artışın yaşam memnuniyeti üzerinde 0,0007 puanlık anlamlı bir negatif etkisi varken, gelirlerindeki üç yıl öncesine göre 51'lik azalışın yaşam memnuniyetleri üzerindeki etkisi 0,0013 puanlık bir düşüştür.

Tablo 51. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.488*** (.051)	.400*** (.03)	.207*** (.056)	.167*** (.06)	.254*** (.066)
kazanç_4	-.036 (.072)	-.008 (.026)	-.027 (.029)	-.063* (.032)	-.113*** (.039)
kayıp_4	-.063* (.037)	-.066** (.027)	-.014 (.047)	-.148** (.062)	-.119 (.106)
sabit	5.128*** (.421)	4.949*** (.257)	6.554*** (.487)	6.568*** (.554)	6.241*** (.73)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
Küme Sayısı	21,695	47,873	33,199	23,714	11,108
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.0812	0.1526	0.1882	0.1712	0.0516
R2(grup içi)	.088	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Gelirde dört yıl öncesine göre yaşanan değişimlerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisi Tablo 51’de gösterilmiştir. Buna göre en düşük iki gelir grubunda yalnızca kayıplar istatistiksel olarak anlamlıdır. Sırasıyla gelirlerinde dört yıl öncesine göre %1’lik düşüş bu iki gelir grubunda yer alan bireylerin yaşam memnuniyetini 0,0063 ve 0,0066 puan düşürmektedir. Aylık geliri 2501-3500 avro aralığında olanların yaşam memnuniyeti dört yıl öncesine göre gerçekleşen gelir değişimlerinden etkilenmezken, en yüksek gelir grubunun gelirindeki dört yıl öncesine göre %1’lik artış yaşam memnuniyetlerini 0,0011 azaltmaktadır.

Tablo 52. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.481*** (.05)	.396*** (.03)	.206*** (.055)	.164*** (.06)	.264*** (.064)
kazanç_5	.009 (.079)	-.006 (.027)	-.038 (.029)	-.033 (.031)	-.098*** (.037)
kayıp_5	-.064* (.037)	-.08*** (.028)	-.036 (.047)	-.118* (.063)	-.02 (.114)
sabit	5.173*** (.417)	4.977*** (.255)	6.564*** (.486)	6.593*** (.554)	6.147*** (.716)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
Küme Sayısı	21,695	47,873	33,199	23,714	11,108
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.0833	0.1522	0.1895	0.1715	0.0514
R2(grup içi)	.088	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 52 beş yıl öncesine göre oluşturulan kayıp ve kazanç değişkenlerinin gelir gruplarına göre yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini göstermektedir. En düşük iki gelir grubunda kazançlar istatistiksel olarak anlamlı değilken kayıplar anlamlıdır. Buna göre aylık geliri 1250 avro ve altında olan bireylerin gelirinde beş yıl öncesine göre meydana gelen %1’lik düşüş yaşam memnuniyetlerini 0,0064 puan azaltmaktadır. Aylık geliri 1251-2500 avro aralığında olan bireylerin gelirinde beş yıl öncesine göre gerçekleşen %1’lik düşüş ise yaşam memnuniyetlerini 0,0008 puan azaltmaktadır. Aylık geliri 2501-3500 avro arasında olan bireyler beş yıl öncesine göre gelirinde meydana gelen değişikliklerden etkilenmemektedir. Aylık geliri 3501-5000 avro aralığında olan grup ise gelirdeki artışlardan etkilenmezken, gelirlerinin beş yıl öncesine göre %1 düşmesi durumunda yaşam memnuniyetlerinde 0,0012 puanlık düşüş gerçekleşmektedir. En yüksek gelir grubundaki bireylerin yaşam memnuniyeti üzerinde kayıpların anlamlı bir etkisi olmamakla birlikte, gelirlerinde beş yıl öncesine göre yaşanan %1’lik artış yaşam memnuniyetleri üzerinde 0,0009 puanlık negatif bir etkisi bulunmaktadır.

Tablo 53. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.496*** (.055)	.424*** (.032)	.157*** (.06)	.148** (.063)	.214*** (.073)
kayıp1	.014 (.016)	0 (.007)	-.01 (.009)	-.019* (.01)	-.001 (.014)
sabit	5.263*** (.478)	4.694*** (.276)	6.953*** (.529)	6.58*** (.592)	6.826*** (.806)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	53380	183793	96550	65861	29050
Küme Sayısı	16,062	38,231	27,625	19,450	8,754
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.2226	0.1529	0.2024	0.1764	-0.0196
R2(grup içi)	.094	.089	.085	.083	.071

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 53 gelir gruplarına göre bir yıl öncesine göre gelirde meydana gelen kayıpta olma durumuna dair kukla değişkenlerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini göstermektedir. Tablo 40'tan görüleceği üzere kategorik kayıplar yalnızca aylık geliri 3501-5000 avro aralığında olan grubu etkilemektedir. Bu grupta yer alan bireylerin geçen seneye göre gelirinde yaşanan düşme durumu yaşam memnuniyetlerini 0,02 puan azaltmaktadır. Aynı gelir grubunun yaşam memnuniyeti için gerçekleşen değerlerle yapılan regresyonda (bkz.Tablo 41) kayıplardan etkilenmediği görülmektedir.

Tablo 54. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.445*** (.06)	.402*** (.034)	.169*** (.063)	.113* (.068)	.266*** (.076)
kayıp2	-.02 (.018)	-.01 (.008)	-.013 (.01)	-.024** (.012)	.006 (.017)
sabit	5.515*** (.518)	4.81*** (.301)	6.715*** (.56)	6.484*** (.631)	6.58*** (.823)

Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	45420	160415	86053	59124	26465
Küme Sayısı	12,992	32,451	24,119	17,268	7,960
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.1907	0.1088	0.1981	0.1609	-0.1483
R2(grup içi)	.096	.091	.087	.083	.076

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 54 iki yıllık farklar üzerinden oluşturulmuş kukla değişkenle kayıpların gelir gruplarına göre bireylerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini göstermektedir. Buna göre, yalnızca aylık geliri 3501-5000 avro aralığında olan grubun yaşam memnuniyeti kategorik kayıplardan etkilenmektedir. İki yıl öncesine göre gelirden azalış yaşanması durumunda bu grupta yer alan bireylerin yaşam memnuniyeti 0,02 puan düşmektedir. Bu etki bir önceki tabloda yer alan bir yıllık farklarla oluşturulmuş kayıp kukla değişkeninin etkisiyle aynı büyüklüktedir. Aynı dönem için gerçekleşen değerlerle yapılan regresyon sonucunda elde edilen 0,0023 puanlık kayıp etkisine (bkz. Tablo 36) kıyasla kayıp kukla değişkeninin yarattığı 0,024 puanlık düşüşün etkisi daha büyüktür.

Tablo 55. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.492*** (.063)	.428*** (.036)	.192*** (.066)	.114 (.07)	.214*** (.079)
kayıp3	-.032 (.02)	0 (.009)	-.02* (.011)	-.006 (.013)	.017 (.018)
sabit	4.947*** (.556)	4.603*** (.32)	6.485*** (.589)	6.53*** (.65)	7.101*** (.853)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	40968	145207	77793	53376	23899
Küme Sayısı	11,339	27,956	21,203	15,266	7,043
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.1540	0.1043	0.1728	0.1839	-0.2473
R2(grup içi)	.098	.093	.089	.087	.079

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 55 üç yıllık farklarla oluşturulmuş kayıp kukla değişkenleriyle elde edilmiş regresyon sonuçlarını göstermektedir. Tabloya göre yalnızca aylık geliri 2501-3500 avro aralığında olan bireylerin yaşam memnuniyeti kategorik kayıplardan etkilenmektedir. Bu gelir grubundaki bireylerin üç yıl öncesine göre gelirlerine düşüş olması durumu yaşam memnuniyetlerini 0,02 puan azaltmaktadır.

Tablo 56. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.443*** (.069)	.409*** (.039)	.212*** (.07)	.192*** (.073)	.243*** (.085)
kayıp4	-.012 (.022)	-.003 (.01)	-.006 (.012)	.001 (.015)	.002 (.021)
sabit	5.378*** (.62)	4.807*** (.344)	6.434*** (.629)	5.767*** (.691)	6.593*** (.938)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	35519	127633	69145	47872	21519
Küme Sayısı	9,663	24,283	18,827	13,762	6,392
Korelasyon (u _i , X _b)	-0.2965	0.0784	0.1583	0.2010	-0.3937
R2(grup içi)	.096	.092	.089	.088	.079

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 56 dört yıllık farklarla oluşturulan kayıp kukla değişkenlerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini gelir gruplarına göre göstermektedir. Regresyon sonucuna göre dört yıllık farklarla oluşturulan kayıp kukla değişkeni hiçbir gelir grubu için istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 57. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)

Yaşam Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	.439*** (.072)	.381*** (.042)	.158** (.074)	.148* (.077)	.283*** (.088)
kayıp5	-.021 (.025)	-.022** (.011)	-.004 (.013)	-.034** (.016)	.019 (.023)
sabit	5.43*** (.652)	5.174*** (.378)	6.953*** (.672)	5.836*** (.732)	6.497*** (.913)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	31152	112453	61196	42701	19340
Küme Sayısı	8,386	21,656	16,769	12,400	5,831
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.2642	0.0493	0.0960	0.1898	-0.4540
R2(grup içi)	.095	.092	.090	.093	.084

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 57 beş yıllık farklar üzerinden oluşturulmuş kayıp kukla değişkenlerinin bireylerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini gelir gruplarına göre sergilemektedir. Regresyon sonuçlarına göre aylık geliri 1251-2500 avro ve 3501-5000 avro aralığında olan iki grubun yaşam memnuniyeti üzerinde kategorik kayıpların istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Aylık geliri 1251-2500 avro aralığında olan grubun gelirinde beş yıl öncesine göre düşüş olması durumu yaşam memnuniyetlerini 0,022 puan azaltmaktadır. Aylık geliri 3501-5000 avro aralığında olan grubun ise gelirlerinde beş yıl öncesine göre düşüş olması durumunda yaşam memnuniyetlerinde 0,034 puanlık bir düşüş olmaktadır.

4.17. Kazanç ve Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerine Etkisinin Kategorik Gruplara Göre İncelenmesi

Bu kısımda kayıp ve kazançların hanehalkı geliri memnuniyetine etkisi alt gruplar göre incelenecektir. Sırasıyla cinsiyet, Almanya’da doğmuş olmak ve gelir gruplarına göre ilgili regresyon sonuçları raporlanacaktır.

4.18. Cinsiyet

Tablo 58. Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
hanehalkı_geliri	1.507*** (.023)	1.642*** (.022)	1.595*** (.027)	1.743*** (.026)	1.514*** (.027)	1.658*** (.026)
kazanç_1			-.199*** (.028)	-.246*** (.027)		
kayıp_1			.127*** (.032)	.135*** (.03)		
kazanç_2					-.07*** (.026)	-.079*** (.026)
kayıp_2					-.039 (.031)	-.018 (.029)
sabit	-4.59*** (.228)	-5.13*** (.221)	-5.25*** (.256)	-5.87*** (.243)	-4.65*** (.256)	-5.26*** (.244)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	229174	258868	229174	258868	229174	258868
Küme Sayısı	33,571	36,195	33,571	36,195	33,571	36,195
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.0735	0.1789	-0.1013	0.1478	-0.0724	0.1757
R2(grup içi)	.103	.100	.103	.101	.103	.101

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 58 ve Tablo 59 kayıp ve kazançların bireylerin hanehalkı geliri memnuniyetine etkisini cinsiyetlere göre ayırarak göstermektedir. Bir yıl öncesine göre değişkenlerin oluşturulduğu modelde hem erkekler hem de kadınlar için kazanç değişkeninin katsayısı daha büyüktür. İki yıl öncesine göre farklar alınarak oluşturulan modelde ise hem kadın hem de erkekler için kazanç değişkeni anlamlı iken kayıp değişkeni anlamsızdır. Her iki yıl için de istatistiksel olarak anlamlı olan kayıp ve kazanç değişkenlerinde kadınlara dair katsayılar daha yüksektir.

Tablo 59. Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
hanehalkı_geliri	1.494*** (.027)	1.62*** (.026)	1.482*** (.026)	1.612*** (.025)	1.489*** (.026)	1.612*** (.025)
kazanç_3	-.04 (.026)	-.017 (.025)				
kayıp_3	-.078** (.032)	-.081*** (.03)				
kazanç_4			-.011 (.025)	.011 (.025)		
kayıp_4			-.09*** (.032)	-.083*** (.031)		
kazanç_5					-.001 (.026)	.004 (.025)
kayıp_5					-.062* (.032)	-.094*** (.031)
sabit	-4.49*** (.255)	-4.97*** (.243)	-4.41*** (.251)	-4.92*** (.241)	-4.46*** (.247)	-4.92*** (.237)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	229174	258868	229174	258868	229174	258868
Küme Sayısı	33,571	36,195	33,571	36,195	33,571	36,195
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.0635	0.1877	-0.0602	0.1893	-0.0644	0.1904
R2(grup içi)	.103	.101	.103	.101	.103	.101

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 59’da üç, dört ve beş yıl öncesine göre gelirden yaşanan değişimler üzerinden oluşturulmuş kayıp ve kazanç değişkenleri yer almaktadır. Bu periyotlar için ise kazançların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Üç ve beş yıllık farklara göre kurulan modeller kadınların kayıp değişkeni katsayıları daha yüksekken dört yıllık farklarla oluşturulan değişkenlerde erkeklerin kayıp katsayısı daha büyüktür. Beş yıl öncesine göre oluşturulan model yorumlanırsa, kadınların gelirinde beş yıl öncesine göre görülen %1 azalış kadınların Hanehalkı Geliri Memnuniyetini 0,0009 puan azaltmaktadır. Erkeklerin gelirinde beş yıl öncesine göre gerçekleşen %1’lik azalma ise erkeklerin hanehalkı yaşam memnuniyetini 0,0006 puan azaltmaktadır.

Tablo 60. Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) Erkek	(2) Kadın	(3) Erkek	(4) Kadın	(5) Erkek	(6) Kadın
hanehalkı_geliri	1.507*** (.023)	1.642*** (.022)	1.533*** (.027)	1.669*** (.026)	1.471*** (.029)	1.594*** (.028)
kayıp1			.026*** (.007)	.026*** (.007)		
kayıp2					-.015* (.008)	-.021*** (.008)
sabit	-4.59*** (.228)	-5.13*** (.221)	-4.83*** (.258)	-5.32*** (.251)	-4.59*** (.283)	-4.96*** (.275)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	229174	258868	196952	223054	173988	197718
Küme Sayısı	33,571	36,195	26,929	29,813	23,174	25,935
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.0735	0.1789	-0.0561	0.1828	-0.0050	0.2193
R2(grup içi)	.103	.100	.104	.102	.103	.101

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 60 ve Tablo 61 cinsiyetlere göre kategorik kaybın hanehalkı geliri memnuniyeti üzerindeki etkisini göstermektedir. Buna göre bir yıllık farklarda kayıp etkisi gerçekleşen değerlerde olduğu gibi beklenmedik bir şekilde pozitif çıkmıştır. İki yıl öncesine göre oluşturulan kayıp kukla değişkeninin katsayısı ise hem kadın hem erkeklerde istatistiksel olarak anlamlı ve negatiftir. Kadınlarda beş yıl öncesine göre gelirin daha az olması durumu Hanehalkı Geliri Memnuniyetini 0,021 puan azaltırken bu etki erkeklerde 0,015'tir.

Tablo 61. Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) Erkek	(2) Kadın	(3) Erkek	(4) Kadın	(5) Erkek	(6) Kadın
hanehalkı_geliri	1.457*** (.03)	1.577*** (.029)	1.442*** (.032)	1.538*** (.031)	1.424*** (.034)	1.488*** (.034)
kayıp3	-.033*** (.009)	-.032*** (.009)				
kayıp4			-.036*** (.01)	-.039*** (.01)		
kayıp5					-.035*** (.011)	-.053*** (.011)
sabit	-4.63*** (.298)	-4.83*** (.294)	-4.63*** (.322)	-4.52*** (.317)	-4.44*** (.348)	-4.29*** (.345)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	158205	179674	140219	159604	124033	141260
Küme Sayısı	20,234	22,757	18,276	20,721	16,521	18,864
Korelasyon (u _i , X _b)	0.0340	0.2224	0.0672	0.2281	0.1204	0.2343
R2(grup içi)	.105	.102	.104	.1	.102	.099

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 61 üç, dört ve beş yıllık farklarla oluşturulan kayıp kukla değişkenleri ile cinsiyete göre yapılan regresyon sonuçlarını göstermektedir. Her üç periyot için de kayıpların etkisi negatif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Beş yıllık farklar ile oluşturulan model yorumlanacak olursa, kadınların beş yıl öncesine göre gelirlerinde azalma olma durumu hanehalkı gelir memnuniyetlerini 0,05 puan azaltmaktadır. Erkeklerde ise beş yıl öncesine göre gelirlerinin daha düşük olması durumu hanehalkı gelir memnuniyetlerini 0,03 puan düşürmektedir.

4.19. Almanya’da Doğmuş Olmak

Tablo 62. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) AD	(2)	(3) AD	(4)	(5) AD	(6)
hanehalkı_geliri	1.572*** (.017)	1.622*** (.039)	1.665*** (.02)	1.726*** (.047)	1.578*** (.02)	1.67*** (.047)
kazanç_1			-.237*** (.021)	-.165*** (.048)		
kayıp_1			.12*** (.024)	.184*** (.055)		
kazanç_2					-.068*** (.02)	-.126*** (.047)
kayıp_2					-.039* (.023)	.03 (.057)
sabit	-4.75*** (.176)	-5.58*** (.36)	-5.44*** (.195)	-6.33*** (.403)	-4.80*** (.195)	-5.93*** (.406)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	411425	74504	411425	74504	411425	74504
Küme Sayısı	54,425	13,228	54,425	13,228	54,425	13,228
Korelasyon (u_i, Xb)	0.1165	-0.2507	0.0871	-0.2819	0.1166	-0.2595
R2(grup içi)	.101	.106	.101	.107	.101	.106

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 62’de yer alan regresyon sonuçlarına göre ilk yıla göre oluşturulan değişkenlerle oluşturulan modelde kayıpların katsayısı beklenmedik bir şekilde pozitifdir, kazançların etkisi ise negatif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. İki yıl öncesine göre oluşturulan modelde ise kayıp değişkeni yalnızca Almanya’da doğmuş olanlar için etkilidir ve yaşam memnuniyetini 0,0004 puan düşürmektedir.

Tablo 63. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) AD	(2)	(3) AD	(4)	(5) AD	(6)
hanehalkı_geliri	1.545*** (.02)	1.653*** (.046)	1.536*** (.02)	1.637*** (.044)	1.542*** (.019)	1.626*** (.044)
kazanç_3	-.015 (.019)	-.107** (.045)				
kayıp_3	-.093*** (.024)	-.008 (.056)				
kazanç_4			.018 (.019)	-.093** (.045)		
kayıp_4			-.096*** (.024)	-.042 (.055)		
kazanç_5					.013 (.02)	-.063 (.047)
kayıp_5					-.087*** (.024)	-.047 (.058)
sabit	-4.56*** (.194)	-5.82*** (.404)	-4.48*** (.192)	-5.70*** (.393)	-4.53*** (.189)	-5.62*** (.389)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	411425	74504	411425	74504	411425	74504
Küme Sayısı	54,425	13,228	54,425	13,228	54,425	13,228
Korelasyon (u _i , X _b)	0.1276	-0.2496	0.1294	-0.2402	0.1280	-0.2398
R2(grup içi)	.101	.106	.101	.106	.101	.106

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 63’te ise üç, dört ve beş yıllık farklarla oluşturulan modeller yer almaktadır. Kayıplar yalnızca Almanya’da doğmuş bireyler için istatistiksel olarak anlamlıdır. Üç ve dört yıllık farklarda Almanya doğumlu olmayanlar için ise kazanç değişkenleri anlamlıdır. Dört yıl öncesine göre oluşturulan değişkenlerle oluşturulan model yorumlanacak olursa, Almanya’da doğmuş olan bireylerin gelirinde bu periyotta yaşanan %1’lik azalış hanehalkı yaşam memnuniyetlerini 0,0009 puan düşürmektedir.

Tablo 64. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) AD	(2)	(3) AD	(4)	(5) AD	(6)
hanehalkı_geliri	1.572*** (.017)	1.622*** (.039)	1.598*** (.02)	1.65*** (.047)	1.522*** (.022)	1.646*** (.051)
kayıp1			.025*** (.005)	.03** (.014)		
kayıp2					-.023*** (.006)	.014 (.016)
sabit	-4.75*** (.176)	-5.58*** (.36)	-4.96*** (.199)	-5.8*** (.417)	-4.52*** (.217)	-6.38*** (.461)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	411425	74504	357804	62202	318703	53003
Küme Sayısı	54,425	13,228	46,037	10,705	40,151	8,958
Korelasyon (u_i, Xb)	0.1165	-0.2507	0.1232	-0.2085	0.1719	-0.1844
R2(grup içi)	.101	.106	.102	.107	.100	.106

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 64 ve Tablo 65 Almanya’da doğmuş olma durumuna göre kategorik kayıpların etkisini göstermektedir. Bir yıllık farklarla oluşturulan model sonuçları önceki regresyon sonuçlarına benzer şekildedir. İki yıl öncesine göre oluşturulan farklarda ise kategorik kayıplar yalnızca Almanya’da doğmuş olan bireylerde geçerlidir. İki yıl öncesine göre gelirinde düşüş yaşama hali Almanya’da doğmuş bireylerin Hanehalkı Geliri Memnuniyetini 0,023 puan azaltmaktadır.

Tablo 65. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi II

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) AD	(2)	(3) AD	(4)	(5) AD	(6)
hanehalkı_geliri	1.514*** (.023)	1.578*** (.056)	1.489*** (.024)	1.528*** (.06)	1.46*** (.026)	1.483*** (.064)
kayıp3	-.036*** (.007)	-.007 (.019)				
kayıp4			-.039*** (.008)	-.035* (.021)		
kayıp5					-.044*** (.008)	-.043* (.023)

sabit	-4.56*** (.23)	-5.89*** (.501)	-4.47*** (.247)	-5.40*** (.556)	-4.31*** (.268)	-5.03*** (.609)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	290878	47001	259776	40047	231327	33966
Küme Sayısı	35,105	7,886	32,113	6,884	29,665	5,720
Korelasyon (u_i, Xb)	0.1772	-0.1119	1829	-0.0464	0.1988	0.0421
R2(grup içi)	.102	.108	.101	.106	.100	.103

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 65 üç, dört ve beş yıllık farklarla oluşturulmuş kukla kayıp değişkenlerle oluşturulan regresyon sonuçlarını göstermektedir. Üç yıllık farklarda yalnızca Almanya’da doğmuş olanlar, diğer farklar da ise her iki grupta da kayıp kukla değişkenleri istatistiksel olarak anlamlıdır. Beş yıllık farklarla oluşturulan modeli yorumlamak gerekirse, Almanya’da doğmuş bireylerin gelirinde beş yıl öncesine göre meydana gelen azalış hanehalkı geliri memnuniyetini 0,044 puan azaltmaktadır. Almanya’da doğmamış bireylerde ise beş yıl öncesine göre kayıp durumu Hanehalkı Geliri Memnuniyetini 0,043 puan azaltmaktadır.

4.20. Gelir Grupları

Bu kısımda kayıp ve kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti üzerindeki etkisi gelir gruplarına göre analiz edilecektir.

Tablo 66. Gelir Gruplarına Göre Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Baz Model

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.854*** (.063)	1.908*** (.036)	1.503*** (.066)	1.213*** (.069)	.769*** (.07)
sabit	-5.918*** (.558)	-7.389*** (.323)	-4.432*** (.584)	-2.516*** (.674)	1.445* (.793)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
Küme Sayısı	17,987	43,168	32,079	23,302	10,973
Korelasyon (u_i, Xb)	0.0018	-0.0538	-0.1864	-0.1324	-0.3988
R2(grup içi)	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 66 gelir gruplarına göre baz modeli göstermektedir. Gelirin hanehalkı geliri memnuniyeti üzerinde en etkili olduğu grup aylık hanehalkı geliri 1251-2500 avro aralığında olan gruptur. Aylık geliri 1250 avro ve altı olan grubun hanehalkı gelirindeki %1 artış hanehalkı geliri memnuniyetini 0.185 puan arttırırken, geliri 1251-2500 avro aralığında olan grubun gelirindeki %1’lik artış hanehalkı gelir memnuniyetlerini 0,191 puan arttırmaktadır. Gelirin etkisinin en düşük olduğu grup ise aylık geliri 5000 avro ve üzeri olan gruptur. Bu grupta gelirdeki %1’lik artış hanehalkı geliri memnuniyetini 0,077 puan arttırmaktadır.

Tablo 67. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.969*** (.072)	1.988*** (.039)	1.521*** (.069)	1.273*** (.074)	.814*** (.08)
kazanç_1	-.094 (.09)	-.147*** (.034)	-.049 (.043)	-.209*** (.045)	-.134** (.054)
kayıp_1	.193*** (.046)	.124*** (.035)	.005 (.058)	-.049 (.071)	-.046 (.117)
sabit	-6.716*** (.605)	-7.971*** (.345)	-4.564*** (.61)	-2.994*** (.705)	1.048 (.875)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
Küme Sayısı	17,987	43,168	32,079	23,302	10,973
Korelasyon (u _i , X _b)	0.0055	-0.0693	-0.1913	-0.1606	-0.4125
R2(grup içi)	.081	.065	.037	.032	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 67 bir yıl öncesine göre hanehalkı gelirinde yaşanan değişimlere göre gerçekleşen değerlerle oluşturulan kayıp ve kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti üzerindeki etkisini gelir gruplarına göre göstermektedir. 1251-2500, 3501-5000 ve 5000 avro ve üzeri gelir gruplarında kazançlar istatistikler anlamlı ve negatif etkilidir.

Tablo 68. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.868*** (.071)	1.884*** (.039)	1.453*** (.069)	1.174*** (.073)	.82*** (.079)
kazanç_2	.028 (.086)	.02 (.032)	-.015 (.039)	-.048 (.04)	-.112** (.049)
kayıp_2	.042 (.044)	-.052 (.034)	-.188*** (.056)	-.221*** (.073)	-.001 (.111)
sabit	-6.015*** (.602)	-7.211*** (.347)	-4.039*** (.61)	-2.211*** (.704)	.99 (.863)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
Küme Sayısı	17,987	43,168	32,079	23,302	10,973
Korelasyon (u_i, Xb)	0.0024	-0.0482	-0.1677	-0.1190	-0.4159
R2(grup içi)	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

İki yıllık farklara göre oluşturulan modelde kazançlar yalnızca en üst gelir grubunda anlamlı bir etkiye sahiptir. Kayıplar ise 2501-3500 ve 3501-5000 avro gelir aralığında etkilidir. Aylık geliri 2501-3500 avro aralığında olan bireylerin gelirinde iki yıl öncesine göre %1’lik düşüş hanehalkı geliri memnuniyetini 0,0019 puan azaltmaktadır. Aylık geliri 3501-5000 avro arası olan bireylerin gelirinde iki yıl öncesine göre gerçekleşen %1’lik düşüş hanehalkı geliri memnuniyetini 0,0022 puan düşürmektedir.

Tablo 69. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.836*** (.07)	1.879*** (.039)	1.421*** (.069)	1.166*** (.073)	.75*** (.075)
kazanç_3	.205** (.089)	.015 (.032)	-.004 (.037)	-.001 (.039)	-.069 (.046)
kayıp_3	.058 (.045)	-.068** (.033)	-.291*** (.057)	-.187*** (.07)	-.257** (.117)
sabit	-5.786*** (.593)	-7.175*** (.346)	-3.799*** (.611)	-2.141*** (.702)	1.592* (.833)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
Küme Sayısı	17,987	43,168	32,079	23,302	10,973
Korelasyon (u _i , X _b)	-0.0035	-0.0462	-0.1544	-0.1116	-0.3888
R2(grup içi)	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 69 ise üç yıllık farklarla oluşturulan modeli göstermektedir. En düşük gelir grubunda kazançlar pozitif ve anlamlı çıkmıştır. Buna göre aylık geliri 1250 avro ve altında olan bireylerin gelirinde üç yıl öncesine göre gerçekleşen %1’lik artış hanehalkı geliri memnuniyetini 0,002 puan arttırmaktadır. Geri kalan tüm gelir gruplarında kazançlar istatistiksel olarak anlamsızdır. Kayıplar ise bu gelir gruplarında anlamlıdır. Kayıp etkisinin en yüksek olduğu grup aylık geliri 2501-3500 avro arasında olan bireylerin grubudur. Bu grup için gelirde üç yıl öncesine göre yaşanan %1’lik düşüş hanehalkı geliri memnuniyetini 0,003 puan azaltmaktadır.

Tablo 70. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.837*** (.069)	1.874*** (.039)	1.481*** (.069)	1.152*** (.073)	.728*** (.075)
kazanç_4	.231** (.091)	.062* (.032)	-.028 (.036)	-.029 (.038)	-.025 (.044)
kayıp_4	.066 (.047)	-.042 (.034)	-.122** (.057)	-.304*** (.071)	-.292** (.123)
sabit	-5.799*** (.59)	-7.138*** (.343)	-4.267*** (.607)	-2.048*** (.703)	1.776** (.829)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
Küme Sayısı	17,987	43,168	32,079	23,302	10,973
Korelasyon (u _i , X _b)	-0.0087	-0.0508	-0.1741	-0.1043	-0.3820
R2(grup içi)	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 70’te yer alan regresyon sonuçlarına göre kazançlar en düşük iki gelir grubunda pozitif ve anlamlıdır. Buna göre, en düşük gelir grubunda yer alan bireylerin gelirinde dört yıl öncesine göre görülen %1’lik artış hanehalkı geliri memnuniyetini 0,0023 puan arttırmaktadır. Aylık geliri 1251-2500 avro olan bireylerin gelirinde dört yıl öncesine göre yaşanan %1’lik artış ise hanehalkı geliri memnuniyetini 0,0062 puan arttırmaktadır. Diğer üç gelir grubunda ise kazanç değişkenleri anlamsızken kayıp değişkenleri anlamlıdır. Kayıp etkisinin en yüksek olduğu grup olan 3501-5000 avro aralığı için gelirden dört yıl öncesine göre görülen %1’lik azalış hanehalkı geliri memnuniyeti üzerindeki etkisi 0,0030 puanlık düşüştür.

Tablo 71. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.812*** (.067)	1.884*** (.038)	1.485*** (.069)	1.175*** (.072)	.767*** (.074)
kazanç_5	.272*** (.096)	.071** (.032)	-.038 (.037)	-.025 (.037)	-.035 (.044)
kayıp_5	.015 (.046)	-.013 (.034)	-.125** (.056)	-.216*** (.073)	-.113 (.12)
sabit	-5.625*** (.577)	-7.205*** (.341)	-4.298*** (.604)	-2.227*** (.695)	1.443* (.825)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
Küme Sayısı	17,987	43,168	32,079	23,302	10,973
Korelasyon (u_i, Xb)	-0.0073	-0.0560	-0.1742	-0.1144	-0.3952
R2(grup içi)	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 71’de yer alan regresyon sonuçlarına göre yine en düşük gelir grubu için yalnızca kazançlar anlamlıdır ve pozitif bir etkiye sahiptir. En düşük gelir grubunun gelirinde beş yıl öncesine göre görülen %1’lik artış hanehalkı geliri memnuniyetini 0,003 puan arttırmaktadır. 2501-3500 ve 3500-5000 avro aralığındaki gelir grupları için kayıplar anlamlıdır. Aylık gelir düzeyi 3500-5000 avro aralığında olan bireylerin gelirinde beş yıl öncesine göre gerçekleşen %1’lik azalış hanehalkı geliri memnuniyetini 0,0022 puan azaltmaktadır.

Tablo 72. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.957*** (.075)	1.936*** (.041)	1.462*** (.074)	1.203*** (.078)	.76*** (.084)
kayıp1	.032* (.019)	.025*** (.008)	.002 (.01)	.008 (.012)	.029* (.016)
sabit	-6.577*** (.646)	-7.66*** (.364)	-4.124*** (.653)	-2.611*** (.749)	1.488 (.944)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	51315	179207	95319	65301	28864
Küme Sayısı	14,735	35,909	27,075	9,258	8,698
Korelasyon (u_i, Xb)	0.0639	-0.0438	-0.1307	-0.1154	-0.4027
R2(grup içi)	.083	.066	.039	.032	.025

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 72’de yer alan gelir gruplarına göre kategorik kayıpların etkisi ilk farklar için diğer regresyon analizlerinde olduğu gibi beklenmedik bir şekilde pozitiftir.

Tablo 73. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.892*** (.08)	1.855*** (.044)	1.392*** (.078)	1.215*** (.083)	.721*** (.086)
kayıp2	-.022 (.021)	-.025*** (.009)	-.026** (.012)	-.014 (.014)	.013 (.017)
sabit	-6.08*** (.702)	-7.263*** (.398)	-3.936*** (.697)	-3.206*** (.795)	1.454 (.906)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	44229	157342	85126	58706	26303
Küme Sayısı	12,204	30,726	23,704	17,141	7,904
Korelasyon (u_i, Xb)	0.0846	-0.0133	-0.0842	-0.0792	-0.3910
R2(grup içi)	.084	.066	.036	.034	.025

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 73'te iki yıllık farklarla oluşturulmuş kategorik kayıpların hanehalkı geliri memnuniyeti üzerine etkileri yer almaktadır. Kategorik kayıplar iki gelir grubunda anlamlıdır. Aylık gelir düzeyi 1251-2500 avro aralığında olan bireylerin gelirinde iki yıl öncesine göre azalış olması halinde bireylerin hanehalkı geliri memnuniyeti 0,025 puan azaltmaktadır. Geliri 2501-3500 avro aralığında olan grupta ise kategorik kayıplar hanehalkı geliri memnuniyetini 0,026 puan azaltmaktadır.

Tablo 74. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.892*** (.084)	1.826*** (.046)	1.387*** (.082)	1.186*** (.084)	.699*** (.086)
kayıp3	-.056** (.023)	-.024** (.01)	-.055*** (.013)	-.015 (.015)	-.026 (.02)
sabit	-6.351*** (.748)	-7.102*** (.421)	-3.91*** (.728)	-2.952*** (.815)	1.062 (.913)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	40367	143535	77159	53041	23777
Küme Sayısı	11,025	27,205	20,988	15,175	7,007
Korelasyon (u _i , X _b)	0.1040	0.0382	-0.0241	-0.0785	-0.3755
R2(grup içi)	.085	.066	.039	.034	.026

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 74 üç yıl öncesine göre alınmış farklarla kategorik kayıpların etkisini gelir gruplarına göre göstermektedir. En yüksek iki gelir grubu haricindeki üç gelir grubunda da kategorik kayıplar anlamlıdır. En düşük gelir grubundaki bireylerin gelirinde üç yıl öncesine göre yaşanan gelir kaybı hanehalkı geliri memnuniyetini 0,056 puan azaltmaktadır.

Tablo 75. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.852*** (.091)	1.778*** (.049)	1.41*** (.086)	1.146*** (.088)	.663*** (.091)
kayıp4	-.037 (.026)	-.041*** (.011)	-.022 (.014)	-.029* (.017)	-.016 (.023)
sabit	-6.174*** (.83)	-6.756*** (.448)	-4.229*** (.763)	-2.859*** (.867)	1.374 (.993)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	35224	126780	68768	47623	21428
Küme Sayısı	9,622	24,215	18,776	13,712	6,367
Korelasyon (u_i, Xb)	0.1092	0.0203	-0.0561	-0.1072	-0.2163
R2(grup içi)	.082	.066	.039	.033	.027

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 75’te görüldüğü üzere kategorik kayıplar, aylık gelir düzeyi 1251-2500 avro ve 3501-5000 avro aralığında olan bireylerin hanehalkı geliri memnuniyeti üzerinde etkilidir. Aylık geliri 1251-2500 avro aralığında olan bireylerin gelirinde beş yıl öncesine göre meydana gelen azalış hanehalkı geliri memnuniyetini 0,041 puan azaltmaktadır.

Tablo 76. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)

Hanehalkı Geliri Memnuniyeti	(1) 1250 € ve altı	(2) 1251-2500 €	(3) 2501-3500 €	(4) 3501-5000 €	(5) 5000 EUR ve üzeri
hanehalkı_geliri	1.821*** (.095)	1.77*** (.053)	1.43*** (.092)	1.167*** (.093)	.725*** (.093)
kayıp5	-.067** (.028)	-.038*** (.012)	-.026* (.016)	-.015 (.018)	-.026 (.024)
sabit	-5.734*** (.868)	-6.749*** (.492)	-4.562*** (.82)	-3.252*** (.928)	.914 (1.038)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	30902	111739	60884	42499	19269
Küme Sayısı	8,361	21,610	16,726	12,361	5,810
Korelasyon (u_i, Xb)	0.0996	0.0403	-0.0311	-0.1201	-0.1808
R2(grup içi)	.083	.065	.040	.036	.029

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tablo 76 beş yıllık farklarla kategorik kayıpların hanehalkı geliri memnuniyeti üzerindeki etkilerini göstermektedir. En yüksek iki gelir grubu dışındaki gelir gruplarında kategorik kayıpların anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. Aylık geliri 1250 avro ve altında olan bireylerin gelirinde beş yıl öncesine göre kayıp gerçekleşmesi durumu bireylerin hanehalkı geliri memnuniyetini 0,067 puan azaltmaktadır.

4.21. Bulgular Üzerine Tartışmalar

Gelirde önceki yıllara göre yaşanan değişimlerin fayda üzerindeki etkisi yaşam memnuniyeti ve hanehalkı geliri memnuniyeti aracılığıyla incelenmiştir. Analiz sonucunda, kazanç ve kayıp değişkenlerinin katsayılarının eşit olmaması şeklindeki ilk araştırma hipotezinin yaşam memnuniyeti modelinde ilk iki yıla dair farklar dışında, hanehalkı geliri memnuniyeti modelinde ise tamamen geçerli olduğu görülmüştür. Katsayıların eşit olmadığı durumda, her iki modelde de üç, dört ve beş yıllık farklarla oluşturulmuş kayıp değişkenine ait katsayıların kazanç değişkenine ait katsayılardan büyük olduğu görülmektedir. Üç, dört ve beş yıllık farklarla oluşturulan modellerde kayıp değişkenlerine dair katsayıların kazanç değişkenlerine dair katsayılardan büyük olmasına dair hipotez doğrulanmıştır. Yaşam memnuniyeti modelinde iki ve beş yıl öncesine göre alınmış farklarda kategorik kayıplar anlamlı ve hipotezi doğrular şekilde negatifken, hanehalkı geliri memnuniyeti modelinde iki yıllık farklardan itibaren tüm kategorik kayıp değişkenleri anlamlı ve negatiftir.

Fark alınacak zaman birimi arttıkça gelirdeki azalışların etkisinin giderek arttığı ve kazanç değişkenlerinin regresyon modellerinde anlamsızlaştığı görülmektedir. Literatürdeki gelirin azalan marjinal faydası yönündeki diğer bulgularla örtüşür şekilde gelirdeki artışların, yaşam memnuniyeti üzerinde düşük büyüklükte ve negatif bir etkisi bulunmaktadır.

Kayıp değişkenleri iki, üç, dört ve beş yıllık farklarda istatistiksel olarak anlamlı ve kazanç değişkenlerinden daha büyük bir negatif etkiye sahiptir. Yaşam memnuniyeti modellerinde genel olarak mutlak hanehalkı gelirinin etkisi 0.003 puan, kayıpların etkisi

0,001 – 0,002 puan aralığında ve kazançların etkisi 0,0005-0,0006 puan düzeyindedir. Bulguları literatürdeki benzer araştırma konusu ve metodolojiye sahip diğer çalışmalarla karşılaştırmak gerekirse, Di Tella vd.lerinin 1985-2000 yılları arasında Alman Sosyo-Ekonomik paneliyle yürüttüğü çalışmasında³¹³ mutlak hanehalkı gelirinin yaşam memnuniyetine etkisi 0,0013 ile 0,0017 puan arasında değişmekte, gelirden bir yıl öncesine göre gerçekleşen değişimin etkisi 0,0007 ve 0,0008 puan düzeyinde ve bir yıl sonraki gelirinde negatif değişiklik bekleminin etkisi 0,002 puan kadardır. Vendrik ve Woltjer'in 1984-2001 yılları arasında yine Alman Sosyo-Ekonomik paneliyle yürüttükleri çalışmada³¹⁴ mutlak hanehalkı gelirinin etkisi 0,003 puandır. Vendrik ve Woltjer çalışmalarında gelirdeki kayıp olgusunu bireylerin diğer ailelerin gelirini referans almasıyla inceleyerek bireylerin sosyal referans grubuna göre kayıp halinde olmalarının yaşam memnuniyetine etkisini 0,004 puan ve sosyal referans gruplarına göre gelirlerinde pozitif artış yaşamamanın etkisini 0,002 puan olarak tahmin etmişlerdir. Fang ve Niimi'nin 4 yıllık Japonya hanehalkı anketi verilerini kullandıkları çalışmasında³¹⁵ ise mutlak gelirin etkisi 0,0016 ile 0,0017 puan arasında değişirken, geçen yıla göre gelirden yaşanan kazanç ve kayıpların etkisi 0,011 düzeyindedir.

Kayıp ve kazanç değişkenlerine dair önemli ve tartışılması gereken bulgulardan ilki, bir yıl öncesine göre alınan farklarda yaşam memnuniyeti modelinde kayıp değişkeninin kazanç değişkenine eşit olması, hanehalkı geliri memnuniyeti modelinde ise beklenmedik bir şekilde kayıp katsayısının pozitif işaretli oluşudur. Kayıpların etkisi iki yıllık farklardan itibaren artmaktadır. İlk iki yıl kayıpların etkisinin önemsiz ya da anlamsız olmasının iki nedeni olabilir. Duesenberry'nin tüketimde alışkanlıkların oluşması ve gelirden azalış yaşansa bile bireylerin tüketimlerini anında kısmayarak bir süre daha alıştıkları seviyede tüketmeye devam edecekleri yönündeki görüşü bu sonuçları anlamaya yardımcı olabilir³¹⁶. Buna göre bireyler gelirleri azalsa bile birikimlerini kullanarak ya da borçlanarak bir süre daha aynı tüketim seviyesini koruma eğiliminde

³¹³ Di Tella, Haikonen-De New, ve MacCulloch, "Happiness Adaptation to Income and to Status in an Individual Panel," s. 846.

³¹⁴ Vendrik ve Woltjer, "Happiness and Loss Aversion: Is Utility Concave or Convex in Relative Income?," s. 1436-1437.

³¹⁵ Fang ve Niimi, "Does Everyone Exhibit Loss Aversion? Evidence from a Panel Quantile Regression Analysis of Subjective Well-Being in Japan," s. 85.

³¹⁶ Duesenberry, *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*.

olurlar. Bu durumda, bireylerin servet ya da borçlanma kısıtlarına bağılı olarak gelirdeki azalışların kısa dönemde yaşam ya da gelir memnuniyeti üzerinde etkili olmaması anlaşılabilir.

İlk iki yıl kayıp değişkenlerinin yaşam ve gelir memnuniyeti üzerinde pek etkili olmamasının bir diğer açıklaması iyimserlik olabilir. Analiz sonuçları, fark alınan süre arttıkça gelirdeki artışların giderek anlamsızlaştığını, azalışların ise anlamlı hale geldiğini göstermektedir. Bireyler bir yıl öncesine göre daha kötü durumda olmayı, gelirlerinin daha düşük olmasını geçici bir durum ya da telafi edilebilir buluyor ve bu nedenle çok etkilenmiyor olabilirler. Ancak dört ya da beş yıl öncesine göre kayıp durumunda olmak şanssızlık, geçici bir durum olmaktan ziyade negatif bir trend eğilimi olarak algılanıyor olabilir.

Gelirdeki artışların fayda üzerinde pozitif etkisinin olduğu tek grup en düşük gelir grubudur. Yaşam memnuniyeti ile yapılan regresyonlarda gerçekleşen değerlerle oluşturulmuş kayıplara en duyarlı olan bireylerin en düşük iki gelir grubunda yer aldıkları görülmektedir. Aynı zamanda kukla değişkenler aracılığıyla büyüklükten bağımsız olarak bireylerin kategorik olarak kayıplara yaklaşımı da incelenmiştir. Yaşam memnuniyeti modellerinde kategorik olarak kayıplara en duyarlı grup aylık geliri 3500-5000 avro aralığında olan gruptur.

Hanehalkı geliri memnuniyetinin bağımlı değişken olduğu modellerde de bir yıllık farklar dışındaki tüm farklarda hem gerçekleşen değerlerle hem de kukla değişkenlerle oluşturulan değişkenlerle yürütülen modellerde kayıpların anlamlı ve kazanç katsayılarından yüksek olduğu görülmektedir. Gerçekleşen değerlerle kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti üzerinde en etkili olduğu iki grup aylık geliri 1251-2500 ve 2501-3500 avro arası olan grup iken, kategorik kayıplarda en düşük gelir grubudur.

Değişkenlerin katsayı büyüklükleri ve dolayısıyla memnuniyet değişkenleri üzerindeki etkisi minimaldir. Etkilerin minimal olması araştırma konusunun spesifikliği nedeniyle beklenmekte olan bir sonuçtur. Gelirin yaşam memnuniyetine etkisi ya da gelirdeki değişimlerin yaşam memnuniyetine ve dolayısıyla faydaya etkisi yerine bu çalışmada mutlak hanehalkı geliri veri iken geçmiş yıllara göre gelirden yaşanan

değişimlerin durumunun yaşam memnuniyetine etkisi araştırılmak istenmiştir. Hanehalkı gelirinin modellerde kontrol değişken olarak yer alması, araştırma konusu olan referans noktasına göre marjinal etkilerin elde edilmesini sağlamıştır. Tablo 77’de hanehalkı geliri kontrol edilmeden uygulanan regresyon sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre, kayıpların etkisi her iki model için de bütün farklarda kazançlardan yaklaşık olarak 6 kat daha büyüktür ve bireylerin hanehalkı gelirindeki negatif değişikliklerin fayda üzerindeki etkisinin büyüklüğünü göstermektedir. Ancak bu modeller gelirin azalan marjinal faydasını ya da kayıp halinde olmanın psikolojik etkisini yakalayamamaktadır. Bu nedenle araştırmada hanehalkı gelirinin kontrol edildiği model spesifikasyonu tercih edilmiştir.

Tablo 77. Gelirdeki Değişimlerin Yaşam Memnuniyetine Etkisi

Yaşam Memnuniyeti	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
kazanç_1	.039*** (.014)				
kayıp_1	-.238*** (.015)				
kazanç_2		.042*** (.013)			
kayıp_2		-.27*** (.015)			
kazanç_3			.052*** (.013)		
kayıp_3			-.269*** (.015)		
kazanç_4				.066*** (.013)	
kayıp_4				-.271*** (.015)	
kazanç_5					.074*** (.013)
kayıp_5					-.273*** (.016)
sabit	8.053*** (.073)	8.048*** (.073)	8.054*** (.073)	8.054*** (.073)	8.049*** (.073)
Kontrol Değişkenler	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıl Sabit Etkileri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	543137	543137	543137	543137	543137
Küme Sayısı					
Korelasyon (u _i , X _b)					

5. SONUÇ

R2(grup içi) .088 .088 .088 .088 .088

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir.

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Etkilerin minimal olmasının model spesifikasyonu dışında başka nedenleri de bulunmaktadır. İlk olarak memnuniyet değişkenlerinin 11 skalalık bir büyüklüğü yansıtması, ikinci olarak da bireylerin kendi raporladıkları memnuniyet değerlerinin yıllar içinde değişim eğiliminde olmaması yani birim içi standart sapmasının düşük olmasıdır. Bunlara ek olarak, gelirdeki değişim miktarları oldukça sınırlıdır. Sabit Etkiler Modeli grup içi dönüşüm nedeniyle yalnızca birim içi varyasyonu kullandığı için yaşanan etkinlik kaybı³¹⁷ elde edilen etkilerin düşük olmasının bir diğer nedenidir.

Sonuç olarak bu bölümde uygulanan analiz sonucunda elde edilen bulguların, araştırma hipotezlerini genel olarak desteklediği ve literatürdeki benzer çalışmaların bulgularına oldukça yakın sonuçlar verdiği görülmektedir. Çalışmanın iki önemli sınırlılığı bulunmaktadır. Bunlardan ilki panelin dengesiz yapısı nedeniyle nedensellik testlerinin yapılamaması ve bu nedenle nedensel çıkarımda bulunulamayacak olunmasıdır. İkinci sınırlılık ise panelde ikinci mertebeden otokorelasyon tespit edildiği ve bazı enstrüman şartları sağlanamadığı için dinamik analizin uygulanamıyor oluşudur.

³¹⁷ Cameron ve Trivedi, *Microeconometrics Using Stata*, s. 408.

SONUÇ

Analizden elde edilen bulgulara dayanarak, gelirdeki değişimlerin yaşam memnuniyeti ve hanehalkı gelir memnuniyeti üzerinde etkilerinin karmaşık olduğu görülmektedir. Enflasyona ve hanehalkı büyüklüğüne göre düzeltilmiş aylık net hanehalkı gelirindeki artışların genel olarak fayda üzerinde ya anlamsız ya da anlamlı ancak oldukça küçük bir olumsuz etkisinin olduğu görülmektedir. Bu durum gelirin azalan marjinal faydasına dair literatürdeki diğer bulgularla uyumludur.

Kayıplar ise aksine ilk iki yıl anlamsız ya da kazanç değişkenlerinden daha küçük bir etkiye sahipken farkı alınacak süre arttıkça gelirdeki azalmaların etkisi giderek artmakta ve regresyon modellerindeki kazanç değişkenleri anlamsız hale gelmektedir. Kayıp değişkenlerinin iki, üç, dört ve beş yıllık farklarda istatistiksel olarak anlamlı, negatif ve kazanç değişkenlerinden daha büyük bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Kayıpların etkisinin ilk iki yıl için düşük olmasını, gelirdeki azalışa rağmen tüketim düzeyinin, borçlanma limitine ve servete bağlı olarak, alışılan düzeyde devam ettirilmesinin bir sonucu olarak yorumlamak mümkündür. Bir başka muhtemel açıklama ise beş yıl öncesine göre kayıp yaşamamanın etkisinin bir yıl öncesine göre kayıp yaşamaktan daha büyük olması olabilir. Bireyler bir önceki yıla göre daha kötü durumda olmayı şans gibi etmenlerle ya da geçici bir durum olarak açıklıyor olabilirler.

Kategorik kayıpların etkisi, beklendiği gibi, gerçekleşen değerlerle kayıpların etkisinden daha yüksek çıkmıştır. Kayıpta olma hali, kaybın büyüklüğünden daha önemli görülmektedir. Bu durumun bir nedeni gerçekleşen değerlerle kayıpların ortalamasının çalışmanın ilgili kısımlarında sunulduğu gibi yaklaşık 100 avro gibi düşük düzeyde gerçekleşmesi olabilir. Öte yandan literatürdeki pek çok çalışma bireylerin karar alırken küçük kayıplara karşı daha hassas olduğunu, kayıplara yönelik azalan bir marjinal hassasiyetin söz konusu olduğunu göstermektedir. Bulgularımız, bireylerin kayıpların etkisini gerçekte olduğundan daha büyük tahmin ettiğini gösteren çalışmaların da işaret ettiği gibi bireylerin kayıp halinde olmayı kayıpların etkisinden daha çok önemseydiğini gösteriyor olabilir.

Gelir grupları incelendiğinde, gelirdeki artışların fayda üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu tek grubun en düşük gelir grubu olduğu görülmüştür. Yaşam memnuniyeti regresyonlarında gerçekleşen değerlerle oluşturulan kayıplara en duyarlı bireyler, en düşük iki gelir grubunda yer almaktadır. Bu durum, bu grubun yaşam standartlarını ve refahlarını iyileştirmelerine yardımcı olmak için sübvansiyonlar, vergi kredileri veya doğrudan nakit transferleri şeklinde ek destek sağlaması yönünde harcanabilir geliri arttıracak politikaların etkili olacağını göstermektedir.

Kayıplar kısa dönemde önemsizken dikkate alınan zaman boyutu arttıkça kayıpların etkisinin artması, politika yapıcılarının gelir ve refahla ilgili politikaları tasarlarırken zaman çerçevesini göz önünde bulundurmalarının önemini göstermektedir. Kısa zamanda iyileşme sağlayacak politikalar, gelir kayıplarının olumsuz etkilerini hafifletmede daha etkili olabilir Bireylerin geliri azalsa da tüketimlerini yeni gelir düzeylerine uyarlamamaları, birikimlerinin erimesi ya da hanehalkı borçluluğunun artması riskini arttırmaktadır. Gelir düşüşünü telafi edecek politikaların etkin ve hızlı olması hanehalkı borçluluğunun artmaması ve birikimlerin erimemesi için önemlidir.

Çalışmamız, gelir kayıplarının bireylerin refahı üzerinde, gelir kazançlarının etkisinden daha büyük bir olumsuz etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Analiz sonuçları alt gelir ve orta gelirliilerin kayıplara karşı daha duyarlı olduğunu göstermektedir. Bu durumda gelir kayıplarını hafifletmeye yönelik politikaların bu gruplar üzerinde etkili olacağı görülmektedir. Politika yapıcılar işsizlik yardımları, eğitim programları ve işe yerleştirme hizmetleri gibi politikalar, iş kaybı veya ekonomik gerileme nedeniyle gelir kaybı yaşayan kişilerin kaybını hafifletmeye yardımcı olacak politikalar tasarlamalıdır.

Kayıplara karşı duyarlılığın en düşük iki gelir grubunda en belirgin durumda olması gelir eşitsizliğinin de dikkate alınmasını gerektirmektedir. Artan oranlı vergilendirme, asgari ücret yasaları ve sosyal güvenlik ağları gibi politikalar yoluyla gelir eşitsizliğini azaltmak, gelir kayıplarının en savunmasız gruplar üzerindeki olumsuz etkisini hafifletmeye yardımcı olabilir.

Kategorik kayıpların gerçekleşen değerlerle kayıplardan daha etkili olması, bireylerin finansal kararlarını iyileştirmek amacıyla kayıpları öne çıkaran çerçeveleme etkileriyle tasarlanmış politikaların etkin olabileceğini göstermektedir. Kredi kartı şirketlerinin, bir kişinin yalnızca asgari ödemeleri yaparsa zaman içinde ödeyeceği toplam faiz tutarını açıklamasını gerektiren düzenleme, bu politikalara örnektir. Emeklilik için tasarruf yapılmadığı durumunda emeklilik döneminde yaşanacak tüketim ve refah kaybını vurgulayan politikaların da başarılı olma şansı yüksektir. Acil durumlar için yapılacak tasarruflar da potansiyel kayıpları gösterecek şekilde teşvik edilebilir. Beklenmedik bir acil durumda hanehalkının varlıklarında oluşacak potansiyel kaybı vurgulayan politikalar etkili olabilir. Kayıpları vurgulayan çerçeveler, yatırım kararlarının sorumlulukla alınmasını teşvik edebilir. Örneğin, yatırım danışmanlarının yatırımların potansiyel risklerini açıklamasını gerektiren politikalar, riskli yatırımlara dair bilinçli kararlar alınmasını sağlayabilir. Kayıpları öne çıkaran politika tasarımlarının en etkili olduğu alanlardan birisi ise sigortalardır. Örneğin, ev sahiplerinin olası afetlere sel sigortası yaptırmalarını gerektiren poliçeler, bir sel durumunda evlerinin ve eşyalarının olası kaybını vurgulayabilir.

Çalışmanın en önemli kısıtlarından birisi nedensellik üzerinedir. Kullanılan veri setinin dengesiz yapısı nedeniyle nedensellik testleri uygulanamamıştır. Bu durumda gelirdeki değişimler ve yaşam memnuniyetindeki değişimler arasındaki ilişkinin yönüne dair bir çıkarımda bulunmak mümkün değildir. Bunun anlamı, gelirdeki düşüşlerin mi yaşam memnuniyetini düşürdüğü yoksa yaşam memnuniyetinde yaşanan bir düşüşün mü bireyin verimini etkileyerek gelirinde azalmaya neden olduğunun Sabit Etkiler tahmini ile belirlenemeyecek olmasıdır. Ancak yaşam memnuniyetinin birim içi standart sapmasının düşük oluşu ve bireylerin özdeğerlendirmelerindeki istikrarı nedensellik ile ilgili bu problemi hafifleten bir etkidir. Gelecekteki araştırmalar nedensel çıkarımlar yapmak için daha dengeli bir örneklemden veri toplamaya odaklanabilir. Dengeli bir panelle yapılacak nedensellik testleri, gelir ve yaşam memnuniyetindeki değişiklikler arasındaki ilişkilerinin yönünün anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Yaşam ve gelir memnuniyetinin birim içi standart sapmalarının düşük olması gelirdeki değişimlerin etkisini anlamak için dinamik bir analizin faydalı olabileceğine

işaret etmektedir. Ancak dinamik analizin sapmasız olması için gerekli olan varsayımların sağlanamaması nedeniyle dinamik analizin uygulanamaması çalışmanın bir diğer kısıtıdır.

SOEP veri seti gelir, istihdam, hanehalkı kompozisyonu, yaşam memnuniyeti, göç gibi başlıklarda yaklaşık 30 yıllık kesintisiz ve doyurucu veriye sahiptir. Ancak tüketim, servet, hanehalkı net serveti ve tasarruflar gibi konulara dair veriler daha kısa bir geçmişe sahiptir ve genellikle aralıklı toplanmaktadır. Bu durum kayıpların ilk farklarda önemsizliğinin nedeni olarak düşündüğümüz tüketim alışkanlıklarının ve servetin kontrol edilememesine neden olmuştur. Bu bağlamda, gelecekteki araştırmalar için ikinci önerimiz servet ve tüketim alışkanlıklarını dikkate alan bir analiz olacaktır. Böylelikle, kayıp ve kazançların etkisini daha net incelemek mümkün olacaktır.

Gelecekteki çalışmalar için bir diğer önerimiz gelirdeki değişimlerin kökenleri ve bireylerin gelir değişimlerine yönelik tutumlarına dair araştırmalardır. Bu sayede, kayıpların kısa vadede etkisiz olmasının nedeni anlaşılabilir. Kayıpların etkisinin kısa vadede etkisiz olmasında bireylerin bu kayıpları kötü şans, geçici ya da telafi edilecek bir durum olarak algılaması etkili olmuş olabilir. Beş yıl öncesine göre kayıp halinde olmanın etkisinin geçen seneye göre kayıp halinde olmaktan daha fazla olması iyimserlik ve telafi edilebilirlik etkilerinin araştırılmasının faydalı olacağını göstermektedir.

Sonuç olarak çalışmamız orta uzun vadede gelirdeki değişimler üzerinde asimetrik etkiler olduğunu, düşük gelir grupları için bu etkilerin daha güçlü olduğunu ve kategorik kayıpların etkisinin gerçekleşen kayıplardan daha büyük olduğunu göstermektedir. Çalışmamızın bulguları, bireylerin ve hane halklarının refahını iyileştirmek için önemli çıkarımlara sahiptir. Politika yapıcılar, düşük gelirli bireyler için hanehalkı gelirini artırmaya odaklanarak, gelir kaybı yaşayanlara destek sağlayarak, gelir eşitsizliğini azaltarak, politikaları farklı gelir gruplarının ihtiyaçlarına göre uyarlayarak ve bireylerin finansal kararlarını iyileştirmek için kayıpları vurgulayan politikalar ile refahın artışına katkıda bulunabilirler.

EKLER

Ek Tablo 1. Gerçekleşen Değerlerle Kazanç ve Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti	(6) Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.32024*** (.01076)	.32488*** (.01322)	.31144*** (.01327)	.30565*** (.01306)	.30197*** (.01285)	.29956*** (.01257)
kazanç_1		-.10089*** (.01468)				
kayıp_1		-.06848*** (.01659)				
kazanç_2			-.09808*** (.01404)			
kayıp_2			-.11263*** (.01622)			
kazanç_3				-.08214*** (.01353)		
kayıp_3				-.11972*** (.01647)		
kazanç_4					-.0659*** (.01373)	
kayıp_4					-.12086*** (.01697)	
kazanç_5						-.05657*** (.01391)
kayıp_5						-.1249*** (.01714)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.0493*** (.0113)	-.04885*** (.0113)	-.04946*** (.01129)	-.04952*** (.01129)	-.04952*** (.01129)	-.04924*** (.01129)
Mesleki Eğitim	.06754*** (.01971)	.06692*** (.01971)	.06551*** (.01971)	.06418*** (.01971)	.06457*** (.01971)	.06523*** (.0197)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.11574*** (.0147)	-.11495*** (.0147)	-.11611*** (.0147)	-.11572*** (.0147)	-.11561*** (.0147)	-.11486*** (.01469)
İşsiz	-.14956*** (.01075)	-.14915*** (.01075)	-.14952*** (.01074)	-.14919*** (.01074)	-.14884*** (.01074)	-.14847*** (.01074)
Korumalı İstihdam	-.32849 (.20223)	-.3251 (.20254)	-.32514 (.20241)	-.3226 (.20229)	-.32431 (.2019)	-.3247 (.2016)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.23224*** (.01666)	.23078*** (.01666)	.22981*** (.01665)	.22992*** (.01664)	.23038*** (.01664)	.23089*** (.01664)
Bekar Ebeveyn	-.08708*** (.02282)	-.08745*** (.02281)	-.09012*** (.02281)	-.09051*** (.02281)	-.09026*** (.0228)	-.09024*** (.0228)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.27072*** (.01916)	.2691*** (.01915)	.26653*** (.01916)	.26648*** (.01915)	.26668*** (.01915)	.26731*** (.01915)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.10033*** (.01903)	.09982*** (.01904)	.09822*** (.01903)	.0979*** (.01902)	.09758*** (.01902)	.09777*** (.01902)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.18631*** (.02175)	.18468*** (.02175)	.18193*** (.02175)	.18141*** (.02175)	.18114*** (.02175)	.18193*** (.02174)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.17856*** (.03712)	.17965*** (.03713)	.17824*** (.03714)	.17875*** (.03712)	.17843*** (.03712)	.17846*** (.03714)
Diğer Kombinasyonlar	.09095*** (.03391)	.0907*** (.0339)	.08907*** (.03388)	.08795*** (.03388)	.08834*** (.03387)	.08938*** (.03387)

Eğitim (Yıl)	-.03089*** (.00537)	-.02994*** (.00537)	-.02938*** (.00537)	-.02918*** (.00537)	-.02916*** (.00537)	-.02907*** (.00537)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.32129*** (.00833)	-.32076*** (.00833)	-.32039*** (.00833)	-.32045*** (.00833)	-.32067*** (.00833)	-.32068*** (.00833)
Tatmin Edici	-.71803*** (.00998)	-.71739*** (.00998)	-.71683*** (.00998)	-.71673*** (.00998)	-.71704*** (.00998)	-.71711*** (.00998)
Daha az iyi	-1.28808*** (.01274)	-1.2873*** (.01274)	-1.28668*** (.01274)	-1.28659*** (.01274)	-1.28697*** (.01274)	-1.28698*** (.01274)
Kötü	-2.38915*** (.02369)	-2.38826*** (.02368)	-2.3871*** (.02368)	-2.38708*** (.02368)	-2.38747*** (.02368)	-2.38739*** (.02369)
yaş_kare	.00005** (.00002)	.00004** (.00002)	.00004* (.00002)	.00003 (.00002)	.00003 (.00002)	.00003 (.00002)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.00176*** (.00067)	-.00185*** (.00067)	-.00193*** (.00067)	-.00198*** (.00067)	-.00195*** (.00067)	-.00195*** (.00067)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.0477*** (.01763)	-.04972*** (.01766)	-.02512 (.0178)	-.0226 (.01783)	-.04452** (.01764)	-.04436** (.01764)
1995	-.03728** (.01872)	-.03973** (.01875)	-.01586 (.01887)	-.01267 (.01894)	-.01219 (.019)	-.03202* (.01873)
1996	-.03947** (.02002)	-.04121** (.02005)	-.01623 (.02015)	-.01425 (.02021)	-.01353 (.02028)	-.01295 (.02031)
1997	-.17643*** (.0208)	-.17961*** (.02087)	-.15299*** (.02093)	-.15054*** (.02098)	-.1503*** (.02102)	-.14982*** (.02101)
1998	-.07131*** (.02239)	-.07524*** (.02246)	-.04886** (.02252)	-.04534** (.02256)	-.04493** (.02259)	-.0443** (.02259)
1999	-.02965 (.02363)	-.03223 (.02368)	-.00678 (.02376)	-.00305 (.02378)	-.00162 (.02383)	-.00123 (.02381)
2000	-.0346 (.02476)	-.04237* (.02486)	-.01487 (.0249)	-.01127 (.02494)	-.00942 (.02497)	-.0076 (.02498)
2001	-.01507 (.02633)	-.01782 (.02642)	.00522 (.02648)	.01013 (.02653)	.0113 (.02655)	.01296 (.02655)
2002	-.186*** (.02786)	-.18854*** (.02798)	-.15792*** (.02809)	-.15908*** (.02807)	-.15692*** (.02809)	-.15601*** (.0281)
2003	-.24774*** (.02989)	-.24929*** (.03004)	-.21935*** (.03012)	-.2135*** (.03017)	-.21725*** (.03013)	-.21563*** (.03013)
2004	-.41084*** (.03164)	-.41351*** (.0318)	-.38017*** (.03191)	-.37631*** (.03192)	-.37334*** (.03198)	-.37736*** (.03188)
2005	-.26419*** (.03371)	-.26708*** (.03387)	-.23315*** (.03398)	-.22551*** (.03407)	-.22559*** (.03405)	-.22304*** (.03404)
2006	-.31862*** (.03546)	-.32285*** (.03561)	-.2886*** (.03571)	-.28053*** (.0358)	-.27642*** (.03585)	-.27702*** (.03579)
2007	-.28687*** (.03755)	-.29034*** (.03768)	-.25722*** (.03779)	-.24856*** (.03788)	-.24421*** (.03793)	-.24066*** (.03795)
2008	-.24565*** (.0394)	-.24945*** (.03954)	-.214*** (.03967)	-.20672*** (.03974)	-.20186*** (.0398)	-.19811*** (.03981)
2009	-.31995*** (.04162)	-.32417*** (.04175)	-.28827*** (.04186)	-.27931*** (.04194)	-.27561*** (.04199)	-.27201*** (.04201)
2010	-.16662*** (.04387)	-.17243*** (.04401)	-.13742*** (.04407)	-.12821*** (.04415)	-.12274*** (.04422)	-.11935*** (.04423)
2011	-.20996*** (.04577)	-.21432*** (.04592)	-.18111*** (.04599)	-.17136*** (.04607)	-.16557*** (.04614)	-.1612*** (.04616)
2012	-.24462*** (.04786)	-.24794*** (.04802)	-.21237*** (.04811)	-.20554*** (.04816)	-.1997*** (.04822)	-.19531*** (.04824)
2013	-.15769*** (.05031)	-.16212*** (.05048)	-.12329** (.05058)	-.11476** (.05065)	-.11166** (.05068)	-.10704** (.05069)
2014	-.2173*** (.05248)	-.21989*** (.05266)	-.18133*** (.05277)	-.17084*** (.05285)	-.16724*** (.05288)	-.16506*** (.05287)
2015	-.114** (.05474)	-.11786** (.05494)	-.07524 (.05504)	-.06531 (.05512)	-.05975 (.05517)	-.05712 (.05516)
2016	-.12661** (.05714)	-.13102** (.05735)	-.08834 (.05745)	-.07474 (.05754)	-.06927 (.0576)	-.06542 (.05761)
2017	-.19489*** (.05927)	-.19921*** (.0595)	-.15569*** (.05958)	-.1414** (.05968)	-.13393** (.05976)	-.13057** (.05976)
2018	-.12966** (.06154)	-.13196** (.06179)	-.08745 (.06187)	-.07385 (.06198)	-.06708 (.06203)	-.06197 (.06205)
2019	-.08021 (.06379)	-.0818 (.06405)	-.03356 (.06417)	-.02127 (.06424)	-.01512 (.0643)	-.0106 (.0643)

sabit terim	5.71897*** (.10805)	5.69202*** (.12249)	5.77456*** (.12307)	5.81615*** (.12194)	5.84223*** (.1208)	5.85748*** (.11867)
Gözlem Sayısı	506779	506779	506779	506779	506779	506779
R2	.09034	.09049	.09058	.09058	.09055	.09054

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir
*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 2. Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti	(6) Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.320*** (.011)	.328*** (.013)	.304*** (.014)	.312*** (.015)	.305*** (.016)	.293*** (.017)
kayıp1		0 (.004)				
kayıp2			-.009* (.005)			
kayıp3				-.008 (.005)		
kayıp4					-.007 (.006)	
kayıp5						-.018*** (.007)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.049*** (.011)	-.045*** (.012)	-.046*** (.013)	-.045*** (.014)	-.04*** (.015)	-.032** (.016)
Mesleki Eğitim	.068*** (.02)	.073*** (.022)	.057** (.026)	.05* (.03)	.066* (.035)	.079* (.041)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.116*** (.015)	-.109*** (.016)	-.11*** (.017)	-.114*** (.018)	-.099*** (.019)	-.084*** (.021)
İşsiz	-.15*** (.011)	-.15*** (.012)	-.162*** (.012)	-.16*** (.013)	-.152*** (.014)	-.139*** (.015)
Korumalı İstihdam	-.328 (.202)	-.266 (.243)	-.462 (.283)	-.59* (.332)	-.636* (.344)	-.787** (.388)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.232*** (.017)	.223*** (.018)	.242*** (.019)	.246*** (.02)	.251*** (.021)	.257*** (.023)
Bekar Ebeveyn	-.087*** (.023)	-.109*** (.025)	-.081*** (.026)	-.078*** (.028)	-.073** (.03)	-.079** (.032)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.271*** (.019)	.262*** (.021)	.286*** (.022)	.282*** (.023)	.293*** (.025)	.29*** (.027)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.1*** (.019)	.097*** (.02)	.125*** (.022)	.129*** (.023)	.143*** (.024)	.153*** (.026)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.186*** (.022)	.187*** (.023)	.209*** (.025)	.209*** (.026)	.227*** (.029)	.223*** (.03)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.179*** (.037)	.174*** (.041)	.211*** (.044)	.229*** (.046)	.262*** (.051)	.279*** (.056)
Diğer Kombinasyonlar	.091*** (.034)	.082** (.038)	.139*** (.042)	.149*** (.045)	.168*** (.049)	.186*** (.054)
Eğitim (Yıl)	-.031*** (.005)	-.03*** (.006)	-.031*** (.006)	-.031*** (.007)	-.028*** (.007)	-.03*** (.008)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.321*** (.008)	-.316*** (.009)	-.324*** (.01)	-.322*** (.011)	-.317*** (.012)	-.308*** (.013)
Tatmin Edici	-.718*** (.01)	-.711*** (.011)	-.727*** (.012)	-.725*** (.013)	-.717*** (.014)	-.712*** (.015)
Daha az iyi	-1.288*** (.013)	-1.289*** (.014)	-1.314*** (.015)	-1.317*** (.016)	-1.311*** (.017)	-1.311*** (.018)
Kötü	-2.389*** (.024)	-2.406*** (.025)	-2.439*** (.027)	-2.469*** (.028)	-2.46*** (.03)	-2.454*** (.031)
yaş_kare	0** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.002***	-.002***	-.003***	-.003***	-.003***	-.003***

Yıl Sabit Etkileri	(.001)	(.001)	(.001)	(.001)	(.001)	(.001)
1994	-.048*** (.018)	-.068*** (.018)				
1995	-.037** (.019)	-.04** (.019)	.028 (.017)	.025 (.017)		
1996	-.039** (.02)	-.05** (.021)	.019 (.018)	.016 (.019)	-.017 (.018)	
1997	-.176*** (.021)	-.18*** (.022)	-.107*** (.019)	-.112*** (.02)	-.135*** (.019)	-.119*** (.018)
1998	-.071*** (.022)	-.102*** (.024)	-.023 (.021)	-.033 (.022)	-.059*** (.02)	-.031 (.019)
1999	-.03 (.024)	-.032 (.025)	.027 (.022)	.024 (.023)	-.009 (.022)	.016 (.021)
2000	-.035 (.025)	-.086*** (.027)	-.002 (.024)	-.019 (.025)	-.045* (.024)	-.022 (.023)
2001	-.015 (.026)	.008 (.028)	.061** (.026)	.058** (.027)	.026 (.026)	.055** (.025)
2002	-.186*** (.028)	-.171*** (.029)	-.08*** (.027)	-.125*** (.028)	-.142*** (.028)	-.118*** (.027)
2003	-.248*** (.03)	-.225*** (.032)	-.132*** (.029)	-.131*** (.03)	-.192*** (.03)	-.155*** (.029)
2004	-.411*** (.032)	-.381*** (.033)	-.284*** (.031)	-.288*** (.032)	-.296*** (.032)	-.276*** (.032)
2005	-.264*** (.034)	-.234*** (.036)	-.133*** (.033)	-.131*** (.035)	-.149*** (.034)	-.104*** (.034)
2006	-.319*** (.035)	-.309*** (.038)	-.207*** (.035)	-.202*** (.037)	-.213*** (.036)	-.176*** (.036)
2007	-.287*** (.038)	-.257*** (.04)	-.17*** (.038)	-.17*** (.039)	-.18*** (.039)	-.139*** (.039)
2008	-.246*** (.039)	-.207*** (.042)	-.105*** (.04)	-.112*** (.042)	-.118*** (.041)	-.075* (.041)
2009	-.32*** (.042)	-.287*** (.044)	-.177*** (.042)	-.177*** (.044)	-.184*** (.044)	-.128*** (.044)
2010	-.167*** (.044)	-.143*** (.046)	-.032 (.045)	-.031 (.047)	-.035 (.047)	.013 (.047)
2011	-.21*** (.046)	-.176*** (.049)	-.127*** (.047)	-.125** (.049)	-.125** (.049)	-.074 (.05)
2012	-.245*** (.048)	-.194*** (.051)	-.085* (.05)	-.107** (.052)	-.11** (.052)	-.05 (.053)
2013	-.158*** (.05)	-.086 (.054)	.061 (.053)	.075 (.055)	.014 (.056)	.08 (.057)
2014	-.217*** (.052)	-.158*** (.056)	-.027 (.055)	-.022 (.058)	-.004 (.059)	.063 (.06)
2015	-.114** (.055)	-.055 (.058)	.083 (.058)	.087 (.06)	.114* (.062)	.173*** (.063)
2016	-.127** (.057)	-.075 (.061)	.071 (.06)	.079 (.063)	.101 (.065)	.158** (.066)
2017	-.195*** (.059)	-.127** (.063)	.007 (.063)	.023 (.066)	.05 (.068)	.114 (.069)
2018	-.13** (.062)	-.046 (.066)	.101 (.066)	.118* (.069)	.144** (.071)	.215*** (.073)
2019	-.08 (.064)	.014 (.068)	.177*** (.068)	.197*** (.072)	.224*** (.074)	.298*** (.076)
sabit terim	5.719*** (.108)	5.635*** (.126)	5.763*** (.139)	5.684*** (.148)	5.734*** (.161)	5.847*** (.177)
Gözlem Sayısı	506779	428634	377477	341243	301688	266842
R2	.09	.093	.094	.097	.097	.097

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 3. Gerçekleşen Değerlerle Kazanç ve Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti	(6) Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.582*** (.016)	1.678*** (.019)	1.595*** (.019)	1.565*** (.019)	1.555*** (.018)	1.558*** (.018)
kazanç_1		-.22667*** (.01941)				
kayıp_1		.13134*** (.02185)				
kazanç_2			-.07758*** (.01838)			
kayıp_2			-.0279 (.02144)			
kazanç_3				-.0302* (.0178)		
kayıp_3				-.07999*** (.02176)		
kazanç_4					-.00064 (.01777)	
kayıp_4					-.0871*** (.02211)	
kazanç_5						-.00012 (.01803)
kayıp_5						-.08042*** (.02236)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.205*** (.015)	-.2*** (.015)	-.205*** (.015)	-.206*** (.015)	-.205*** (.015)	-.205*** (.015)
Mesleki Eğitim	-.248*** (.029)	-.245*** (.029)	-.249*** (.029)	-.249*** (.029)	-.249*** (.029)	-.248*** (.029)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.399*** (.02)	-.391*** (.02)	-.399*** (.02)	-.399*** (.02)	-.399*** (.02)	-.399*** (.02)
İşsiz	-.467*** (.014)	-.463*** (.014)	-.467*** (.014)	-.466*** (.014)	-.466*** (.014)	-.466*** (.014)
Korumalı İstihdam	-.544* (.301)	-.534* (.302)	-.542* (.301)	-.54* (.301)	-.54* (.301)	-.541* (.301)
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.104*** (.021)	.094*** (.021)	.102*** (.021)	.103*** (.021)	.103*** (.021)	.103*** (.021)
Bekar Ebeveyn	-.045 (.03)	-.041 (.03)	-.046 (.03)	-.047 (.03)	-.046 (.03)	-.046 (.03)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.367*** (.025)	.366*** (.025)	.365*** (.025)	.365*** (.025)	.365*** (.025)	.366*** (.025)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.01 (.025)	-.002 (.025)	.007 (.025)	.009 (.025)	.009 (.025)	.009 (.025)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.226*** (.028)	.222*** (.028)	.224*** (.028)	.224*** (.028)	.224*** (.028)	.224*** (.028)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.209*** (.053)	.2*** (.053)	.208*** (.053)	.21*** (.053)	.211*** (.053)	.21*** (.053)
Diğer Kombinasyonlar	.141*** (.045)	.135*** (.045)	.139*** (.045)	.14*** (.045)	.14*** (.045)	.14*** (.045)
Eğitim (Yıl)	-.046*** (.008)	-.045*** (.008)	-.045*** (.008)	-.045*** (.008)	-.045*** (.008)	-.045*** (.008)
Sağlık						

Referans = Çok iyi

İyi	-.211*** (.011)	-.211*** (.011)	-.211*** (.011)	-.211*** (.011)	-.211*** (.011)	-.211*** (.011)
Tatmin Edici	-.439*** (.013)	-.439*** (.013)	-.438*** (.013)	-.438*** (.013)	-.438*** (.013)	-.438*** (.013)
Daha az iyi	-.671*** (.015)	-.671*** (.015)	-.67*** (.015)	-.67*** (.015)	-.67*** (.015)	-.67*** (.015)
Kötü	-1.009*** (.024)	-1.009*** (.024)	-1.008*** (.024)	-1.008*** (.024)	-1.008*** (.024)	-1.008*** (.024)
yaş_kare	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.003*** (.001)	.002*** (.001)	.002*** (.001)	.002*** (.001)	.002*** (.001)	.002*** (.001)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.142*** (.022)	-.155*** (.022)	-.131*** (.022)	-.129*** (.022)	-.14*** (.022)	-.14*** (.022)
1995	-.118*** (.023)	-.132*** (.023)	-.108*** (.023)	-.104*** (.023)	-.107*** (.023)	-.115*** (.023)
1996	-.088*** (.024)	-.105*** (.024)	-.077*** (.024)	-.073*** (.024)	-.075*** (.024)	-.076*** (.025)
1997	-.29*** (.025)	-.313*** (.026)	-.281*** (.026)	-.275*** (.026)	-.276*** (.026)	-.278*** (.026)
1998	-.277*** (.028)	-.301*** (.028)	-.269*** (.028)	-.262*** (.028)	-.263*** (.028)	-.264*** (.028)
1999	-.226*** (.029)	-.25*** (.03)	-.217*** (.03)	-.21*** (.03)	-.21*** (.03)	-.212*** (.03)
2000	-.136*** (.031)	-.168*** (.031)	-.13*** (.031)	-.122*** (.031)	-.122*** (.031)	-.123*** (.031)
2001	-.075*** (.033)	-.107*** (.033)	-.069*** (.033)	-.06*** (.033)	-.06*** (.034)	-.061*** (.034)
2002	-.312*** (.035)	-.345*** (.036)	-.302*** (.036)	-.295*** (.036)	-.295*** (.036)	-.297*** (.036)
2003	-.455*** (.038)	-.493*** (.038)	-.446*** (.038)	-.435*** (.038)	-.437*** (.038)	-.439*** (.038)
2004	-.591*** (.04)	-.632*** (.041)	-.582*** (.041)	-.57*** (.041)	-.57*** (.041)	-.574*** (.041)
2005	-.573*** (.043)	-.617*** (.043)	-.564*** (.043)	-.55*** (.043)	-.551*** (.043)	-.553*** (.044)
2006	-.604*** (.045)	-.648*** (.046)	-.596*** (.046)	-.581*** (.046)	-.579*** (.046)	-.583*** (.046)
2007	-.6*** (.048)	-.644*** (.048)	-.592*** (.048)	-.576*** (.049)	-.574*** (.049)	-.576*** (.049)
2008	-.597*** (.051)	-.643*** (.051)	-.589*** (.051)	-.573*** (.051)	-.571*** (.051)	-.572*** (.051)
2009	-.581*** (.053)	-.627*** (.054)	-.572*** (.054)	-.556*** (.054)	-.555*** (.054)	-.556*** (.054)
2010	-.541*** (.057)	-.59*** (.057)	-.534*** (.057)	-.517*** (.057)	-.515*** (.057)	-.517*** (.057)
2011	-.494*** (.059)	-.545*** (.06)	-.487*** (.06)	-.469*** (.06)	-.467*** (.06)	-.468*** (.06)
2012	-.477*** (.062)	-.529*** (.062)	-.469*** (.063)	-.452*** (.063)	-.45*** (.063)	-.451*** (.063)
2013	-.404*** (.065)	-.46*** (.065)	-.396*** (.065)	-.377*** (.065)	-.376*** (.065)	-.378*** (.066)
2014	-.419*** (.068)	-.476*** (.068)	-.41*** (.068)	-.39*** (.068)	-.389*** (.068)	-.391*** (.068)
2015	-.37*** (.071)	-.431*** (.071)	-.36*** (.071)	-.34*** (.071)	-.338*** (.071)	-.341*** (.071)
2016	-.366*** (.074)	-.432*** (.074)	-.356*** (.074)	-.334*** (.074)	-.332*** (.074)	-.335*** (.074)
2017	-.455*** (.076)	-.525*** (.077)	-.446*** (.077)	-.421*** (.077)	-.419*** (.077)	-.422*** (.077)
2018	-.533*** (.079)	-.606*** (.08)	-.524*** (.08)	-.498*** (.08)	-.496*** (.08)	-.498*** (.08)
2019	-.406*** (.082)	-.482*** (.083)	-.396*** (.083)	-.37*** (.083)	-.368*** (.083)	-.371*** (.083)
sabit terim	-4.895*** (.159)	-5.598*** (.176)	-4.995*** (.177)	-4.769*** (.176)	-4.693*** (.174)	-4.719*** (.171)
Gözlem Sayısı	488049	488049	488049	488049	488049	488049
R2	.101	.102	.101	.101	.101	.101

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir
 *** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 4. Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti	(6) Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.582*** (.016)	1.609*** (.018)	1.54*** (.02)	1.525*** (.021)	1.496*** (.022)	1.463*** (.024)
kayıp1		.027*** (.005)				
kayıp2			-.018*** (.006)			
kayıp3				-.032*** (.007)		
kayıp4					-.037*** (.007)	
kayıp5						-.044*** (.008)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.205*** (.015)	-.195*** (.016)	-.208*** (.017)	-.22*** (.018)	-.212*** (.019)	-.2*** (.021)
Mesleki Eğitim	-.248*** (.029)	-.262*** (.032)	-.301*** (.036)	-.289*** (.041)	-.267*** (.05)	-.251*** (.062)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.399*** (.02)	-.396*** (.021)	-.394*** (.022)	-.406*** (.024)	-.397*** (.025)	-.374*** (.027)
İşsiz	-.467*** (.014)	-.464*** (.015)	-.474*** (.016)	-.471*** (.017)	-.464*** (.018)	-.451*** (.02)
Korumalı İstihdam	-.544* (.301)	-.771** (.325)	-.954*** (.37)	-1.022*** (.392)	-1.161*** (.385)	-1.007** (.419)
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.104*** (.021)	.089*** (.023)	.121*** (.024)	.122*** (.025)	.124*** (.027)	.126*** (.028)
Bekar Ebeveyn	-.045 (.03)	-.07** (.032)	-.064* (.034)	-.064* (.036)	-.085** (.038)	-.082** (.041)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.367*** (.025)	.348*** (.027)	.363*** (.029)	.361*** (.03)	.347*** (.032)	.334*** (.034)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.01 (.025)	-.017 (.027)	.012 (.028)	.013 (.029)	.012 (.031)	.01 (.033)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.226*** (.028)	.204*** (.03)	.227*** (.032)	.226*** (.033)	.225*** (.036)	.196*** (.039)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.209*** (.053)	.176*** (.058)	.247*** (.062)	.258*** (.064)	.278*** (.071)	.265*** (.076)
Diğer Kombinasyonlar	.141*** (.045)	.139*** (.049)	.212*** (.053)	.231*** (.056)	.221*** (.062)	.24*** (.068)
Eğitim (Yıl)	-.046*** (.008)	-.045*** (.008)	-.039*** (.009)	-.033*** (.01)	-.028*** (.01)	-.022** (.011)
Sağlık Referans = Çok iyi						
İyi	-.211*** (.011)	-.213*** (.012)	-.196*** (.013)	-.194*** (.014)	-.189*** (.015)	-.176*** (.017)
Tatmin Edici	-.439*** (.013)	-.432*** (.014)	-.415*** (.015)	-.415*** (.016)	-.4*** (.017)	-.383*** (.019)
Daha az iyi	-.671*** (.015)	-.661*** (.016)	-.648*** (.018)	-.653*** (.019)	-.632*** (.02)	-.613*** (.022)
Kötü	-1.009***	-.999***	-.985***	-.988***	-.951***	-.918***

yaş_kare	(.024) 0***	(.026) 0***	(.027) 0***	(.029) 0***	(.03) 0***	(.032) 0***
hanehalkı_büyüklüğü_kare	(0) .003*** (.001)	(0) .003** (.001)	(0) .002** (.001)	(0) .002** (.001)	(0) .003* (.001)	(0) .003* (.001)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.142*** (.022)	-.153*** (.022)				
1995	-.118*** (.023)	-.139*** (.023)	.026 (.021)	.01 (.021)		
1996	-.088*** (.024)	-.103*** (.025)	.064*** (.023)	.056** (.023)	.031 (.021)	
1997	-.29*** (.025)	-.303*** (.027)	-.137*** (.024)	-.148*** (.024)	-.161*** (.022)	-.192*** (.02)
1998	-.277*** (.028)	-.288*** (.029)	-.116*** (.027)	-.137*** (.027)	-.156*** (.025)	-.171*** (.024)
1999	-.226*** (.029)	-.243*** (.031)	-.068** (.028)	-.068** (.029)	-.087*** (.027)	-.113*** (.025)
2000	-.136*** (.031)	-.145*** (.033)	.03 (.03)	.02 (.031)	0 (.029)	-.03 (.028)
2001	-.075** (.033)	-.083** (.035)	.079** (.033)	.072** (.034)	.054* (.032)	.026 (.031)
2002	-.312*** (.035)	-.325*** (.037)	-.134*** (.035)	-.16*** (.037)	-.179*** (.035)	-.219*** (.034)
2003	-.455*** (.038)	-.459*** (.04)	-.264*** (.037)	-.272*** (.039)	-.326*** (.038)	-.339*** (.037)
2004	-.591*** (.04)	-.599*** (.043)	-.409*** (.04)	-.423*** (.042)	-.436*** (.041)	-.499*** (.04)
2005	-.573*** (.043)	-.575*** (.046)	-.38*** (.043)	-.379*** (.045)	-.396*** (.044)	-.418*** (.043)
2006	-.604*** (.045)	-.631*** (.048)	-.428*** (.046)	-.431*** (.048)	-.437*** (.047)	-.471*** (.046)
2007	-.6*** (.048)	-.608*** (.051)	-.422*** (.049)	-.432*** (.051)	-.449*** (.05)	-.46*** (.05)
2008	-.597*** (.051)	-.604*** (.054)	-.404*** (.052)	-.409*** (.054)	-.421*** (.054)	-.436*** (.053)
2009	-.581*** (.053)	-.592*** (.057)	-.379*** (.055)	-.385*** (.057)	-.405*** (.057)	-.413*** (.057)
2010	-.541*** (.057)	-.56*** (.06)	-.348*** (.058)	-.349*** (.061)	-.366*** (.061)	-.377*** (.061)
2011	-.494*** (.059)	-.504*** (.063)	-.281*** (.061)	-.277*** (.064)	-.298*** (.065)	-.302*** (.065)
2012	-.477*** (.062)	-.476*** (.066)	-.25*** (.065)	-.25*** (.068)	-.275*** (.068)	-.272*** (.069)
2013	-.404*** (.065)	-.387*** (.069)	-.168** (.068)	-.17** (.072)	-.202*** (.072)	-.215*** (.073)
2014	-.419*** (.068)	-.419*** (.072)	-.188*** (.071)	-.193*** (.075)	-.21*** (.076)	-.197** (.077)
2015	-.37*** (.071)	-.358*** (.075)	-.122 (.075)	-.128 (.078)	-.139* (.08)	-.131 (.082)
2016	-.366*** (.074)	-.358*** (.078)	-.117 (.078)	-.122 (.082)	-.128 (.084)	-.127 (.086)
2017	-.455*** (.076)	-.453*** (.081)	-.203** (.081)	-.193** (.085)	-.199** (.088)	-.195** (.09)
2018	-.533*** (.079)	-.51*** (.085)	-.264*** (.085)	-.262*** (.089)	-.269*** (.091)	-.256*** (.094)
2019	-.406*** (.082)	-.39*** (.088)	-.13 (.088)	-.117 (.092)	-.13 (.095)	-.113 (.098)
sabit terim	-4.895*** (.159)	-5.105*** (.18)	-4.797*** (.197)	-4.751*** (.209)	-4.596*** (.226)	-4.384*** (.245)
Gözlem Sayısı	488049	420006	371706	337879	299823	265293
R2	.101	.102	.101	.102	.101	0.099

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 5. Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi

	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.319*** (.015)	.325*** (.015)	.322*** (.019)	.331*** (.018)	.315*** (.019)	.311*** (.019)
kazanç_1			-.11*** (.021)	-.092*** (.02)		
kayıp_1			-.081*** (.024)	-.055** (.023)		
kazanç_2					-.138*** (.02)	-.059*** (.019)
kayıp_2					-.132*** (.024)	-.093*** (.022)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.073*** (.024)	-.002 (.014)	-.072*** (.024)	-.002 (.014)	-.072*** (.024)	-.003 (.014)
Mesleki Eğitim	.102*** (.028)	.026 (.027)	.101*** (.028)	.025 (.027)	.099*** (.028)	.024 (.028)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.142*** (.025)	-.063*** (.019)	-.141*** (.025)	-.062*** (.019)	-.143*** (.025)	-.063*** (.019)
İşsiz	-.251*** (.016)	-.054*** (.015)	-.25*** (.016)	-.054*** (.015)	-.25*** (.016)	-.055*** (.015)
Korumalı İstihdam	-.431** (.171)	-.217 (.393)	-.423** (.171)	-.218 (.394)	-.421** (.17)	-.218 (.394)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.305*** (.023)	.161*** (.024)	.303*** (.023)	.16*** (.024)	.3*** (.023)	.16*** (.024)
Bekar Ebeveyn	-.041 (.04)	-.145*** (.029)	-.042 (.04)	-.145*** (.029)	-.045 (.04)	-.147*** (.029)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.33*** (.027)	.183*** (.028)	.327*** (.027)	.183*** (.028)	.323*** (.027)	.181*** (.028)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.157*** (.026)	.036 (.027)	.155*** (.026)	.036 (.027)	.152*** (.026)	.036 (.027)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.234*** (.031)	.123*** (.031)	.232*** (.031)	.122*** (.031)	.227*** (.031)	.121*** (.031)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.199*** (.052)	.144*** (.052)	.199*** (.052)	.146*** (.052)	.197*** (.052)	.145*** (.052)
Diğer Kombinasyonlar	.144*** (.044)	.037 (.051)	.143*** (.044)	.037 (.051)	.14*** (.044)	.037 (.051)
Eğitim (Yıl)	-.048*** (.008)	-.015** (.007)	-.047*** (.008)	-.014** (.007)	-.046*** (.008)	-.014* (.007)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.307*** (.012)	-.334*** (.012)	-.306*** (.012)	-.333*** (.012)	-.306*** (.012)	-.333*** (.012)
Tatmin Edici	-.694*** (.014)	-.739*** (.014)	-.693*** (.014)	-.738*** (.014)	-.693*** (.014)	-.738*** (.014)
Daha az iyi	-.1277*** (.019)	-.1296*** (.017)	-.1276*** (.019)	-.1296*** (.017)	-.1275*** (.019)	-.1295*** (.017)
Kötü	-.2434*** (.035)	-.2351*** (.032)	-.2433*** (.035)	-.2351*** (.032)	-.2432*** (.035)	-.235*** (.032)
yaş_kare	0*** (0)	0 (0)	0*** (0)	0 (0)	0*** (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.001 (.001)	-.002*** (.001)	-.001 (.001)	-.003*** (.001)	-.001 (.001)	-.003*** (.001)

Yıl Sabit Etkileri

1994	-.063** (.025)	-.036 (.025)	-.064*** (.025)	-.038 (.025)	-.034 (.025)	-.019 (.025)
1995	-.056** (.026)	-.024 (.027)	-.059** (.026)	-.026 (.027)	-.029 (.027)	-.008 (.027)
1996	-.084*** (.028)	-.003 (.028)	-.086*** (.028)	-.005 (.028)	-.055* (.029)	.015 (.028)
1997	-.224*** (.03)	-.139*** (.029)	-.227*** (.03)	-.142*** (.029)	-.195*** (.03)	-.121*** (.029)
1998	-.113*** (.032)	-.041 (.031)	-.117*** (.032)	-.045 (.031)	-.086*** (.032)	-.023 (.031)
1999	-.071** (.033)	-.002 (.033)	-.073** (.033)	-.004 (.033)	-.042 (.034)	.016 (.034)
2000	-.065* (.035)	-.017 (.035)	-.073** (.035)	-.024 (.035)	-.041 (.035)	-.001 (.035)
2001	-.054 (.037)	.011 (.037)	-.057 (.038)	.008 (.037)	-.03 (.038)	.027 (.037)
2002	-.229*** (.04)	-.158*** (.039)	-.231*** (.04)	-.161*** (.039)	-.195*** (.04)	-.136*** (.039)
2003	-.312*** (.043)	-.201*** (.042)	-.312*** (.043)	-.204*** (.042)	-.277*** (.043)	-.179*** (.042)
2004	-.451*** (.045)	-.389*** (.044)	-.453*** (.045)	-.392*** (.045)	-.414*** (.046)	-.364*** (.045)
2005	-.33*** (.048)	-.22*** (.047)	-.332*** (.048)	-.224*** (.047)	-.292*** (.049)	-.195*** (.048)
2006	-.384*** (.051)	-.276*** (.049)	-.388*** (.051)	-.281*** (.05)	-.349*** (.051)	-.252*** (.05)
2007	-.372*** (.054)	-.23*** (.052)	-.375*** (.054)	-.234*** (.053)	-.336*** (.054)	-.206*** (.053)
2008	-.325*** (.056)	-.195*** (.055)	-.327*** (.056)	-.199*** (.055)	-.287*** (.057)	-.169*** (.056)
2009	-.423*** (.06)	-.249*** (.058)	-.426*** (.06)	-.254*** (.058)	-.384*** (.06)	-.224*** (.058)
2010	-.268*** (.063)	-.101* (.061)	-.272*** (.063)	-.108* (.062)	-.233*** (.063)	-.078 (.062)
2011	-.326*** (.065)	-.132** (.064)	-.329*** (.066)	-.137** (.064)	-.292*** (.066)	-.109* (.064)
2012	-.354*** (.068)	-.173*** (.067)	-.356*** (.069)	-.177*** (.067)	-.316*** (.069)	-.146** (.067)
2013	-.267*** (.072)	-.087 (.07)	-.27*** (.072)	-.092 (.07)	-.227*** (.072)	-.058 (.071)
2014	-.348*** (.075)	-.129* (.073)	-.349*** (.075)	-.133* (.073)	-.306*** (.076)	-.1 (.074)
2015	-.234*** (.079)	-.036 (.076)	-.236*** (.079)	-.041 (.077)	-.188** (.079)	-.004 (.077)
2016	-.253*** (.082)	-.043 (.08)	-.256*** (.082)	-.049 (.08)	-.208** (.082)	-.012 (.08)
2017	-.344*** (.085)	-.094 (.083)	-.347*** (.085)	-.099 (.083)	-.299*** (.085)	-.061 (.083)
2018	-.298*** (.088)	-.014 (.086)	-.298*** (.089)	-.018 (.086)	-.249*** (.089)	.021 (.086)
2019	-.254*** (.092)	.038 (.089)	-.253*** (.092)	.034 (.089)	-.198** (.092)	.075 (.089)
sabit terim	5.704*** (.159)	5.679*** (.148)	5.692*** (.181)	5.638*** (.167)	5.724*** (.181)	5.771*** (.169)
Gözlem Sayısı	239325	267447	239325	267447	239325	267447
R2	.095	.087	.096	.088	.096	.088

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 6. Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)

	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.301*** (.019)	.312*** (.018)	.289*** (.018)	.316*** (.018)	.295*** (.018)	.306*** (.018)
kazanç_3	-.089*** (.019)	-.071*** (.019)				
kayıp_3	-.138*** (.024)	-.103*** (.023)				
kazanç_4			-.05** (.02)	-.075*** (.019)		
kayıp_4			-.147*** (.024)	-.097*** (.024)		
kazanç_5					-.039* (.02)	-.066*** (.019)
kayıp_5					-.121*** (.025)	-.128*** (.023)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.073*** (.024)	-.003 (.014)	-.073*** (.024)	-.003 (.014)	-.072*** (.024)	-.003 (.014)
Mesleki Eğitim	.098*** (.028)	.023 (.028)	.1*** (.028)	.022 (.028)	.101*** (.028)	.023 (.028)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.141*** (.025)	-.064*** (.019)	-.14*** (.025)	-.064*** (.019)	-.14*** (.025)	-.063*** (.019)
İşsiz	-.25*** (.016)	-.055*** (.015)	-.249*** (.016)	-.055*** (.015)	-.249*** (.016)	-.054*** (.015)
Korumalı İstihdam	-.419** (.171)	-.217 (.393)	-.422** (.171)	-.217 (.393)	-.425** (.17)	-.215 (.392)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.302*** (.023)	.16*** (.024)	.303*** (.023)	.159*** (.024)	.304*** (.023)	.16*** (.024)
Bekar Ebeveyn	-.044 (.04)	-.148*** (.029)	-.044 (.04)	-.147*** (.029)	-.044 (.04)	-.148*** (.029)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.324*** (.027)	.181*** (.028)	.325*** (.027)	.18*** (.028)	.327*** (.027)	.18*** (.028)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.153*** (.026)	.035 (.027)	.154*** (.026)	.034 (.027)	.154*** (.026)	.034 (.027)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.228*** (.031)	.119*** (.031)	.228*** (.031)	.118*** (.031)	.23*** (.031)	.118*** (.031)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.199*** (.052)	.145*** (.052)	.201*** (.052)	.143*** (.052)	.2*** (.052)	.144*** (.052)
Diğer Kombinasyonlar	.14*** (.044)	.035 (.051)	.142*** (.044)	.033 (.051)	.143*** (.044)	.034 (.051)
Eğitim (Yıl)	-.046*** (.008)	-.014* (.007)	-.046*** (.008)	-.013* (.007)	-.046*** (.008)	-.013* (.007)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.306*** (.012)	-.333*** (.012)	-.306*** (.012)	-.333*** (.012)	-.306*** (.012)	-.333*** (.012)
Tatmin Edici	-.693*** (.014)	-.737*** (.014)	-.693*** (.014)	-.738*** (.014)	-.693*** (.014)	-.738*** (.014)
Daha az iyi	-.1275*** (.019)	-.1295*** (.017)	-.1276*** (.019)	-.1296*** (.017)	-.1276*** (.019)	-.1295*** (.017)
Kötü	-.2431*** (.035)	-.235*** (.032)	-.2432*** (.035)	-.235*** (.032)	-.2433*** (.035)	-.235*** (.032)

yaş_kare	0*** (0)	0 (0)	0*** (0)	0 (0)	0*** (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.002 (.001)	-.003*** (.001)	-.002 (.001)	-.003*** (.001)	-.001 (.001)	-.003*** (.001)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.035 (.025)	-.014 (.025)	-.059** (.025)	-.033 (.025)	-.059** (.025)	-.032 (.025)
1995	-.029 (.027)	-.002 (.027)	-.031 (.027)	0 (.027)	-.052** (.026)	-.018 (.027)
1996	-.056* (.029)	.019 (.028)	-.057** (.029)	.021 (.029)	-.061** (.029)	.026 (.029)
1997	-.195*** (.03)	-.116*** (.029)	-.195*** (.03)	-.115*** (.029)	-.2*** (.03)	-.11*** (.029)
1998	-.084*** (.032)	-.018 (.031)	-.085*** (.032)	-.017 (.032)	-.089*** (.032)	-.012 (.032)
1999	-.04 (.034)	.021 (.034)	-.04 (.034)	.024 (.034)	-.046 (.034)	.029 (.034)
2000	-.039 (.035)	.004 (.035)	-.037 (.036)	.006 (.035)	-.041 (.036)	.012 (.035)
2001	-.026 (.038)	.033 (.037)	-.025 (.038)	.034 (.037)	-.029 (.038)	.041 (.037)
2002	-.199*** (.04)	-.135*** (.039)	-.197*** (.04)	-.132*** (.039)	-.202*** (.04)	-.126*** (.039)
2003	-.273*** (.043)	-.172*** (.042)	-.278*** (.043)	-.174*** (.042)	-.283*** (.043)	-.167*** (.042)
2004	-.412*** (.046)	-.359*** (.045)	-.409*** (.046)	-.355*** (.045)	-.421*** (.046)	-.353*** (.045)
2005	-.285*** (.049)	-.187*** (.048)	-.287*** (.049)	-.186*** (.048)	-.293*** (.049)	-.176*** (.048)
2006	-.341*** (.051)	-.243*** (.05)	-.337*** (.051)	-.239*** (.05)	-.347*** (.051)	-.232*** (.05)
2007	-.328*** (.054)	-.197*** (.053)	-.324*** (.054)	-.193*** (.053)	-.33*** (.054)	-.181*** (.053)
2008	-.28*** (.057)	-.161*** (.056)	-.275*** (.057)	-.156*** (.056)	-.282*** (.057)	-.144*** (.056)
2009	-.376*** (.06)	-.214*** (.059)	-.373*** (.06)	-.21*** (.059)	-.379*** (.06)	-.198*** (.059)
2010	-.224*** (.063)	-.068 (.062)	-.219*** (.063)	-.063 (.062)	-.225*** (.063)	-.051 (.062)
2011	-.282*** (.066)	-.099 (.064)	-.276*** (.066)	-.093 (.064)	-.282*** (.066)	-.08 (.065)
2012	-.308*** (.069)	-.139** (.067)	-.303*** (.069)	-.133** (.067)	-.309*** (.069)	-.12* (.067)
2013	-.218*** (.073)	-.049 (.071)	-.215*** (.073)	-.046 (.071)	-.221*** (.073)	-.032 (.071)
2014	-.295*** (.076)	-.089 (.074)	-.292*** (.076)	-.085 (.074)	-.3*** (.076)	-.074 (.074)
2015	-.179** (.079)	.006 (.077)	-.173** (.079)	.012 (.077)	-.183** (.079)	.025 (.077)
2016	-.194** (.083)	.002 (.08)	-.19** (.083)	.008 (.08)	-.199** (.083)	.023 (.08)
2017	-.283*** (.086)	-.047 (.083)	-.277*** (.086)	-.039 (.083)	-.287*** (.086)	-.024 (.083)
2018	-.235*** (.089)	.034 (.086)	-.228** (.089)	.041 (.086)	-.238*** (.089)	.059 (.086)
2019	-.186** (.092)	.088 (.089)	-.181* (.093)	.095 (.089)	-.191** (.092)	.112 (.089)
sabit terim	5.831*** (.179)	5.76*** (.167)	5.921*** (.176)	5.73*** (.167)	5.873*** (.174)	5.802*** (.163)
Gözlem Sayısı	239325	267447	239325	267447	239325	267447
R2	.096	.088	.096	.088	.096	.088

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 7. Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi

	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.319*** (.015)	.325*** (.015)	.342*** (.018)	.318*** (.018)	.316*** (.02)	.297*** (.02)
kayıp1			0 (.006)	-.001 (.006)		
kayıp2					-.012* (.007)	-.007 (.007)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.073*** (.024)	-.002 (.014)	-.066** (.026)	-.001 (.015)	-.064** (.028)	-.001 (.016)
Mesleki Eğitim	.102*** (.028)	.026 (.027)	.11*** (.031)	.027 (.032)	.093*** (.036)	.017 (.037)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.142*** (.025)	-.063*** (.019)	-.14*** (.027)	-.057*** (.02)	-.137*** (.029)	-.058*** (.021)
İşsiz	-.251*** (.016)	-.054*** (.015)	-.25*** (.017)	-.057*** (.016)	-.257*** (.018)	-.071*** (.017)
Korunmalı İstihdam	-.431** (.171)	-.217 (.393)	-.235 (.169)	-.295 (.458)	-.283 (.177)	-.649 (.531)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.305*** (.023)	.161*** (.024)	.297*** (.025)	.155*** (.026)	.316*** (.026)	.173*** (.027)
Bekar Ebeveyn	-.041 (.04)	-.145*** (.029)	-.068 (.043)	-.159*** (.031)	-.036 (.046)	-.134*** (.033)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.33*** (.027)	.183*** (.028)	.312*** (.029)	.188*** (.03)	.343*** (.031)	.206*** (.032)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.157*** (.026)	.036 (.027)	.148*** (.028)	.042 (.029)	.18*** (.03)	.065** (.031)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.234*** (.031)	.123*** (.031)	.227*** (.033)	.136*** (.033)	.265*** (.035)	.142*** (.035)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.199*** (.052)	.144*** (.052)	.167*** (.057)	.165*** (.057)	.226*** (.061)	.186*** (.062)
Diğer Kombinasyonlar	.144*** (.044)	.037 (.051)	.125** (.049)	.043 (.059)	.204*** (.054)	.08 (.064)
Eğitim (Yıl)	-.048*** (.008)	-.015** (.007)	-.049*** (.009)	-.011 (.008)	-.05*** (.009)	-.012 (.009)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.307*** (.012)	-.334*** (.012)	-.302*** (.013)	-.327*** (.013)	-.313*** (.014)	-.333*** (.014)
Tatmin Edici	-.694*** (.014)	-.739*** (.014)	-.688*** (.016)	-.731*** (.015)	-.706*** (.017)	-.744*** (.017)
Daha az iyi	-1.277*** (.019)	-1.296*** (.017)	-1.274*** (.02)	-1.3*** (.019)	-1.304*** (.021)	-1.321*** (.02)
Kötü	-2.434*** (.035)	-2.351*** (.032)	-2.46*** (.037)	-2.361*** (.034)	-2.504*** (.039)	-2.384*** (.036)
yaş_kare	0*** (0)	0 (0)	0*** (0)	0 (0)	0** (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.001 (.001)	-.002*** (.001)	-.002 (.001)	-.003*** (.001)	-.002* (.001)	-.003*** (.001)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.063** (.025)	-.036 (.025)	-.079*** (.025)	-.059** (.026)		
1995	-.056**	-.024	-.056**	-.03	.025	.027

	(.026)	(.027)	(.027)	(.028)	(.023)	(.024)
1996	-.084***	-.003	-.088***	-.02	-.009	.041
	(.028)	(.028)	(.029)	(.03)	(.026)	(.026)
1997	-.224***	-.139***	-.222***	-.147***	-.141***	-.081***
	(.03)	(.029)	(.031)	(.03)	(.027)	(.027)
1998	-.113***	-.041	-.141***	-.075**	-.049*	-.005
	(.032)	(.031)	(.034)	(.033)	(.03)	(.029)
1999	-.071**	-.002	-.071**	-.007	-.007	.051
	(.033)	(.033)	(.035)	(.035)	(.031)	(.032)
2000	-.065*	-.017	-.12***	-.065*	-.027	.013
	(.035)	(.035)	(.038)	(.038)	(.034)	(.034)
2001	-.054	.011	-.027	.029	.048	.064*
	(.037)	(.037)	(.039)	(.039)	(.037)	(.037)
2002	-.229***	-.158***	-.209***	-.149***	-.099***	-.072*
	(.04)	(.039)	(.042)	(.041)	(.038)	(.038)
2003	-.312***	-.201***	-.286***	-.183***	-.173***	-.097**
	(.043)	(.042)	(.045)	(.044)	(.041)	(.041)
2004	-.451***	-.389***	-.421***	-.36***	-.304***	-.278***
	(.045)	(.044)	(.048)	(.047)	(.044)	(.044)
2005	-.33***	-.22***	-.298***	-.193***	-.176***	-.107**
	(.048)	(.047)	(.051)	(.05)	(.047)	(.047)
2006	-.384***	-.276***	-.372***	-.27***	-.24***	-.194***
	(.051)	(.049)	(.054)	(.052)	(.05)	(.05)
2007	-.372***	-.23***	-.338***	-.206***	-.226***	-.138***
	(.054)	(.052)	(.057)	(.055)	(.054)	(.053)
2008	-.325***	-.195***	-.286***	-.159***	-.157***	-.077
	(.056)	(.055)	(.06)	(.058)	(.056)	(.056)
2009	-.423***	-.249***	-.389***	-.218***	-.258***	-.124**
	(.06)	(.058)	(.063)	(.062)	(.06)	(.059)
2010	-.268***	-.101*	-.251***	-.07	-.12*	.024
	(.063)	(.061)	(.066)	(.065)	(.064)	(.063)
2011	-.326***	-.132**	-.285***	-.107	-.199***	-.087
	(.065)	(.064)	(.07)	(.068)	(.067)	(.066)
2012	-.354***	-.173***	-.305***	-.124*	-.171**	-.035
	(.068)	(.067)	(.073)	(.071)	(.071)	(.07)
2013	-.267***	-.087	-.2***	-.014	-.024	.111
	(.072)	(.07)	(.077)	(.075)	(.075)	(.074)
2014	-.348***	-.129*	-.291***	-.071	-.123	.03
	(.075)	(.073)	(.08)	(.078)	(.078)	(.077)
2015	-.234***	-.036	-.186**	.03	-.019	.145*
	(.079)	(.076)	(.084)	(.081)	(.082)	(.081)
2016	-.253***	-.043	-.214**	.015	-.038	.138
	(.082)	(.08)	(.087)	(.085)	(.086)	(.084)
2017	-.344***	-.094	-.279***	-.026	-.118	.087
	(.085)	(.083)	(.091)	(.088)	(.09)	(.088)
2018	-.298***	-.014	-.212**	.065	-.03	.184**
	(.088)	(.086)	(.094)	(.091)	(.094)	(.092)
2019	-.254***	.038	-.167*	.136	.037	.266***
	(.092)	(.089)	(.098)	(.095)	(.097)	(.095)
sabit terim	5.704***	5.679***	5.539***	5.662***	5.674***	5.767***
	(.159)	(.148)	(.184)	(.174)	(.201)	(.192)
Gözlem Sayısı	239325	267447	201662	226972	177132	200345
R2	.095	.087	.099	.09	.102	.09

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 8. Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)

	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti	(E) Yaşam memnuniyeti	(K) Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.327*** (.021)	.303*** (.021)	.333*** (.023)	.284*** (.023)	.316*** (.025)	.277*** (.024)
kayıp3	-.009 (.008)	-.007 (.008)				
kayıp4			-.005 (.008)	-.009 (.008)		
kayıp5					-.014 (.009)	-.021** (.009)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.066** (.03)	.002 (.016)	-.05 (.032)	-.002 (.018)	-.04 (.034)	.005 (.019)
Mesleki Eğitim	.052 (.043)	.049 (.042)	.041 (.05)	.092* (.05)	.079 (.056)	.081 (.06)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.155*** (.031)	-.055** (.022)	-.119*** (.033)	-.055** (.024)	-.091*** (.035)	-.046* (.026)
İşsiz	-.252*** (.019)	-.071*** (.018)	-.228*** (.021)	-.077*** (.02)	-.213*** (.022)	-.066*** (.021)
Korumalı İstihdam	-.423 (.265)	-.71 (.543)	-.307 (.266)	-.93* (.565)	-.423 (.301)	-1.131* (.631)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.319*** (.027)	.179*** (.029)	.318*** (.029)	.19*** (.031)	.316*** (.031)	.203*** (.033)
Bekar Ebeveyn	-.038 (.049)	-.127*** (.035)	-.047 (.052)	-.117*** (.038)	-.051 (.056)	-.118*** (.041)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.337*** (.032)	.204*** (.033)	.353*** (.035)	.218*** (.036)	.339*** (.037)	.226*** (.039)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.178*** (.031)	.077** (.032)	.192*** (.034)	.091*** (.035)	.188*** (.035)	.116*** (.038)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.261*** (.037)	.147*** (.037)	.275*** (.041)	.172*** (.04)	.258*** (.042)	.18*** (.043)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.232*** (.064)	.216*** (.064)	.25*** (.071)	.263*** (.071)	.254*** (.078)	.29*** (.078)
Diğer Kombinasyonlar	.224*** (.057)	.082 (.07)	.237*** (.061)	.109 (.078)	.248*** (.068)	.134 (.086)
Eğitim (Yıl)	-.049*** (.01)	-.013 (.009)	-.047*** (.01)	-.009 (.01)	-.05*** (.011)	-.011 (.011)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.315*** (.015)	-.328*** (.015)	-.305*** (.016)	-.328*** (.017)	-.297*** (.018)	-.318*** (.018)
Tatmin Edici	-.71*** (.018)	-.738*** (.018)	-.694*** (.019)	-.736*** (.019)	-.685*** (.021)	-.736*** (.021)
Daha az iyi	-1.311*** (.023)	-1.32*** (.022)	-1.296*** (.024)	-1.322*** (.023)	-1.29*** (.026)	-1.328*** (.025)
Kötü	-2.561*** (.041)	-2.394*** (.038)	-2.536*** (.043)	-2.397*** (.041)	-2.526*** (.046)	-2.394*** (.043)
yaş_kare	0* (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.002* (.001)	-.004*** (.001)	-.003** (.001)	-.004*** (.001)	-.002* (.001)	-.004*** (.001)
Yıl Sabit Etkileri						
1995	.029	.018				

	(.024)	(.025)				
1996	-.003	.03	-.031	-.006		
	(.026)	(.027)	(.025)	(.025)		
1997	-.128***	-.102***	-.139***	-.133***	-.108***	-.13***
	(.028)	(.028)	(.026)	(.027)	(.025)	(.025)
1998	-.043	-.031	-.064**	-.057**	-.011	-.052*
	(.03)	(.03)	(.029)	(.029)	(.027)	(.028)
1999	.01	.028	-.013	-.01	.037	-.008
	(.032)	(.033)	(.031)	(.032)	(.029)	(.03)
2000	-.025	-.022	-.047	-.048	-.004	-.043
	(.035)	(.035)	(.033)	(.034)	(.032)	(.032)
2001	.064*	.043	.042	.007	.083**	.025
	(.038)	(.038)	(.037)	(.037)	(.035)	(.036)
2002	-.122***	-.138***	-.133***	-.156***	-.086**	-.152***
	(.04)	(.04)	(.039)	(.039)	(.037)	(.038)
2003	-.151***	-.125***	-.211***	-.182***	-.153***	-.162***
	(.043)	(.042)	(.043)	(.042)	(.042)	(.042)
2004	-.275***	-.313***	-.277***	-.323***	-.203***	-.348***
	(.046)	(.045)	(.045)	(.045)	(.044)	(.045)
2005	-.147***	-.132***	-.151***	-.157***	-.079*	-.135***
	(.049)	(.049)	(.049)	(.048)	(.047)	(.047)
2006	-.214***	-.209***	-.211***	-.227***	-.151***	-.208***
	(.053)	(.052)	(.052)	(.051)	(.051)	(.051)
2007	-.191***	-.17***	-.194***	-.18***	-.126**	-.163***
	(.056)	(.055)	(.056)	(.055)	(.055)	(.055)
2008	-.134**	-.114*	-.125**	-.126**	-.056	-.104*
	(.059)	(.059)	(.059)	(.058)	(.058)	(.059)
2009	-.231***	-.151**	-.212***	-.175***	-.119*	-.15**
	(.063)	(.062)	(.063)	(.062)	(.063)	(.063)
2010	-.087	-.006	-.078	-.014	.007	.003
	(.067)	(.065)	(.067)	(.066)	(.067)	(.067)
2011	-.162**	-.118*	-.151**	-.12*	-.066	-.097
	(.07)	(.069)	(.071)	(.069)	(.071)	(.07)
2012	-.14*	-.104	-.13*	-.113	-.036	-.08
	(.074)	(.073)	(.075)	(.073)	(.075)	(.075)
2013	.026	.089	-.007	.012	.094	.05
	(.079)	(.077)	(.08)	(.078)	(.081)	(.08)
2014	-.088	.005	-.057	.019	.048	.056
	(.082)	(.081)	(.084)	(.083)	(.085)	(.084)
2015	.024	.11	.07	.129	.178**	.148*
	(.086)	(.084)	(.088)	(.086)	(.09)	(.089)
2016	0	.115	.042	.128	.143	.148
	(.09)	(.088)	(.093)	(.09)	(.094)	(.093)
2017	-.072	.07	-.028	.091	.088	.112
	(.094)	(.092)	(.097)	(.094)	(.099)	(.098)
2018	.018	.168*	.062	.187*	.178*	.223**
	(.098)	(.096)	(.101)	(.099)	(.104)	(.102)
2019	.085	.257**	.134	.273***	.257**	.309***
	(.102)	(.1)	(.106)	(.103)	(.108)	(.106)
sabit terim	5.573***	5.712***	5.527***	5.839***	5.706***	5.896***
	(.215)	(.205)	(.23)	(.224)	(.253)	(.246)
Gözlem Sayısı	160012	181231	141177	160511	124834	142008
R2	.105	.092	.104	.092	.103	.094

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 9. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi

	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.315*** (.012)	.333*** (.027)	.314*** (.014)	.359*** (.034)	.308*** (.014)	.304*** (.034)
kazanç_1			-.093*** (.016)	-.137*** (.037)		
kayıp_1			-.077*** (.018)	-.044 (.042)		
kazanç_2					-.101*** (.015)	-.063* (.037)
kayıp_2					-.108*** (.017)	-.156*** (.043)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.043*** (.012)	-.092*** (.03)	-.043*** (.012)	-.09*** (.03)	-.043*** (.012)	-.093*** (.03)
Mesleki Eğitim	.095*** (.021)	-.101* (.055)	.093*** (.021)	-.097* (.055)	.092*** (.021)	-.104* (.055)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.11*** (.016)	-.164*** (.036)	-.11*** (.016)	-.161*** (.036)	-.11*** (.016)	-.165*** (.036)
İşsiz	-.137*** (.012)	-.226*** (.028)	-.137*** (.012)	-.224*** (.028)	-.137*** (.012)	-.227*** (.028)
Korumalı İstihdam	-.369 (.226)	-.156 (.371)	-.367 (.227)	-.144 (.37)	-.366 (.227)	-.157 (.376)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.233*** (.017)	.247*** (.057)	.232*** (.018)	.245*** (.057)	.231*** (.017)	.245*** (.057)
Bekar Ebeveyn	-.077*** (.024)	-.132** (.065)	-.078*** (.024)	-.13** (.065)	-.081*** (.024)	-.133** (.065)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.268*** (.021)	.331*** (.059)	.267*** (.021)	.332*** (.059)	.264*** (.021)	.329*** (.059)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.087*** (.021)	.221*** (.062)	.087*** (.021)	.219*** (.062)	.085*** (.021)	.221*** (.062)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.161*** (.024)	.335*** (.064)	.16*** (.024)	.334*** (.064)	.158*** (.024)	.331*** (.064)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.195*** (.043)	.186** (.086)	.198*** (.043)	.182** (.086)	.196*** (.043)	.185** (.086)
Diğer Kombinasyonlar	.124*** (.037)	-.02 (.084)	.126*** (.037)	-.024 (.084)	.124*** (.037)	-.026 (.084)
Eğitim (Yıl)	-.038*** (.006)	.016 (.015)	-.037*** (.006)	.016 (.015)	-.036*** (.006)	.018 (.015)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.319*** (.009)	-.342*** (.02)	-.318*** (.009)	-.341*** (.02)	-.318*** (.009)	-.341*** (.02)
Tatmin Edici	-.726*** (.011)	-.686*** (.024)	-.726*** (.011)	-.685*** (.024)	-.725*** (.011)	-.685*** (.024)
Daha az iyi	-1.317*** (.014)	-1.151*** (.031)	-1.317*** (.014)	-1.15*** (.031)	-1.316*** (.014)	-1.149*** (.031)
Kötü	-2.439*** (.026)	-2.161*** (.054)	-2.439*** (.026)	-2.16*** (.054)	-2.438*** (.026)	-2.157*** (.054)
yaş_kare	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.002** (.001)	-.001 (.001)	-.002** (.001)	-.001 (.001)	-.002*** (.001)	-.001 (.001)

Yıl Sabit Etkileri

1994	-.029 (.019)	-.131*** (.043)	-.03 (.019)	-.133*** (.043)	-.007 (.02)	-.106** (.043)
1995	-.011 (.021)	-.159*** (.046)	-.013 (.021)	-.161*** (.046)	.01 (.021)	-.135*** (.046)
1996	.007 (.022)	-.242*** (.05)	.005 (.022)	-.243*** (.05)	.029 (.022)	-.215*** (.051)
1997	-.13*** (.023)	-.381*** (.053)	-.133*** (.023)	-.383*** (.053)	-.109*** (.023)	-.348*** (.053)
1998	-.028 (.024)	-.269*** (.06)	-.032 (.024)	-.27*** (.06)	-.008 (.024)	-.237*** (.06)
1999	.02 (.026)	-.261*** (.064)	.018 (.026)	-.262*** (.064)	.041 (.026)	-.226*** (.065)
2000	.013 (.027)	-.277*** (.071)	.006 (.027)	-.283*** (.071)	.031 (.027)	-.246*** (.071)
2001	.026 (.028)	-.219*** (.077)	.025 (.028)	-.222*** (.077)	.045 (.028)	-.187** (.077)
2002	-.142*** (.03)	-.403*** (.082)	-.144*** (.03)	-.404*** (.082)	-.116*** (.03)	-.361*** (.082)
2003	-.199*** (.032)	-.493*** (.089)	-.2*** (.032)	-.496*** (.089)	-.173*** (.032)	-.45*** (.089)
2004	-.363*** (.034)	-.65*** (.094)	-.365*** (.034)	-.654*** (.094)	-.335*** (.034)	-.604*** (.095)
2005	-.203*** (.036)	-.598*** (.102)	-.205*** (.036)	-.603*** (.102)	-.175*** (.036)	-.551*** (.102)
2006	-.261*** (.038)	-.627*** (.107)	-.264*** (.038)	-.633*** (.107)	-.234*** (.038)	-.579*** (.107)
2007	-.231*** (.04)	-.583*** (.114)	-.233*** (.04)	-.589*** (.114)	-.204*** (.04)	-.534*** (.114)
2008	-.186*** (.042)	-.573*** (.122)	-.189*** (.042)	-.577*** (.122)	-.157*** (.042)	-.523*** (.122)
2009	-.259*** (.044)	-.659*** (.128)	-.262*** (.044)	-.665*** (.128)	-.231*** (.044)	-.606*** (.128)
2010	-.099** (.046)	-.554*** (.136)	-.104** (.047)	-.563*** (.136)	-.073 (.047)	-.505*** (.136)
2011	-.147*** (.048)	-.569*** (.142)	-.15*** (.049)	-.575*** (.142)	-.121** (.049)	-.519*** (.142)
2012	-.177*** (.051)	-.641*** (.148)	-.179*** (.051)	-.646*** (.148)	-.148*** (.051)	-.584*** (.148)
2013	-.081 (.053)	-.568*** (.157)	-.083 (.053)	-.58*** (.157)	-.05 (.054)	-.512*** (.157)
2014	-.16*** (.056)	-.549*** (.163)	-.161*** (.056)	-.553*** (.163)	-.127** (.056)	-.489*** (.163)
2015	-.05 (.058)	-.477*** (.17)	-.052 (.058)	-.486*** (.17)	-.015 (.058)	-.408** (.17)
2016	-.066 (.06)	-.483*** (.177)	-.068 (.061)	-.493*** (.177)	-.031 (.061)	-.414** (.177)
2017	-.155** (.063)	-.499*** (.183)	-.158** (.063)	-.506*** (.183)	-.12* (.063)	-.426** (.184)
2018	-.044 (.065)	-.576*** (.189)	-.045 (.066)	-.581*** (.189)	-.008 (.066)	-.493*** (.19)
2019	.011 (.068)	-.549*** (.196)	.01 (.068)	-.553*** (.196)	.05 (.068)	-.459** (.197)
sabit terim	5.8*** (.119)	5.363*** (.257)	5.811*** (.135)	5.184*** (.295)	5.844*** (.135)	5.55*** (.298)
Gözlem Sayısı	415604	89012	415604	89012	415604	89012
R2	.094	.079	.094	.079	.094	.079

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 10. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)

	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.298*** (.014)	.321*** (.033)	.29*** (.014)	.342*** (.032)	.29*** (.014)	.327*** (.031)
kazanç_3	-.077*** (.015)	-.091*** (.035)				
kayıp_3	-.121*** (.018)	-.133*** (.045)				
kazanç_4			-.054*** (.015)	-.124*** (.037)		
kayıp_4			-.129*** (.018)	-.087* (.047)		
kazanç_5					-.055*** (.015)	-.044 (.038)
kayıp_5					-.135*** (.018)	-.064 (.049)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.043*** (.012)	-.092*** (.03)	-.043*** (.012)	-.092*** (.03)	-.043*** (.012)	-.092*** (.03)
Mesleki Eğitim	.091*** (.021)	-.103* (.055)	.092*** (.021)	-.103* (.055)	.092*** (.021)	-.102* (.055)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.11*** (.016)	-.163*** (.036)	-.11*** (.016)	-.164*** (.036)	-.109*** (.016)	-.164*** (.036)
İşsiz	-.137*** (.012)	-.225*** (.028)	-.136*** (.012)	-.225*** (.028)	-.136*** (.012)	-.225*** (.028)
Korumalı İstihdam	-.364 (.226)	-.144 (.374)	-.365 (.226)	-.144 (.373)	-.364 (.226)	-.154 (.373)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.231*** (.017)	.244*** (.057)	.232*** (.017)	.246*** (.057)	.232*** (.017)	.246*** (.057)
Bekar Ebeveyn	-.081*** (.024)	-.133** (.065)	-.08*** (.024)	-.131** (.065)	-.081*** (.024)	-.132** (.065)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.264*** (.021)	.329*** (.059)	.265*** (.021)	.33*** (.059)	.265*** (.021)	.33*** (.059)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.085*** (.021)	.219*** (.062)	.085*** (.021)	.22*** (.062)	.085*** (.021)	.22*** (.062)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.157*** (.024)	.331*** (.064)	.157*** (.024)	.332*** (.064)	.157*** (.024)	.333*** (.064)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.196*** (.042)	.185** (.086)	.196*** (.042)	.186** (.086)	.195*** (.043)	.187** (.086)
Diğer Kombinasyonlar	.123*** (.037)	-.027 (.084)	.123*** (.037)	-.024 (.084)	.124*** (.037)	-.021 (.084)
Eğitim (Yıl)	-.036*** (.006)	.018 (.015)	-.036*** (.006)	.018 (.015)	-.036*** (.006)	.017 (.015)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.318*** (.009)	-.341*** (.02)	-.318*** (.009)	-.342*** (.02)	-.318*** (.009)	-.342*** (.02)
Tatmin Edici	-.725*** (.011)	-.684*** (.024)	-.725*** (.011)	-.685*** (.024)	-.725*** (.011)	-.686*** (.024)
Daha az iyi	-.1.316*** (.014)	-.1.149*** (.031)	-.1.316*** (.014)	-.1.15*** (.031)	-.1.316*** (.014)	-.1.15*** (.031)
Kötü	-.2.438*** (.026)	-.2.157*** (.054)	-.2.438*** (.026)	-.2.158*** (.054)	-.2.437*** (.026)	-.2.16*** (.054)

yaş_kare	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.002*** (.001)	-.001 (.001)	-.002*** (.001)	-.001 (.001)	-.002*** (.001)	-.001 (.001)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.005 (.02)	-.102** (.043)	-.025 (.019)	-.127*** (.043)	-.025 (.019)	-.129*** (.043)
1995	.013 (.021)	-.13*** (.046)	.013 (.021)	-.13*** (.046)	-.005 (.021)	-.155*** (.046)
1996	.032 (.022)	-.213*** (.051)	.032 (.022)	-.213*** (.051)	.035 (.022)	-.227*** (.051)
1997	-.106*** (.023)	-.347*** (.054)	-.104*** (.023)	-.351*** (.053)	-.103*** (.023)	-.364*** (.053)
1998	-.004 (.025)	-.232*** (.06)	-.002 (.025)	-.236*** (.06)	0 (.025)	-.252*** (.06)
1999	.045* (.026)	-.222*** (.065)	.048* (.026)	-.223*** (.064)	.05* (.026)	-.242*** (.064)
2000	.035 (.027)	-.241*** (.071)	.038 (.027)	-.243*** (.071)	.041 (.027)	-.258*** (.071)
2001	.05* (.028)	-.182** (.077)	.052* (.028)	-.182** (.077)	.056* (.028)	-.199*** (.077)
2002	-.117*** (.03)	-.362*** (.083)	-.114*** (.03)	-.364*** (.082)	-.111*** (.03)	-.381*** (.082)
2003	-.167*** (.032)	-.446*** (.089)	-.169*** (.032)	-.453*** (.089)	-.166*** (.032)	-.471*** (.089)
2004	-.33*** (.034)	-.601*** (.095)	-.326*** (.034)	-.602*** (.095)	-.328*** (.034)	-.627*** (.095)
2005	-.166*** (.036)	-.546*** (.103)	-.165*** (.036)	-.551*** (.102)	-.16*** (.036)	-.572*** (.102)
2006	-.225*** (.038)	-.575*** (.108)	-.219*** (.038)	-.577*** (.107)	-.218*** (.038)	-.6*** (.107)
2007	-.194*** (.04)	-.529*** (.115)	-.188*** (.04)	-.532*** (.114)	-.182*** (.04)	-.554*** (.114)
2008	-.149*** (.042)	-.517*** (.122)	-.142*** (.042)	-.521*** (.122)	-.136*** (.042)	-.542*** (.122)
2009	-.22*** (.045)	-.601*** (.128)	-.215*** (.045)	-.604*** (.128)	-.209*** (.045)	-.628*** (.128)
2010	-.063 (.047)	-.499*** (.137)	-.056 (.047)	-.5*** (.136)	-.05 (.047)	-.524*** (.136)
2011	-.11** (.049)	-.513*** (.142)	-.103** (.049)	-.515*** (.142)	-.096* (.049)	-.538*** (.142)
2012	-.14*** (.051)	-.583*** (.149)	-.132*** (.051)	-.586*** (.148)	-.125** (.051)	-.609*** (.148)
2013	-.04 (.054)	-.506*** (.157)	-.035 (.054)	-.511*** (.157)	-.028 (.054)	-.535*** (.157)
2014	-.115** (.056)	-.483*** (.164)	-.11** (.056)	-.487*** (.163)	-.105* (.056)	-.515*** (.163)
2015	-.003 (.058)	-.409** (.171)	.004 (.058)	-.411** (.17)	.01 (.058)	-.44*** (.17)
2016	-.017 (.061)	-.404** (.178)	-.009 (.061)	-.411** (.177)	-.002 (.061)	-.443** (.177)
2017	-.105* (.063)	-.417** (.184)	-.096 (.063)	-.419** (.184)	-.088 (.063)	-.457** (.183)
2018	.008 (.066)	-.488** (.191)	.017 (.066)	-.494*** (.19)	.026 (.066)	-.53*** (.189)
2019	.064 (.068)	-.453** (.198)	.074 (.068)	-.463** (.197)	.082 (.068)	-.502** (.196)
sabit terim	5.919*** (.134)	5.424*** (.291)	5.978*** (.133)	5.269*** (.285)	5.973*** (.131)	5.387*** (.281)
Gözlem Sayısı	415604	89012	415604	89012	415604	89012
R2	.094	.079	.094	.079	.094	.079

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 11. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi

	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.315*** (.012)	.333*** (.027)	.318*** (.014)	.356*** (.034)	.288*** (.015)	.378*** (.038)
kayıp1			-.004 (.005)	.015 (.012)		
kayıp2					-.012** (.005)	.003 (.013)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.043*** (.012)	-.092*** (.03)	-.042*** (.013)	-.074** (.033)	-.044*** (.014)	-.071** (.036)
Mesleki Eğitim	.095*** (.021)	-.101* (.055)	.096*** (.024)	-.101 (.066)	.071*** (.027)	-.064 (.082)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.11*** (.016)	-.164*** (.036)	-.099*** (.017)	-.18*** (.04)	-.103*** (.018)	-.17*** (.045)
İşsiz	-.137*** (.012)	-.226*** (.028)	-.138*** (.013)	-.224*** (.031)	-.149*** (.013)	-.244*** (.035)
Korumalı İstihdam	-.369 (.226)	-.156 (.371)	-.247 (.273)	-.418 (.408)	-.427 (.314)	-.766* (.446)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.233*** (.017)	.247*** (.057)	.225*** (.019)	.232*** (.066)	.245*** (.02)	.236*** (.073)
Bekar Ebeveyn	-.077*** (.024)	-.132** (.065)	-.099*** (.026)	-.174** (.074)	-.073*** (.028)	-.132* (.079)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.268*** (.021)	.331*** (.059)	.258*** (.023)	.321*** (.07)	.286*** (.024)	.334*** (.077)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.087*** (.021)	.221*** (.062)	.087*** (.022)	.195*** (.071)	.116*** (.023)	.218*** (.078)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.161*** (.024)	.335*** (.064)	.162*** (.026)	.335*** (.073)	.195*** (.027)	.32*** (.081)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.195*** (.043)	.186** (.086)	.183*** (.047)	.204** (.096)	.237*** (.05)	.177* (.107)
Diğer Kombinasyonlar	.124*** (.037)	-.02 (.084)	.115*** (.041)	-.082 (.105)	.173*** (.044)	-.063 (.122)
Eğitim (Yıl)	-.038*** (.006)	.016 (.015)	-.037*** (.006)	.021 (.016)	-.039*** (.007)	.03* (.018)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.319*** (.009)	-.342*** (.02)	-.312*** (.01)	-.342*** (.024)	-.322*** (.011)	-.341*** (.027)
Tatmin Edici	-.726*** (.011)	-.686*** (.024)	-.716*** (.012)	-.688*** (.028)	-.734*** (.013)	-.687*** (.032)
Daha az iyi	-.1317*** (.014)	-.1151*** (.031)	-.1308*** (.015)	-.1187*** (.036)	-.1335*** (.016)	-.1194*** (.04)
Kötü	-.2439*** (.026)	-.2161*** (.054)	-.2439*** (.028)	-.224*** (.059)	-.2468*** (.029)	-.2277*** (.064)
yaş_kare	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.002** (.001)	-.001 (.001)	-.002** (.001)	-.002* (.001)	-.003*** (.001)	-.002 (.001)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.029 (.019)	-.131*** (.043)	-.048** (.02)	-.143*** (.044)		

1995	-.011 (.021)	-.159*** (.046)	-.017 (.021)	-.136*** (.048)	.03 (.018)	.027 (.042)
1996	.007 (.022)	-.242*** (.05)	0 (.023)	-.259*** (.052)	.047** (.02)	-.098** (.045)
1997	-.13*** (.023)	-.381*** (.053)	-.128*** (.024)	-.397*** (.056)	-.081*** (.021)	-.21*** (.049)
1998	-.028 (.024)	-.269*** (.06)	-.058** (.026)	-.291*** (.063)	-.003 (.023)	-.101* (.056)
1999	.02 (.026)	-.261*** (.064)	.017 (.027)	-.246*** (.068)	.057** (.024)	-.097 (.061)
2000	.013 (.027)	-.277*** (.071)	-.039 (.029)	-.307*** (.076)	.024 (.026)	-.127* (.067)
2001	.026 (.028)	-.219*** (.077)	.05* (.03)	-.181** (.083)	.08*** (.028)	-.032 (.076)
2002	-.142*** (.03)	-.403*** (.082)	-.13*** (.031)	-.36*** (.088)	-.058** (.029)	-.18** (.081)
2003	-.199*** (.032)	-.493*** (.089)	-.178*** (.034)	-.445*** (.095)	-.104*** (.031)	-.237*** (.088)
2004	-.363*** (.034)	-.65*** (.094)	-.337*** (.036)	-.576*** (.102)	-.259*** (.033)	-.392*** (.095)
2005	-.203*** (.036)	-.598*** (.102)	-.177*** (.038)	-.522*** (.11)	-.098*** (.035)	-.31*** (.103)
2006	-.261*** (.038)	-.627*** (.107)	-.254*** (.04)	-.574*** (.115)	-.172*** (.038)	-.386*** (.109)
2007	-.231*** (.04)	-.583*** (.114)	-.204*** (.042)	-.514*** (.123)	-.138*** (.04)	-.316*** (.118)
2008	-.186*** (.042)	-.573*** (.122)	-.152*** (.044)	-.485*** (.132)	-.07* (.042)	-.282** (.127)
2009	-.259*** (.044)	-.659*** (.128)	-.23*** (.047)	-.574*** (.138)	-.141*** (.045)	-.361*** (.134)
2010	-.099** (.046)	-.554*** (.136)	-.088* (.049)	-.402*** (.147)	.001 (.047)	-.189 (.143)
2011	-.147*** (.048)	-.569*** (.142)	-.122** (.051)	-.441*** (.155)	-.091* (.05)	-.316** (.149)
2012	-.177*** (.051)	-.641*** (.148)	-.133** (.054)	-.516*** (.162)	-.047 (.053)	-.292* (.161)
2013	-.081 (.053)	-.568*** (.157)	-.023 (.056)	-.422** (.171)	.101* (.055)	-.155 (.17)
2014	-.16*** (.056)	-.549*** (.163)	-.104* (.059)	-.42** (.18)	.011 (.058)	-.223 (.179)
2015	-.05 (.058)	-.477*** (.17)	.006 (.062)	-.357* (.187)	.122** (.061)	-.118 (.187)
2016	-.066 (.06)	-.483*** (.177)	-.007 (.064)	-.405** (.194)	.116* (.063)	-.16 (.195)
2017	-.155** (.063)	-.499*** (.183)	-.092 (.067)	-.332* (.202)	.032 (.066)	-.126 (.204)
2018	-.044 (.065)	-.576*** (.189)	.026 (.069)	-.385* (.209)	.153** (.069)	-.165 (.211)
2019	.011 (.068)	-.549*** (.196)	.086 (.072)	-.333 (.216)	.224*** (.072)	-.072 (.22)
sabit terim	5.8*** (.119)	5.363*** (.257)	5.748*** (.138)	5.133*** (.312)	5.965*** (.15)	4.702*** (.362)
Gözlem Sayısı	415604	89012	360762	67872	321122	56355
R2	.094	.079	.094	.091	.095	.094

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 12. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Devam)

	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti	(AD) Yaşam memnuniyeti	Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.302*** (.016)	.356*** (.041)	.294*** (.017)	.36*** (.046)	.284*** (.018)	.349*** (.049)
kayıp3	-.011* (.006)	.001 (.015)				
kayıp4			-.009 (.006)	.004 (.018)		
kayıp5					-.02*** (.007)	-.002 (.019)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.04*** (.015)	-.083** (.04)	-.039** (.016)	-.057 (.044)	-.03* (.017)	-.052 (.049)
Mesleki Eğitim	.075** (.032)	-.189** (.092)	.087** (.037)	-.168 (.114)	.091** (.043)	-.077 (.133)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.104*** (.019)	-.194*** (.049)	-.093*** (.02)	-.159*** (.053)	-.072*** (.022)	-.188*** (.057)
İşsiz	-.144*** (.014)	-.266*** (.037)	-.14*** (.015)	-.237*** (.041)	-.127*** (.016)	-.226*** (.045)
Korumalı İstihdam	-.551 (.362)	-.986*** (.125)	-.566 (.376)	-1.328*** (.434)	-.727* (.424)	-1.388*** (.512)
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.241*** (.021)	.316*** (.079)	.246*** (.022)	.3*** (.086)	.252*** (.023)	.302*** (.091)
Bekar Ebeveyn	-.073** (.03)	-.115 (.087)	-.068** (.032)	-.125 (.092)	-.068** (.034)	-.176* (.101)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.274*** (.025)	.376*** (.083)	.285*** (.027)	.373*** (.093)	.287*** (.029)	.338*** (.099)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.113*** (.024)	.282*** (.083)	.129*** (.026)	.259*** (.093)	.141*** (.028)	.254** (.099)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.188*** (.029)	.362*** (.088)	.201*** (.031)	.385*** (.098)	.204*** (.033)	.34*** (.104)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.25*** (.052)	.252** (.115)	.274*** (.058)	.287** (.128)	.296*** (.063)	.271* (.141)
Diğer Kombinasyonlar	.171*** (.047)	.014 (.136)	.19*** (.052)	.003 (.157)	.211*** (.057)	-.021 (.179)
Eğitim (Yıl)	-.038*** (.007)	.028 (.02)	-.037*** (.008)	.047** (.022)	-.039*** (.008)	.029 (.023)
Sağlık Referans = Çok iyi						
İyi	-.32*** (.012)	-.335*** (.03)	-.312*** (.013)	-.352*** (.034)	-.303*** (.014)	-.348*** (.037)
Tatmin Edici	-.731*** (.014)	-.69*** (.035)	-.721*** (.015)	-.688*** (.038)	-.714*** (.016)	-.697*** (.042)
Daha az iyi	-1.336*** (.017)	-1.201*** (.043)	-1.328*** (.018)	-1.201*** (.047)	-1.32*** (.019)	-1.247*** (.05)
Kötü	-2.494*** (.031)	-2.327*** (.068)	-2.481*** (.032)	-2.323*** (.074)	-2.468*** (.034)	-2.357*** (.078)
yaş_kare	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.003*** (.001)	-.003* (.001)	-.003*** (.001)	-.004** (.002)	-.003*** (.001)	-.003* (.002)
Yıl Sabit Etkileri						

1994						
1995	.033*	-.004				
	(.019)	(.042)				
1996	.049**	-.13***	.012	-.152***		
	(.021)	(.046)	(.019)	(.043)		
1997	-.083***	-.234***	-.107***	-.26***	-.118***	-.12***
	(.021)	(.05)	(.02)	(.047)	(.019)	(.044)
1998	-.007	-.143**	-.037*	-.15***	-.041*	.025
	(.023)	(.058)	(.022)	(.054)	(.021)	(.052)
1999	.06**	-.129**	.021	-.132**	.017	.021
	(.025)	(.064)	(.024)	(.059)	(.023)	(.057)
2000	.012	-.173**	-.017	-.191***	-.025	-.019
	(.027)	(.071)	(.026)	(.068)	(.025)	(.064)
2001	.086***	-.086	.051*	-.107	.047*	.083
	(.029)	(.08)	(.028)	(.077)	(.027)	(.074)
2002	-.1***	-.251***	-.117***	-.276***	-.126***	-.09
	(.03)	(.086)	(.03)	(.083)	(.029)	(.08)
2003	-.103***	-.268***	-.172***	-.296***	-.166***	-.106
	(.032)	(.094)	(.032)	(.092)	(.031)	(.09)
2004	-.259***	-.424***	-.27***	-.426***	-.284***	-.235**
	(.034)	(.101)	(.034)	(.1)	(.034)	(.099)
2005	-.089**	-.348***	-.109***	-.361***	-.095***	-.161
	(.036)	(.11)	(.036)	(.109)	(.035)	(.109)
2006	-.164***	-.398***	-.176***	-.411***	-.173***	-.193*
	(.039)	(.116)	(.038)	(.116)	(.038)	(.117)
2007	-.136***	-.327***	-.147***	-.337***	-.138***	-.137
	(.042)	(.126)	(.041)	(.125)	(.041)	(.127)
2008	-.073*	-.321**	-.078*	-.334**	-.068	-.119
	(.044)	(.135)	(.044)	(.135)	(.044)	(.138)
2009	-.138***	-.38***	-.145***	-.393***	-.123***	-.159
	(.046)	(.143)	(.047)	(.143)	(.047)	(.147)
2010	.008	-.228	.003	-.234	.016	-.006
	(.049)	(.152)	(.049)	(.155)	(.05)	(.159)
2011	-.082	-.366**	-.082	-.37**	-.064	-.15
	(.052)	(.159)	(.052)	(.161)	(.052)	(.167)
2012	-.068	-.307*	-.071	-.325*	-.045	-.084
	(.055)	(.17)	(.055)	(.172)	(.056)	(.179)
2013	.122**	-.203	.063	-.296	.095	-.063
	(.058)	(.184)	(.059)	(.187)	(.059)	(.193)
2014	.02	-.245	.041	-.261	.07	.016
	(.06)	(.193)	(.062)	(.201)	(.063)	(.209)
2015	.134**	-.187	.161**	-.157	.186***	.067
	(.063)	(.202)	(.065)	(.208)	(.066)	(.219)
2016	.127*	-.172	.148**	-.175	.172**	.043
	(.066)	(.211)	(.068)	(.218)	(.069)	(.23)
2017	.052	-.134	.08	-.097	.114	.133
	(.069)	(.22)	(.071)	(.228)	(.073)	(.241)
2018	.169**	-.153	.193***	-.114	.224***	.143
	(.072)	(.229)	(.074)	(.237)	(.076)	(.252)
2019	.241***	-.039	.27***	-.018	.309***	.225
	(.075)	(.238)	(.077)	(.247)	(.079)	(.263)
kayıp3	-.011*	.001				
	(.006)	(.015)				
kayıp4			-.009	.004		
			(.006)	(.018)		
kayıp5					-.02***	-.002
					(.007)	(.019)
sabit terim	5.832***	4.843***	5.912***	4.622***	6.024***	4.789***
	(.159)	(.401)	(.171)	(.458)	(.188)	(.508)
Gözlem Sayısı	292896	48347	261464	40224	232721	34121
R2	.097	.1	.097	.099	.097	.101

Ek Tablo 13. Gelir Gruplarına Göre Yaşam Memnuniyeti Baz Model

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
hanehalkı_geliri	.50816*** (.04592)	.42039*** (.02733)	.20101*** (.05313)	.17801*** (.05669)	.22535*** (.06109)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.08492* (.04573)	-.05536*** (.01911)	.00895 (.02325)	.00831 (.0262)	.05628 (.04067)
Mesleki Eğitim	.00506 (.07392)	.05696* (.03377)	.10402** (.04592)	.20581*** (.05556)	.04968 (.09021)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.22667*** (.04741)	-.1209*** (.024)	-.07357** (.03132)	.03754 (.03865)	.00788 (.05748)
İşsiz	-.31101*** (.03772)	-.17021*** (.01684)	-.04016* (.02349)	.0492* (.02834)	.11394*** (.03753)
Korunmalı İstihdam	-.34071 (.2984)	-.42845** (.19416)	-.05281 (.35098)	1.00709 (.82871)	-.08254*** (.02622)
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.16388*** (.05209)	.24175*** (.02779)	.28502*** (.05989)	.43887*** (.08143)	.44296*** (.12871)
Bekar Ebeveyn	-.08955 (.06163)	-.02921 (.03693)	-.11197 (.0745)	.123 (.11925)	.1108 (.20164)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.15904* (.08337)	.3095*** (.03483)	.28039*** (.06692)	.44019*** (.08642)	.46001*** (.13579)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.08482 (.08553)	.12471*** (.03492)	.11427* (.06474)	.34392*** (.0849)	.39692*** (.13322)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.15586 (.13545)	.25178*** (.04245)	.1382** (.06899)	.37438*** (.08825)	.42332*** (.13705)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.27633 (.17392)	.2085*** (.06877)	.2793*** (.09494)	.36381*** (.11227)	.25444 (.18018)
Diğer Kombinasyonlar	.14031 (.10419)	.10304* (.05913)	.18293** (.09058)	.29871** (.11777)	.29458* (.163)
Eğitim (Yıl)	-.07843*** (.01986)	-.01939** (.00966)	-.01113 (.01189)	.01047 (.01401)	-.02122 (.02309)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.30523*** (.03734)	-.32954*** (.01461)	-.32627*** (.01681)	-.27595*** (.01803)	-.25839*** (.02293)
Tatmin Edici	-.69822*** (.04187)	-.71629*** (.01692)	-.70338*** (.01967)	-.6548*** (.02176)	-.59531*** (.02995)
Daha az iyi	-1.27058*** (.04673)	-1.25481*** (.02039)	-1.28069*** (.02618)	-1.2323*** (.03019)	-1.12389*** (.0439)
Kötü	-2.27406*** (.0606)	-2.33702*** (.03539)	-2.3639*** (.05911)	-2.43343*** (.08596)	-2.23763*** (.13086)
yaş_kare	-.00015* (.00007)	.00002 (.00003)	.00005 (.00005)	.00002 (.00007)	-.00013 (.0001)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.0012 (.00432)	-.00159 (.00157)	-.00224 (.00167)	-.00334** (.00149)	.0002 (.0025)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.01863 (.0513)	-.06187** (.02556)	-.16329*** (.0475)	-.22149*** (.08045)	.03192 (.20011)
1995	-.02264 (.05845)	-.01937 (.02662)	-.15334*** (.04767)	-.24926*** (.08551)	-.24084 (.19853)
1996	.01284 (.06342)	-.01071 (.02882)	-.18441*** (.04969)	-.26663*** (.08502)	-.00221 (.19499)
1997	-.18323***	-.16954***	-.26822***	-.31053***	-.11084

	(.06818)	(.03005)	(.05085)	(.0876)	(.19735)
1998	-.05246	-.05141	-.22162***	-.2249**	-.09465
	(.07581)	(.03223)	(.05354)	(.08873)	(.19667)
1999	.07089	-.00378	-.21483***	-.23052**	-.18931
	(.08102)	(.03414)	(.05654)	(.09387)	(.19931)
2000	.04786	-.01202	-.23252***	-.19459**	.04945
	(.08662)	(.03644)	(.05809)	(.09489)	(.19984)
2001	.11418	-.01214	-.18404***	-.22354**	.04715
	(.09283)	(.03889)	(.0607)	(.09863)	(.20472)
2002	-.00069	-.2063***	-.35476***	-.33958***	-.03727
	(.09985)	(.04137)	(.06402)	(.10198)	(.20433)
2003	-.01942	-.25711***	-.40264***	-.41669***	-.06203
	(.10768)	(.0446)	(.06769)	(.10744)	(.20906)
2004	-.21379*	-.40736***	-.55827***	-.56785***	-.20203
	(.11429)	(.04745)	(.07099)	(.11183)	(.21432)
2005	-.08886	-.27265***	-.41422***	-.40778***	.008
	(.12355)	(.05059)	(.07489)	(.11627)	(.21865)
2006	-.12054	-.3411***	-.46617***	-.42404***	-.06706
	(.13073)	(.05356)	(.07827)	(.1215)	(.22518)
2007	-.00118	-.29645***	-.45804***	-.45666***	.0109
	(.13897)	(.05674)	(.08288)	(.12672)	(.22992)
2008	.08703	-.23478***	-.40786***	-.44798***	-.06454
	(.14675)	(.0601)	(.08667)	(.13221)	(.23614)
2009	.07865	-.28178***	-.55875***	-.52503***	-.13563
	(.15505)	(.06361)	(.09077)	(.13782)	(.24271)
2010	.20503	-.13684**	-.3957***	-.3312**	.05448
	(.16466)	(.06745)	(.09508)	(.14445)	(.25155)
2011	.21433	-.17824**	-.42276***	-.40978***	.03161
	(.17348)	(.07073)	(.09898)	(.14916)	(.25818)
2012	.2484	-.22641***	-.46642***	-.43307***	.00644
	(.18095)	(.07415)	(.10337)	(.15499)	(.26447)
2013	.40288**	-.10993	-.37227***	-.36817**	.06844
	(.18987)	(.07824)	(.10823)	(.16178)	(.27331)
2014	.44965**	-.13874*	-.45228***	-.47735***	-.06472
	(.19785)	(.08207)	(.11272)	(.16809)	(.28117)
2015	.50732**	-.02967	-.32331***	-.36364**	.1096
	(.20673)	(.08604)	(.1172)	(.17441)	(.28864)
2016	.60223***	-.07604	-.32687***	-.3475*	.06922
	(.2151)	(.09)	(.12182)	(.18065)	(.29675)
2017	.61855***	-.10138	-.44162***	-.47243**	.04112
	(.22309)	(.09367)	(.12667)	(.18672)	(.30399)
2018	.64137***	-.0361	-.33972***	-.38153**	.08296
	(.23153)	(.09759)	(.13155)	(.19283)	(.31297)
2019	.71925***	.03177	-.25985*	-.32473	.15567
	(.23939)	(.10129)	(.13654)	(.1991)	(.32129)
sabit terim	4.98853***	4.80117***	6.60562***	6.49784***	6.50878***
	(.39572)	(.24027)	(.47076)	(.53416)	(.69005)
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
R2	.0884	.08651	.08536	.08572	.07364

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 14. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kazanç_1	-.205*** (.072)	-.086*** (.026)	-.024 (.034)	.035 (.036)	-.074 (.046)
kayıp_1	-.055 (.037)	-.058** (.028)	.004 (.045)	.025 (.058)	-.07 (.102)
hanehalkı_geliri	.534*** (.054)	.424*** (.03)	.21*** (.056)	.172*** (.06)	.24*** (.069)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.085* (.046)	-.055*** (.019)	.009 (.023)	.008 (.026)	.057 (.041)
Mesleki Eğitim	.002 (.074)	.057* (.034)	.104** (.046)	.206*** (.056)	.05 (.09)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.227*** (.047)	-.12*** (.024)	-.073** (.031)	.037 (.039)	.01 (.057)
İşsiz	-.312*** (.038)	-.17*** (.017)	-.04* (.023)	.049* (.028)	.116*** (.038)
Korunmalı İstihdam	-.338 (.301)	-.425** (.194)	-.051 (.351)	1.004 (.828)	-.081*** (.026)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.166*** (.052)	.241*** (.028)	.284*** (.06)	.441*** (.082)	.44*** (.129)
Bekar Ebeveyn	-.086 (.062)	-.029 (.037)	-.111 (.075)	.123 (.119)	.116 (.202)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.164** (.083)	.309*** (.035)	.281*** (.067)	.442*** (.087)	.461*** (.136)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.089 (.086)	.126*** (.035)	.114* (.065)	.346*** (.085)	.396*** (.134)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.159 (.136)	.251*** (.042)	.139** (.069)	.376*** (.088)	.424*** (.138)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.277 (.174)	.211*** (.069)	.28*** (.095)	.366*** (.112)	.256 (.18)
Diğer Kombinasyonlar	.141 (.104)	.104* (.059)	.183** (.091)	.3** (.118)	.293* (.163)
Eğitim (Yıl)	-.078*** (.02)	-.019* (.01)	-.011 (.012)	.01 (.014)	-.02 (.023)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.304*** (.037)	-.329*** (.015)	-.326*** (.017)	-.276*** (.018)	-.258*** (.023)
Tatmin Edici	-.697*** (.042)	-.716*** (.017)	-.703*** (.02)	-.655*** (.022)	-.595*** (.03)
Daha az iyi	-1.269*** (.047)	-1.254*** (.02)	-1.281*** (.026)	-1.232*** (.03)	-1.123*** (.044)
Kötü	-2.273*** (.061)	-2.336*** (.035)	-2.364*** (.059)	-2.433*** (.086)	-2.235*** (.131)
yaş_kare	0** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.001 (.004)	-.002 (.002)	-.002 (.002)	-.003** (.001)	0 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.02 (.051)	-.064** (.026)	-.164*** (.048)	-.222*** (.08)	.033 (.2)

1995	-.026 (.058)	-.021 (.027)	-.154*** (.048)	-.249*** (.086)	-.24 (.198)
1996	.012 (.063)	-.012 (.029)	-.185*** (.05)	-.266*** (.085)	-.001 (.195)
1997	-.187*** (.068)	-.172*** (.03)	-.27*** (.051)	-.31*** (.088)	-.115 (.197)
1998	-.055 (.076)	-.055* (.032)	-.223*** (.054)	-.223** (.089)	-.094 (.197)
1999	.069 (.081)	-.006 (.034)	-.216*** (.057)	-.229** (.094)	-.189 (.199)
2000	.04 (.087)	-.017 (.037)	-.235*** (.058)	-.191** (.095)	.041 (.2)
2001	.112 (.093)	-.014 (.039)	-.186*** (.061)	-.222** (.099)	.044 (.205)
2002	-.002 (.1)	-.208*** (.042)	-.357*** (.064)	-.337*** (.102)	-.046 (.204)
2003	-.02 (.108)	-.258*** (.045)	-.405*** (.068)	-.414*** (.108)	-.066 (.209)
2004	-.215* (.114)	-.409*** (.048)	-.561*** (.071)	-.565*** (.112)	-.207 (.214)
2005	-.09 (.123)	-.274*** (.051)	-.418*** (.075)	-.404*** (.117)	.002 (.219)
2006	-.124 (.131)	-.343*** (.054)	-.47*** (.079)	-.42*** (.122)	-.074 (.225)
2007	-.003 (.139)	-.298*** (.057)	-.462*** (.083)	-.453*** (.127)	.004 (.23)
2008	.086 (.147)	-.237*** (.06)	-.411*** (.087)	-.444*** (.132)	-.072 (.236)
2009	.076 (.155)	-.283*** (.064)	-.562*** (.091)	-.521*** (.138)	-.145 (.243)
2010	.202 (.165)	-.14** (.068)	-.4*** (.096)	-.326** (.145)	.044 (.252)
2011	.212 (.173)	-.18** (.071)	-.427*** (.099)	-.405*** (.15)	.021 (.258)
2012	.249 (.181)	-.227*** (.074)	-.471*** (.104)	-.428*** (.155)	-.004 (.265)
2013	.401** (.19)	-.111 (.078)	-.377*** (.109)	-.363** (.162)	.057 (.274)
2014	.451** (.198)	-.139* (.082)	-.457*** (.113)	-.472*** (.169)	-.076 (.282)
2015	.508** (.207)	-.03 (.086)	-.329*** (.118)	-.357** (.175)	.096 (.289)
2016	.599*** (.215)	-.077 (.09)	-.333*** (.123)	-.341* (.181)	.055 (.297)
2017	.619*** (.223)	-.102 (.094)	-.448*** (.127)	-.465** (.187)	.026 (.305)
2018	.644*** (.231)	-.036 (.098)	-.346*** (.132)	-.374* (.193)	.068 (.314)
2019	.723*** (.239)	.032 (.102)	-.267* (.137)	-.316 (.2)	.139 (.322)
sabit terim	4.835*** (.436)	4.781*** (.259)	6.538*** (.49)	6.544*** (.56)	6.382*** (.752)
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
R2	.089	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 15. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kazanç_2	-.151** (.071)	-.085*** (.025)	-.003 (.03)	-.078** (.032)	-.055 (.042)
kayıp_2	-.109*** (.035)	-.09*** (.028)	-.107** (.044)	-.226*** (.061)	-.015 (.107)
hanehalkı_geliri	.493*** (.053)	.415*** (.03)	.17*** (.055)	.149** (.06)	.247*** (.068)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.085* (.046)	-.055*** (.019)	.009 (.023)	.009 (.026)	.057 (.041)
Mesleki Eğitim	.003 (.074)	.056* (.034)	.104** (.046)	.205*** (.056)	.049 (.09)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.228*** (.047)	-.121*** (.024)	-.074** (.031)	.038 (.039)	.008 (.057)
İşsiz	-.314*** (.038)	-.17*** (.017)	-.039* (.023)	.051* (.028)	.115*** (.038)
Korumalı İstihdam	-.343 (.299)	-.426** (.194)	-.052 (.351)	1.029 (.826)	-.08*** (.026)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.162*** (.052)	.24*** (.028)	.283*** (.06)	.428*** (.081)	.44*** (.129)
Bekar Ebeveyn	-.093 (.062)	-.03 (.037)	-.114 (.074)	.116 (.119)	.112 (.202)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.157* (.083)	.309*** (.035)	.277*** (.067)	.428*** (.086)	.458*** (.136)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.089 (.086)	.125*** (.035)	.113* (.065)	.333*** (.085)	.394*** (.133)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.149 (.135)	.251*** (.042)	.135* (.069)	.361*** (.088)	.422*** (.137)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.266 (.174)	.211*** (.069)	.28*** (.095)	.358*** (.112)	.255 (.18)
Diğer Kombinasyonlar	.137 (.104)	.102* (.059)	.183** (.091)	.29** (.118)	.293* (.163)
Eğitim (Yıl)	-.079*** (.02)	-.018* (.01)	-.011 (.012)	.012 (.014)	-.02 (.023)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.304*** (.037)	-.329*** (.015)	-.326*** (.017)	-.275*** (.018)	-.258*** (.023)
Tatmin Edici	-.696*** (.042)	-.715*** (.017)	-.703*** (.02)	-.654*** (.022)	-.595*** (.03)
Daha az iyi	-1.269*** (.047)	-1.254*** (.02)	-1.281*** (.026)	-1.231*** (.03)	-1.123*** (.044)
Kötü	-2.272*** (.061)	-2.335*** (.035)	-2.364*** (.059)	-2.431*** (.086)	-2.237*** (.131)
yaş_kare	0** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.001 (.004)	-.002 (.002)	-.002 (.002)	-.003** (.001)	0 (.002)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	.01 (.052)	-.044* (.026)	-.157*** (.048)	-.2** (.081)	.043 (.201)

1995	.005 (.059)	-.003 (.027)	-.146*** (.048)	-.229*** (.086)	-.23 (.199)
1996	.042 (.064)	.007 (.029)	-.177*** (.05)	-.246*** (.085)	.008 (.195)
1997	-.153** (.068)	-.152*** (.03)	-.259*** (.051)	-.289*** (.088)	-.104 (.197)
1998	-.024 (.076)	-.034 (.032)	-.212*** (.054)	-.206** (.089)	-.09 (.197)
1999	.1 (.081)	.014 (.034)	-.205*** (.057)	-.212** (.094)	-.182 (.2)
2000	.073 (.087)	.004 (.037)	-.222*** (.058)	-.178* (.095)	.053 (.2)
2001	.14 (.093)	.005 (.039)	-.172*** (.061)	-.207** (.099)	.048 (.205)
2002	.034 (.1)	-.184*** (.042)	-.34*** (.064)	-.318*** (.102)	-.037 (.204)
2003	.015 (.108)	-.234*** (.045)	-.387*** (.068)	-.394*** (.108)	-.062 (.209)
2004	-.178 (.115)	-.383*** (.048)	-.539*** (.072)	-.537*** (.112)	-.2 (.215)
2005	-.053 (.124)	-.248*** (.051)	-.395*** (.075)	-.379*** (.117)	.008 (.219)
2006	-.086 (.131)	-.317*** (.054)	-.447*** (.079)	-.395*** (.122)	-.067 (.226)
2007	.031 (.139)	-.272*** (.057)	-.439*** (.083)	-.428*** (.127)	.01 (.23)
2008	.12 (.147)	-.209*** (.06)	-.387*** (.087)	-.417*** (.133)	-.066 (.237)
2009	.111 (.155)	-.256*** (.064)	-.538*** (.091)	-.497*** (.138)	-.138 (.243)
2010	.236 (.165)	-.113* (.068)	-.375*** (.096)	-.305** (.145)	.051 (.252)
2011	.244 (.174)	-.154** (.071)	-.402*** (.1)	-.384** (.15)	.026 (.259)
2012	.281 (.181)	-.199*** (.074)	-.444*** (.104)	-.403*** (.156)	.001 (.265)
2013	.439** (.19)	-.081 (.079)	-.348*** (.109)	-.338** (.162)	.063 (.274)
2014	.486** (.198)	-.109 (.082)	-.427*** (.113)	-.445*** (.169)	-.071 (.282)
2015	.547*** (.207)	.002 (.086)	-.297** (.118)	-.33* (.175)	.102 (.29)
2016	.639*** (.215)	-.044 (.09)	-.299** (.123)	-.314* (.181)	.06 (.298)
2017	.656*** (.223)	-.069 (.094)	-.412*** (.127)	-.438** (.187)	.031 (.305)
2018	.684*** (.232)	-.002 (.098)	-.309** (.132)	-.347* (.193)	.071 (.314)
2019	.766*** (.24)	.069 (.102)	-.228* (.137)	-.288 (.2)	.143 (.323)
sabit terim	5.1*** (.435)	4.833*** (.259)	6.846*** (.487)	6.717*** (.558)	6.313*** (.747)
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
R2	.089	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 16. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kazanç_3	-.056 (.071)	-.071*** (.025)	-.034 (.029)	-.028 (.032)	-.08* (.043)
kayıp_3	-.082** (.036)	-.127*** (.027)	-.039 (.045)	-.017 (.061)	.029 (.108)
hanehalkı_geliri	.482*** (.052)	.398*** (.03)	.202*** (.056)	.184*** (.06)	.268*** (.068)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.085* (.046)	-.056*** (.019)	.009 (.023)	.008 (.026)	.056 (.041)
Mesleki Eğitim	.002 (.074)	.054 (.034)	.103** (.046)	.205*** (.056)	.047 (.09)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.227*** (.047)	-.12*** (.024)	-.073** (.031)	.038 (.039)	.009 (.057)
İşsiz	-.312*** (.038)	-.169*** (.017)	-.04* (.023)	.049* (.028)	.114*** (.038)
Korumalı İstihdam	-.337 (.3)	-.421** (.193)	-.051 (.352)	1.012 (.826)	-.082*** (.026)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.161*** (.052)	.24*** (.028)	.283*** (.06)	.437*** (.081)	.439*** (.129)
Bekar Ebeveyn	-.093 (.062)	-.031 (.037)	-.112 (.075)	.122 (.119)	.109 (.201)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.157* (.083)	.308*** (.035)	.28*** (.067)	.439*** (.086)	.455*** (.136)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.086 (.086)	.125*** (.035)	.113* (.065)	.342*** (.085)	.392*** (.133)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.151 (.135)	.249*** (.042)	.137** (.069)	.373*** (.088)	.419*** (.137)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.271 (.174)	.212*** (.069)	.279*** (.095)	.362*** (.112)	.25 (.18)
Diğer Kombinasyonlar	.137 (.104)	.101* (.059)	.182** (.091)	.297** (.118)	.286* (.163)
Eğitim (Yıl)	-.079*** (.02)	-.018* (.01)	-.011 (.012)	.011 (.014)	-.019 (.023)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.304*** (.037)	-.329*** (.015)	-.326*** (.017)	-.276*** (.018)	-.258*** (.023)
Tatmin Edici	-.696*** (.042)	-.715*** (.017)	-.703*** (.02)	-.655*** (.022)	-.595*** (.03)
Daha az iyi	-1.269*** (.047)	-1.254*** (.02)	-1.28*** (.026)	-1.232*** (.03)	-1.123*** (.044)
Kötü	-2.273*** (.061)	-2.335*** (.035)	-2.363*** (.059)	-2.433*** (.086)	-2.236*** (.131)
yaş_kare	0** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.001 (.004)	-.002 (.002)	-.002 (.002)	-.003** (.001)	0 (.002)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	0 (.052)	-.039 (.026)	-.155*** (.048)	-.216*** (.081)	.045 (.201)

1995	-.004 (.059)	.003 (.027)	-.146*** (.048)	-.244*** (.086)	-.225 (.199)
1996	.033 (.064)	.012 (.029)	-.178*** (.05)	-.262*** (.085)	.01 (.195)
1997	-.163** (.069)	-.146*** (.03)	-.262*** (.051)	-.307*** (.088)	-.103 (.198)
1998	-.033 (.076)	-.027 (.033)	-.216*** (.054)	-.221** (.089)	-.088 (.197)
1999	.091 (.081)	.021 (.034)	-.209*** (.057)	-.227** (.094)	-.187 (.199)
2000	.065 (.087)	.011 (.037)	-.227*** (.058)	-.193** (.095)	.051 (.2)
2001	.132 (.093)	.012 (.039)	-.178*** (.061)	-.221** (.099)	.048 (.205)
2002	.018 (.1)	-.18*** (.042)	-.349*** (.064)	-.338*** (.102)	-.044 (.205)
2003	.006 (.108)	-.224*** (.045)	-.395*** (.068)	-.414*** (.108)	-.065 (.209)
2004	-.189 (.115)	-.374*** (.048)	-.551*** (.072)	-.565*** (.112)	-.208 (.215)
2005	-.063 (.124)	-.235*** (.051)	-.406*** (.076)	-.405*** (.117)	.004 (.219)
2006	-.096 (.131)	-.303*** (.054)	-.458*** (.079)	-.421*** (.122)	-.072 (.226)
2007	.023 (.14)	-.258*** (.057)	-.45*** (.084)	-.454*** (.127)	.003 (.23)
2008	.109 (.148)	-.196*** (.061)	-.4*** (.087)	-.446*** (.133)	-.074 (.236)
2009	.101 (.156)	-.242*** (.064)	-.55*** (.092)	-.523*** (.138)	-.145 (.243)
2010	.227 (.166)	-.099 (.068)	-.388*** (.096)	-.329** (.145)	.043 (.252)
2011	.234 (.174)	-.14** (.071)	-.415*** (.1)	-.408*** (.15)	.018 (.258)
2012	.268 (.182)	-.187** (.075)	-.459*** (.104)	-.432*** (.156)	-.01 (.265)
2013	.425** (.191)	-.067 (.079)	-.363*** (.109)	-.367** (.162)	.051 (.274)
2014	.474** (.199)	-.093 (.083)	-.443*** (.114)	-.476*** (.169)	-.082 (.282)
2015	.532** (.208)	.018 (.087)	-.314*** (.118)	-.362** (.175)	.091 (.289)
2016	.629*** (.216)	-.026 (.091)	-.317*** (.123)	-.346* (.181)	.05 (.297)
2017	.646*** (.224)	-.05 (.094)	-.432*** (.128)	-.472** (.187)	.018 (.304)
2018	.669*** (.233)	.017 (.098)	-.329** (.133)	-.381** (.194)	.057 (.313)
2019	.75*** (.241)	.089 (.102)	-.249* (.138)	-.325 (.2)	.127 (.322)
sabit terim	5.175*** (.426)	4.964*** (.258)	6.591*** (.488)	6.444*** (.555)	6.125*** (.746)
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
R2	.089	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 17. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kazanç_4	-.036 (.072)	-.008 (.026)	-.027 (.029)	-.063* (.032)	-.113*** (.039)
kayıp_4	-.063* (.037)	-.066** (.027)	-.014 (.047)	-.148** (.062)	-.119 (.106)
hanehalkı_geliri	.488*** (.051)	.4*** (.03)	.207*** (.056)	.167*** (.06)	.254*** (.066)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.085* (.046)	-.055*** (.019)	.009 (.023)	.009 (.026)	.056 (.041)
Mesleki Eğitim	.003 (.074)	.056* (.034)	.103** (.046)	.204*** (.056)	.045 (.09)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.226*** (.047)	-.121*** (.024)	-.074** (.031)	.037 (.039)	.007 (.057)
İşsiz	-.311*** (.038)	-.17*** (.017)	-.04* (.024)	.05* (.028)	.114*** (.037)
Korunmalı İstihdam	-.34 (.299)	-.425** (.194)	-.053 (.351)	1.028 (.828)	-.081*** (.026)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.162*** (.052)	.241*** (.028)	.284*** (.06)	.435*** (.081)	.44*** (.129)
Bekar Ebeveyn	-.092 (.062)	-.03 (.037)	-.112 (.074)	.117 (.119)	.107 (.201)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.158* (.083)	.309*** (.035)	.28*** (.067)	.435*** (.086)	.457*** (.136)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.085 (.086)	.125*** (.035)	.113* (.065)	.339*** (.085)	.393*** (.133)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.15 (.135)	.251*** (.042)	.137** (.069)	.369*** (.088)	.419*** (.137)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.273 (.174)	.21*** (.069)	.278*** (.095)	.359*** (.112)	.254 (.18)
Diğer Kombinasyonlar	.136 (.104)	.103* (.059)	.182** (.091)	.295** (.118)	.292* (.163)
Eğitim (Yıl)	-.078*** (.02)	-.019** (.01)	-.011 (.012)	.012 (.014)	-.019 (.023)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.304*** (.037)	-.329*** (.015)	-.326*** (.017)	-.276*** (.018)	-.258*** (.023)
Tatmin Edici	-.697*** (.042)	-.716*** (.017)	-.703*** (.02)	-.654*** (.022)	-.595*** (.03)
Daha az iyi	-1.27*** (.047)	-1.254*** (.02)	-1.281*** (.026)	-1.232*** (.03)	-1.124*** (.044)
Kötü	-2.273*** (.061)	-2.336*** (.035)	-2.364*** (.059)	-2.433*** (.086)	-2.235*** (.131)
yaş_kare	0** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.001 (.004)	-.002 (.002)	-.002 (.002)	-.003** (.001)	0 (.002)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.017 (.051)	-.06** (.026)	-.163*** (.048)	-.22*** (.08)	.034 (.2)

1995	-.007 (.059)	-.011 (.027)	-.147*** (.048)	-.23*** (.086)	-.208 (.199)
1996	.03 (.064)	-.002 (.029)	-.179*** (.05)	-.247*** (.085)	.027 (.195)
1997	-.166** (.069)	-.16*** (.03)	-.264*** (.051)	-.291*** (.088)	-.084 (.198)
1998	-.035 (.076)	-.041 (.033)	-.217*** (.054)	-.208** (.089)	-.075 (.197)
1999	.089 (.081)	.007 (.035)	-.21*** (.057)	-.211** (.094)	-.169 (.2)
2000	.064 (.087)	-.001 (.037)	-.229*** (.058)	-.178* (.095)	.061 (.2)
2001	.131 (.093)	-.001 (.039)	-.18*** (.061)	-.207** (.099)	.061 (.205)
2002	.017 (.1)	-.194*** (.042)	-.351*** (.065)	-.321*** (.102)	-.031 (.204)
2003	0 (.108)	-.244*** (.045)	-.399*** (.068)	-.398*** (.108)	-.056 (.209)
2004	-.19* (.115)	-.391*** (.048)	-.553*** (.072)	-.545*** (.112)	-.193 (.214)
2005	-.065 (.124)	-.256*** (.051)	-.409*** (.076)	-.384*** (.117)	.016 (.219)
2006	-.095 (.131)	-.323*** (.054)	-.461*** (.079)	-.395*** (.122)	-.051 (.225)
2007	.023 (.14)	-.277*** (.057)	-.453*** (.084)	-.428*** (.127)	.025 (.23)
2008	.112 (.148)	-.215*** (.061)	-.403*** (.088)	-.419*** (.133)	-.05 (.236)
2009	.103 (.156)	-.263*** (.064)	-.554*** (.092)	-.496*** (.138)	-.122 (.243)
2010	.228 (.165)	-.118* (.068)	-.391*** (.096)	-.301** (.145)	.067 (.252)
2011	.238 (.174)	-.159** (.071)	-.418*** (.1)	-.38** (.15)	.042 (.258)
2012	.271 (.182)	-.207*** (.075)	-.461*** (.104)	-.404*** (.156)	.016 (.264)
2013	.426** (.191)	-.09 (.079)	-.367*** (.109)	-.339** (.162)	.075 (.273)
2014	.474** (.199)	-.118 (.083)	-.446*** (.114)	-.445*** (.169)	-.056 (.281)
2015	.534** (.208)	-.007 (.087)	-.317*** (.118)	-.329* (.175)	.121 (.289)
2016	.63*** (.216)	-.053 (.091)	-.321*** (.123)	-.312* (.181)	.08 (.297)
2017	.649*** (.224)	-.077 (.094)	-.435*** (.128)	-.435** (.187)	.05 (.304)
2018	.672*** (.233)	-.011 (.098)	-.334** (.133)	-.344* (.194)	.089 (.313)
2019	.75*** (.24)	.059 (.102)	-.253* (.138)	-.287 (.2)	.161 (.321)
sabit terim	5.128*** (.421)	4.949*** (.257)	6.554*** (.487)	6.568*** (.554)	6.241*** (.73)
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
R2	.088	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 18. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kazanç_5	.009 (.079)	-.006 (.027)	-.038 (.029)	-.033 (.031)	-.098*** (.037)
kayıp_5	-.064* (.037)	-.08*** (.028)	-.036 (.047)	-.118* (.063)	-.02 (.114)
hanehalkı_geliri	.481*** (.05)	.396*** (.03)	.206*** (.055)	.164*** (.06)	.264*** (.064)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.085* (.046)	-.055*** (.019)	.009 (.023)	.008 (.026)	.057 (.041)
Mesleki Eğitim	.003 (.074)	.056* (.034)	.103** (.046)	.205*** (.056)	.049 (.09)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.226*** (.047)	-.12*** (.024)	-.073** (.031)	.038 (.039)	.009 (.057)
İşsiz	-.311*** (.038)	-.17*** (.017)	-.04* (.023)	.05* (.028)	.115*** (.037)
Korunmalı İstihdam	-.339 (.298)	-.427** (.194)	-.052 (.351)	1.014 (.832)	-.082*** (.026)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.162*** (.052)	.242*** (.028)	.283*** (.06)	.437*** (.081)	.442*** (.128)
Bekar Ebeveyn	-.091 (.062)	-.03 (.037)	-.113 (.074)	.121 (.119)	.11 (.201)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.158* (.083)	.309*** (.035)	.279*** (.067)	.437*** (.086)	.459*** (.135)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.086 (.086)	.125*** (.035)	.112* (.065)	.341*** (.085)	.396*** (.133)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.153 (.135)	.251*** (.042)	.136** (.069)	.371*** (.088)	.423*** (.137)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.276 (.174)	.211*** (.069)	.277*** (.095)	.362*** (.112)	.253 (.18)
Diğer Kombinasyonlar	.136 (.104)	.104* (.059)	.182** (.091)	.296** (.118)	.294* (.162)
Eğitim (Yıl)	-.078*** (.02)	-.019* (.01)	-.011 (.012)	.011 (.014)	-.018 (.023)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.305*** (.037)	-.329*** (.015)	-.326*** (.017)	-.276*** (.018)	-.258*** (.023)
Tatmin Edici	-.697*** (.042)	-.716*** (.017)	-.703*** (.02)	-.654*** (.022)	-.595*** (.03)
Daha az iyi	-1.27*** (.047)	-1.254*** (.02)	-1.28*** (.026)	-1.231*** (.03)	-1.123*** (.044)
Kötü	-2.273*** (.061)	-2.336*** (.035)	-2.363*** (.059)	-2.432*** (.086)	-2.237*** (.131)
yaş_kare	0** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.001 (.004)	-.002 (.002)	-.002 (.002)	-.003** (.001)	0 (.002)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.016 (.051)	-.06** (.026)	-.163*** (.048)	-.22*** (.08)	.034 (.2)

1995	-.019 (.058)	-.017 (.027)	-.153*** (.048)	-.248*** (.086)	-.238 (.199)
1996	.028 (.064)	0 (.029)	-.174*** (.05)	-.254*** (.085)	.027 (.196)
1997	-.168** (.069)	-.158*** (.03)	-.259*** (.051)	-.297*** (.088)	-.085 (.198)
1998	-.036 (.077)	-.039 (.033)	-.213*** (.054)	-.212** (.089)	-.072 (.197)
1999	.088 (.081)	.009 (.035)	-.206*** (.057)	-.218** (.094)	-.168 (.2)
2000	.064 (.087)	.001 (.037)	-.225*** (.058)	-.182* (.095)	.063 (.2)
2001	.131 (.094)	.002 (.039)	-.176*** (.061)	-.211** (.099)	.061 (.205)
2002	.016 (.101)	-.192*** (.042)	-.346*** (.064)	-.327*** (.102)	-.03 (.205)
2003	-.001 (.108)	-.241*** (.045)	-.394*** (.068)	-.402*** (.108)	-.053 (.209)
2004	-.195* (.115)	-.391*** (.048)	-.55*** (.071)	-.553*** (.112)	-.196 (.214)
2005	-.065 (.124)	-.252*** (.051)	-.403*** (.075)	-.39*** (.116)	.019 (.219)
2006	-.096 (.132)	-.32*** (.054)	-.455*** (.079)	-.406*** (.122)	-.058 (.225)
2007	.024 (.14)	-.273*** (.057)	-.446*** (.084)	-.433*** (.127)	.024 (.23)
2008	.112 (.148)	-.21*** (.061)	-.396*** (.087)	-.425*** (.133)	-.052 (.236)
2009	.105 (.156)	-.258*** (.064)	-.547*** (.092)	-.502*** (.138)	-.124 (.243)
2010	.229 (.166)	-.114* (.068)	-.383*** (.096)	-.309** (.145)	.064 (.252)
2011	.239 (.175)	-.154** (.071)	-.41*** (.1)	-.386*** (.15)	.041 (.258)
2012	.272 (.182)	-.203*** (.075)	-.454*** (.104)	-.41*** (.156)	.014 (.265)
2013	.427** (.191)	-.086 (.079)	-.359*** (.109)	-.345** (.162)	.076 (.273)
2014	.474** (.199)	-.114 (.083)	-.44*** (.113)	-.454*** (.169)	-.06 (.281)
2015	.534** (.208)	-.003 (.087)	-.309*** (.118)	-.337* (.175)	.115 (.289)
2016	.63*** (.216)	-.048 (.091)	-.312** (.123)	-.32* (.181)	.077 (.297)
2017	.648*** (.224)	-.072 (.095)	-.426*** (.127)	-.443** (.187)	.049 (.304)
2018	.673*** (.233)	-.005 (.098)	-.323** (.132)	-.352* (.193)	.089 (.313)
2019	.751*** (.241)	.064 (.102)	-.243* (.137)	-.294 (.2)	.159 (.321)
sabit terim	5.173*** (.417)	4.977*** (.255)	6.564*** (.486)	6.593*** (.554)	6.147*** (.716)
Gözlem Sayısı	67063	215836	111926	76840	35114
R2	.088	.087	.085	.086	.074

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 19. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi
(Bir Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kayıp1	.014 (.016)	0 (.007)	-.01 (.009)	-.019* (.01)	-.001 (.014)
hanehalkı_geliri	.496*** (.055)	.424*** (.032)	.157*** (.06)	.148** (.063)	.214*** (.073)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.063 (.051)	-.063*** (.021)	.004 (.025)	.016 (.029)	.081* (.044)
Mesleki Eğitim	.006 (.086)	.07* (.038)	.106** (.05)	.195*** (.063)	-.048 (.1)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.181*** (.052)	-.114*** (.026)	-.073** (.033)	.053 (.041)	-.011 (.063)
İşsiz	-.297*** (.042)	-.169*** (.018)	-.041 (.025)	.053* (.031)	.126*** (.041)
Korumalı İstihdam	-.275 (.348)	-.217 (.211)	-.162 (.352)	1.164 (1.002)	
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.16*** (.058)	.241*** (.03)	.245*** (.063)	.459*** (.089)	.284** (.121)
Bekar Ebeveyn	-.125* (.069)	-.053 (.04)	-.157** (.079)	.153 (.128)	.03 (.232)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.182* (.093)	.32*** (.038)	.226*** (.071)	.443*** (.094)	.307** (.131)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.098 (.094)	.142*** (.038)	.078 (.069)	.353*** (.093)	.269** (.128)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.152 (.148)	.265*** (.047)	.087 (.073)	.394*** (.096)	.311** (.133)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.418** (.187)	.246*** (.077)	.195* (.102)	.347*** (.123)	.109 (.183)
Diğer Kombinasyonlar	.088 (.12)	.145** (.067)	.135 (.096)	.324** (.128)	.205 (.164)
Eğitim (Yıl)	-.083*** (.023)	-.015 (.011)	-.012 (.013)	.017 (.015)	-.021 (.026)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.28*** (.044)	-.324*** (.016)	-.323*** (.018)	-.265*** (.02)	-.238*** (.026)
Tatmin Edici	-.667*** (.049)	-.713*** (.019)	-.695*** (.021)	-.638*** (.024)	-.572*** (.033)
Daha az iyi	-.125*** (.054)	-.1266*** (.022)	-.1272*** (.028)	-.1211*** (.032)	-.1088*** (.048)
Kötü	-2.269*** (.068)	-2.36*** (.038)	-2.368*** (.063)	-2.397*** (.091)	-2.185*** (.142)
yaş_kare	0*** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.006 (.004)	-.003 (.002)	-.002 (.002)	-.003 (.002)	-.002 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.056 (.055)	-.07*** (.026)	-.15*** (.049)	-.213*** (.082)	-.136 (.221)
1995	-.031 (.063)	-.016 (.028)	-.128*** (.049)	-.239*** (.088)	-.292 (.217)

1996	.033 (.069)	-.017 (.03)	-.176*** (.052)	-.246*** (.087)	-.079 (.217)
1997	-.164** (.074)	-.165*** (.031)	-.246*** (.053)	-.292*** (.09)	-.165 (.218)
1998	-.04 (.084)	-.074** (.034)	-.238*** (.056)	-.199** (.092)	-.171 (.223)
1999	.103 (.088)	.003 (.036)	-.19*** (.059)	-.185* (.097)	-.302 (.224)
2000	.07 (.098)	-.057 (.039)	-.244*** (.062)	-.234** (.099)	-.123 (.227)
2001	.188* (.102)	.025 (.041)	-.126** (.063)	-.17* (.103)	-.005 (.232)
2002	.092 (.11)	-.176*** (.044)	-.304*** (.067)	-.316*** (.107)	-.15 (.235)
2003	.069 (.119)	-.224*** (.047)	-.356*** (.071)	-.346*** (.112)	-.091 (.237)
2004	-.11 (.127)	-.369*** (.05)	-.498*** (.075)	-.5*** (.117)	-.249 (.243)
2005	.026 (.136)	-.234*** (.054)	-.347*** (.079)	-.343*** (.122)	-.053 (.247)
2006	-.019 (.145)	-.326*** (.057)	-.406*** (.083)	-.364*** (.127)	-.119 (.254)
2007	.141 (.154)	-.259*** (.06)	-.393*** (.087)	-.364*** (.133)	-.009 (.26)
2008	.26 (.163)	-.193*** (.064)	-.336*** (.092)	-.346** (.138)	-.093 (.266)
2009	.27 (.172)	-.25*** (.068)	-.473*** (.096)	-.433*** (.145)	-.167 (.273)
2010	.411** (.182)	-.099 (.072)	-.351*** (.1)	-.242 (.151)	.003 (.283)
2011	.384** (.193)	-.145* (.076)	-.321*** (.105)	-.317** (.157)	-.021 (.291)
2012	.459** (.202)	-.175** (.08)	-.366*** (.11)	-.31* (.164)	-.005 (.298)
2013	.653*** (.212)	-.034 (.084)	-.261** (.115)	-.24 (.171)	.065 (.308)
2014	.689*** (.221)	-.084 (.088)	-.347*** (.12)	-.347* (.177)	-.063 (.317)
2015	.805*** (.231)	.02 (.092)	-.207* (.125)	-.234 (.184)	.12 (.325)
2016	.821*** (.24)	-.042 (.097)	-.211 (.13)	-.213 (.191)	.09 (.334)
2017	.908*** (.249)	-.031 (.101)	-.313** (.135)	-.336* (.197)	.049 (.342)
2018	.976*** (.26)	.069 (.105)	-.204 (.14)	-.233 (.204)	.106 (.352)
2019	1.09*** (.269)	.131 (.109)	-.108 (.146)	-.172 (.211)	.197 (.361)
sabit terim	5.263*** (.478)	4.694*** (.276)	6.953*** (.529)	6.58*** (.592)	6.826*** (.806)
Gözlem Sayısı	53380	183793	96550	65861	29050
R2	.094	.09	.085	.083	.071

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 20. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kayıp2	-.02 (.018)	-.01 (.008)	-.013 (.01)	-.024** (.012)	.006 (.017)
hanehalkı_geliri	.445*** (.06)	.402*** (.034)	.169*** (.063)	.113* (.068)	.266*** (.076)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.074 (.054)	-.057** (.022)	.008 (.026)	.015 (.03)	.031 (.046)
Mesleki Eğitim	-.074 (.092)	.036 (.045)	.112** (.057)	.243*** (.071)	-.148 (.123)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.24*** (.057)	-.116*** (.028)	-.064* (.035)	.026 (.044)	-.017 (.066)
İşsiz	-.364*** (.046)	-.177*** (.02)	-.054** (.026)	.067** (.032)	.104** (.044)
Korumalı İstihdam	-.635* (.364)	-.342* (.2)	-.395 (.362)	1.217 (.998)	
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.18*** (.063)	.27*** (.032)	.265*** (.066)	.544*** (.087)	.326** (.129)
Bekar Ebeveyn	-.08 (.076)	-.021 (.042)	-.177** (.082)	.327** (.135)	.195 (.262)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.215** (.105)	.352*** (.041)	.276*** (.074)	.535*** (.094)	.333** (.14)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.11 (.101)	.186*** (.041)	.133* (.072)	.428*** (.092)	.303** (.137)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.283* (.159)	.293*** (.051)	.149* (.077)	.466*** (.097)	.341** (.143)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.47** (.214)	.275*** (.084)	.305*** (.109)	.441*** (.127)	.092 (.191)
Diğer Kombinasyonlar	.102 (.138)	.192** (.076)	.164 (.104)	.402*** (.132)	.164 (.174)
Eğitim (Yıl)	-.077*** (.024)	-.014 (.011)	-.016 (.014)	.021 (.016)	-.046* (.027)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.308*** (.049)	-.321*** (.018)	-.325*** (.02)	-.272*** (.021)	-.246*** (.026)
Tatmin Edici	-.705*** (.054)	-.719*** (.02)	-.703*** (.023)	-.652*** (.025)	-.588*** (.034)
Daha az iyi	-.13*** (.059)	-.128*** (.024)	-.1287*** (.03)	-.1218*** (.035)	-.1123*** (.049)
Kötü	-.232*** (.074)	-.2393*** (.04)	-.2421*** (.065)	-.2433*** (.095)	-.2262*** (.146)
yaş_kare	0** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.003 (.005)	-.004* (.002)	-.003 (.002)	-.003 (.002)	0 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1995	.032 (.053)	.061** (.024)	.044 (.038)	-.035 (.061)	-.255* (.145)
1996	.065 (.059)	.074*** (.026)	-.027 (.042)	-.045 (.066)	.05 (.128)

1997	-.12*	-.08***	-.077*	-.087	-.113
	(.062)	(.028)	(.043)	(.07)	(.148)
1998	.022	.016	-.056	.006	-.046
	(.073)	(.03)	(.045)	(.071)	(.141)
1999	.14*	.076**	-.023	-.001	-.148
	(.079)	(.032)	(.05)	(.078)	(.148)
2000	.101	.037	-.046	-.012	.059
	(.089)	(.035)	(.052)	(.081)	(.151)
2001	.209**	.099***	.022	.01	.109
	(.097)	(.038)	(.055)	(.087)	(.164)
2002	.12	-.066*	-.115**	-.075	.096
	(.102)	(.04)	(.058)	(.089)	(.163)
2003	.136	-.106**	-.152**	-.11	.092
	(.111)	(.044)	(.062)	(.097)	(.172)
2004	-.053	-.25***	-.296***	-.245**	.024
	(.119)	(.047)	(.066)	(.101)	(.174)
2005	.089	-.106**	-.148**	-.09	.215
	(.13)	(.051)	(.07)	(.107)	(.182)
2006	.001	-.196***	-.197***	-.094	.149
	(.14)	(.054)	(.075)	(.113)	(.19)
2007	.152	-.14**	-.198**	-.133	.251
	(.15)	(.058)	(.08)	(.12)	(.198)
2008	.295*	-.059	-.129	-.094	.172
	(.159)	(.062)	(.084)	(.126)	(.207)
2009	.284*	-.094	-.266***	-.188	.123
	(.17)	(.066)	(.089)	(.133)	(.217)
2010	.404**	.055	-.137	.014	.291
	(.18)	(.07)	(.094)	(.141)	(.229)
2011	.39**	-.052	-.159	-.111	.218
	(.192)	(.074)	(.099)	(.147)	(.239)
2012	.483**	-.031	-.141	-.045	.275
	(.204)	(.079)	(.105)	(.155)	(.25)
2013	.685***	.165**	.006	.032	.411
	(.213)	(.083)	(.11)	(.163)	(.261)
2014	.695***	.084	-.092	-.069	.27
	(.224)	(.088)	(.115)	(.17)	(.272)
2015	.79***	.206**	.035	.047	.475*
	(.235)	(.092)	(.12)	(.178)	(.282)
2016	.811***	.163*	.044	.07	.448
	(.246)	(.097)	(.126)	(.185)	(.294)
2017	.883***	.157	-.061	-.057	.413
	(.256)	(.101)	(.132)	(.193)	(.304)
2018	.965***	.27**	.054	.05	.491
	(.269)	(.106)	(.137)	(.2)	(.316)
2019	1.18***	.357***	.163	.123	.556*
	(.279)	(.111)	(.143)	(.208)	(.327)
sabit terim	5.515***	4.81***	6.715***	6.484***	6.58***
	(.518)	(.301)	(.56)	(.631)	(.823)
Gözlem Sayısı	45420	160415	86053	59124	26465
R2	.096	.091	.087	.083	.076

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 21. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kayıp3	-.032 (.02)	0 (.009)	-.02* (.011)	-.006 (.013)	.017 (.018)
hanehalkı_geliri	.492*** (.063)	.428*** (.036)	.192*** (.066)	.114 (.07)	.214*** (.079)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.067 (.058)	-.075*** (.024)	.011 (.027)	.047 (.032)	.063 (.048)
Mesleki Eğitim	-.08 (.105)	.003 (.053)	.167*** (.063)	.33*** (.083)	-.027 (.149)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.221*** (.06)	-.128*** (.029)	-.063* (.037)	.071 (.046)	-.002 (.069)
İşsiz	-.335*** (.048)	-.181*** (.021)	-.05* (.027)	.088*** (.033)	.104** (.045)
Korumalı İstihdam	-.502 (.397)	-.529* (.272)	-.673 (.43)	.785 (1.571)	
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.183*** (.067)	.265*** (.033)	.291*** (.067)	.483*** (.086)	.36*** (.128)
Bekar Ebeveyn	-.043 (.082)	-.03 (.045)	-.102 (.084)	.218 (.136)	.255 (.263)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.173 (.112)	.344*** (.044)	.304*** (.076)	.461*** (.094)	.356** (.141)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.105 (.101)	.183*** (.043)	.175** (.073)	.347*** (.092)	.348** (.138)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.146 (.163)	.299*** (.054)	.192** (.079)	.391*** (.097)	.367** (.145)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.675*** (.222)	.294*** (.087)	.312*** (.112)	.391*** (.13)	.158 (.197)
Diğer Kombinasyonlar	.316** (.135)	.156* (.084)	.16 (.105)	.411*** (.129)	.203 (.178)
Eğitim (Yıl)	-.057** (.025)	-.013 (.012)	-.013 (.015)	.02 (.017)	-.051* (.027)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.319*** (.054)	-.317*** (.019)	-.315*** (.021)	-.264*** (.023)	-.255*** (.029)
Tatmin Edici	-.7*** (.059)	-.719*** (.022)	-.697*** (.024)	-.638*** (.027)	-.6*** (.037)
Daha az iyi	-1.305*** (.064)	-1.284*** (.026)	-1.286*** (.031)	-1.229*** (.036)	-1.141*** (.051)
Kötü	-2.359*** (.08)	-2.419*** (.042)	-2.431*** (.067)	-2.489*** (.099)	-2.331*** (.151)
yaş_kare	0** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.004 (.005)	-.004* (.002)	-.003 (.002)	-.003 (.002)	0 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1995	.025 (.055)	.059** (.025)	.045 (.039)	-.061 (.062)	-.241* (.134)
1996	.065 (.06)	.068** (.027)	-.039 (.043)	-.049 (.067)	.014 (.13)

1997	-.117*	-.089***	-.07	-.111	-.042
	(.065)	(.028)	(.043)	(.07)	(.151)
1998	-.004	.011	-.054	-.035	-.021
	(.075)	(.031)	(.047)	(.072)	(.14)
1999	.128	.072**	-.012	-.043	-.106
	(.081)	(.033)	(.052)	(.08)	(.149)
2000	.091	.017	-.039	-.047	.038
	(.093)	(.037)	(.054)	(.085)	(.154)
2001	.157	.095**	.049	-.033	.145
	(.099)	(.04)	(.057)	(.09)	(.165)
2002	0	-.11***	-.145**	-.104	.144
	(.107)	(.042)	(.061)	(.094)	(.17)
2003	.116	-.112**	-.144**	-.144	.131
	(.115)	(.045)	(.065)	(.1)	(.175)
2004	-.099	-.247***	-.267***	-.305***	.031
	(.123)	(.049)	(.069)	(.106)	(.185)
2005	.061	-.092*	-.141*	-.137	.282
	(.134)	(.053)	(.073)	(.111)	(.186)
2006	-.021	-.183***	-.183**	-.15	.229
	(.144)	(.056)	(.078)	(.118)	(.195)
2007	.134	-.128**	-.182**	-.201	.305
	(.154)	(.06)	(.083)	(.125)	(.203)
2008	.234	-.053	-.09	-.174	.236
	(.165)	(.065)	(.088)	(.132)	(.212)
2009	.254	-.084	-.226**	-.238*	.193
	(.175)	(.069)	(.093)	(.14)	(.224)
2010	.382**	.067	-.096	-.055	.379
	(.185)	(.073)	(.097)	(.148)	(.236)
2011	.36*	-.04	-.118	-.177	.298
	(.199)	(.077)	(.102)	(.154)	(.247)
2012	.425**	-.013	-.134	-.134	.314
	(.21)	(.082)	(.108)	(.163)	(.257)
2013	.611***	.185**	.069	-.052	.511*
	(.22)	(.088)	(.115)	(.172)	(.27)
2014	.64***	.094	-.014	-.133	.407
	(.232)	(.092)	(.12)	(.18)	(.282)
2015	.742***	.235**	.092	-.035	.613**
	(.243)	(.097)	(.125)	(.188)	(.293)
2016	.75***	.182*	.117	-.003	.596*
	(.254)	(.102)	(.131)	(.196)	(.305)
2017	.868***	.18*	.016	-.139	.576*
	(.264)	(.106)	(.137)	(.204)	(.316)
2018	.959***	.304***	.146	-.028	.637*
	(.278)	(.111)	(.143)	(.212)	(.329)
2019	1.123***	.393***	.267*	.033	.73**
	(.288)	(.116)	(.149)	(.22)	(.341)
sabit terim	4.947***	4.603***	6.485***	6.53***	7.101***
	(.556)	(.32)	(.589)	(.65)	(.853)
Gözlem Sayısı	40968	145207	77793	53376	23899
R2	.098	.093	.089	.087	.079

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 22. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kayıp4	-.012 (.022)	-.003 (.01)	-.006 (.012)	.001 (.015)	.002 (.021)
hanehalkı_geliri	.443*** (.069)	.409*** (.039)	.212*** (.07)	.192*** (.073)	.243*** (.085)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.075 (.063)	-.073*** (.026)	.009 (.029)	.038 (.034)	.046 (.05)
Mesleki Eğitim	-.124 (.124)	.042 (.063)	.152** (.077)	.342*** (.104)	.008 (.16)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.252*** (.065)	-.117*** (.031)	-.086** (.04)	.073 (.048)	.042 (.072)
İşsiz	-.396*** (.053)	-.174*** (.022)	-.042 (.029)	.076** (.036)	.128*** (.049)
Korumalı İstihdam	-.747* (.405)	-.688*** (.218)	-.021 (.679)	.767 (1.547)	
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.215*** (.072)	.266*** (.035)	.298*** (.073)	.55*** (.092)	.363** (.143)
Bekar Ebeveyn	-.058 (.085)	-.027 (.048)	-.079 (.091)	.199 (.148)	.237 (.263)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.248** (.115)	.351*** (.048)	.31*** (.082)	.537*** (.101)	.368** (.156)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.158 (.107)	.2*** (.047)	.185** (.079)	.431*** (.098)	.358** (.152)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.43** (.174)	.303*** (.06)	.225*** (.086)	.486*** (.105)	.339** (.16)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.76*** (.21)	.327*** (.1)	.323*** (.125)	.456*** (.144)	.183 (.217)
Diğer Kombinasyonlar	.132 (.139)	.202** (.091)	.215** (.105)	.492*** (.15)	.07 (.193)
Eğitim (Yıl)	-.048* (.028)	-.011 (.013)	-.017 (.017)	.019 (.019)	-.042 (.028)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.323*** (.062)	-.309*** (.021)	-.32*** (.023)	-.257*** (.024)	-.238*** (.03)
Tatmin Edici	-.698*** (.067)	-.703*** (.024)	-.696*** (.026)	-.642*** (.028)	-.577*** (.038)
Daha az iyi	-1.291*** (.072)	-1.267*** (.028)	-1.288*** (.033)	-1.223*** (.038)	-1.108*** (.054)
Kötü	-2.326*** (.087)	-2.407*** (.045)	-2.428*** (.07)	-2.442*** (.103)	-2.299*** (.161)
yaş_kare	0*** (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.007 (.005)	-.006** (.003)	-.002 (.002)	-.004* (.002)	.003 (.004)
Yıl Sabit Etkileri					
1996	.071 (.062)	.011 (.025)	-.112*** (.039)	.003 (.065)	.207 (.128)
1997	-.075 (.067)	-.135*** (.027)	-.127*** (.04)	-.065 (.07)	.139 (.145)

1998	.014 (.076)	-.036 (.029)	-.122*** (.044)	.021 (.073)	.238* (.132)
1999	.215*** (.082)	.013 (.032)	-.093* (.047)	-.018 (.079)	.145 (.139)
2000	.165* (.095)	-.035 (.035)	-.098** (.049)	-.01 (.084)	.275* (.149)
2001	.257** (.104)	.04 (.038)	-.018 (.053)	-.013 (.088)	.397** (.158)
2002	.106 (.112)	-.152*** (.041)	-.172*** (.058)	-.085 (.092)	.414*** (.158)
2003	.195 (.124)	-.2*** (.046)	-.203*** (.062)	-.139 (.099)	.316* (.165)
2004	.038 (.13)	-.278*** (.048)	-.306*** (.065)	-.269*** (.104)	.334* (.175)
2005	.177 (.142)	-.119** (.052)	-.163** (.071)	-.106 (.112)	.509*** (.182)
2006	.117 (.154)	-.21*** (.056)	-.216*** (.075)	-.141 (.117)	.547*** (.186)
2007	.272 (.166)	-.159*** (.061)	-.219*** (.081)	-.193 (.124)	.673*** (.193)
2008	.387** (.179)	-.081 (.065)	-.138 (.086)	-.163 (.132)	.601*** (.203)
2009	.421** (.19)	-.105 (.07)	-.273*** (.092)	-.24* (.14)	.538** (.215)
2010	.535*** (.202)	.049 (.074)	-.123 (.097)	-.063 (.148)	.775*** (.229)
2011	.544** (.216)	-.052 (.079)	-.15 (.103)	-.192 (.155)	.723*** (.24)
2012	.637*** (.229)	-.036 (.084)	-.174 (.109)	-.15 (.164)	.727*** (.252)
2013	.806*** (.24)	.128 (.09)	-.032 (.116)	-.117 (.174)	.904*** (.264)
2014	.828*** (.256)	.104 (.095)	-.03 (.122)	-.13 (.183)	.856*** (.28)
2015	.979*** (.269)	.24** (.1)	.117 (.128)	-.024 (.191)	1.093*** (.291)
2016	1.036*** (.281)	.184* (.105)	.129 (.134)	-.013 (.199)	1.085*** (.304)
2017	1.103*** (.292)	.176 (.111)	.032 (.141)	-.139 (.208)	1.065*** (.315)
2018	1.187*** (.307)	.318*** (.116)	.146 (.147)	-.034 (.216)	1.141*** (.329)
2019	1.41*** (.319)	.4*** (.121)	.263* (.154)	.028 (.225)	1.239*** (.342)
sabit terim	5.378*** (.62)	4.807*** (.344)	6.434*** (.629)	5.767*** (.691)	6.593*** (.938)
Gözlem Sayısı	35519	127633	69145	47872	21519
R2	.096	.092	.089	.088	.079

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 23. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Yaşam Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kayıp5	-.021 (.025)	-.022** (.011)	-.004 (.013)	-.034** (.016)	.019 (.023)
hanehalkı_geliri	.439*** (.072)	.381*** (.042)	.158** (.074)	.148* (.077)	.283*** (.088)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.059 (.068)	-.07** (.028)	.022 (.031)	.047 (.036)	.046 (.052)
Mesleki Eğitim	-.116 (.143)	.088 (.074)	.18** (.089)	.424*** (.118)	-.112 (.171)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.261*** (.07)	-.089*** (.034)	-.057 (.043)	.091* (.052)	.021 (.074)
İşsiz	-.374*** (.059)	-.155*** (.024)	-.044 (.032)	.087** (.039)	.137*** (.052)
Korumalı İstihdam	-.751* (.431)	-.896*** (.201)	-.477 (.637)	.773 (1.556)	
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.253*** (.076)	.264*** (.038)	.266*** (.078)	.589*** (.097)	.353*** (.136)
Bekar Ebeveyn	-.115 (.09)	-.014 (.051)	-.159 (.097)	.174 (.151)	-.04 (.281)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.279** (.126)	.345*** (.05)	.258*** (.087)	.539*** (.106)	.363** (.153)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.151 (.114)	.213*** (.048)	.132 (.085)	.469*** (.104)	.347** (.148)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.39* (.2)	.298*** (.06)	.145 (.091)	.514*** (.111)	.365** (.157)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.957*** (.229)	.36*** (.113)	.269** (.128)	.553*** (.155)	.114 (.225)
Diğer Kombinasyonlar	.226 (.167)	.232** (.102)	.185* (.112)	.538*** (.159)	.04 (.197)
Eğitim (Yıl)	-.055* (.028)	-.021 (.015)	-.025 (.02)	.033 (.021)	-.038 (.024)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.238*** (.066)	-.306*** (.023)	-.327*** (.025)	-.265*** (.026)	-.208*** (.033)
Tatmin Edici	-.646*** (.072)	-.698*** (.026)	-.707*** (.028)	-.661*** (.03)	-.549*** (.041)
Daha az iyi	-1.221*** (.076)	-1.264*** (.03)	-1.3*** (.035)	-1.247*** (.04)	-1.114*** (.057)
Kötü	-2.248*** (.092)	-2.391*** (.047)	-2.441*** (.075)	-2.5*** (.109)	-2.282*** (.164)
yaş_kare	0** (0)	0** (0)	0* (0)	0 (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.009* (.005)	-.006** (.002)	-.004 (.003)	-.002 (.002)	.002 (.004)
Yıl Sabit Etkileri					
1997	-.174*** (.06)	-.148*** (.025)	-.01 (.037)	-.062 (.064)	-.067 (.114)
1998	-.041 (.071)	-.04 (.028)	-.001 (.041)	.037 (.066)	.039 (.112)

1999	.12 (.077)	.021 (.03)	.024 (.046)	-.016 (.072)	-.02 (.11)
2000	.09 (.09)	-.033 (.034)	.031 (.048)	-.043 (.076)	.137 (.121)
2001	.186* (.099)	.046 (.037)	.101* (.052)	-.013 (.082)	.275** (.133)
2002	.061 (.109)	-.15*** (.041)	-.06 (.057)	-.126 (.087)	.237* (.137)
2003	.141 (.12)	-.192*** (.045)	-.07 (.062)	-.161* (.093)	.2 (.143)
2004	-.034 (.129)	-.278*** (.049)	-.178*** (.066)	-.316*** (.1)	.08 (.163)
2005	.123 (.141)	-.111** (.052)	-.006 (.07)	-.124 (.105)	.377** (.164)
2006	.065 (.153)	-.184*** (.056)	-.066 (.075)	-.159 (.111)	.403** (.174)
2007	.19 (.166)	-.153** (.061)	-.067 (.082)	-.223* (.118)	.579*** (.177)
2008	.308* (.179)	-.067 (.066)	.03 (.087)	-.197 (.127)	.501*** (.19)
2009	.357* (.191)	-.09 (.07)	-.088 (.094)	-.28** (.135)	.43** (.202)
2010	.472** (.205)	.067 (.076)	.039 (.099)	-.093 (.144)	.672*** (.217)
2011	.461** (.22)	-.028 (.08)	.029 (.105)	-.22 (.152)	.628*** (.229)
2012	.575** (.233)	-.009 (.085)	.016 (.112)	-.189 (.161)	.666*** (.242)
2013	.723*** (.247)	.161* (.092)	.165 (.119)	-.161 (.171)	.849*** (.257)
2014	.778*** (.263)	.131 (.098)	.151 (.126)	-.166 (.18)	.839*** (.273)
2015	.903*** (.277)	.264** (.104)	.305** (.133)	-.054 (.19)	1.031*** (.285)
2016	.945*** (.291)	.215** (.109)	.329** (.14)	-.073 (.199)	1.019*** (.3)
2017	1.009*** (.303)	.2* (.115)	.257* (.147)	-.181 (.208)	1.018*** (.313)
2018	1.118*** (.319)	.36*** (.12)	.354** (.154)	-.091 (.217)	1.111*** (.327)
2019	1.326*** (.332)	.448*** (.126)	.479*** (.161)	-.027 (.227)	1.215*** (.342)
sabit terim	5.43*** (.652)	5.174*** (.378)	6.953*** (.672)	5.836*** (.732)	6.497*** (.913)
Gözlem Sayısı	31152	112453	61196	42701	19340
R2	.095	.092	.09	.093	.084

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir
*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 24. Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi

	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.507*** (.023)	1.642*** (.022)	1.595*** (.027)	1.743*** (.026)	1.514*** (.027)	1.658*** (.026)
kazanç_1			-.199*** (.028)	-.246*** (.027)		
kayıp_1			.127*** (.032)	.135*** (.03)		
kazanç_2					-.07*** (.026)	-.079*** (.026)
kayıp_2					-.039 (.031)	-.018 (.029)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.295*** (.032)	-.157*** (.018)	-.288*** (.032)	-.152*** (.018)	-.294*** (.032)	-.157*** (.018)
Mesleki Eğitim	-.246*** (.04)	-.265*** (.041)	-.244*** (.04)	-.261*** (.041)	-.248*** (.04)	-.266*** (.041)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.439*** (.034)	-.351*** (.025)	-.43*** (.034)	-.344*** (.025)	-.439*** (.034)	-.351*** (.025)
İşsiz	-.588*** (.02)	-.372*** (.02)	-.583*** (.02)	-.369*** (.02)	-.587*** (.02)	-.372*** (.02)
Korumalı İstihdam	-.563* (.325)	-.565 (.541)	-.553* (.326)	-.556 (.54)	-.559* (.325)	-.566 (.541)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.146*** (.03)	.053* (.031)	.139*** (.03)	.04 (.031)	.144*** (.03)	.051 (.031)
Bekar Ebeveyn	-.025 (.051)	-.062 (.039)	-.027 (.051)	-.057 (.039)	-.027 (.051)	-.062 (.039)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.352*** (.035)	.342*** (.037)	.355*** (.035)	.337*** (.037)	.35*** (.035)	.34*** (.037)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.026 (.035)	-.022 (.036)	.018 (.035)	-.037 (.036)	.024 (.035)	-.025 (.036)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.232*** (.039)	.194*** (.041)	.232*** (.039)	.186*** (.041)	.23*** (.039)	.192*** (.041)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.228*** (.077)	.181** (.072)	.221*** (.078)	.168** (.072)	.226*** (.077)	.179** (.072)
Diğer Kombinasyonlar	.013 (.062)	.253*** (.063)	.01 (.062)	.245*** (.063)	.012 (.062)	.251*** (.063)
Eğitim (Yıl)	-.05*** (.011)	-.042*** (.011)	-.049*** (.011)	-.042*** (.011)	-.049*** (.011)	-.042*** (.011)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.203*** (.016)	-.217*** (.016)	-.203*** (.016)	-.216*** (.016)	-.203*** (.016)	-.216*** (.016)
Tatmin Edici	-.433*** (.018)	-.442*** (.018)	-.433*** (.018)	-.442*** (.018)	-.433*** (.018)	-.442*** (.018)
Daha az iyi	-.692*** (.023)	-.653*** (.021)	-.691*** (.023)	-.653*** (.021)	-.691*** (.023)	-.653*** (.021)
Kötü	-1.027*** (.036)	-.991*** (.033)	-1.028*** (.036)	-.991*** (.033)	-1.026*** (.036)	-.99*** (.033)
yaş_kare	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.003** (.001)	.002 (.001)	.003** (.001)	.002 (.001)	.003** (.001)	.002 (.001)

Yıl Sabit Etkileri

1994	-.179*** (.031)	-.111*** (.03)	-.191*** (.031)	-.124*** (.03)	-.168*** (.031)	-.1*** (.03)
1995	-.164*** (.033)	-.081** (.032)	-.177*** (.033)	-.096*** (.032)	-.153*** (.033)	-.072** (.032)
1996	-.156*** (.035)	-.031 (.034)	-.173*** (.035)	-.05 (.034)	-.145*** (.035)	-.022 (.034)
1997	-.356*** (.037)	-.237*** (.035)	-.377*** (.037)	-.262*** (.036)	-.346*** (.037)	-.229*** (.036)
1998	-.365*** (.04)	-.207*** (.038)	-.387*** (.04)	-.232*** (.039)	-.356*** (.04)	-.2*** (.039)
1999	-.317*** (.042)	-.155*** (.041)	-.339*** (.043)	-.18*** (.041)	-.307*** (.043)	-.148*** (.041)
2000	-.255*** (.045)	-.043 (.043)	-.283*** (.045)	-.076* (.043)	-.247*** (.045)	-.038 (.043)
2001	-.175*** (.048)	0 (.046)	-.204*** (.048)	-.032 (.046)	-.167*** (.049)	.005 (.046)
2002	-.433*** (.051)	-.219*** (.049)	-.464*** (.051)	-.253*** (.049)	-.421*** (.052)	-.211*** (.049)
2003	-.58*** (.055)	-.361*** (.052)	-.616*** (.055)	-.4*** (.052)	-.569*** (.055)	-.353*** (.053)
2004	-.734*** (.058)	-.482*** (.056)	-.773*** (.059)	-.525*** (.056)	-.723*** (.059)	-.475*** (.056)
2005	-.722*** (.062)	-.462*** (.059)	-.762*** (.063)	-.507*** (.06)	-.711*** (.063)	-.455*** (.06)
2006	-.769*** (.066)	-.481*** (.063)	-.81*** (.066)	-.527*** (.063)	-.759*** (.067)	-.475*** (.063)
2007	-.792*** (.07)	-.457*** (.066)	-.833*** (.07)	-.502*** (.066)	-.781*** (.071)	-.451*** (.067)
2008	-.814*** (.074)	-.433*** (.07)	-.856*** (.074)	-.48*** (.07)	-.803*** (.074)	-.427*** (.071)
2009	-.82*** (.078)	-.399*** (.074)	-.862*** (.078)	-.447*** (.074)	-.808*** (.078)	-.393*** (.074)
2010	-.783*** (.083)	-.361*** (.078)	-.829*** (.083)	-.412*** (.078)	-.773*** (.083)	-.356*** (.079)
2011	-.745*** (.087)	-.306*** (.082)	-.793*** (.087)	-.359*** (.082)	-.736*** (.087)	-.302*** (.082)
2012	-.746*** (.091)	-.276*** (.085)	-.796*** (.091)	-.33*** (.086)	-.735*** (.091)	-.27*** (.086)
2013	-.661*** (.095)	-.215** (.089)	-.714*** (.095)	-.273*** (.089)	-.65*** (.096)	-.209** (.09)
2014	-.694*** (.099)	-.216** (.093)	-.748*** (.099)	-.276*** (.093)	-.682*** (.1)	-.21** (.093)
2015	-.675*** (.104)	-.145 (.097)	-.733*** (.104)	-.208** (.097)	-.662*** (.104)	-.137 (.097)
2016	-.67*** (.108)	-.142 (.101)	-.732*** (.108)	-.21** (.101)	-.657*** (.109)	-.135 (.101)
2017	-.782*** (.112)	-.214** (.104)	-.848*** (.113)	-.287*** (.105)	-.769*** (.113)	-.207** (.105)
2018	-.867*** (.116)	-.287*** (.108)	-.935*** (.117)	-.363*** (.109)	-.854*** (.117)	-.281*** (.109)
2019	-.792*** (.121)	-.12 (.112)	-.863*** (.121)	-.199* (.113)	-.777*** (.122)	-.113 (.113)
sabit terim	-4.596*** (.228)	-5.134*** (.221)	-5.256*** (.256)	-5.87*** (.243)	-4.654*** (.256)	-5.262*** (.244)
Gözlem Sayısı	229174	258868	229174	258868	229174	258868
R2	.103	.1	.103	.101	.103	.101

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 25. Cinsiyete Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)

	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.494*** (.027)	1.62*** (.026)	1.482*** (.026)	1.612*** (.025)	1.489*** (.026)	1.612*** (.025)
kazanç_3	-.04 (.026)	-.017 (.025)				
kayıp_3	-.078** (.032)	-.081*** (.03)				
kazanç_4			-.011 (.025)	.011 (.025)		
kayıp_4			-.09*** (.032)	-.083*** (.031)		
kazanç_5					-.001 (.026)	.004 (.025)
kayıp_5					-.062* (.032)	-.094*** (.031)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.295*** (.032)	-.157*** (.018)	-.294*** (.032)	-.157*** (.018)	-.294*** (.032)	-.157*** (.018)
Mesleki Eğitim	-.248*** (.04)	-.266*** (.041)	-.248*** (.04)	-.266*** (.041)	-.247*** (.04)	-.266*** (.041)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.438*** (.034)	-.352*** (.025)	-.438*** (.034)	-.351*** (.025)	-.438*** (.034)	-.351*** (.025)
İşsiz	-.587*** (.02)	-.372*** (.02)	-.587*** (.02)	-.371*** (.02)	-.587*** (.02)	-.371*** (.02)
Korumalı İstihdam	-.557* (.324)	-.564 (.54)	-.557* (.324)	-.563 (.54)	-.56* (.324)	-.563 (.54)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.145*** (.03)	.052* (.031)	.146*** (.03)	.053* (.031)	.146*** (.03)	.052* (.031)
Bekar Ebeveyn	-.026 (.051)	-.064* (.039)	-.026 (.051)	-.063 (.039)	-.026 (.051)	-.064 (.039)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.349*** (.035)	.34*** (.037)	.35*** (.035)	.34*** (.037)	.351*** (.035)	.34*** (.037)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.024 (.035)	-.022 (.036)	.025 (.035)	-.023 (.036)	.025 (.035)	-.023 (.036)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.229*** (.039)	.192*** (.041)	.23*** (.039)	.192*** (.041)	.231*** (.039)	.192*** (.041)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.228*** (.077)	.182** (.072)	.23*** (.077)	.182** (.072)	.229*** (.077)	.182** (.072)
Diğer Kombinasyonlar	.012 (.062)	.253*** (.063)	.013 (.062)	.253*** (.063)	.013 (.062)	.253*** (.063)
Eğitim (Yıl)	-.049*** (.011)	-.042*** (.011)	-.049*** (.011)	-.042*** (.011)	-.05*** (.011)	-.042*** (.011)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.202*** (.016)	-.216*** (.016)	-.203*** (.016)	-.216*** (.016)	-.203*** (.016)	-.216*** (.016)
Tatmin Edici	-.432*** (.018)	-.441*** (.018)	-.433*** (.018)	-.442*** (.018)	-.433*** (.018)	-.442*** (.018)
Daha az iyi	-.691*** (.023)	-.652*** (.021)	-.691*** (.023)	-.653*** (.021)	-.691*** (.023)	-.653*** (.021)
Kötü	-1.026*** (.036)	-.99*** (.033)	-1.026*** (.036)	-.99*** (.033)	-1.026*** (.036)	-.99*** (.033)

yaş_kare	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.003*** (.001)	.002 (.001)	.003*** (.001)	.002 (.001)	.003*** (.001)	.002 (.001)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.165*** (.031)	-.099*** (.03)	-.177*** (.031)	-.108*** (.03)	-.178*** (.031)	-.108*** (.03)
1995	-.149*** (.033)	-.069** (.032)	-.151*** (.033)	-.072** (.032)	-.161*** (.033)	-.077** (.032)
1996	-.141*** (.035)	-.018 (.034)	-.142*** (.035)	-.021 (.034)	-.147*** (.035)	-.018 (.034)
1997	-.341*** (.037)	-.223*** (.036)	-.341*** (.037)	-.226*** (.036)	-.347*** (.037)	-.224*** (.036)
1998	-.35*** (.04)	-.193*** (.039)	-.35*** (.04)	-.195*** (.039)	-.355*** (.04)	-.192*** (.039)
1999	-.301*** (.043)	-.14*** (.041)	-.3*** (.043)	-.142*** (.041)	-.306*** (.043)	-.14*** (.041)
2000	-.24*** (.045)	-.029 (.043)	-.239*** (.045)	-.029 (.043)	-.244*** (.045)	-.027 (.043)
2001	-.16*** (.048)	.015 (.046)	-.159*** (.049)	.014 (.046)	-.164*** (.049)	.017 (.046)
2002	-.416*** (.052)	-.202*** (.049)	-.414*** (.052)	-.204*** (.049)	-.421*** (.052)	-.201*** (.049)
2003	-.559*** (.055)	-.341*** (.053)	-.56*** (.055)	-.344*** (.053)	-.567*** (.055)	-.342*** (.053)
2004	-.713*** (.059)	-.462*** (.056)	-.711*** (.059)	-.463*** (.056)	-.721*** (.059)	-.462*** (.056)
2005	-.698*** (.063)	-.439*** (.06)	-.698*** (.063)	-.442*** (.06)	-.706*** (.063)	-.438*** (.06)
2006	-.746*** (.067)	-.458*** (.063)	-.742*** (.067)	-.458*** (.064)	-.753*** (.067)	-.456*** (.064)
2007	-.768*** (.071)	-.433*** (.067)	-.764*** (.071)	-.433*** (.067)	-.773*** (.071)	-.428*** (.067)
2008	-.79*** (.075)	-.41*** (.071)	-.786*** (.075)	-.41*** (.071)	-.794*** (.075)	-.404*** (.071)
2009	-.795*** (.079)	-.375*** (.074)	-.791*** (.079)	-.376*** (.074)	-.8*** (.079)	-.37*** (.075)
2010	-.759*** (.083)	-.338*** (.079)	-.755*** (.083)	-.338*** (.079)	-.764*** (.083)	-.333*** (.079)
2011	-.721*** (.087)	-.283*** (.082)	-.716*** (.087)	-.283*** (.082)	-.725*** (.088)	-.277*** (.082)
2012	-.721*** (.091)	-.252*** (.086)	-.717*** (.091)	-.252*** (.086)	-.726*** (.092)	-.247*** (.086)
2013	-.635*** (.096)	-.189** (.09)	-.631*** (.096)	-.19** (.09)	-.641*** (.096)	-.185** (.09)
2014	-.665*** (.1)	-.188** (.093)	-.661*** (.1)	-.19** (.093)	-.672*** (.1)	-.185** (.094)
2015	-.645*** (.104)	-.115 (.097)	-.641*** (.104)	-.116 (.098)	-.652*** (.105)	-.111 (.098)
2016	-.638*** (.109)	-.11 (.101)	-.634*** (.109)	-.112 (.102)	-.646*** (.109)	-.106 (.102)
2017	-.749*** (.113)	-.181* (.105)	-.744*** (.113)	-.182* (.105)	-.757*** (.113)	-.176* (.106)
2018	-.832*** (.117)	-.253** (.109)	-.827*** (.117)	-.254** (.109)	-.84*** (.118)	-.248** (.11)
2019	-.756*** (.122)	-.085 (.113)	-.75*** (.122)	-.086 (.113)	-.764*** (.122)	-.079 (.113)
sabit terim	-4.498*** (.255)	-4.977*** (.243)	-4.411*** (.251)	-4.916*** (.241)	-4.462*** (.247)	-4.92*** (.237)
Gözlem Sayısı	229174	258868	229174	258868	229174	258868
R2	.103	.101	.103	.101	.103	.101

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 26. Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi

	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.507*** (.023)	1.642*** (.022)	1.533*** (.027)	1.669*** (.026)	1.471*** (.029)	1.594*** (.028)
kayıp1			.026*** (.007)	.026*** (.007)		
kayıp2					-.015* (.008)	-.021*** (.008)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.295*** (.032)	-.157*** (.018)	-.271*** (.035)	-.153*** (.019)	-.293*** (.038)	-.165*** (.02)
Mesleki Eğitim	-.246*** (.04)	-.265*** (.041)	-.267*** (.045)	-.273*** (.046)	-.282*** (.051)	-.337*** (.051)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.439*** (.034)	-.351*** (.025)	-.454*** (.037)	-.344*** (.027)	-.442*** (.038)	-.347*** (.028)
İşsiz	-.588*** (.02)	-.372*** (.02)	-.573*** (.022)	-.378*** (.021)	-.579*** (.023)	-.391*** (.023)
Korumalı İstihdam	-.563* (.325)	-.565 (.541)	-.736** (.319)	-.834 (.584)	-.867*** (.294)	-1.07 (.716)
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.146*** (.03)	.053* (.031)	.138*** (.032)	.034 (.033)	.162*** (.033)	.07** (.035)
Bekar Ebeveyn	-.025 (.051)	-.062 (.039)	-.04 (.053)	-.09** (.042)	.001 (.058)	-.097** (.044)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.352*** (.035)	.342*** (.037)	.34*** (.037)	.32*** (.04)	.349*** (.039)	.337*** (.042)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.026 (.035)	-.022 (.036)	.003 (.037)	-.053 (.038)	.033 (.039)	-.026 (.04)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.232*** (.039)	.194*** (.041)	.215*** (.042)	.169*** (.043)	.222*** (.044)	.205*** (.046)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.228*** (.077)	.181** (.072)	.195** (.086)	.147* (.079)	.242*** (.091)	.237*** (.085)
Diğer Kombinasyonlar	.013 (.062)	.253*** (.063)	.023 (.068)	.247*** (.07)	.111 (.072)	.306*** (.076)
Eğitim (Yıl)	-.05*** (.011)	-.042*** (.011)	-.047*** (.011)	-.044*** (.012)	-.043*** (.012)	-.035*** (.013)
Sağlık Referans = Çok iyi						
İyi	-.203*** (.016)	-.217*** (.016)	-.206*** (.017)	-.218*** (.017)	-.201*** (.019)	-.189*** (.019)
Tatmin Edici	-.433*** (.018)	-.442*** (.018)	-.425*** (.02)	-.437*** (.019)	-.426*** (.021)	-.405*** (.021)
Daha az iyi	-.692*** (.023)	-.653*** (.021)	-.676*** (.024)	-.649*** (.023)	-.684*** (.026)	-.618*** (.024)
Kötü	-1.027*** (.036)	-.991*** (.033)	-1.017*** (.038)	-.983*** (.035)	-1.038*** (.041)	-.938*** (.037)
yaş_kare	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.003** (.001)	.002 (.001)	.003** (.001)	.002 (.001)	.003** (.002)	.001 (.002)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.179*** (.031)	-.111*** (.03)	-.196*** (.032)	-.115*** (.031)		

1995	-.164*** (.033)	-.081** (.032)	-.195*** (.034)	-.093*** (.033)	.01 (.029)	.037 (.029)
1996	-.156*** (.035)	-.031 (.034)	-.173*** (.036)	-.046 (.035)	.039 (.032)	.083*** (.032)
1997	-.356*** (.037)	-.237*** (.035)	-.377*** (.038)	-.243*** (.037)	-.179*** (.034)	-.104*** (.033)
1998	-.365*** (.04)	-.207*** (.038)	-.38*** (.042)	-.215*** (.04)	-.179*** (.038)	-.065* (.037)
1999	-.317*** (.042)	-.155*** (.041)	-.339*** (.045)	-.169*** (.043)	-.13*** (.041)	-.021 (.04)
2000	-.255*** (.045)	-.043 (.043)	-.269*** (.048)	-.045 (.046)	-.067 (.043)	.107** (.042)
2001	-.175*** (.048)	0 (.046)	-.188*** (.051)	-.001 (.048)	.002 (.047)	.138*** (.046)
2002	-.433*** (.051)	-.219*** (.049)	-.446*** (.054)	-.231*** (.052)	-.218*** (.05)	-.07 (.048)
2003	-.58*** (.055)	-.361*** (.052)	-.588*** (.058)	-.357*** (.055)	-.359*** (.054)	-.191*** (.052)
2004	-.734*** (.058)	-.482*** (.056)	-.751*** (.062)	-.48*** (.059)	-.53*** (.057)	-.315*** (.056)
2005	-.722*** (.062)	-.462*** (.059)	-.729*** (.066)	-.457*** (.063)	-.501*** (.062)	-.289*** (.06)
2006	-.769*** (.066)	-.481*** (.063)	-.795*** (.07)	-.507*** (.067)	-.56*** (.066)	-.329*** (.064)
2007	-.792*** (.07)	-.457*** (.066)	-.803*** (.074)	-.46*** (.07)	-.589*** (.07)	-.296*** (.068)
2008	-.814*** (.074)	-.433*** (.07)	-.819*** (.078)	-.439*** (.074)	-.596*** (.075)	-.255*** (.071)
2009	-.82*** (.078)	-.399*** (.074)	-.833*** (.083)	-.405*** (.078)	-.603*** (.079)	-.204*** (.076)
2010	-.783*** (.083)	-.361*** (.078)	-.802*** (.087)	-.375*** (.082)	-.565*** (.084)	-.181** (.08)
2011	-.745*** (.087)	-.306*** (.082)	-.751*** (.092)	-.317*** (.087)	-.505*** (.089)	-.11 (.085)
2012	-.746*** (.091)	-.276*** (.085)	-.754*** (.097)	-.265*** (.091)	-.505*** (.094)	-.055 (.09)
2013	-.661*** (.095)	-.215** (.089)	-.64*** (.101)	-.198** (.095)	-.408*** (.099)	.013 (.094)
2014	-.694*** (.099)	-.216** (.093)	-.703*** (.106)	-.207** (.099)	-.45*** (.104)	.01 (.098)
2015	-.675*** (.104)	-.145 (.097)	-.67*** (.11)	-.124 (.103)	-.421*** (.109)	.106 (.103)
2016	-.67*** (.108)	-.142 (.101)	-.677*** (.115)	-.119 (.107)	-.423*** (.114)	.115 (.107)
2017	-.782*** (.112)	-.214** (.104)	-.781*** (.12)	-.208* (.111)	-.525*** (.119)	.043 (.112)
2018	-.867*** (.116)	-.287*** (.108)	-.848*** (.124)	-.259** (.115)	-.591*** (.124)	-.016 (.116)
2019	-.792*** (.121)	-.12 (.112)	-.777*** (.129)	-.098 (.12)	-.507*** (.129)	.157 (.121)
sabit terim	-4.596*** (.228)	-5.134*** (.221)	-4.826*** (.258)	-5.323*** (.251)	-4.593*** (.283)	-4.959*** (.275)
Gözlem Sayısı	229174	258868	196952	223054	173988	197718
R2	.103	.1	.104	.102	.103	.101

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 27. Cinsiyete Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)

	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti	(E) Gelir memnuniyeti	(K) Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.457*** (.03)	1.577*** (.029)	1.442*** (.032)	1.538*** (.031)	1.424*** (.034)	1.488*** (.034)
kayıp3	-.033*** (.009)	-.032*** (.009)				
kayıp4			-.036*** (.01)	-.039*** (.01)		
kayıp5					-.035*** (.011)	-.053*** (.011)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.285*** (.04)	-.181*** (.022)	-.278*** (.042)	-.176*** (.023)	-.256*** (.045)	-.176*** (.025)
Mesleki Eğitim	-.293*** (.059)	-.298*** (.059)	-.219*** (.07)	-.33*** (.072)	-.18** (.086)	-.342*** (.088)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.465*** (.04)	-.356*** (.03)	-.463*** (.042)	-.347*** (.032)	-.383*** (.045)	-.355*** (.035)
İşsiz	-.568*** (.024)	-.393*** (.024)	-.548*** (.026)	-.397*** (.026)	-.522*** (.028)	-.4*** (.028)
Korumalı İstihdam	-1.249*** (.228)	-.822 (.71)	-1.303*** (.214)	-1.024 (.728)	-1.475*** (.216)	-.564 (.798)
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.171*** (.034)	.066* (.036)	.179*** (.036)	.064* (.038)	.173*** (.039)	.075* (.041)
Bekar Ebeveyn	.031 (.062)	-.109** (.046)	.013 (.065)	-.132*** (.049)	.038 (.069)	-.129** (.052)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.352*** (.04)	.335*** (.044)	.338*** (.043)	.324*** (.047)	.308*** (.046)	.334*** (.051)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.037 (.04)	-.024 (.042)	.037 (.043)	-.027 (.045)	.023 (.046)	-.014 (.048)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.229*** (.045)	.199*** (.048)	.238*** (.049)	.191*** (.052)	.184*** (.053)	.191*** (.056)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.295*** (.095)	.221** (.087)	.275** (.108)	.275*** (.095)	.222* (.116)	.3*** (.102)
Diğer Kombinasyonlar	.12 (.076)	.345*** (.081)	.078 (.083)	.377*** (.088)	.103 (.09)	.393*** (.098)
Eğitim (Yıl)	-.032** (.013)	-.034** (.014)	-.022 (.013)	-.033** (.015)	-.023 (.015)	-.02 (.017)
Sağlık Referans = Çok iyi						
İyi	-.202*** (.02)	-.187*** (.02)	-.2*** (.022)	-.18*** (.021)	-.185*** (.024)	-.167*** (.023)
Tatmin Edici	-.431*** (.023)	-.4*** (.022)	-.419*** (.025)	-.383*** (.024)	-.406*** (.027)	-.364*** (.026)
Daha az iyi	-.69*** (.027)	-.622*** (.026)	-.667*** (.029)	-.603*** (.028)	-.649*** (.031)	-.583*** (.03)
Kötü	-1.062*** (.042)	-.926*** (.039)	-1.026*** (.044)	-.889*** (.042)	-1.001*** (.047)	-.849*** (.044)
yaş_kare	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.004** (.002)	.001 (.002)	.004** (.002)	0 (.002)	.006*** (.002)	0 (.002)
Yıl Sabit Etkileri						

1995	-.003 (.03)	.019 (.03)				
1996	.037 (.032)	.069** (.032)	.024 (.029)	.036 (.03)		
1997	-.165*** (.035)	-.138*** (.034)	-.166*** (.032)	-.159*** (.032)	-.182*** (.029)	-.203*** (.028)
1998	-.187*** (.039)	-.099*** (.037)	-.186*** (.035)	-.132*** (.035)	-.188*** (.034)	-.157*** (.033)
1999	-.117*** (.042)	-.033 (.041)	-.115*** (.038)	-.067* (.038)	-.115*** (.036)	-.114*** (.035)
2000	-.058 (.045)	.081* (.044)	-.065 (.042)	.054 (.042)	-.064 (.039)	-.002 (.039)
2001	.011 (.048)	.117** (.047)	.014 (.046)	.085* (.046)	.009 (.043)	.041 (.043)
2002	-.218*** (.053)	-.119** (.051)	-.216*** (.05)	-.152*** (.049)	-.238*** (.048)	-.204*** (.047)
2003	-.347*** (.056)	-.217*** (.054)	-.379*** (.054)	-.285*** (.054)	-.368*** (.053)	-.314*** (.051)
2004	-.519*** (.06)	-.351*** (.058)	-.504*** (.058)	-.382*** (.057)	-.532*** (.058)	-.469*** (.056)
2005	-.474*** (.064)	-.309*** (.062)	-.462*** (.063)	-.347*** (.062)	-.449*** (.062)	-.391*** (.059)
2006	-.536*** (.069)	-.354*** (.066)	-.515*** (.067)	-.377*** (.066)	-.506*** (.066)	-.442*** (.064)
2007	-.567*** (.073)	-.33*** (.07)	-.562*** (.072)	-.36*** (.07)	-.537*** (.071)	-.394*** (.069)
2008	-.567*** (.078)	-.29*** (.075)	-.544*** (.077)	-.323*** (.075)	-.519*** (.077)	-.364*** (.074)
2009	-.579*** (.083)	-.234*** (.079)	-.569*** (.082)	-.271*** (.08)	-.529*** (.083)	-.311*** (.079)
2010	-.538*** (.088)	-.206** (.084)	-.523*** (.088)	-.241*** (.085)	-.496*** (.088)	-.275*** (.085)
2011	-.472*** (.093)	-.129 (.088)	-.457*** (.093)	-.173* (.09)	-.423*** (.095)	-.198** (.09)
2012	-.455*** (.098)	-.096 (.094)	-.448*** (.099)	-.139 (.095)	-.396*** (.1)	-.167* (.096)
2013	-.375*** (.104)	-.015 (.099)	-.348*** (.105)	-.09 (.1)	-.315*** (.107)	-.13 (.101)
2014	-.418*** (.109)	-.024 (.103)	-.394*** (.111)	-.065 (.106)	-.329*** (.113)	-.086 (.107)
2015	-.389*** (.114)	.07 (.107)	-.36*** (.116)	.035 (.111)	-.29** (.119)	.006 (.113)
2016	-.388*** (.119)	.078 (.112)	-.36*** (.122)	.056 (.116)	-.302** (.125)	.022 (.118)
2017	-.469*** (.124)	.016 (.117)	-.432*** (.127)	-.015 (.121)	-.373*** (.131)	-.042 (.123)
2018	-.551*** (.13)	-.044 (.122)	-.511*** (.133)	-.078 (.126)	-.44*** (.137)	-.099 (.129)
2019	-.457*** (.135)	.141 (.127)	-.407*** (.139)	.09 (.131)	-.336** (.143)	.075 (.135)
sabit terim	-4.629*** (.298)	-4.829*** (.294)	-4.633*** (.322)	-4.525*** (.317)	-4.439*** (.348)	-4.292*** (.345)
Gözlem Sayısı	158205	179674	140219	159604	124033	141260
R2	.105	.102	.104	.1	.102	.099

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 28. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi

	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.572*** (.017)	1.622*** (.039)	1.665*** (.02)	1.726*** (.047)	1.578*** (.02)	1.67*** (.047)
kazanç_1			-.237*** (.021)	-.165*** (.048)		
kayıp_1			.12*** (.024)	.184*** (.055)		
kazanç_2					-.068*** (.02)	-.126*** (.047)
kayıp_2					-.039* (.023)	.03 (.057)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.198*** (.016)	-.255*** (.039)	-.193*** (.016)	-.248*** (.039)	-.198*** (.016)	-.253*** (.039)
Mesleki Eğitim	-.223*** (.031)	-.432*** (.075)	-.221*** (.031)	-.421*** (.075)	-.224*** (.031)	-.43*** (.075)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.399*** (.022)	-.417*** (.046)	-.391*** (.022)	-.408*** (.046)	-.399*** (.022)	-.415*** (.046)
İşsiz	-.446*** (.015)	-.579*** (.035)	-.443*** (.015)	-.572*** (.035)	-.446*** (.015)	-.578*** (.035)
Korumalı İstihdam	-.641* (.336)	.042 (.517)	-.634* (.336)	.066 (.518)	-.639* (.336)	.048 (.518)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.115*** (.023)	-.038 (.067)	.105*** (.023)	-.046 (.067)	.113*** (.023)	-.04 (.067)
Bekar Ebeveyn	-.051 (.033)	-.075 (.083)	-.047 (.033)	-.07 (.083)	-.052 (.033)	-.072 (.083)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.357*** (.028)	.308*** (.073)	.354*** (.028)	.309*** (.073)	.355*** (.028)	.309*** (.073)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.003 (.027)	-.051 (.072)	-.009 (.027)	-.063 (.072)	.001 (.027)	-.054 (.072)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.191*** (.032)	.267*** (.077)	.185*** (.032)	.265*** (.076)	.189*** (.032)	.267*** (.076)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.197*** (.061)	.187* (.113)	.189*** (.061)	.175 (.113)	.197*** (.061)	.182 (.113)
Diğer Kombinasyonlar	.159*** (.049)	-.007 (.107)	.153*** (.049)	-.012 (.107)	.158*** (.049)	-.009 (.107)
Eğitim (Yıl)	-.052*** (.009)	.004 (.02)	-.051*** (.009)	.002 (.02)	-.051*** (.009)	.004 (.02)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.211*** (.012)	-.211*** (.028)	-.21*** (.012)	-.211*** (.028)	-.21*** (.012)	-.211*** (.028)
Tatmin Edici	-.435*** (.014)	-.458*** (.032)	-.435*** (.014)	-.457*** (.032)	-.434*** (.014)	-.457*** (.032)
Daha az iyi	-.665*** (.017)	-.693*** (.038)	-.665*** (.017)	-.694*** (.038)	-.665*** (.017)	-.692*** (.038)
Kötü	-.987*** (.027)	-1.102*** (.058)	-.987*** (.027)	-1.105*** (.058)	-.987*** (.027)	-1.1*** (.058)
yaş_kare	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.004*** (.001)	-.001 (.002)	.004*** (.001)	-.001 (.002)	.004*** (.001)	-.001 (.002)

Yıl Sabit Etkileri

1994	-.103*** (.024)	-.324*** (.051)	-.118*** (.024)	-.327*** (.051)	-.092*** (.024)	-.316*** (.052)
1995	-.081*** (.025)	-.305*** (.055)	-.098*** (.025)	-.309*** (.055)	-.071*** (.025)	-.297*** (.055)
1996	-.053** (.027)	-.276*** (.06)	-.073*** (.027)	-.283*** (.06)	-.042 (.027)	-.267*** (.061)
1997	-.225*** (.028)	-.603*** (.065)	-.251*** (.028)	-.614*** (.066)	-.216*** (.028)	-.594*** (.066)
1998	-.221*** (.03)	-.576*** (.073)	-.248*** (.03)	-.587*** (.073)	-.212*** (.03)	-.568*** (.073)
1999	-.17*** (.032)	-.523*** (.079)	-.197*** (.032)	-.537*** (.079)	-.161*** (.032)	-.514*** (.08)
2000	-.07** (.033)	-.516*** (.087)	-.105*** (.034)	-.532*** (.087)	-.063* (.034)	-.51*** (.088)
2001	-.012 (.036)	-.444*** (.094)	-.046 (.036)	-.463*** (.094)	-.005 (.036)	-.439*** (.094)
2002	-.248*** (.038)	-.68*** (.102)	-.284*** (.038)	-.702*** (.102)	-.238*** (.038)	-.672*** (.102)
2003	-.379*** (.04)	-.907*** (.109)	-.42*** (.041)	-.936*** (.109)	-.369*** (.041)	-.901*** (.11)
2004	-.521*** (.043)	-.1*** (.117)	-.565*** (.044)	-.1032*** (.117)	-.51*** (.044)	-.997*** (.117)
2005	-.485*** (.046)	-.111*** (.127)	-.53*** (.046)	-.1146*** (.127)	-.474*** (.046)	-.111*** (.127)
2006	-.512*** (.049)	-.1182*** (.133)	-.558*** (.049)	-.1216*** (.133)	-.502*** (.049)	-.1182*** (.133)
2007	-.501*** (.051)	-.1224*** (.141)	-.547*** (.052)	-.1258*** (.141)	-.492*** (.052)	-.1223*** (.141)
2008	-.507*** (.054)	-.1156*** (.15)	-.554*** (.054)	-.1192*** (.15)	-.496*** (.055)	-.1155*** (.151)
2009	-.483*** (.057)	-.1204*** (.16)	-.53*** (.057)	-.1243*** (.16)	-.472*** (.057)	-.1202*** (.16)
2010	-.43*** (.06)	-.1266*** (.168)	-.482*** (.061)	-.1306*** (.168)	-.421*** (.061)	-.1268*** (.169)
2011	-.383*** (.063)	-.1216*** (.177)	-.437*** (.064)	-.126*** (.177)	-.375*** (.064)	-.1219*** (.178)
2012	-.367*** (.066)	-.1199*** (.186)	-.421*** (.066)	-.1246*** (.186)	-.357*** (.067)	-.12*** (.186)
2013	-.287*** (.069)	-.1168*** (.194)	-.344*** (.069)	-.122*** (.194)	-.276*** (.07)	-.1171*** (.195)
2014	-.299*** (.072)	-.1203*** (.202)	-.358*** (.072)	-.1257*** (.202)	-.287*** (.073)	-.1208*** (.202)
2015	-.247*** (.075)	-.1181*** (.21)	-.31*** (.076)	-.124*** (.21)	-.235*** (.076)	-.118*** (.211)
2016	-.244*** (.078)	-.1179*** (.218)	-.311*** (.079)	-.1244*** (.218)	-.232*** (.079)	-.1182*** (.219)
2017	-.33*** (.081)	-.1282*** (.226)	-.403*** (.082)	-.1352*** (.226)	-.319*** (.082)	-.1285*** (.227)
2018	-.399*** (.085)	-.1412*** (.234)	-.473*** (.085)	-.1486*** (.234)	-.388*** (.085)	-.1417*** (.235)
2019	-.268*** (.088)	-.1313*** (.243)	-.345*** (.088)	-.1391*** (.243)	-.255*** (.088)	-.1318*** (.244)
sabit terim	-4.755*** (.176)	-5.585*** (.36)	-5.444*** (.195)	-6.334*** (.403)	-4.806*** (.195)	-5.939*** (.406)
Gözlem Sayısı	411425	74504	411425	74504	411425	74504
R2	.101	.106	.101	.107	.101	.106

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 29. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)

	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.545*** (.02)	1.653*** (.046)	1.536*** (.02)	1.637*** (.044)	1.542*** (.019)	1.626*** (.044)
kazanç_3	-.015 (.019)	-.107** (.045)				
kayıp_3	-.093*** (.024)	-.008 (.056)				
kazanç_4			.018 (.019)	-.093** (.045)		
kayıp_4			-.096*** (.024)	-.042 (.055)		
kazanç_5					.013 (.02)	-.063 (.047)
kayıp_5					-.087*** (.024)	-.047 (.058)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.198*** (.016)	-.254*** (.039)	-.198*** (.016)	-.255*** (.039)	-.197*** (.016)	-.255*** (.039)
Mesleki Eğitim	-.224*** (.031)	-.432*** (.075)	-.223*** (.031)	-.433*** (.075)	-.223*** (.031)	-.433*** (.075)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.399*** (.022)	-.416*** (.046)	-.398*** (.022)	-.417*** (.046)	-.398*** (.022)	-.417*** (.046)
İşsiz	-.446*** (.015)	-.578*** (.035)	-.445*** (.015)	-.578*** (.035)	-.445*** (.015)	-.578*** (.035)
Korumalı İstihdam	-.637* (.335)	.05 (.519)	-.636* (.335)	.051 (.52)	-.637* (.335)	.043 (.518)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.115*** (.023)	-.039 (.067)	.115*** (.023)	-.039 (.067)	.115*** (.023)	-.038 (.067)
Bekar Ebeveyn	-.052 (.033)	-.072 (.083)	-.051 (.033)	-.073 (.083)	-.052 (.033)	-.074 (.083)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.355*** (.028)	.309*** (.073)	.356*** (.028)	.308*** (.073)	.356*** (.028)	.308*** (.073)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.003 (.027)	-.052 (.072)	.003 (.027)	-.052 (.072)	.002 (.027)	-.051 (.072)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.189*** (.032)	.267*** (.076)	.19*** (.032)	.265*** (.076)	.19*** (.032)	.266*** (.076)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.199*** (.061)	.185 (.113)	.2*** (.061)	.187* (.113)	.199*** (.061)	.188* (.113)
Diğer Kombinasyonlar	.159*** (.049)	-.011 (.107)	.16*** (.049)	-.011 (.107)	.159*** (.049)	-.008 (.107)
Eğitim (Yıl)	-.051*** (.009)	.005 (.02)	-.052*** (.009)	.005 (.02)	-.052*** (.009)	.005 (.02)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.21*** (.012)	-.21*** (.028)	-.21*** (.012)	-.211*** (.028)	-.21*** (.012)	-.211*** (.028)
Tatmin Edici	-.434*** (.014)	-.457*** (.032)	-.434*** (.014)	-.457*** (.032)	-.434*** (.014)	-.457*** (.032)
Daha az iyi	-.664*** (.017)	-.692*** (.038)	-.665*** (.017)	-.693*** (.038)	-.665*** (.017)	-.693*** (.038)
Kötü	-.986*** (.027)	-1.099*** (.058)	-.986*** (.027)	-1.1*** (.058)	-.986*** (.027)	-1.101*** (.058)

yaş_kare	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.004*** (.001)	-.001 (.002)	.004*** (.001)	-.001 (.002)	.004*** (.001)	-.001 (.002)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.091*** (.024)	-.31*** (.052)	-.1*** (.024)	-.321*** (.051)	-.101*** (.024)	-.322*** (.051)
1995	-.068*** (.025)	-.293*** (.056)	-.072*** (.026)	-.287*** (.056)	-.077*** (.025)	-.301*** (.055)
1996	-.038 (.027)	-.263*** (.061)	-.042 (.027)	-.257*** (.061)	-.043 (.027)	-.26*** (.061)
1997	-.21*** (.028)	-.588*** (.066)	-.212*** (.028)	-.584*** (.066)	-.214*** (.028)	-.587*** (.067)
1998	-.205*** (.03)	-.56*** (.074)	-.207*** (.03)	-.555*** (.074)	-.208*** (.03)	-.559*** (.074)
1999	-.153*** (.032)	-.507*** (.08)	-.155*** (.032)	-.499*** (.08)	-.157*** (.032)	-.504*** (.08)
2000	-.055 (.034)	-.502*** (.088)	-.056* (.034)	-.494*** (.088)	-.057* (.034)	-.496*** (.089)
2001	.005 (.036)	-.429*** (.095)	.003 (.036)	-.421*** (.095)	.003 (.036)	-.424*** (.095)
2002	-.23*** (.038)	-.665*** (.103)	-.231*** (.038)	-.655*** (.103)	-.233*** (.038)	-.658*** (.103)
2003	-.357*** (.041)	-.889*** (.11)	-.361*** (.041)	-.882*** (.11)	-.363*** (.041)	-.884*** (.11)
2004	-.498*** (.044)	-.983*** (.118)	-.5*** (.044)	-.97*** (.118)	-.504*** (.044)	-.977*** (.118)
2005	-.459*** (.046)	-.1095*** (.128)	-.463*** (.046)	-.1082*** (.128)	-.464*** (.047)	-.1084*** (.128)
2006	-.486*** (.049)	-.1167*** (.134)	-.486*** (.049)	-.1151*** (.134)	-.49*** (.049)	-.1155*** (.134)
2007	-.475*** (.052)	-.1209*** (.142)	-.475*** (.052)	-.1193*** (.142)	-.477*** (.052)	-.1195*** (.142)
2008	-.48*** (.055)	-.114*** (.151)	-.48*** (.055)	-.1125*** (.151)	-.481*** (.055)	-.1127*** (.152)
2009	-.456*** (.058)	-.1186*** (.16)	-.456*** (.058)	-.117*** (.16)	-.457*** (.058)	-.1174*** (.161)
2010	-.405*** (.061)	-.125*** (.169)	-.404*** (.061)	-.1233*** (.169)	-.406*** (.061)	-.1236*** (.169)
2011	-.357*** (.064)	-.1201*** (.178)	-.357*** (.064)	-.1183*** (.178)	-.358*** (.064)	-.1185*** (.178)
2012	-.34*** (.067)	-.1185*** (.187)	-.339*** (.067)	-.1166*** (.187)	-.341*** (.067)	-.1168*** (.187)
2013	-.258*** (.07)	-.1151*** (.195)	-.259*** (.07)	-.1133*** (.195)	-.261*** (.07)	-.1135*** (.195)
2014	-.267*** (.073)	-.1186*** (.203)	-.269*** (.073)	-.1165*** (.203)	-.271*** (.073)	-.117*** (.203)
2015	-.214*** (.076)	-.1164*** (.211)	-.215*** (.076)	-.1141*** (.211)	-.218*** (.076)	-.1145*** (.212)
2016	-.209*** (.079)	-.1154*** (.219)	-.211*** (.079)	-.1137*** (.219)	-.213*** (.079)	-.1139*** (.22)
2017	-.295*** (.082)	-.1259*** (.228)	-.296*** (.082)	-.1232*** (.228)	-.298*** (.082)	-.1241*** (.228)
2018	-.362*** (.085)	-.1386*** (.236)	-.363*** (.085)	-.1361*** (.235)	-.366*** (.085)	-.1364*** (.236)
2019	-.23*** (.088)	-.1288*** (.245)	-.23*** (.088)	-.1258*** (.245)	-.234*** (.089)	-.1264*** (.245)
sabit terim	-4.56*** (.194)	-5.822*** (.404)	-4.486*** (.192)	-5.707*** (.393)	-4.531*** (.189)	-5.624*** (.389)
Gözlem Sayısı	411425	74504	411425	74504	411425	74504
R2	.101	.106	.101	.106	.101	.106

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 30. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi

	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.572*** (.017)	1.622*** (.039)	1.598*** (.02)	1.65*** (.047)	1.522*** (.022)	1.646*** (.051)
kayıp1			.025*** (.005)	.03** (.014)		
kayıp2					-.023*** (.006)	.014 (.016)
İstihdam Durumu						
Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.198*** (.016)	-.255*** (.039)	-.192*** (.017)	-.218*** (.043)	-.204*** (.018)	-.235*** (.047)
Mesleki Eğitim	-.223*** (.031)	-.432*** (.075)	-.249*** (.034)	-.361*** (.084)	-.295*** (.039)	-.352*** (.096)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.399*** (.022)	-.417*** (.046)	-.399*** (.023)	-.386*** (.05)	-.395*** (.025)	-.398*** (.054)
İşsiz	-.446*** (.015)	-.579*** (.035)	-.449*** (.016)	-.55*** (.038)	-.462*** (.018)	-.549*** (.042)
Korumalı İstihdam	-.641* (.336)	.042 (.517)	-.816** (.367)	-.521 (.53)	-1.001** (.405)	-.634 (.681)
Hanehalkı Kompozisyonu						
Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.115*** (.023)	-.038 (.067)	.097*** (.024)	-.034 (.073)	.125*** (.026)	.05 (.078)
Bekar Ebeveyn	-.051 (.033)	-.075 (.083)	-.073** (.035)	-.118 (.09)	-.061* (.037)	-.14 (.096)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.357*** (.028)	.308*** (.073)	.328*** (.03)	.335*** (.079)	.352*** (.032)	.328*** (.084)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.003 (.027)	-.051 (.072)	-.028 (.029)	-.075 (.078)	.007 (.031)	-.04 (.083)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.191*** (.032)	.267*** (.077)	.161*** (.034)	.275*** (.083)	.195*** (.035)	.285*** (.089)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.197*** (.061)	.187* (.113)	.159** (.067)	.176 (.124)	.243*** (.071)	.204 (.136)
Diğer Kombinasyonlar	.159*** (.049)	-.007 (.107)	.153*** (.054)	-.006 (.125)	.22*** (.058)	.122 (.139)
Eğitim (Yıl)	-.052*** (.009)	.004 (.02)	-.051*** (.009)	.005 (.021)	-.048*** (.01)	.023 (.023)
Sağlık						
Referans = Çok iyi						
İyi	-.211*** (.012)	-.211*** (.028)	-.21*** (.013)	-.23*** (.031)	-.196*** (.014)	-.195*** (.035)
Tatmin Edici	-.435*** (.014)	-.458*** (.032)	-.427*** (.015)	-.455*** (.035)	-.416*** (.016)	-.41*** (.039)
Daha az iyi	-.665*** (.017)	-.693*** (.038)	-.652*** (.018)	-.703*** (.042)	-.645*** (.019)	-.662*** (.046)
Kötü	-.987*** (.027)	-1.102*** (.058)	-.977*** (.028)	-1.1*** (.062)	-.974*** (.03)	-1.025*** (.068)
yaş_kare	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	.001*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.004*** (.001)	-.001 (.002)	.005*** (.001)	-.002 (.002)	.004*** (.001)	0 (.002)
Yıl Sabit Etkileri						
1994	-.103*** (.024)	-.324*** (.051)	-.124*** (.025)	-.286*** (.054)		

1995	-.081*** (.025)	-.305*** (.055)	-.107*** (.026)	-.299*** (.057)	.023 (.023)	.033 (.049)
1996	-.053** (.027)	-.276*** (.06)	-.077*** (.028)	-.252*** (.064)	.06** (.025)	.072 (.055)
1997	-.225*** (.028)	-.603*** (.065)	-.244*** (.029)	-.587*** (.069)	-.11*** (.026)	-.269*** (.059)
1998	-.221*** (.03)	-.576*** (.073)	-.235*** (.032)	-.567*** (.077)	-.097*** (.029)	-.226*** (.068)
1999	-.17*** (.032)	-.523*** (.079)	-.195*** (.034)	-.501*** (.083)	-.046 (.031)	-.201*** (.074)
2000	-.07** (.033)	-.516*** (.087)	-.08** (.036)	-.513*** (.093)	.064** (.033)	-.194** (.081)
2001	-.012 (.036)	-.444*** (.094)	-.027 (.038)	-.404*** (.1)	.106*** (.035)	-.115 (.09)
2002	-.248*** (.038)	-.68*** (.102)	-.272*** (.04)	-.638*** (.108)	-.109*** (.037)	-.318*** (.098)
2003	-.379*** (.04)	-.907*** (.109)	-.39*** (.043)	-.865*** (.116)	-.221*** (.04)	-.558*** (.106)
2004	-.521*** (.043)	-1*** (.117)	-.536*** (.046)	-.962*** (.124)	-.373*** (.043)	-.654*** (.114)
2005	-.485*** (.046)	-1.111*** (.127)	-.496*** (.049)	-1.046*** (.135)	-.327*** (.046)	-.746*** (.125)
2006	-.512*** (.049)	-1.182*** (.133)	-.549*** (.052)	-1.139*** (.142)	-.371*** (.049)	-.829*** (.132)
2007	-.501*** (.051)	-1.224*** (.141)	-.519*** (.054)	-1.164*** (.15)	-.359*** (.052)	-.864*** (.141)
2008	-.507*** (.054)	-1.156*** (.15)	-.523*** (.057)	-1.093*** (.16)	-.348*** (.055)	-.79*** (.151)
2009	-.483*** (.057)	-1.204*** (.16)	-.501*** (.06)	-1.166*** (.17)	-.315*** (.058)	-.831*** (.162)
2010	-.43*** (.06)	-1.266*** (.168)	-.462*** (.064)	-1.196*** (.178)	-.273*** (.062)	-.899*** (.171)
2011	-.383*** (.063)	-1.216*** (.177)	-.407*** (.067)	-1.125*** (.191)	-.211*** (.065)	-.773*** (.183)
2012	-.367*** (.066)	-1.199*** (.186)	-.379*** (.07)	-1.093*** (.2)	-.178** (.069)	-.764*** (.196)
2013	-.287*** (.069)	-1.168*** (.194)	-.288*** (.073)	-1.017*** (.209)	-.093 (.073)	-.707*** (.205)
2014	-.299*** (.072)	-1.203*** (.202)	-.309*** (.077)	-1.136*** (.218)	-.102 (.076)	-.817*** (.214)
2015	-.247*** (.075)	-1.181*** (.21)	-.245*** (.08)	-1.096*** (.227)	-.034 (.079)	-.755*** (.224)
2016	-.244*** (.078)	-1.179*** (.218)	-.248*** (.083)	-1.088*** (.236)	-.025 (.083)	-.784*** (.233)
2017	-.33*** (.081)	-1.282*** (.226)	-.343*** (.087)	-1.186*** (.245)	-.113 (.087)	-.859*** (.242)
2018	-.399*** (.085)	-1.412*** (.234)	-.389*** (.09)	-1.303*** (.253)	-.164* (.09)	-.98*** (.252)
2019	-.268*** (.088)	-1.313*** (.243)	-.265*** (.093)	-1.202*** (.262)	-.025 (.094)	-.879*** (.262)
sabit terim	-4.755*** (.176)	-5.585*** (.36)	-4.959*** (.199)	-5.85*** (.417)	-4.521*** (.217)	-6.386*** (.461)
Gözlem Sayısı	411425	74504	357804	62202	318703	53003
R2	.101	.106	.102	.107	.1	.106

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 31. Almanya’da Doğmuş Olma Durumuna Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Devam)

	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti	(AD) Gelir memnuniyeti	Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.514*** (.023)	1.578*** (.056)	1.489*** (.024)	1.528*** (.06)	1.46*** (.026)	1.483*** (.064)
kayıp3	-.036*** (.007)	-.007 (.019)				
kayıp4			-.039*** (.008)	-.035* (.021)		
kayıp5					-.044*** (.008)	-.043* (.023)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam						
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.219*** (.019)	-.231*** (.051)	-.21*** (.02)	-.224*** (.057)	-.207*** (.022)	-.148** (.062)
Mesleki Eğitim	-.275*** (.044)	-.403*** (.113)	-.249*** (.054)	-.432*** (.149)	-.235*** (.065)	-.402** (.193)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.403*** (.026)	-.433*** (.059)	-.401*** (.027)	-.376*** (.065)	-.372*** (.029)	-.389*** (.071)
İşsiz	-.453*** (.018)	-.577*** (.044)	-.449*** (.02)	-.553*** (.049)	-.441*** (.021)	-.512*** (.053)
Korumalı İstihdam	-1.116*** (.416)	-.026 (.657)	-1.221*** (.413)	-.567 (.716)	-1.014** (.447)	-.99 (.951)
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı						
Çift (çocuksuz)	.12*** (.026)	.113 (.079)	.121*** (.028)	.108 (.085)	.12*** (.03)	.124 (.089)
Bekar Ebeveyn	-.062 (.039)	-.125 (.103)	-.082** (.041)	-.165 (.11)	-.082* (.044)	-.142 (.119)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.346*** (.033)	.395*** (.085)	.326*** (.035)	.382*** (.092)	.3*** (.038)	.442*** (.098)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.001 (.032)	.046 (.085)	.001 (.034)	0 (.091)	-.005 (.036)	.004 (.096)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.193*** (.037)	.336*** (.091)	.185*** (.04)	.34*** (.097)	.151*** (.042)	.337*** (.104)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.246*** (.074)	.298** (.136)	.255*** (.082)	.345** (.149)	.234*** (.088)	.381** (.162)
Diğer Kombinasyonlar	.228*** (.061)	.242 (.152)	.211*** (.067)	.258 (.166)	.231*** (.073)	.237 (.179)
Eğitim (Yıl)	-.04*** (.01)	.022 (.024)	-.033*** (.011)	.018 (.025)	-.026** (.012)	.02 (.028)
Sağlık Referans = Çok iyi						
İyi	-.19*** (.015)	-.219*** (.037)	-.184*** (.016)	-.221*** (.043)	-.165*** (.018)	-.248*** (.047)
Tatmin Edici	-.407*** (.017)	-.455*** (.042)	-.393*** (.018)	-.441*** (.048)	-.371*** (.02)	-.461*** (.052)
Daha az iyi	-.642*** (.02)	-.709*** (.049)	-.622*** (.021)	-.688*** (.056)	-.599*** (.023)	-.698*** (.06)
Kötü	-.964*** (.031)	-1.104*** (.073)	-.935*** (.033)	-1.03*** (.078)	-.9*** (.035)	-1.022*** (.084)
yaş_kare	0*** (0)	.001*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.004** (.001)	0 (.002)	.004** (.002)	-.001 (.002)	.005*** (.002)	-.002 (.003)
Yıl Sabit Etkileri						

1995	.011 (.023)	.002 (.05)				
1996	.056** (.025)	.051 (.056)	.034 (.023)	.021 (.051)		
1997	-.12*** (.027)	-.284*** (.06)	-.132*** (.024)	-.298*** (.057)	-.163*** (.022)	-.327*** (.052)
1998	-.118*** (.029)	-.247*** (.069)	-.134*** (.027)	-.271*** (.065)	-.152*** (.026)	-.264*** (.061)
1999	-.046 (.032)	-.197** (.077)	-.066** (.029)	-.199*** (.071)	-.096*** (.027)	-.195*** (.068)
2000	.057* (.034)	-.207** (.084)	.037 (.032)	-.21*** (.08)	.004 (.03)	-.215*** (.075)
2001	.1*** (.036)	-.12 (.094)	.082** (.035)	-.127 (.091)	.051 (.033)	-.122 (.087)
2002	-.132*** (.039)	-.357*** (.102)	-.156*** (.038)	-.343*** (.099)	-.198*** (.036)	-.354*** (.096)
2003	-.231*** (.041)	-.543*** (.11)	-.294*** (.041)	-.537*** (.109)	-.31*** (.039)	-.516*** (.107)
2004	-.391*** (.045)	-.638*** (.119)	-.407*** (.043)	-.618*** (.118)	-.474*** (.043)	-.653*** (.117)
2005	-.328*** (.048)	-.715*** (.13)	-.354*** (.047)	-.669*** (.131)	-.381*** (.045)	-.637*** (.13)
2006	-.376*** (.051)	-.802*** (.137)	-.39*** (.05)	-.748*** (.138)	-.434*** (.049)	-.696*** (.139)
2007	-.373*** (.054)	-.831*** (.148)	-.397*** (.053)	-.799*** (.149)	-.415*** (.053)	-.738*** (.151)
2008	-.358*** (.058)	-.755*** (.159)	-.378*** (.057)	-.702*** (.161)	-.397*** (.056)	-.665*** (.163)
2009	-.327*** (.061)	-.786*** (.17)	-.353*** (.061)	-.753*** (.173)	-.371*** (.06)	-.667*** (.176)
2010	-.282*** (.065)	-.837*** (.179)	-.304*** (.065)	-.81*** (.184)	-.324*** (.065)	-.727*** (.189)
2011	-.214*** (.068)	-.716*** (.192)	-.242*** (.069)	-.68*** (.197)	-.257*** (.069)	-.575*** (.203)
2012	-.189*** (.072)	-.658*** (.205)	-.222*** (.072)	-.627*** (.211)	-.229*** (.073)	-.517*** (.218)
2013	-.102 (.076)	-.657*** (.217)	-.145* (.077)	-.582*** (.224)	-.164** (.077)	-.534** (.233)
2014	-.117 (.079)	-.754*** (.225)	-.139* (.081)	-.743*** (.236)	-.142* (.082)	-.556** (.243)
2015	-.046 (.083)	-.74*** (.236)	-.063 (.085)	-.715*** (.246)	-.064 (.086)	-.602** (.258)
2016	-.042 (.087)	-.7*** (.246)	-.06 (.089)	-.618** (.257)	-.072 (.091)	-.486* (.269)
2017	-.115 (.09)	-.763*** (.256)	-.132 (.093)	-.693** (.269)	-.134 (.095)	-.597** (.282)
2018	-.178* (.094)	-.872*** (.266)	-.198** (.097)	-.786*** (.28)	-.197** (.099)	-.647** (.294)
2019	-.027 (.098)	-.762*** (.277)	-.053 (.101)	-.68** (.292)	-.05 (.104)	-.532* (.307)
sabit terim	-4.565*** (.23)	-5.889*** (.501)	-4.475*** (.247)	-5.404*** (.556)	-4.309*** (.268)	-5.029*** (.609)
Gözlem Sayısı	290878	47001	259776	40047	231327	33966
R2	.102	.108	.101	.106	.1	.103

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 32. Gelir Gruplarına Göre Hanehalkı Geliri Memnuniyeti Baz Model

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
hanehalkı_geliri	1.854*** (.063)	1.908*** (.036)	1.503*** (.066)	1.213*** (.069)	.769*** (.07)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.193*** (.06)	-.202*** (.025)	-.139*** (.03)	-.104*** (.032)	-.096** (.043)
Mesleki Eğitim	-.616*** (.1)	-.226*** (.049)	-.03 (.066)	-.096 (.078)	-.276** (.14)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.548*** (.064)	-.411*** (.031)	-.282*** (.04)	-.146*** (.046)	-.158** (.069)
İşsiz	-.704*** (.049)	-.454*** (.021)	-.288*** (.029)	-.144*** (.034)	-.15*** (.044)
Korunmalı İstihdam	-1.279*** (.334)	-.069 (.481)	.42 (.89)	-.688 (.916)	-.02 (.029)
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.006 (.067)	-.02 (.035)	.185** (.074)	.461*** (.094)	.603*** (.15)
Bekar Ebeveyn	-.008 (.078)	0 (.048)	-.031 (.09)	.267** (.123)	.728*** (.216)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.06 (.103)	.254*** (.045)	.329*** (.082)	.652*** (.105)	.67*** (.161)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.018 (.102)	-.063 (.044)	.027 (.08)	.385*** (.102)	.586*** (.157)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.199 (.143)	.157*** (.053)	.184** (.085)	.517*** (.106)	.588*** (.163)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.649*** (.19)	.271*** (.093)	.238* (.125)	.57*** (.139)	.535** (.21)
Diğer Kombinasyonlar	.046 (.141)	.125* (.075)	.104 (.116)	.333** (.141)	.811*** (.186)
Eğitim (Yıl)	-.164*** (.026)	-.038*** (.014)	-.01 (.017)	.021 (.021)	.021 (.025)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.174*** (.051)	-.231*** (.02)	-.197*** (.022)	-.154*** (.023)	-.11*** (.026)
Tatmin Edici	-.398*** (.056)	-.475*** (.022)	-.395*** (.025)	-.318*** (.027)	-.205*** (.032)
Daha az iyi	-.679*** (.06)	-.708*** (.025)	-.586*** (.031)	-.488*** (.034)	-.299*** (.042)
Kötü	-1.124*** (.071)	-1.005*** (.036)	-.81*** (.056)	-.696*** (.073)	-.455*** (.108)
yaş_kare	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.02*** (.005)	.003 (.002)	.003 (.002)	-.001 (.002)	.004 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.001 (.059)	-.17*** (.031)	-.259*** (.058)	-.308*** (.087)	-.512** (.253)
1995	.011 (.067)	-.145*** (.032)	-.269*** (.058)	-.25*** (.086)	-.589** (.24)
1996	.101 (.074)	-.128*** (.035)	-.228*** (.06)	-.279*** (.091)	-.591** (.239)
1997	-.296***	-.35***	-.386***	-.404***	-.652**

	(.08)	(.037)	(.062)	(.091)	(.253)
1998	-.024	-.31***	-.548***	-.509***	-.834***
	(.088)	(.04)	(.067)	(.097)	(.248)
1999	-.067	-.265***	-.419***	-.503***	-.99***
	(.096)	(.042)	(.069)	(.101)	(.248)
2000	.062	-.182***	-.392***	-.342***	-.741***
	(.102)	(.045)	(.073)	(.102)	(.244)
2001	.178	-.136***	-.322***	-.387***	-.738***
	(.111)	(.049)	(.077)	(.106)	(.249)
2002	.006	-.372***	-.613***	-.587***	-1.142***
	(.118)	(.052)	(.081)	(.111)	(.25)
2003	-.122	-.497***	-.768***	-.737***	-1.292***
	(.127)	(.056)	(.085)	(.116)	(.254)
2004	-.332**	-.694***	-.827***	-.817***	-1.385***
	(.136)	(.06)	(.09)	(.123)	(.26)
2005	-.325**	-.66***	-.813***	-.801***	-1.423***
	(.145)	(.064)	(.095)	(.129)	(.266)
2006	-.279*	-.691***	-.86***	-.861***	-1.479***
	(.156)	(.068)	(.1)	(.136)	(.273)
2007	-.267	-.674***	-.858***	-.924***	-1.546***
	(.165)	(.072)	(.105)	(.142)	(.279)
2008	-.261	-.694***	-.873***	-.838***	-1.581***
	(.175)	(.077)	(.111)	(.149)	(.286)
2009	-.294	-.669***	-.881***	-.797***	-1.607***
	(.184)	(.082)	(.116)	(.155)	(.292)
2010	-.168	-.617***	-.843***	-.79***	-1.548***
	(.197)	(.087)	(.122)	(.164)	(.301)
2011	-.147	-.603***	-.788***	-.723***	-1.491***
	(.206)	(.091)	(.128)	(.171)	(.309)
2012	-.069	-.558***	-.821***	-.711***	-1.646***
	(.217)	(.096)	(.133)	(.178)	(.318)
2013	.053	-.487***	-.731***	-.675***	-1.608***
	(.227)	(.1)	(.139)	(.186)	(.326)
2014	.05	-.496***	-.745***	-.73***	-1.632***
	(.236)	(.105)	(.144)	(.193)	(.335)
2015	.204	-.433***	-.724***	-.709***	-1.66***
	(.246)	(.11)	(.151)	(.201)	(.344)
2016	.197	-.412***	-.756***	-.688***	-1.677***
	(.257)	(.115)	(.157)	(.209)	(.353)
2017	.18	-.498***	-.885***	-.781***	-1.805***
	(.268)	(.12)	(.162)	(.216)	(.361)
2018	.088	-.628***	-.91***	-.855***	-1.856***
	(.279)	(.125)	(.169)	(.224)	(.37)
2019	.371	-.465***	-.809***	-.802***	-1.833***
	(.289)	(.131)	(.175)	(.232)	(.378)
sabit terim	-5.918***	-7.389***	-4.432***	-2.516***	1.445*
	(.558)	(.323)	(.584)	(.674)	(.793)
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
R2	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 33. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kazanç_1	-.094 (.09)	-.147*** (.034)	-.049 (.043)	-.209*** (.045)	-.134** (.054)
kayıp_1	.193*** (.046)	.124*** (.035)	.005 (.058)	-.049 (.071)	-.046 (.117)
hanehalkı_geliri	1.969*** (.072)	1.988*** (.039)	1.521*** (.069)	1.273*** (.074)	.814*** (.08)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.186*** (.06)	-.198*** (.025)	-.139*** (.03)	-.102*** (.032)	-.094** (.043)
Mesleki Eğitim	-.599*** (.1)	-.222*** (.049)	-.03 (.066)	-.095 (.078)	-.274** (.14)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.538*** (.064)	-.406*** (.031)	-.281*** (.04)	-.142*** (.046)	-.154** (.069)
İşsiz	-.697*** (.049)	-.451*** (.021)	-.287*** (.029)	-.141*** (.034)	-.146*** (.044)
Korumalı İstihdam	-1.282*** (.335)	-.061 (.482)	.422 (.89)	-.673 (.921)	-.015 (.029)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.012 (.067)	-.021 (.035)	.184** (.074)	.451*** (.094)	.601*** (.151)
Bekar Ebeveyn	.005 (.079)	.008 (.048)	-.029 (.091)	.271** (.122)	.743*** (.217)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.067 (.103)	.258*** (.045)	.33*** (.082)	.65*** (.104)	.676*** (.162)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.015 (.102)	-.066 (.044)	.027 (.08)	.378*** (.102)	.588*** (.157)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.197 (.142)	.158*** (.053)	.185** (.085)	.514*** (.106)	.594*** (.164)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.657*** (.19)	.272*** (.093)	.239* (.124)	.564*** (.138)	.54*** (.21)
Diğer Kombinasyonlar	.048 (.14)	.127* (.075)	.104 (.116)	.327** (.141)	.81*** (.187)
Eğitim (Yıl)	-.164*** (.026)	-.038*** (.014)	-.01 (.017)	.023 (.021)	.023 (.025)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.174*** (.051)	-.231*** (.02)	-.197*** (.022)	-.154*** (.023)	-.109*** (.026)
Tatmin Edici	-.398*** (.055)	-.475*** (.022)	-.395*** (.025)	-.317*** (.027)	-.204*** (.032)
Daha az iyi	-.678*** (.06)	-.708*** (.025)	-.586*** (.031)	-.487*** (.034)	-.298*** (.042)
Kötü	-1.124*** (.071)	-1.006*** (.036)	-.81*** (.056)	-.698*** (.073)	-.452*** (.108)
yaş_kare	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.019*** (.005)	.003 (.002)	.003 (.002)	-.001 (.002)	.004 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.01 (.059)	-.179*** (.031)	-.26*** (.058)	-.308*** (.087)	-.506** (.253)

1995	.003 (.067)	-.153*** (.032)	-.27*** (.058)	-.255*** (.086)	-.584** (.239)
1996	.087 (.074)	-.139*** (.035)	-.229*** (.06)	-.286*** (.091)	-.586** (.239)
1997	-.306*** (.08)	-.365*** (.037)	-.388*** (.062)	-.412*** (.091)	-.658*** (.253)
1998	-.032 (.088)	-.325*** (.04)	-.551*** (.067)	-.521*** (.097)	-.83*** (.247)
1999	-.074 (.096)	-.28*** (.042)	-.421*** (.069)	-.514*** (.101)	-.988*** (.247)
2000	.057 (.102)	-.2*** (.045)	-.397*** (.073)	-.365*** (.103)	-.754*** (.244)
2001	.17 (.111)	-.155*** (.049)	-.327*** (.077)	-.403*** (.106)	-.743*** (.248)
2002	-.004 (.118)	-.393*** (.052)	-.617*** (.081)	-.609*** (.111)	-1.157*** (.25)
2003	-.132 (.127)	-.52*** (.056)	-.773*** (.086)	-.76*** (.117)	-1.3*** (.254)
2004	-.339** (.136)	-.719*** (.06)	-.833*** (.09)	-.844*** (.124)	-1.397*** (.26)
2005	-.333** (.145)	-.686*** (.065)	-.819*** (.096)	-.831*** (.13)	-1.436*** (.265)
2006	-.279* (.156)	-.716*** (.068)	-.867*** (.101)	-.893*** (.136)	-1.495*** (.273)
2007	-.264 (.165)	-.698*** (.073)	-.865*** (.105)	-.957*** (.143)	-1.563*** (.279)
2008	-.256 (.174)	-.718*** (.077)	-.88*** (.111)	-.875*** (.149)	-1.599*** (.285)
2009	-.285 (.184)	-.693*** (.082)	-.888*** (.117)	-.834*** (.156)	-1.628*** (.292)
2010	-.156 (.197)	-.643*** (.087)	-.851*** (.123)	-.832*** (.164)	-1.572*** (.301)
2011	-.138 (.206)	-.629*** (.092)	-.797*** (.128)	-.767*** (.172)	-1.517*** (.309)
2012	-.059 (.217)	-.585*** (.096)	-.83*** (.134)	-.756*** (.179)	-1.672*** (.318)
2013	.064 (.227)	-.515*** (.101)	-.74*** (.14)	-.722*** (.187)	-1.636*** (.326)
2014	.061 (.236)	-.526*** (.105)	-.755*** (.145)	-.779*** (.194)	-1.66*** (.335)
2015	.215 (.246)	-.464*** (.111)	-.734*** (.152)	-.762*** (.201)	-1.692*** (.344)
2016	.208 (.257)	-.446*** (.116)	-.767*** (.158)	-.745*** (.209)	-1.711*** (.354)
2017	.192 (.268)	-.535*** (.121)	-.898*** (.163)	-.843*** (.217)	-1.843*** (.361)
2018	.098 (.278)	-.667*** (.126)	-.922*** (.17)	-.919*** (.225)	-1.895*** (.37)
2019	.387 (.289)	-.506*** (.131)	-.822*** (.176)	-.873*** (.233)	-1.876*** (.379)
sabit terim	-6.716*** (.605)	-7.971*** (.345)	-4.564*** (.61)	-2.994*** (.705)	1.048 (.875)
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
R2	.081	.065	.037	.032	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 34. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kazanç_2	.028 (.086)	.02 (.032)	-.015 (.039)	-.048 (.04)	-.112** (.049)
kayıp_2	.042 (.044)	-.052 (.034)	-.188*** (.056)	-.221*** (.073)	-.001 (.111)
hanehalkı_geliri	1.868*** (.071)	1.884*** (.039)	1.453*** (.069)	1.174*** (.073)	.82*** (.079)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.193*** (.06)	-.202*** (.025)	-.139*** (.03)	-.103*** (.032)	-.095** (.043)
Mesleki Eğitim	-.615*** (.1)	-.226*** (.049)	-.03 (.066)	-.097 (.078)	-.278*** (.14)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.548*** (.064)	-.412*** (.031)	-.282*** (.04)	-.145*** (.045)	-.157** (.069)
İşsiz	-.704*** (.049)	-.454*** (.021)	-.285*** (.029)	-.142*** (.034)	-.148*** (.044)
Korunmalı İstihdam	-1.28*** (.334)	-.069 (.48)	.422 (.885)	-.67 (.919)	-.02 (.029)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.007 (.067)	-.02 (.035)	.181** (.074)	.452*** (.094)	.597*** (.15)
Bekar Ebeveyn	-.006 (.079)	-.001 (.048)	-.035 (.09)	.26** (.123)	.731*** (.216)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.062 (.103)	.254*** (.045)	.323*** (.082)	.64*** (.104)	.668*** (.161)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.016 (.102)	-.061 (.044)	.024 (.08)	.375*** (.102)	.581*** (.157)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.197 (.143)	.158*** (.053)	.177** (.085)	.505*** (.106)	.586*** (.163)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.652*** (.19)	.273*** (.093)	.239* (.124)	.565*** (.139)	.537** (.209)
Diğer Kombinasyonlar	.046 (.14)	.126* (.075)	.104 (.115)	.326** (.141)	.807*** (.186)
Eğitim (Yıl)	-.164*** (.026)	-.038*** (.014)	-.01 (.017)	.022 (.021)	.023 (.025)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.175*** (.051)	-.231*** (.02)	-.197*** (.022)	-.153*** (.023)	-.11*** (.026)
Tatmin Edici	-.399*** (.056)	-.474*** (.022)	-.395*** (.025)	-.317*** (.027)	-.204*** (.032)
Daha az iyi	-.679*** (.06)	-.708*** (.025)	-.586*** (.031)	-.487*** (.034)	-.298*** (.042)
Kötü	-1.125*** (.071)	-1.004*** (.036)	-.809*** (.056)	-.694*** (.073)	-.455*** (.108)
yaş_kare	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.02*** (.005)	.003 (.002)	.003 (.002)	-.001 (.002)	.004 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.009 (.06)	-.168*** (.032)	-.246*** (.058)	-.291*** (.087)	-.49* (.254)

1995	.003 (.067)	-.141*** (.033)	-.256*** (.058)	-.232*** (.086)	-.566** (.24)
1996	.093 (.074)	-.124*** (.035)	-.213*** (.06)	-.261*** (.091)	-.571** (.24)
1997	-.305*** (.081)	-.345*** (.037)	-.369*** (.062)	-.386*** (.091)	-.64** (.253)
1998	-.033 (.088)	-.304*** (.04)	-.53*** (.067)	-.493*** (.097)	-.825*** (.247)
1999	-.075 (.096)	-.26*** (.043)	-.401*** (.069)	-.487*** (.101)	-.976*** (.248)
2000	.055 (.102)	-.177*** (.045)	-.374*** (.073)	-.326*** (.103)	-.737*** (.244)
2001	.171 (.111)	-.129*** (.049)	-.302*** (.077)	-.371*** (.106)	-.738*** (.249)
2002	-.004 (.119)	-.364*** (.053)	-.586*** (.081)	-.566*** (.111)	-1.145*** (.25)
2003	-.132 (.128)	-.489*** (.056)	-.74*** (.086)	-.715*** (.117)	-1.294*** (.255)
2004	-.342** (.137)	-.684*** (.061)	-.793*** (.091)	-.787*** (.124)	-1.386*** (.261)
2005	-.335** (.146)	-.65*** (.065)	-.779*** (.096)	-.772*** (.13)	-1.427*** (.266)
2006	-.288* (.156)	-.682*** (.069)	-.828*** (.101)	-.831*** (.136)	-1.483*** (.273)
2007	-.275* (.165)	-.665*** (.073)	-.825*** (.105)	-.894*** (.143)	-1.553*** (.28)
2008	-.269 (.175)	-.684*** (.078)	-.837*** (.111)	-.807*** (.15)	-1.589*** (.287)
2009	-.302 (.184)	-.66*** (.083)	-.845*** (.117)	-.768*** (.156)	-1.617*** (.293)
2010	-.174 (.198)	-.608*** (.087)	-.807*** (.123)	-.762*** (.165)	-1.561*** (.302)
2011	-.153 (.207)	-.594*** (.092)	-.752*** (.128)	-.695*** (.172)	-1.508*** (.31)
2012	-.076 (.218)	-.548*** (.096)	-.782*** (.134)	-.678*** (.179)	-1.663*** (.319)
2013	.045 (.228)	-.476*** (.101)	-.689*** (.14)	-.641*** (.187)	-1.626*** (.328)
2014	.043 (.237)	-.485*** (.106)	-.702*** (.145)	-.694*** (.194)	-1.651*** (.336)
2015	.196 (.247)	-.421*** (.111)	-.678*** (.152)	-.672*** (.202)	-1.681*** (.346)
2016	.189 (.258)	-.4*** (.116)	-.708*** (.158)	-.65*** (.21)	-1.703*** (.355)
2017	.172 (.269)	-.485*** (.121)	-.834*** (.163)	-.742*** (.217)	-1.833*** (.362)
2018	.08 (.279)	-.614*** (.126)	-.857*** (.17)	-.815*** (.225)	-1.89*** (.372)
2019	.362 (.29)	-.451*** (.131)	-.753*** (.176)	-.76*** (.233)	-1.868*** (.38)
sabit terim	-6.015*** (.602)	-7.211*** (.347)	-4.039*** (.61)	-2.211*** (.704)	.99 (.863)
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
R2	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 35. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kazanç_3	.205** (.089)	.015 (.032)	-.004 (.037)	-.001 (.039)	-.069 (.046)
kayıp_3	.058 (.045)	-.068** (.033)	-.291*** (.057)	-.187*** (.07)	-.257** (.117)
hanehalkı_geliri	1.836*** (.07)	1.879*** (.039)	1.421*** (.069)	1.166*** (.073)	.75*** (.075)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.195*** (.06)	-.202*** (.025)	-.138*** (.03)	-.103*** (.032)	-.097** (.043)
Mesleki Eğitim	-.612*** (.1)	-.227*** (.049)	-.029 (.066)	-.096 (.078)	-.279** (.14)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.549*** (.064)	-.411*** (.031)	-.281*** (.04)	-.145*** (.046)	-.158** (.069)
İşsiz	-.703*** (.049)	-.454*** (.021)	-.284*** (.029)	-.141*** (.034)	-.149*** (.044)
Korumalı İstihdam	-1.278*** (.336)	-.064 (.481)	.428 (.883)	-.68 (.919)	-.02 (.029)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.008 (.067)	-.02 (.035)	.182** (.074)	.456*** (.094)	.596*** (.15)
Bekar Ebeveyn	-.006 (.079)	-.001 (.048)	-.035 (.09)	.264** (.123)	.723*** (.216)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.062 (.103)	.254*** (.045)	.325*** (.082)	.645*** (.104)	.662*** (.161)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.018 (.102)	-.061 (.044)	.025 (.08)	.379*** (.102)	.576*** (.157)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.19 (.143)	.157*** (.053)	.177** (.085)	.51*** (.106)	.578*** (.163)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.654*** (.19)	.274*** (.093)	.245** (.125)	.569*** (.139)	.528** (.209)
Diğer Kombinasyonlar	.046 (.14)	.126* (.075)	.109 (.116)	.331** (.141)	.803*** (.186)
Eğitim (Yıl)	-.166*** (.026)	-.038*** (.014)	-.009 (.017)	.021 (.021)	.022 (.025)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.175*** (.051)	-.231*** (.02)	-.198*** (.022)	-.154*** (.023)	-.11*** (.026)
Tatmin Edici	-.4*** (.056)	-.474*** (.022)	-.395*** (.025)	-.317*** (.027)	-.204*** (.032)
Daha az iyi	-.68*** (.06)	-.707*** (.025)	-.586*** (.031)	-.487*** (.034)	-.3*** (.042)
Kötü	-1.126*** (.071)	-1.004*** (.036)	-.809*** (.056)	-.696*** (.073)	-.455*** (.108)
yaş_kare	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.019*** (.005)	.003 (.002)	.002 (.002)	-.001 (.002)	.004 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.027 (.06)	-.166*** (.032)	-.244*** (.058)	-.299*** (.087)	-.49* (.254)

1995	-.017 (.068)	-.139*** (.033)	-.253*** (.058)	-.24*** (.086)	-.558** (.24)
1996	.074 (.075)	-.122*** (.035)	-.208*** (.06)	-.267*** (.091)	-.563** (.24)
1997	-.324*** (.081)	-.343*** (.037)	-.363*** (.062)	-.392*** (.091)	-.625** (.254)
1998	-.051 (.088)	-.302*** (.04)	-.524*** (.067)	-.496*** (.097)	-.81*** (.248)
1999	-.095 (.096)	-.257*** (.043)	-.391*** (.069)	-.488*** (.101)	-.963*** (.248)
2000	.037 (.102)	-.174*** (.046)	-.366*** (.073)	-.327*** (.103)	-.718*** (.244)
2001	.152 (.111)	-.127*** (.049)	-.292*** (.077)	-.37*** (.106)	-.714*** (.249)
2002	-.021 (.119)	-.362*** (.053)	-.578*** (.081)	-.568*** (.111)	-.112*** (.25)
2003	-.158 (.128)	-.485*** (.057)	-.726*** (.086)	-.715*** (.117)	-.1265*** (.255)
2004	-.368*** (.137)	-.681*** (.061)	-.783*** (.091)	-.795*** (.124)	-.1359*** (.261)
2005	-.362** (.146)	-.645*** (.065)	-.758*** (.096)	-.768*** (.13)	-.1387*** (.266)
2006	-.316** (.157)	-.677*** (.069)	-.807*** (.101)	-.829*** (.136)	-.1439*** (.274)
2007	-.305* (.166)	-.66*** (.073)	-.804*** (.106)	-.892*** (.143)	-.1507*** (.28)
2008	-.297* (.175)	-.679*** (.078)	-.815*** (.112)	-.804*** (.15)	-.1541*** (.287)
2009	-.332* (.185)	-.655*** (.083)	-.821*** (.117)	-.762*** (.156)	-.1566*** (.293)
2010	-.207 (.198)	-.604*** (.088)	-.784*** (.123)	-.756*** (.165)	-.1508*** (.302)
2011	-.185 (.207)	-.589*** (.092)	-.729*** (.129)	-.688*** (.172)	-.1453*** (.31)
2012	-.107 (.218)	-.544*** (.096)	-.759*** (.134)	-.674*** (.179)	-.1606*** (.319)
2013	.012 (.228)	-.472*** (.101)	-.664*** (.14)	-.635*** (.187)	-.1566*** (.327)
2014	.005 (.237)	-.48*** (.106)	-.674*** (.145)	-.688*** (.194)	-.1585*** (.336)
2015	.157 (.247)	-.416*** (.111)	-.65*** (.152)	-.665*** (.202)	-.1613*** (.345)
2016	.146 (.258)	-.395*** (.116)	-.678*** (.158)	-.642*** (.21)	-.1629*** (.354)
2017	.128 (.269)	-.48*** (.121)	-.803*** (.164)	-.732*** (.217)	-.1758*** (.362)
2018	.035 (.28)	-.608*** (.126)	-.823*** (.17)	-.805*** (.225)	-.1808*** (.371)
2019	.317 (.29)	-.445*** (.132)	-.719*** (.177)	-.75*** (.233)	-.1783*** (.379)
sabit terim	-5.786*** (.593)	-7.175*** (.346)	-3.799*** (.611)	-2.141*** (.702)	1.592* (.833)
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
R2	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 36. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kazanç_4	.231** (.091)	.062* (.032)	-.028 (.036)	-.029 (.038)	-.025 (.044)
kayıp_4	.066 (.047)	-.042 (.034)	-.122** (.057)	-.304*** (.071)	-.292** (.123)
hanehalkı_geliri	1.837*** (.069)	1.874*** (.039)	1.481*** (.069)	1.152*** (.073)	.728*** (.075)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.194*** (.06)	-.201*** (.025)	-.139*** (.03)	-.103*** (.032)	-.096** (.043)
Mesleki Eğitim	-.612*** (.1)	-.225*** (.049)	-.031 (.066)	-.096 (.078)	-.277** (.14)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.549*** (.064)	-.411*** (.031)	-.281*** (.04)	-.146*** (.045)	-.158** (.069)
İşsiz	-.704*** (.049)	-.454*** (.021)	-.286*** (.029)	-.141*** (.034)	-.148*** (.044)
Korumalı İstihdam	-1.275*** (.336)	-.065 (.481)	.424 (.887)	-.666 (.921)	-.019 (.029)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.01 (.067)	-.018 (.035)	.183** (.074)	.456*** (.094)	.598*** (.15)
Bekar Ebeveyn	-.005 (.079)	.001 (.048)	-.031 (.09)	.26** (.123)	.725*** (.216)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.061 (.103)	.255*** (.045)	.328*** (.082)	.644*** (.104)	.666*** (.161)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.02 (.102)	-.06 (.044)	.025 (.08)	.379*** (.102)	.581*** (.157)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.188 (.143)	.159*** (.053)	.182** (.085)	.51*** (.106)	.582*** (.163)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.657*** (.19)	.275*** (.093)	.242* (.125)	.573*** (.139)	.532** (.209)
Diğer Kombinasyonlar	.05 (.14)	.128* (.075)	.105 (.115)	.331** (.141)	.813*** (.185)
Eğitim (Yıl)	-.166*** (.026)	-.039*** (.014)	-.009 (.017)	.022 (.021)	.021 (.025)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.176*** (.051)	-.231*** (.02)	-.198*** (.022)	-.153*** (.023)	-.11*** (.026)
Tatmin Edici	-.401*** (.055)	-.474*** (.022)	-.395*** (.025)	-.317*** (.027)	-.205*** (.032)
Daha az iyi	-.681*** (.06)	-.708*** (.025)	-.586*** (.031)	-.486*** (.034)	-.3*** (.042)
Kötü	-1.127*** (.071)	-1.004*** (.036)	-.81*** (.056)	-.694*** (.073)	-.453*** (.108)
yaş_kare	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.02*** (.005)	.003 (.002)	.003 (.002)	-.001 (.002)	.004 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.004 (.059)	-.17*** (.031)	-.258*** (.058)	-.304*** (.087)	-.505** (.253)

1995	-.02 (.068)	-.15*** (.033)	-.257*** (.058)	-.23*** (.086)	-.568** (.239)
1996	.066 (.075)	-.132*** (.035)	-.215*** (.061)	-.256*** (.091)	-.573** (.239)
1997	-.33*** (.081)	-.351*** (.037)	-.372*** (.063)	-.378*** (.091)	-.628** (.253)
1998	-.059 (.089)	-.311*** (.04)	-.535*** (.067)	-.485*** (.097)	-.814*** (.247)
1999	-.102 (.097)	-.266*** (.043)	-.404*** (.069)	-.474*** (.101)	-.965*** (.248)
2000	.03 (.103)	-.181*** (.046)	-.379*** (.073)	-.315*** (.103)	-.721*** (.244)
2001	.145 (.111)	-.135*** (.049)	-.308*** (.077)	-.36*** (.106)	-.715*** (.248)
2002	-.03 (.119)	-.371*** (.053)	-.597*** (.081)	-.556*** (.111)	-1.117*** (.25)
2003	-.16 (.128)	-.495*** (.056)	-.751*** (.086)	-.703*** (.117)	-1.267*** (.254)
2004	-.38*** (.138)	-.692*** (.061)	-.806*** (.091)	-.778*** (.123)	-1.357*** (.26)
2005	-.373** (.146)	-.657*** (.065)	-.791*** (.096)	-.76*** (.129)	-1.394*** (.265)
2006	-.329** (.157)	-.688*** (.069)	-.834*** (.101)	-.806*** (.136)	-1.44*** (.272)
2007	-.317* (.166)	-.671*** (.073)	-.832*** (.106)	-.87*** (.143)	-1.504*** (.278)
2008	-.313* (.175)	-.691*** (.078)	-.846*** (.112)	-.782*** (.149)	-1.536*** (.285)
2009	-.346* (.185)	-.667*** (.083)	-.853*** (.117)	-.741*** (.156)	-1.563*** (.291)
2010	-.221 (.198)	-.616*** (.088)	-.815*** (.123)	-.732*** (.164)	-1.503*** (.301)
2011	-.202 (.207)	-.602*** (.092)	-.761*** (.129)	-.665*** (.172)	-1.445*** (.309)
2012	-.123 (.218)	-.557*** (.097)	-.793*** (.134)	-.652*** (.179)	-1.599*** (.318)
2013	-.003 (.227)	-.486*** (.101)	-.702*** (.14)	-.614*** (.186)	-1.559*** (.326)
2014	-.008 (.237)	-.496*** (.106)	-.714*** (.145)	-.664*** (.194)	-1.579*** (.334)
2015	.138 (.247)	-.433*** (.111)	-.691*** (.152)	-.64*** (.201)	-1.603*** (.344)
2016	.128 (.258)	-.412*** (.116)	-.721*** (.158)	-.616*** (.209)	-1.618*** (.353)
2017	.106 (.269)	-.499*** (.121)	-.849*** (.164)	-.704*** (.217)	-1.745*** (.36)
2018	.011 (.279)	-.628*** (.126)	-.873*** (.17)	-.777*** (.224)	-1.794*** (.369)
2019	.294 (.29)	-.464*** (.132)	-.77*** (.177)	-.722*** (.232)	-1.769*** (.377)
sabit terim	-5.799*** (.59)	-7.138*** (.343)	-4.267*** (.607)	-2.048*** (.703)	1.776** (.829)
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
R2	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 37. Gelir Gruplarına Göre Gerçekleşen Değerlerle Kayıp ve Kazançların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kazanç_5	.272*** (.096)	.071** (.032)	-.038 (.037)	-.025 (.037)	-.035 (.044)
kayıp_5	.015 (.046)	-.013 (.034)	-.125** (.056)	-.216*** (.073)	-.113 (.12)
hanehalkı_geliri	1.812*** (.067)	1.884*** (.038)	1.485*** (.069)	1.175*** (.072)	.767*** (.074)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.193*** (.06)	-.202*** (.025)	-.139*** (.03)	-.103*** (.032)	-.096** (.043)
Mesleki Eğitim	-.613*** (.1)	-.225*** (.049)	-.03 (.066)	-.096 (.078)	-.276** (.14)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.547*** (.064)	-.411*** (.031)	-.281*** (.04)	-.145*** (.046)	-.157** (.069)
İşsiz	-.703*** (.049)	-.454*** (.021)	-.286*** (.029)	-.142*** (.034)	-.148*** (.044)
Korumalı İstihdam	-1.277*** (.332)	-.067 (.482)	.422 (.888)	-.676 (.92)	-.02 (.029)
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.007 (.067)	-.018 (.035)	.182** (.074)	.458*** (.094)	.603*** (.15)
Bekar Ebeveyn	-.005 (.078)	.001 (.048)	-.032 (.09)	.265** (.122)	.729*** (.216)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.058 (.103)	.255*** (.045)	.327*** (.082)	.648*** (.104)	.671*** (.161)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.02 (.102)	-.06 (.044)	.024 (.08)	.381*** (.102)	.586*** (.157)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.197 (.142)	.159*** (.053)	.18** (.085)	.514*** (.106)	.587*** (.163)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.655*** (.19)	.273*** (.093)	.237* (.124)	.573*** (.139)	.536** (.209)
Diğer Kombinasyonlar	.045 (.14)	.128* (.075)	.104 (.116)	.33** (.141)	.811*** (.186)
Eğitim (Yıl)	-.166*** (.026)	-.039*** (.014)	-.009 (.017)	.022 (.021)	.022 (.025)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.175*** (.051)	-.231*** (.02)	-.197*** (.022)	-.153*** (.023)	-.11*** (.026)
Tatmin Edici	-.399*** (.055)	-.475*** (.022)	-.395*** (.025)	-.317*** (.027)	-.204*** (.032)
Daha az iyi	-.678*** (.06)	-.708*** (.025)	-.586*** (.031)	-.486*** (.034)	-.299*** (.042)
Kötü	-1.125*** (.071)	-1.005*** (.036)	-.81*** (.056)	-.695*** (.073)	-.454*** (.108)
yaş_kare	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.02*** (.005)	.003 (.002)	.003 (.002)	-.001 (.002)	.004 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.002 (.059)	-.17*** (.031)	-.258*** (.058)	-.306*** (.087)	-.51** (.253)

1995	.008 (.067)	-.145*** (.032)	-.267*** (.058)	-.247*** (.086)	-.586** (.24)
1996	.076 (.075)	-.138*** (.036)	-.212*** (.061)	-.264*** (.091)	-.577** (.24)
1997	-.324*** (.081)	-.358*** (.037)	-.37*** (.063)	-.387*** (.091)	-.64** (.253)
1998	-.053 (.089)	-.316*** (.04)	-.533*** (.067)	-.492*** (.097)	-.82*** (.248)
1999	-.095 (.097)	-.272*** (.043)	-.403*** (.07)	-.485*** (.101)	-.977*** (.248)
2000	.036 (.103)	-.188*** (.046)	-.377*** (.073)	-.323*** (.103)	-.731*** (.244)
2001	.151 (.112)	-.141*** (.049)	-.306*** (.077)	-.368*** (.106)	-.728*** (.249)
2002	-.023 (.119)	-.378*** (.053)	-.596*** (.081)	-.567*** (.111)	-1.133*** (.25)
2003	-.153 (.128)	-.503*** (.057)	-.749*** (.086)	-.714*** (.117)	-1.282*** (.254)
2004	-.365*** (.138)	-.7*** (.061)	-.808*** (.091)	-.794*** (.123)	-1.376*** (.26)
2005	-.364** (.146)	-.668*** (.065)	-.789*** (.096)	-.773*** (.129)	-1.412*** (.266)
2006	-.319** (.157)	-.699*** (.069)	-.836*** (.101)	-.832*** (.136)	-1.467*** (.273)
2007	-.309* (.166)	-.682*** (.074)	-.83*** (.106)	-.885*** (.143)	-1.53*** (.279)
2008	-.305* (.176)	-.701*** (.078)	-.844*** (.112)	-.8*** (.15)	-1.564*** (.286)
2009	-.339* (.185)	-.678*** (.083)	-.852*** (.117)	-.759*** (.156)	-1.59*** (.292)
2010	-.215 (.198)	-.627*** (.088)	-.813*** (.123)	-.752*** (.164)	-1.531*** (.301)
2011	-.195 (.208)	-.613*** (.093)	-.759*** (.129)	-.684*** (.172)	-1.474*** (.309)
2012	-.119 (.218)	-.569*** (.097)	-.791*** (.134)	-.671*** (.179)	-1.629*** (.318)
2013	.001 (.228)	-.498*** (.101)	-.7*** (.14)	-.634*** (.187)	-1.591*** (.326)
2014	-.003 (.237)	-.507*** (.106)	-.714*** (.145)	-.688*** (.194)	-1.614*** (.335)
2015	.148 (.247)	-.445*** (.111)	-.69*** (.152)	-.663*** (.201)	-1.641*** (.344)
2016	.134 (.258)	-.426*** (.117)	-.72*** (.158)	-.64*** (.209)	-1.657*** (.353)
2017	.113 (.269)	-.514*** (.122)	-.848*** (.163)	-.731*** (.217)	-1.783*** (.36)
2018	.016 (.28)	-.644*** (.127)	-.87*** (.17)	-.804*** (.225)	-1.835*** (.369)
2019	.299 (.29)	-.481*** (.132)	-.768*** (.176)	-.749*** (.232)	-1.812*** (.378)
sabit terim	-5.625*** (.577)	-7.205*** (.341)	-4.298*** (.604)	-2.227*** (.695)	1.443* (.825)
Gözlem Sayısı	61265	206449	109731	75852	34752
R2	.081	.064	.037	.031	.024

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 38. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Bir Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kayıp1	.032* (.019)	.025*** (.008)	.002 (.01)	.008 (.012)	.029* (.016)
hanehalkı_geliri	1.957*** (.075)	1.936*** (.041)	1.462*** (.074)	1.203*** (.078)	.76*** (.084)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.102 (.066)	-.189*** (.027)	-.153*** (.032)	-.117*** (.035)	-.089** (.045)
Mesleki Eğitim	-.544*** (.115)	-.23*** (.054)	-.082 (.072)	-.095 (.086)	-.405*** (.146)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.479*** (.071)	-.415*** (.033)	-.302*** (.043)	-.14*** (.049)	-.199*** (.073)
İşsiz	-.657*** (.053)	-.443*** (.023)	-.292*** (.031)	-.17*** (.036)	-.179*** (.047)
Korumalı İstihdam	-1.26*** (.32)	-.409 (.533)	.366 (.96)	-.924 (1.142)	
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	-.022 (.074)	-.04 (.037)	.17** (.079)	.438*** (.1)	.706*** (.173)
Bekar Ebeveyn	-.068 (.087)	-.023 (.051)	-.105 (.096)	.219* (.131)	.835*** (.254)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	-.004 (.115)	.232*** (.048)	.306*** (.088)	.6*** (.111)	.789*** (.186)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.009 (.109)	-.099** (.047)	-.01 (.085)	.349*** (.109)	.704*** (.181)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.177 (.159)	.114** (.056)	.129 (.091)	.464*** (.113)	.723*** (.187)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.652*** (.226)	.213** (.102)	.18 (.136)	.478*** (.151)	.62*** (.231)
Diğer Kombinasyonlar	.075 (.162)	.156* (.082)	.063 (.125)	.283* (.149)	.815*** (.215)
Eğitim (Yıl)	-.158*** (.029)	-.035** (.015)	-.009 (.018)	.028 (.023)	.004 (.028)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.201*** (.057)	-.235*** (.021)	-.193*** (.024)	-.155*** (.025)	-.113*** (.028)
Tatmin Edici	-.409*** (.062)	-.467*** (.024)	-.377*** (.027)	-.31*** (.029)	-.205*** (.034)
Daha az iyi	-.676*** (.067)	-.702*** (.027)	-.565*** (.034)	-.486*** (.036)	-.309*** (.044)
Kötü	-1.113*** (.079)	-.991*** (.039)	-.796*** (.059)	-.714*** (.078)	-.442*** (.116)
yaş_kare	0** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.022*** (.005)	.003 (.002)	.003 (.002)	.001 (.002)	.002 (.003)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.045 (.064)	-.174*** (.032)	-.235*** (.06)	-.28*** (.089)	-.357 (.264)
1995	-.023 (.071)	-.168*** (.033)	-.261*** (.06)	-.245*** (.089)	-.411 (.261)

1996	.078 (.078)	-.142*** (.036)	-.198*** (.062)	-.256*** (.094)	-.421 (.261)
1997	-.277*** (.085)	-.358*** (.038)	-.36*** (.065)	-.391*** (.094)	-.467* (.276)
1998	-.01 (.095)	-.314*** (.042)	-.528*** (.07)	-.505*** (.102)	-.688** (.276)
1999	-.057 (.103)	-.264*** (.044)	-.395*** (.072)	-.451*** (.105)	-.851*** (.275)
2000	.167 (.11)	-.186*** (.048)	-.407*** (.076)	-.353*** (.11)	-.627** (.277)
2001	.181 (.119)	-.132*** (.051)	-.272*** (.08)	-.354*** (.112)	-.612** (.28)
2002	.024 (.127)	-.37*** (.055)	-.583*** (.085)	-.6*** (.119)	-1.058*** (.285)
2003	-.109 (.136)	-.489*** (.059)	-.731*** (.09)	-.684*** (.124)	-1.143*** (.285)
2004	-.305** (.147)	-.697*** (.064)	-.788*** (.095)	-.78*** (.131)	-1.244*** (.291)
2005	-.293* (.156)	-.661*** (.068)	-.751*** (.101)	-.753*** (.138)	-1.274*** (.297)
2006	-.267 (.168)	-.708*** (.073)	-.83*** (.106)	-.822*** (.145)	-1.35*** (.305)
2007	-.206 (.177)	-.676*** (.077)	-.79*** (.111)	-.859*** (.152)	-1.409*** (.31)
2008	-.205 (.188)	-.702*** (.082)	-.803*** (.117)	-.781*** (.159)	-1.435*** (.318)
2009	-.24 (.198)	-.689*** (.087)	-.819*** (.124)	-.729*** (.166)	-1.462*** (.325)
2010	-.086 (.212)	-.648*** (.092)	-.797*** (.13)	-.755*** (.175)	-1.433*** (.334)
2011	-.06 (.222)	-.61*** (.098)	-.682*** (.136)	-.667*** (.184)	-1.358*** (.344)
2012	.033 (.235)	-.566*** (.102)	-.716*** (.142)	-.645*** (.192)	-1.492*** (.354)
2013	.145 (.246)	-.48*** (.107)	-.614*** (.148)	-.591*** (.2)	-1.475*** (.362)
2014	.133 (.256)	-.509*** (.113)	-.632*** (.154)	-.663*** (.208)	-1.492*** (.372)
2015	.357 (.266)	-.431*** (.118)	-.597*** (.161)	-.631*** (.216)	-1.523*** (.382)
2016	.346 (.278)	-.412*** (.124)	-.628*** (.167)	-.624*** (.225)	-1.527*** (.392)
2017	.309 (.29)	-.504*** (.129)	-.744*** (.173)	-.723*** (.234)	-1.668*** (.4)
2018	.277 (.302)	-.613*** (.134)	-.763*** (.18)	-.778*** (.242)	-1.703*** (.409)
2019	.585* (.313)	-.464*** (.14)	-.639*** (.187)	-.724*** (.25)	-1.702*** (.418)
sabit terim	-6.577*** (.646)	-7.66*** (.364)	-4.124*** (.653)	-2.611*** (.749)	1.488 (.944)
Gözlem Sayısı	51315	179207	95319	65301	28864
R2	.083	.066	.039	.032	.025

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 39. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Gelir Memnuniyetine Etkisi (İki Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kayıp2	-.022 (.021)	-.025*** (.009)	-.026** (.012)	-.014 (.014)	.013 (.017)
hanehalkı_geliri	1.892*** (.08)	1.855*** (.044)	1.392*** (.078)	1.215*** (.083)	.721*** (.086)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.165** (.072)	-.21*** (.029)	-.156*** (.034)	-.125*** (.037)	-.096** (.047)
Mesleki Eğitim	-.654*** (.124)	-.285*** (.062)	-.058 (.081)	-.195** (.099)	-.245 (.155)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.515*** (.076)	-.406*** (.036)	-.303*** (.045)	-.16*** (.052)	-.232*** (.074)
İşsiz	-.711*** (.06)	-.46*** (.025)	-.301*** (.033)	-.167*** (.038)	-.2*** (.051)
Korumalı İstihdam	-1.389*** (.377)	-.913 (.616)	.329 (.904)	-.902 (1.135)	
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.047 (.08)	-.008 (.039)	.187** (.083)	.493*** (.106)	.591*** (.162)
Bekar Ebeveyn	-.014 (.094)	-.025 (.055)	-.113 (.102)	.284** (.141)	.842*** (.274)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.147 (.129)	.237*** (.052)	.305*** (.092)	.646*** (.117)	.655*** (.175)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.048 (.119)	-.066 (.051)	.014 (.09)	.392*** (.114)	.568*** (.17)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.118 (.181)	.136** (.062)	.136 (.096)	.494*** (.119)	.581*** (.177)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.551** (.232)	.301*** (.111)	.21 (.142)	.6*** (.162)	.405* (.231)
Diğer Kombinasyonlar	.228 (.18)	.263*** (.091)	.109 (.132)	.324** (.158)	.766*** (.211)
Eğitim (Yıl)	-.156*** (.03)	-.032** (.016)	-.006 (.02)	.04 (.025)	.012 (.027)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.146** (.063)	-.203*** (.024)	-.167*** (.026)	-.142*** (.026)	-.136*** (.029)
Tatmin Edici	-.335*** (.069)	-.439*** (.026)	-.357*** (.029)	-.304*** (.031)	-.24*** (.036)
Daha az iyi	-.617*** (.074)	-.677*** (.029)	-.541*** (.036)	-.471*** (.038)	-.332*** (.046)
Kötü	-1.096*** (.085)	-.971*** (.041)	-.755*** (.062)	-.722*** (.082)	-.445*** (.118)
yaş_kare	0 (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.02*** (.005)	.002 (.003)	.005* (.003)	.003 (.002)	.003 (.004)
Yıl Sabit Etkileri					
1995	.096 (.063)	.018 (.03)	-.008 (.048)	.049 (.075)	-.093 (.188)
1996	.181*** (.068)	.038 (.032)	.052 (.052)	.027 (.082)	-.061 (.176)

1997	-.16** (.076)	-.183*** (.034)	-.101* (.054)	-.111 (.082)	-.187 (.188)
1998	.11 (.085)	-.138*** (.038)	-.242*** (.061)	-.208** (.09)	-.313* (.188)
1999	.096 (.092)	-.092** (.041)	-.111* (.063)	-.224** (.094)	-.493*** (.184)
2000	.281*** (.102)	-.007 (.044)	-.123* (.067)	-.078 (.096)	-.316 (.194)
2001	.395*** (.113)	.044 (.048)	-.047 (.072)	-.119 (.103)	-.299 (.195)
2002	.173 (.118)	-.18*** (.051)	-.278*** (.077)	-.325*** (.107)	-.633*** (.212)
2003	.088 (.129)	-.304*** (.055)	-.429*** (.082)	-.42*** (.114)	-.759*** (.217)
2004	-.111 (.139)	-.515*** (.06)	-.482*** (.087)	-.483*** (.121)	-.866*** (.217)
2005	-.105 (.15)	-.468*** (.065)	-.468*** (.094)	-.453*** (.128)	-.915*** (.226)
2006	-.061 (.163)	-.513*** (.069)	-.526*** (.1)	-.511*** (.136)	-1.019*** (.235)
2007	-.042 (.173)	-.503*** (.074)	-.498*** (.105)	-.592*** (.143)	-1.074*** (.243)
2008	.009 (.184)	-.524*** (.079)	-.507*** (.112)	-.455*** (.151)	-1.1*** (.251)
2009	.002 (.196)	-.492*** (.085)	-.517*** (.118)	-.422*** (.159)	-1.133*** (.259)
2010	.186 (.211)	-.467*** (.09)	-.49*** (.125)	-.449*** (.168)	-1.106*** (.271)
2011	.214 (.222)	-.428*** (.096)	-.382*** (.132)	-.363** (.177)	-.994*** (.28)
2012	.322 (.237)	-.377*** (.102)	-.387*** (.139)	-.306 (.187)	-1.163*** (.294)
2013	.425* (.249)	-.291*** (.107)	-.297** (.146)	-.254 (.196)	-1.128*** (.303)
2014	.452* (.26)	-.32*** (.113)	-.308** (.151)	-.322 (.204)	-1.156*** (.315)
2015	.657** (.271)	-.24** (.119)	-.257 (.159)	-.286 (.213)	-1.179*** (.327)
2016	.662** (.284)	-.208* (.125)	-.293* (.166)	-.284 (.222)	-1.183*** (.339)
2017	.643** (.297)	-.29** (.13)	-.409** (.173)	-.364 (.231)	-1.326*** (.348)
2018	.58* (.311)	-.416*** (.136)	-.424** (.18)	-.424* (.241)	-1.379*** (.36)
2019	.937*** (.323)	-.256* (.143)	-.313* (.188)	-.345 (.25)	-1.361*** (.369)
sabit terim	-6.08*** (.702)	-7.263*** (.398)	-3.936*** (.697)	-3.206*** (.795)	1.454 (.906)
Gözlem Sayısı	44229	157342	85126	58706	26303
R2	.084	.066	.036	.034	.025

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 40. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Geliri Memnuniyetine Etkisi (Üç Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kayıp3	-.056** (.023)	-.024** (.01)	-.055*** (.013)	-.015 (.015)	-.026 (.02)
hanehalkı_geliri	1.892*** (.084)	1.826*** (.046)	1.387*** (.082)	1.186*** (.084)	.699*** (.086)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.237*** (.076)	-.226*** (.031)	-.15*** (.035)	-.121*** (.039)	-.087* (.049)
Mesleki Eğitim	-.558*** (.134)	-.205*** (.07)	-.077 (.097)	-.141 (.108)	-.255 (.175)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.534*** (.079)	-.435*** (.037)	-.291*** (.048)	-.154*** (.055)	-.241*** (.083)
İşsiz	-.712*** (.062)	-.451*** (.026)	-.296*** (.035)	-.156*** (.04)	-.189*** (.051)
Korumalı İstihdam	-1.219*** (.433)	-1.273* (.651)	-.117 (.614)	.377 (.824)	
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.059 (.082)	-.02 (.04)	.172** (.085)	.447*** (.108)	.639*** (.177)
Bekar Ebeveyn	.005 (.099)	-.039 (.057)	-.045 (.104)	.251* (.146)	1.043*** (.284)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.268** (.134)	.222*** (.054)	.298*** (.095)	.589*** (.119)	.689*** (.19)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.089 (.122)	-.084 (.052)	.012 (.092)	.349*** (.117)	.624*** (.185)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.031 (.195)	.12* (.064)	.133 (.098)	.435*** (.122)	.677*** (.192)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.854*** (.238)	.305*** (.113)	.188 (.144)	.479*** (.169)	.468* (.243)
Diğer Kombinasyonlar	.286 (.178)	.232** (.098)	.117 (.133)	.39** (.162)	.89*** (.222)
Eğitim (Yıl)	-.131*** (.032)	-.023 (.017)	-.005 (.02)	.038 (.026)	.046 (.028)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.163** (.067)	-.206*** (.026)	-.155*** (.028)	-.13*** (.028)	-.14*** (.03)
Tatmin Edici	-.329*** (.072)	-.445*** (.028)	-.354*** (.031)	-.289*** (.033)	-.238*** (.037)
Daha az iyi	-.632*** (.077)	-.688*** (.031)	-.539*** (.038)	-.464*** (.04)	-.344*** (.048)
Kötü	-1.105*** (.09)	-.968*** (.043)	-.767*** (.064)	-.686*** (.083)	-.43*** (.118)
yaş_kare	0 (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.015** (.006)	.003 (.003)	.006** (.003)	.003 (.002)	.003 (.004)
Yıl Sabit Etkileri					
1995	.103 (.065)	.008 (.03)	-.001 (.049)	.04 (.075)	-.161 (.176)
1996	.174** (.07)	.04 (.033)	.046 (.054)	.054 (.083)	-.013 (.177)

1997	-.141*	-.19***	-.1*	-.126	-.052
	(.077)	(.035)	(.056)	(.084)	(.184)
1998	.137	-.146***	-.256***	-.236**	-.298
	(.086)	(.038)	(.062)	(.092)	(.188)
1999	.092	-.087**	-.098	-.208**	-.382**
	(.097)	(.042)	(.065)	(.096)	(.18)
2000	.302***	-.013	-.087	-.072	-.238
	(.107)	(.045)	(.07)	(.1)	(.191)
2001	.385***	.051	-.019	-.11	-.309
	(.118)	(.049)	(.074)	(.106)	(.198)
2002	.211*	-.187***	-.278***	-.336***	-.716***
	(.127)	(.054)	(.081)	(.115)	(.22)
2003	.09	-.298***	-.407***	-.388***	-.774***
	(.135)	(.057)	(.085)	(.119)	(.219)
2004	-.129	-.502***	-.457***	-.51***	-.796***
	(.146)	(.062)	(.091)	(.127)	(.225)
2005	-.1	-.438***	-.432***	-.455***	-.877***
	(.157)	(.067)	(.097)	(.134)	(.229)
2006	-.067	-.481***	-.481***	-.524***	-.986***
	(.171)	(.072)	(.104)	(.142)	(.239)
2007	-.046	-.48***	-.463***	-.586***	-.1047***
	(.182)	(.077)	(.11)	(.149)	(.247)
2008	-.018	-.494***	-.449***	-.432***	-.1071***
	(.193)	(.083)	(.117)	(.158)	(.256)
2009	.012	-.444***	-.45***	-.43***	-.1114***
	(.206)	(.088)	(.124)	(.166)	(.265)
2010	.144	-.418***	-.416***	-.454***	-.1066***
	(.222)	(.094)	(.131)	(.176)	(.276)
2011	.219	-.376***	-.308**	-.38**	-.1002***
	(.234)	(.1)	(.137)	(.186)	(.287)
2012	.339	-.338***	-.329**	-.327*	-.1099***
	(.249)	(.105)	(.145)	(.195)	(.3)
2013	.403	-.232**	-.201	-.27	-.1113***
	(.263)	(.112)	(.153)	(.206)	(.312)
2014	.391	-.274**	-.214	-.329	-.1126***
	(.275)	(.118)	(.159)	(.215)	(.323)
2015	.592**	-.165	-.17	-.312	-.1139***
	(.287)	(.124)	(.167)	(.224)	(.336)
2016	.594**	-.15	-.174	-.284	-.1161***
	(.299)	(.13)	(.174)	(.234)	(.349)
2017	.625**	-.215	-.294	-.369	-.1278***
	(.313)	(.136)	(.181)	(.244)	(.359)
2018	.531	-.344**	-.295	-.428*	-.1335***
	(.326)	(.142)	(.189)	(.253)	(.371)
2019	.885***	-.158	-.184	-.348	-.1318***
	(.34)	(.149)	(.197)	(.263)	(.382)
sabit terim	-6.351***	-7.102***	-3.91***	-2.952***	1.062
	(.748)	(.421)	(.728)	(.815)	(.913)
Gözlem Sayısı	40367	143535	77159	53041	23777
R2	.085	.066	.039	.034	.026

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 41. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Gelir Memnuniyetine Etkisi (Dört Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kayıp4	-.037 (.026)	-.041*** (.011)	-.022 (.014)	-.029* (.017)	-.016 (.023)
hanehalkı_geliri	1.852*** (.091)	1.778*** (.049)	1.41*** (.086)	1.146*** (.088)	.663*** (.091)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.199** (.082)	-.232*** (.033)	-.138*** (.037)	-.113*** (.042)	-.088* (.052)
Mesleki Eğitim	-.437*** (.152)	-.199** (.087)	-.018 (.112)	-.068 (.128)	-.341 (.239)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.561*** (.083)	-.419*** (.04)	-.289*** (.05)	-.141** (.06)	-.218** (.086)
İşsiz	-.696*** (.066)	-.449*** (.028)	-.281*** (.037)	-.152*** (.043)	-.198*** (.052)
Korumalı İstihdam	-1.295*** (.392)	-1.692** (.73)	-.104 (.689)	.401 (.837)	
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.042 (.088)	.009 (.043)	.16* (.091)	.517*** (.116)	.702*** (.185)
Bekar Ebeveyn	.031 (.106)	-.043 (.061)	-.054 (.111)	.294** (.149)	.669** (.312)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.137 (.143)	.265*** (.059)	.256** (.102)	.66*** (.129)	.735*** (.201)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	-.068 (.131)	-.026 (.057)	-.002 (.099)	.424*** (.126)	.662*** (.195)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	-.018 (.201)	.178** (.069)	.136 (.106)	.508*** (.132)	.675*** (.204)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	1.088*** (.249)	.47*** (.132)	.17 (.157)	.531*** (.185)	.506** (.25)
Diğer Kombinasyonlar	.329 (.215)	.279*** (.107)	.095 (.147)	.462** (.187)	.836*** (.236)
Eğitim (Yıl)	-.121*** (.037)	-.029 (.018)	.008 (.021)	.048* (.029)	.049 (.032)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.117 (.076)	-.202*** (.028)	-.167*** (.029)	-.115*** (.03)	-.135*** (.032)
Tatmin Edici	-.272*** (.082)	-.424*** (.03)	-.365*** (.033)	-.279*** (.035)	-.237*** (.039)
Daha az iyi	-.582*** (.086)	-.661*** (.034)	-.539*** (.04)	-.427*** (.043)	-.315*** (.051)
Kötü	-1.008*** (.099)	-.952*** (.046)	-.771*** (.067)	-.626*** (.086)	-.408*** (.123)
yaş_kare	0 (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.014*** (.005)	0 (.003)	.006* (.003)	.003 (.003)	.002 (.005)
Yıl Sabit Etkileri					
1996	.148** (.067)	.028 (.03)	.001 (.046)	-.013 (.075)	.018 (.156)
1997	-.156** (.075)	-.188*** (.033)	-.132*** (.048)	-.178** (.077)	-.029 (.175)

1998	.094 (.084)	-.152*** (.036)	-.309*** (.055)	-.309*** (.083)	-.236 (.173)
1999	.088 (.094)	-.079** (.039)	-.156*** (.057)	-.285*** (.089)	-.401** (.196)
2000	.31*** (.105)	-.028 (.043)	-.162*** (.062)	-.127 (.095)	-.14 (.184)
2001	.407*** (.116)	.036 (.048)	-.094 (.066)	-.195* (.1)	-.19 (.187)
2002	.181 (.125)	-.193*** (.052)	-.357*** (.073)	-.402*** (.109)	-.543*** (.2)
2003	.044 (.136)	-.345*** (.058)	-.493*** (.079)	-.498*** (.114)	-.668*** (.207)
2004	-.143 (.145)	-.517*** (.062)	-.542*** (.085)	-.567*** (.123)	-.713*** (.212)
2005	-.107 (.157)	-.459*** (.067)	-.503*** (.091)	-.503*** (.13)	-.712*** (.223)
2006	-.083 (.171)	-.49*** (.072)	-.566*** (.098)	-.581*** (.137)	-.795*** (.233)
2007	-.075 (.183)	-.51*** (.078)	-.545*** (.105)	-.676*** (.145)	-.863*** (.242)
2008	-.02 (.196)	-.52*** (.084)	-.545*** (.112)	-.542*** (.155)	-.875*** (.252)
2009	-.022 (.208)	-.484*** (.09)	-.563*** (.12)	-.531*** (.164)	-.912*** (.263)
2010	.137 (.225)	-.451*** (.096)	-.518*** (.127)	-.565*** (.175)	-.83*** (.275)
2011	.175 (.238)	-.412*** (.103)	-.414*** (.135)	-.49*** (.185)	-.742*** (.288)
2012	.274 (.255)	-.383*** (.108)	-.443*** (.142)	-.443** (.195)	-.849*** (.302)
2013	.382 (.27)	-.304*** (.115)	-.36** (.151)	-.394* (.206)	-.837*** (.313)
2014	.322 (.283)	-.309** (.122)	-.324** (.158)	-.461** (.218)	-.845** (.329)
2015	.552* (.296)	-.206 (.129)	-.263 (.167)	-.437* (.227)	-.819** (.344)
2016	.539* (.31)	-.177 (.136)	-.291* (.175)	-.404* (.238)	-.835** (.358)
2017	.603* (.324)	-.267* (.142)	-.407** (.183)	-.493** (.249)	-.928** (.37)
2018	.472 (.338)	-.378** (.149)	-.423** (.191)	-.558** (.259)	-.986*** (.382)
2019	.797** (.352)	-.215 (.156)	-.31 (.199)	-.469* (.27)	-.973** (.394)
sabit terim	-6.174*** (.83)	-6.756*** (.448)	-4.229*** (.763)	-2.859*** (.867)	1.374 (.993)
Gözlem Sayısı	35224	126780	68768	47623	21428
R2	.082	.066	.039	.033	.027

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 42. Gelir Gruplarına Göre Kategorik Kayıpların Hanehalkı Gelir Memnuniyetine Etkisi (Beş Yıllık Farklarla)

	(1) Gelir memnuniyeti	(2) Gelir memnuniyeti	(3) Gelir memnuniyeti	(4) Gelir memnuniyeti	(5) Gelir memnuniyeti
kayıp5	-.067** (.028)	-.038*** (.012)	-.026* (.016)	-.015 (.018)	-.026 (.024)
hanehalkı_geliri	1.821*** (.095)	1.77*** (.053)	1.43*** (.092)	1.167*** (.093)	.725*** (.093)
İstihdam Durumu					
Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.163* (.088)	-.217*** (.036)	-.121*** (.039)	-.148*** (.044)	-.066 (.055)
Mesleki Eğitim	-.465*** (.175)	-.125 (.108)	.01 (.136)	-.188 (.162)	-.295 (.256)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.555*** (.087)	-.388*** (.042)	-.245*** (.053)	-.136** (.063)	-.162* (.093)
İşsiz	-.701*** (.072)	-.423*** (.03)	-.292*** (.039)	-.149*** (.047)	-.179*** (.057)
Korumalı İstihdam	-1.044** (.424)	-1.49** (.714)	-.524*** (.183)	.431 (.855)	
Hanehalkı Kompozisyonu					
Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.108 (.094)	0 (.046)	.178* (.097)	.462*** (.119)	.709*** (.173)
Bekar Ebeveyn	.028 (.113)	-.026 (.066)	-.047 (.122)	.216 (.157)	.804*** (.278)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.222 (.147)	.234*** (.063)	.246** (.107)	.593*** (.132)	.764*** (.193)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	-.002 (.135)	-.049 (.061)	.013 (.105)	.389*** (.128)	.674*** (.187)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.08 (.208)	.125* (.075)	.068 (.112)	.481*** (.136)	.719*** (.196)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	1.135*** (.262)	.472*** (.144)	.174 (.162)	.48** (.197)	.554** (.26)
Diğer Kombinasyonlar	.276 (.233)	.331*** (.113)	.21 (.161)	.395* (.214)	.861*** (.248)
Eğitim (Yıl)	-.13*** (.038)	-.022 (.02)	.019 (.025)	.069** (.032)	.044 (.036)
Sağlık					
Referans = Çok iyi					
İyi	-.133 (.082)	-.205*** (.031)	-.132*** (.032)	-.128*** (.032)	-.12*** (.034)
Tatmin Edici	-.263*** (.088)	-.426*** (.033)	-.33*** (.036)	-.303*** (.037)	-.239*** (.041)
Daha az iyi	-.573*** (.092)	-.657*** (.037)	-.492*** (.043)	-.445*** (.045)	-.321*** (.052)
Kötü	-1.034*** (.106)	-.92*** (.049)	-.728*** (.071)	-.637*** (.093)	-.413*** (.126)
yaş_kare	0 (0)	0*** (0)	0*** (0)	0*** (0)	0** (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	.01* (.005)	.003 (.003)	.009** (.003)	.002 (.003)	.003 (.005)
Yıl Sabit Etkileri					
1997	-.235*** (.065)	-.222*** (.03)	-.132*** (.043)	-.198*** (.072)	.004 (.109)
1998	.008 (.075)	-.168*** (.034)	-.284*** (.052)	-.318*** (.082)	-.216* (.124)

1999	-.021 (.084)	-.111*** (.037)	-.151*** (.053)	-.269*** (.083)	-.365*** (.127)
2000	.222** (.094)	-.061 (.041)	-.156*** (.057)	-.163* (.09)	-.198 (.132)
2001	.311*** (.107)	0 (.046)	-.108* (.063)	-.211** (.098)	-.17 (.138)
2002	.095 (.115)	-.242*** (.051)	-.389*** (.071)	-.446*** (.107)	-.613*** (.156)
2003	-.005 (.126)	-.371*** (.056)	-.486*** (.076)	-.522*** (.113)	-.639*** (.156)
2004	-.211 (.14)	-.594*** (.062)	-.533*** (.083)	-.663*** (.125)	-.902*** (.171)
2005	-.187 (.149)	-.482*** (.067)	-.515*** (.089)	-.532*** (.129)	-.698*** (.181)
2006	-.16 (.165)	-.525*** (.072)	-.584*** (.096)	-.585*** (.138)	-.793*** (.194)
2007	-.129 (.178)	-.536*** (.079)	-.538*** (.103)	-.671*** (.146)	-.861*** (.197)
2008	-.084 (.191)	-.539*** (.085)	-.529*** (.111)	-.547*** (.156)	-.87*** (.211)
2009	-.081 (.205)	-.506*** (.092)	-.548*** (.119)	-.539*** (.166)	-.954*** (.222)
2010	.105 (.223)	-.475*** (.099)	-.509*** (.127)	-.578*** (.178)	-.867*** (.237)
2011	.115 (.237)	-.428*** (.105)	-.402*** (.135)	-.491*** (.188)	-.754*** (.25)
2012	.259 (.253)	-.401*** (.112)	-.409*** (.143)	-.448** (.2)	-.847*** (.266)
2013	.334 (.27)	-.334*** (.119)	-.335** (.152)	-.401* (.211)	-.844*** (.279)
2014	.289 (.286)	-.318** (.126)	-.291* (.159)	-.459** (.223)	-.835*** (.295)
2015	.491 (.303)	-.226* (.135)	-.256 (.169)	-.407* (.235)	-.818*** (.314)
2016	.508 (.316)	-.206 (.142)	-.254 (.178)	-.408* (.247)	-.851*** (.327)
2017	.556* (.33)	-.293** (.148)	-.364* (.186)	-.483* (.259)	-.933*** (.341)
2018	.39 (.346)	-.401*** (.156)	-.381* (.194)	-.543** (.27)	-.985*** (.355)
2019	.742** (.36)	-.242 (.164)	-.251 (.204)	-.472* (.281)	-.959*** (.368)
sabit terim	-5.734*** (.868)	-6.749*** (.492)	-4.562*** (.82)	-3.252*** (.928)	.914 (1.038)
Gözlem Sayısı	30902	111739	60884	42499	19269
R2	.083	.065	.04	.036	.03

Robust standart hatalar parantez içinde belirtilmiştir

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Ek Tablo 43. Gelirdeki Değişimlerin Yaşam Memnuniyetine Etkisi

	(1) Yaşam memnuniyeti	(2) Yaşam memnuniyeti	(3) Yaşam memnuniyeti	(4) Yaşam memnuniyeti	(5) Yaşam memnuniyeti
kazanç_1	.039*** (.014)				
kayıp_1	-.238*** (.015)				
kazanç_2		.042*** (.013)			
kayıp_2		-.27*** (.015)			
kazanç_3			.052*** (.013)		
kayıp_3			-.269*** (.015)		
kazanç_4				.066*** (.013)	
kayıp_4				-.271*** (.015)	
kazanç_5					.074*** (.013)
kayıp_5					-.273*** (.016)
İstihdam Durumu Referans = Tam Zamanlı İstihdam					
Düzenli Kısmi Zamanlı İstihdam	-.083*** (.011)	-.08*** (.011)	-.078*** (.011)	-.077*** (.011)	-.076*** (.011)
Mesleki Eğitim	.04** (.019)	.044** (.019)	.044** (.019)	.045** (.019)	.045** (.019)
Düzensiz Kısmi Zamanlı İstihdam	-.168*** (.014)	-.162*** (.014)	-.159*** (.014)	-.157*** (.014)	-.156*** (.014)
İşsiz	-.212*** (.01)	-.206*** (.01)	-.204*** (.01)	-.203*** (.01)	-.202*** (.01)
Korumalı İstihdam	-.432** (.183)	-.425** (.183)	-.415** (.182)	-.415** (.182)	-.418** (.181)
Hanehalkı Kompozisyonu Referans = Tek kişilik hanehalkı					
Çift (çocuksuz)	.291*** (.016)	.285*** (.016)	.282*** (.016)	.281*** (.016)	.281*** (.016)
Bekar Ebeveyn	-.11*** (.022)	-.109*** (.022)	-.108*** (.022)	-.107*** (.022)	-.107*** (.022)
Çift (16 veya daha küçük yaşta çocuklu)	.286*** (.019)	.283*** (.019)	.282*** (.019)	.282*** (.019)	.282*** (.019)
Çift (16 yaşından büyük yaşta çocuklu)	.163*** (.018)	.156*** (.018)	.152*** (.018)	.149*** (.018)	.148*** (.018)
Çift (16 yaşından küçük ve büyük yaşta çocuklu)	.215*** (.021)	.21*** (.021)	.207*** (.021)	.206*** (.021)	.207*** (.021)
Çok Jenerasyonlu Hanehalkı	.202*** (.036)	.198*** (.036)	.196*** (.036)	.196*** (.036)	.194*** (.036)
Diğer Kombinasyonlar	.103*** (.033)	.101*** (.033)	.099*** (.033)	.098*** (.033)	.097*** (.033)
Eğitim (Yıl)	-.027*** (.005)	-.027*** (.005)	-.027*** (.005)	-.027*** (.005)	-.027*** (.005)
Sağlık Referans = Çok iyi					
İyi	-.322*** (.008)	-.322*** (.008)	-.322*** (.008)	-.322*** (.008)	-.322*** (.008)

Tatmin Edici	-.72*** (.01)	-.719*** (.01)	-.719*** (.01)	-.72*** (.01)	-.72*** (.01)
Daha az iyi	-1.298*** (.012)	-1.298*** (.012)	-1.297*** (.012)	-1.298*** (.012)	-1.297*** (.012)
Kötü	-2.402*** (.023)	-2.4*** (.023)	-2.401*** (.023)	-2.401*** (.023)	-2.401*** (.023)
yaş_kare	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
hanehalkı_büyüklüğü_kare	-.001 (.001)	-.001* (.001)	-.001* (.001)	-.001* (.001)	-.001* (.001)
Yıl Sabit Etkileri					
1994	-.031* (.017)	-.016 (.017)	-.018 (.018)	-.033* (.017)	-.034* (.017)
1995	-.005 (.018)	.012 (.018)	.011 (.018)	.008 (.019)	-.005 (.018)
1996	-.001 (.02)	.016 (.02)	.016 (.02)	.013 (.02)	.009 (.02)
1997	-.128*** (.021)	-.11*** (.021)	-.112*** (.021)	-.113*** (.021)	-.117*** (.021)
1998	-.017 (.022)	.002 (.022)	.002 (.022)	0 (.022)	-.002 (.022)
1999	.036 (.023)	.054** (.023)	.057** (.023)	.055** (.023)	.051** (.023)
2000	.042* (.024)	.06** (.024)	.061** (.024)	.061** (.025)	.06** (.025)
2001	.067*** (.026)	.081*** (.026)	.082*** (.026)	.08*** (.026)	.08*** (.026)
2002	-.089*** (.027)	-.068** (.027)	-.072*** (.027)	-.075*** (.028)	-.077*** (.028)
2003	-.144*** (.029)	-.127*** (.029)	-.126*** (.03)	-.132*** (.029)	-.135*** (.03)
2004	-.306*** (.031)	-.283*** (.031)	-.286*** (.031)	-.288*** (.031)	-.295*** (.031)
2005	-.15*** (.033)	-.126*** (.033)	-.123*** (.033)	-.13*** (.033)	-.132*** (.033)
2006	-.204*** (.035)	-.178*** (.035)	-.174*** (.035)	-.173*** (.035)	-.182*** (.035)
2007	-.176*** (.037)	-.152*** (.037)	-.146*** (.037)	-.145*** (.037)	-.146*** (.037)
2008	-.136*** (.039)	-.11*** (.039)	-.106*** (.039)	-.104*** (.039)	-.105*** (.039)
2009	-.2*** (.041)	-.174*** (.041)	-.17*** (.041)	-.169*** (.041)	-.169*** (.041)
2010	-.04 (.043)	-.016 (.043)	-.012 (.043)	-.011 (.043)	-.012 (.044)
2011	-.078* (.045)	-.056 (.045)	-.053 (.045)	-.052 (.045)	-.053 (.045)
2012	-.099** (.047)	-.075 (.047)	-.074 (.047)	-.075 (.047)	-.076 (.048)
2013	-.008 (.05)	.018 (.05)	.02 (.05)	.018 (.05)	.015 (.05)
2014	-.056 (.052)	-.031 (.052)	-.028 (.052)	-.031 (.052)	-.034 (.052)
2015	.055 (.054)	.082 (.054)	.084 (.054)	.082 (.054)	.078 (.054)
2016	.054 (.056)	.08 (.056)	.083 (.056)	.081 (.057)	.077 (.057)
2017	.006 (.058)	.033 (.058)	.037 (.059)	.034 (.059)	.029 (.059)
2018	.077 (.061)	.103* (.061)	.107* (.061)	.103* (.061)	.098 (.061)
2019	.136** (.063)	.165*** (.063)	.167*** (.063)	.163*** (.063)	.158** (.063)
sabit terim	8.053*** (.073)	8.048*** (.073)	8.054*** (.073)	8.054*** (.073)	8.049*** (.073)
Gözlem Sayısı	543137	543137	543137	543137	543137
R2	.088	.088	.088	.088	.088

KAYNAKÇA

- Almeida, Felipe. "The psychology of early institutional economics: The instinctive approach of Thorstein Veblen's conspicuous consumer theory." **EconomiA** 16, no. 2 2015: 226-234.
- Ando, Albert, ve Franco Modigliani. "The" life cycle" hypothesis of saving: Aggregate implications and tests." **The American economic review** 53, no. 1 1963: 55-84.
- Angner, E. **A Course in Behavioral Economics**. Macmillan Education UK, 2016.
- Bagwell, Laurie Simon, ve B. Douglas Bernheim. "Veblen Effects in a Theory of Conspicuous Consumption." **The American Economic Review** 86, no. 3 1996: 349-373.
- Baltagi, B.H. **Econometric Analysis of Panel Data**. Springer International Publishing, 2021.
- Barro, Robert J. "Are government bonds net wealth?". **Journal of political economy** 82, no. 6 1974: 1095-1117.
- Baum, Christopher. "XTTEST3: Stata module to compute Modified Wald statistic for groupwise heteroskedasticity." 2001.
- Benartzi, Shlomo, ve Richard H Thaler. "Myopic loss aversion and the equity premium puzzle." **The quarterly journal of Economics** 110, no. 1 1995: 73-92.
- Bernheim, B. Douglas, ve Dmitry Taubinsky. "Chapter 5 - Behavioral Public Economics." **Handbook of Behavioral Economics: Applications and Foundations** 1, (Ed.) B. Douglas Bernheim, Stefano DellaVigna ve David Laibson, 381-516: North-Holland, 2018.
- Biswas-Diener, Robert, ve Ed Diener. "Making the best of a bad situation: Satisfaction in the slums of Calcutta." **Social Indicators Research** 55 2001: 329-352.

- Blanchflower, David, ve Andrew Oswald. "Does Inequality Reduce Happiness? Evidence from the States of the USA from the 1970s to the 1990s." **Mimeographed, Warwick University** 2003.
- Bonanno, G. A., C. B. Wortman, ve R. M. Nesse. "Prospective patterns of resilience and maladjustment during widowhood." [In eng]. **Psychol Aging** 19, no. 2 Jun 2004: 260-271. <https://doi.org/10.1037/0882-7974.19.2.260>.
- Bowman, David, Deborah Minehart, ve Matthew Rabin. "Loss aversion in a consumption–savings model." **Journal of Economic Behavior & Organization** 38, no. 2 1999: 155-178.
- Boyce, Christopher J, Alex M Wood, James Banks, Andrew E Clark, ve Gordon DA Brown. "Money, well-being, and loss aversion: Does an income loss have a greater effect on well-being than an equivalent income gain?". **Psychological science** 24, no. 12 2013: 2557-2562.
- Boyce, Christopher J, Alex M Wood, ve Eamonn Ferguson. "Individual differences in loss aversion: Conscientiousness predicts how life satisfaction responds to losses versus gains in income." **Personality and Social Psychology Bulletin** 42, no. 4 2016: 471-484.
- Brickman, Philip. "Hedonic relativism and planning the good society." **Adaptation level theory** 1971: 287-301.
- Brickman, Philip, Dan Coates, ve Ronnie Janoff-Bulman. "Lottery winners and accident victims: Is happiness relative?". **Journal of personality and social psychology** 36, no. 8 1978: 917.
- Brinkerhoff, Merlin B, Kelly A Fredell, ve James S Frideres. "Basic minimum needs, quality of life and selected correlates: Explorations in villages in northern India." **Social Indicators Research** 42 1997: 245-281.
- Burchardt, Tania. "Are one man's rags another man's riches? Identifying adaptive expectations using panel data." **Social Indicators Research** 2005: 57-102.
- Camerer, Colin F. "Prospect theory in the wild: Evidence from the field." **Advances in behavioral economics** 2004: 148-161.

Camerer, Colin F, ve George Loewenstein. "Behavioral economics: Past, present, future." **Advances in behavioral economics** 1: 3-51.

Cameron, A.C., ve P.K. Trivedi. **Microeconometrics Using Stata**. Stata Press, 2022.

Cameron, Adrian Colin, ve Pravin K Trivedi. **Microeconometrics Using Stata: Volume II: Nonlinear Models and Causal Inference Methods**. Stata Press, 2022.

Cartwright, Edward. **Behavioral economics**. Routledge, 2018.

Christiano, Lawrence, Martin S Eichenbaum, ve David Marshall. "The permanent income hypothesis revisited." National Bureau of Economic Research Cambridge, Mass., USA, 1987.

Clark, Andrew E. "Are wages habit-forming? Evidence from micro data." **Journal of Economic Behavior & Organization** 39, no. 2 1999: 179-200.

———. "Unemployment as a social norm: Psychological evidence from panel data." **Journal of labor economics** 21, no. 2 2003: 323-351.

Clark, Andrew E, Ed Diener, Yannis Georgellis, ve Richard E Lucas. "Lags and leads in life satisfaction: A test of the baseline hypothesis." **The Economic Journal** 118, no. 529 2008: F222-F243.

Clark, Andrew E, Sarah Flèche, ve Claudia Senik. "The great happiness moderation: well-being inequality during episodes of income growth." **Happiness and economic growth: Lessons from developing countries** 2014: 32-139.

Clark, Andrew E, ve Andrew J Oswald. "Satisfaction and comparison income." **Journal of public economics** 61, no. 3 1996: 359-381.

Co-operation, Organisation for Economic, ve Development. "Measuring Well-Being and Progress: Well-Being Research." Organisation for Economic Co-operation and Development Paris, France, 2013.

Cohen, Sheldon, William J Doyle, Ronald Turner, Cuneyt M Alper, ve David P Skoner. "Sociability and susceptibility to the common cold." **Psychological science** 14, no. 5 2003: 389-395.

Colander, D.C. **Microeconomics**. McGraw-Hill Education, 2020.

Corr, P., ve A. Plagnol. **Behavioral Economics: The Basics**. Taylor & Francis, 2018.

Csikszentmihalyi, Mihaly, ve Kevin Rathunde. "The measurement of flow in everyday life: Toward a theory of emergent motivation." **Nebraska Symposium on Motivation, 1992: Developmental perspectives on motivation**. Current theory and research in motivation, Vol. 40., 57-97. Lincoln, NE, US: University of Nebraska Press, 1993.

Das, P. **Econometrics in Theory and Practice: Analysis of Cross Section, Time Series and Panel Data with Stata 15.1**. Springer Singapore, 2019.

De Neve, Jan-Emmanuel, George Ward, Femke De Keulenaer, Bert Van Landeghem, Georgios Kavetsos, ve Michael I. Norton. "The Asymmetric Experience of Positive and Negative Economic Growth: Global Evidence Using Subjective Well-Being Data." **The Review of Economics and Statistics** 100, no. 2 2018: 362-375. https://doi.org/10.1162/REST_a_00697.
https://doi.org/10.1162/REST_a_00697.

"CPI." accessed 28/02/2023, <https://www-genesis.destatis.de/genesis//online?operation=table&code=61111-0001&bypass=true&levelindex=0&levelid=1677617587087#abreadcrumb>.

"Income, receipts and expenditure of households: Net household income in 2021." accessed 28/02/2023, <https://www.destatis.de/EN/Themes/Society-Environment/Income-Consumption-Living-Conditions/Income-Receipts-Expenditure/Tables/liste-Income-receipts-expenditure-selected-budgetary-signs-net.html#55830>.

Di Tella, Rafael, John Haisken-De New, ve Robert MacCulloch. "Happiness adaptation to income and to status in an individual panel." **Journal of Economic Behavior & Organization** 76, no. 3 2010: 834-852.

Di Tella, Rafael, ve Robert MacCulloch. *Happiness adaptation to income beyond" basic needs"*. National Bureau of Economic Research (2008).

Diener, Ed, ve Robert Biswas-Diener. "Will money increase subjective well-being?". **Social indicators research** 57 2002: 119-169.

- Diener, Ed, Ronald Inglehart, ve Louis Tay. "Theory and validity of life satisfaction scales." **Social indicators research** 112 2013: 497-527.
- Diener, Ed, Richard E Lucas, ve Christie Napa Scollon. "Beyond the hedonic treadmill: Revising the adaptation theory of well-being." **The science of well-being: The collected works of Ed Diener** 2009: 103-118.
- Diener, Ed, Ed Sandvik, Larry Seidlitz, ve Marissa Diener. "The relationship between income and subjective well-being: Relative or absolute?". **Social indicators research** 28 1993: 195-223.
- Diener, Edward, ve Shigehiro Oishi. "Money and happiness: Income and subjective well-being across nations." **Culture and subjective well-being** 185 2000: 218.
- Dimmock, Mark, ve Andrew Fisher. "Utilitarianism." **Ethics for A-Level**, 11-29: Open Book Publishers, 2017.
- Duesenberry, J.S. **Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior**. Oxford University Press, 1967.
- Dumludag, Devrim. "Satisfaction and comparison income in transition and developed economies." **International Review of Economics** 61, no. 2 2014: 127-152.
- Easterlin, Richard A. "Does economic growth improve the human lot? Some empirical evidence." **Nations and households in economic growth**, 89-125: Elsevier, 1974.
- . "Income and happiness: Towards a unified theory." **The economic journal** 111, no. 473 2001: 465-484.
- . "Will raising the incomes of all increase the happiness of all?". **Journal of economic behavior & organization** 27, no. 1 1995: 35-47.
- Falk, Armin, ve Markus Knell. "Choosing the Joneses: On the endogeneity of reference groups." **Institute for Empirical Research, University of Zurich, Working Paper**, no. 53 2000.

- Fang, Zheng, ve Yoko Niimi. "Does everyone exhibit loss aversion? Evidence from a panel quantile regression analysis of subjective well-being in Japan." **Journal of the Japanese and International Economies** 46 2017: 79-90.
- Ferrer-i-Carbonell, Ada. "Income and well-being: an empirical analysis of the comparison income effect." **Journal of public economics** 89, no. 5-6 2005: 997-1019.
- Ferrer-i-Carbonell, Ada, ve Bernard MS Van Praag. "Do people adapt to changes in income and other circumstances? The discussion is not finished yet." **Working Paper IAE-CSIC: ICREA and Institut d'Analisi Economica Barcelona**, 2008.
- Ferrer-i-Carbonell, Ada, ve Paul Frijters. "How important is methodology for the estimates of the determinants of happiness?". **The economic journal** 114, no. 497 2004: 641-659.
- Frey, Bruno S, ve Alois Stutzer. "Happiness, economy and institutions." **The Economic Journal** 110, no. 466 2000: 918-938.
- Friedman, Milton. "Theory of the consumption function." **Theory of the Consumption Function: Princeton university press**, 2018.
- García-Lizana, Antonio, ve Salvador Pérez-Moreno. "Consumption and income distribution: a proposal for a new reading of Keynes' thinking." **The European Journal of the History of Economic Thought** 19, no. 1 2012: 45-65.
- Gardner, Jonathan, ve Andrew J Oswald. "Money and mental wellbeing: A longitudinal study of medium-sized lottery wins." **Journal of health economics** 26, no. 1 2007: 49-60.
- "the General Social Survey." 03.04.2023, <https://gss.norc.berkeley.edu/>.
- Gilbert, Daniel T, Elizabeth C Pinel, Timothy D Wilson, Stephen J Blumberg, ve Thalia P Wheatley. "Immune neglect: a source of durability bias in affective forecasting." **Journal of personality and social psychology** 75, no. 3 1998: 617.
- Goebel, Jan, Markus M. Grabka, Stefan Liebig, Martin Kroh, David Richter, Carsten Schröder, ve Jürgen Schupp. "The German Socio-Economic Panel (SOEP)." **Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik** 239, no. 2 2019: 345-360.

Gökdemir, Özge, ve Murat Öztürk. "Fayda, sosyal seçim ve mutluluk." **İktisatta davranışsal yaklaşımlar**, (Ed.) Devrim Dumludağ, Özge Gökdemir, Levent Neyse ve Ester Ruben: İmge Kitabevi Yayınları, 2015.

"GOV.UK." accessed 03.04.2023, <https://www.gov.uk/government/collections/national-wellbeing>.

Graham, George. "'Behaviorism'." In *The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2023 Edition)*, edited by Edward N. Zalta ve Uri Nodelman. Spring 2023 Metaphysics Research Lab, Stanford University, 2023. <https://plato.stanford.edu/archives/spr2023/entries/behaviorism/>.

Grund, Christian, ve Dirk Sliwka. "The Further We Stretch the Higher the Sky"-On the Impact of Wage Increases on Job Satisfaction. Bonn Econ Discussion Papers (2003).

Guilfoil, John D. "A Survey of Consumption Theory—from Keynes through Friedman." **The American Economist** 6, no. 1 1962: 12-20.

Gujarati, D.N., ve Handelshøyskolen BI. **Econometrics by Example**. Palgrave Macmillan Limited, 2010.

Hagerty, Michael R. "Social comparisons of income in one's community: evidence from national surveys of income and happiness." **Journal of Personality and social Psychology** 78, no. 4 2000: 764.

Hansen, Alvin H. "Keynes and the general theory." **The Review of Economics and Statistics** 28, no. 4 1946: 182-187.

Helliwell, John F. "How's life? Combining individual and national variables to explain subjective well-being." **Economic modelling** 20, no. 2 2003: 331-360.

Holden, Grenville R. "Mr. Keynes' Consumption Function and The Time-Preference Postulate." **The Quarterly Journal of Economics** 52, no. 2 1938: 281-296.

Hosseini, Hamid. "George Katona: A founding father of old behavioral economics." **The Journal of socio-economics** 40, no. 6 2011: 977-984.

- Hovi, Matti, ve Jani-Petri Laamanen. "Adaptation and loss aversion in the relationship between GDP and subjective well-being." **The BE Journal of Economic Analysis & Policy** 21, no. 3 2021: 863-895.
- Kahneman, Daniel, ve Angus Deaton. "High income improves evaluation of life but not emotional well-being." **Proceedings of the national academy of sciences** 107, no. 38 2010: 16489-16493.
- Kahneman, Daniel, Jack L Knetsch, ve Richard H Thaler. "The endowment effect, loss aversion, and status quo bias." 1991.
- Kahneman, Daniel, ve Alan B Krueger. "Developments in the measurement of subjective well-being." **Journal of Economic perspectives** 20, no. 1 2006: 3-24.
- Kahneman, Daniel, Alan B Krueger, David A Schkade, Norbert Schwarz, ve Arthur A Stone. "A survey method for characterizing daily life experience: The day reconstruction method." **Science** 306, no. 5702 2004: 1776-1780.
- Kahneman, Daniel, Alan B Krueger, David Schkade, Norbert Schwarz, ve Arthur A Stone. "Would you be happier if you were richer? A focusing illusion." **science** 312, no. 5782 2006: 1908-1910.
- Kahneman, Daniel, ve Richard H Thaler. "Anomalies: Utility maximization and experienced utility." **Journal of economic perspectives** 20, no. 1 2006: 221-234.
- Kahneman, Daniel, ve Amos Tversky. "Prospect theory: An analysis of decision under risk." **Econometrica** 47, no. 2 1979: 363-391.
- Kahneman, Daniel, Peter P Wakker, ve Rakesh Sarin. "Back to Bentham? Explorations of experienced utility." **The quarterly journal of economics** 112, no. 2 1997: 375-406.
- Kaiser, Boris. "RHAUSMAN: Stata module to perform a (cluster-) robust Hausman test." **University of Bern** 2014.
- Kämpfer, Sylvia, ve Michael Mutz. "On the sunny side of life: Sunshine effects on life satisfaction." **Social Indicators Research** 110 2013: 579-595.

- Kara, S., ve S. Zimmermann. **SOEPcompanion (v34)**. Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW), 2018.
- Katona, George. "Behavioral economics." **Challenge** 21, no. 4 1978: 14-18.
- Kiecolt-Glaser, Janice K, Lynanne McGuire, Theodore F Robles, ve Ronald Glaser. "Psychoneuroimmunology: psychological influences on immune function and health." **Journal of consulting and clinical psychology** 70, no. 3 2002: 537.
- Köbberling, Veronika, ve Peter P Wakker. "An index of loss aversion." **Journal of Economic Theory** 122, no. 1 2005: 119-131.
- Kosicki, George. "Income redistribution and aggregate consumption: Implications of the relative income model." **The American Economist** 34, no. 1 1990: 40-44.
- Köszegi, Botond, ve Matthew Rabin. "A model of reference-dependent preferences." **The Quarterly Journal of Economics** 121, no. 4 2006: 1133-1165.
- Koumakhov, Rouslan. "Conventions in Herbert Simon's theory of bounded rationality." **Journal of Economic Psychology** 30, no. 3 2009: 293-306.
- Lachman, Margie E, ve Suzanne L Weaver. "The sense of control as a moderator of social class differences in health and well-being." **Journal of personality and social psychology** 74, no. 3 1998: 763.
- Leites, Martín, ve Xavier Ramos. "The effect of relative income concerns on life satisfaction: Relative deprivation and loss aversion." **Journal of Happiness Studies** 23, no. 7 2022: 3485-3515.
- Luttmer, Erzo FP. "Neighbors as negatives: Relative earnings and well-being." **The Quarterly journal of economics** 120, no. 3 2005: 963-1002.
- Lykken, David, ve Auke Tellegen. "Happiness is a stochastic phenomenon." **Psychological science** 7, no. 3 1996: 186-189.
- Marks, Gary N, ve Nicole Fleming. "Influences and consequences of well-being among Australian young people: 1980–1995." **Social indicators research** 46 1999: 301-323.

- Mas-Colell, A., M.D. Whinston, ve J.R. Green. **Microeconomic Theory**. Oxford University Press, 1995.
- Mason, Roger. "The social significance of consumption: James Duesenberry's contribution to consumer theory." **Journal of Economic Issues** 34, no. 3 2000: 553-572.
- McBride, Michael. "Relative-income effects on subjective well-being in the cross-section." **Journal of Economic Behavior & Organization** 45, no. 3 2001: 251-278.
- Mitchell, Wesley C. "Bentham's Felicific Calculus." **Political Science Quarterly** 33, no. 2 1918: 161-183.
- Modigliani, Franco. "The life cycle hypothesis of saving, the demand for wealth and the supply of capital." **Social research** 1966: 160-217.
- . "Life cycle, individual thrift, and the wealth of nations." **Science** 234, no. 4777 1986: 704-712.
- Moscatti, Ivan. "Were Jevons, Menger, and Walras Really Cardinalists? On the Notion of Measurement in Utility Theory, Psychology, Mathematics, and Other Disciplines, 1870-1910." **History of Political Economy** 45, no. 3 2013: 373-414.
- Mullis, Randolph J. "Measures of economic well-being as predictors of psychological well-being." **Social Indicators Research** 26, no. 2 1992: 119-135.
- Nations, United. "Happiness should have greater role in development policy—UN Member States." **UN News Centre** 2011.
- Neumark, David, ve Andrew Postlewaite. "Relative income concerns and the rise in married women's employment." **Journal of public Economics** 70, no. 1 1998: 157-183.
- Newbold, P., W.L. Carlson, ve B. Thorne. **Statistics for Business and Economics, Global Edition**. Pearson Education, 2019.

- O'Donoghue, Ted, ve Charles Sprenger. "Reference-dependent preferences." **Handbook of Behavioral Economics: Applications and Foundations 1**, 1-77: Elsevier, 2018.
- Önder, İzzettin. **İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar**, (Ed.) Devrim Dumludağ, Özge Gökdemir, Levent Neyse ve Ester Ruben: İmge Kitabevi Yayınları, 2015.
- Oshio, Takashi, Kayo Nozaki, ve Miki Kobayashi. "Relative income and happiness in Asia: Evidence from nationwide surveys in China, Japan, and Korea." **Social indicators research** 104 2011: 351-367.
- Oswald, Andrew J., ve Nattavudh Powdthavee. "Does happiness adapt? A longitudinal study of disability with implications for economists and judges." **Journal of Public Economics** 92, no. 5 2008/06/01/ 2008: 1061-1077.
- Parducci, Allen. "The relativism of absolute judgments." **Scientific American** 219, no. 6 1968: 84-93.
- Patiño, David, Francisco Gómez-García, ve Alejandro Marín-Serrano. "Subjective Well-Being and Aversion to Macroeconomic Losses: New Evidence." **Journal of Happiness Studies** 23, no. 2 2022: 359-375.
- Pindyck, R.S., ve D.L. Rubinfeld. **Microeconomics**. Pearson, 2017.
- Pollak, Robert A. "Interdependent preferences." **The American Economic Review** 66, no. 3 1976: 309-320.
- R., Just David. **Introduction to Behavioral Economics : Noneconomic Factors That Shape Economic Decisions**. Hoboken N.J: Wiley, 2014.
- Ruben, Ester, ve Devrim Dumludağ. **İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar**, (Ed.) Devrim Dumludağ, Özge Gökdemir, Levent Neyse ve Ester Ruben: İmge Kitabevi Yayınları, 2015.
- Samuelson, P.A., ve W.D. Nordhaus. **Economics**. McGraw-Hill Education, 2009.
- Samuelson, Paul A. "Lord Keynes and the general theory." **Econometrica, Journal of the Econometric Society** 1946: 187-200.

- Samuelson, William, ve Richard Zeckhauser. "Status quo bias in decision making." **Journal of risk and uncertainty** 1 1988: 7-59.
- Sanders, Shane. "A model of the relative income hypothesis." **The Journal of Economic Education** 41, no. 3 2010: 292-305.
- Schwartz, Barry, ve Barry Schwartz. "The paradox of choice: Why more is less." 2004.
- Schwarz, Norbert, ve Gerald L Clore. "Mood, misattribution, and judgments of well-being: Informative and directive functions of affective states." **Journal of personality and social psychology** 45, no. 3 1983: 513.
- Schyns, Peggy. "The relationship between income, changes in income and life-satisfaction in West Germany and the Russian Federation: relative, absolute, or a combination of both?". **Advances in quality of life theory and research** 2000: 83-109.
- Senik, Claudia. *Relativizing relative income*. DELTA (Ecole normale supérieure) (2004).
- . "When information dominates comparison: Learning from Russian subjective panel data." **Journal of Public Economics** 88, no. 9-10 2004: 2099-2123.
- Silver, Roxane Lee. **Coping with an undesirable life event: A study of early reactions to physical disability**. Northwestern University, 1982.
- Simon, Herbert A. "A Behavioral Model of Rational Choice." **The Quarterly Journal of Economics** 69, no. 1 1955: 99-118.
- . "Rationality as Process and as Product of Thought." **The American Economic Review** 68, no. 2 1978: 1-16.
- . "Rationality in Psychology and Economics." **The Journal of Business** 59, no. 4 1986: S209-S224.
- . "Theories of Decision-Making in Economics and Behavioral Science." **The American Economic Review** 49, no. 3 1959: 253-283.

- Smith, Vernon L. "Constructivist and Ecological Rationality in Economics." **The American Economic Review** 93, no. 3 2003: 465-508.
- . "Experimental Economics: Induced Value Theory." **The American Economic Review** 66, no. 2 1976: 274-279.
- . "Microeconomic Systems as an Experimental Science." **The American Economic Review** 72, no. 5 1982: 923-955.
- Stiglitz, Joseph E, Amartya Sen, ve Jean-Paul Fitoussi. "Report by the commission on the measurement of economic performance and social progress." Commission on the measurement of economic performance and social progress Paris, 2009.
- Stutzer, Alois. "The role of income aspirations in individual happiness." **Journal of Economic Behavior & Organization** 54, no. 1 2004: 89-109.
- Suh, Eunkook, Ed Diener, ve Frank Fujita. "Events and subjective well-being: only recent events matter." **Journal of personality and social psychology** 70, no. 5 1996: 1091.
- Sutherland, Stuart. **İrrasyonel**. Translated by Tevfik Uyar. 8th.Baskı: Domingo, 2018.
- Tauseef, Salauddin. "Can Money Buy Happiness? Subjective Wellbeing and Its Relationship with Income, Relative Income, Monetary and Non-monetary Poverty in Bangladesh." **Journal of Happiness Studies** 23, no. 3 2022: 1073-1098.
- Thaler, R.H. **Misbehaving: The Making of Behavioral Economics**. W. W. Norton, 2015.
- Thaler, Richard. "Toward a positive theory of consumer choice." **Journal of economic behavior & organization** 1, no. 1 1980: 39-60.
- Thoits, Peggy, ve Michael Hannan. "Income and psychological distress: The impact of an income-maintenance experiment." **Journal of Health and Social Behavior** 1979: 120-138.

- Tversky, Amos, ve Daniel Kahneman. "Loss aversion in riskless choice: A reference-dependent model." **The quarterly journal of economics** 106, no. 4 1991: 1039-1061.
- Urry, Heather L, Jack B Nitschke, Isa Dolski, Daren C Jackson, Kim M Dalton, Corrina J Mueller, Melissa A Rosenkranz, ve Diğerleri. "Making a life worth living: Neural correlates of well-being." **Psychological science** 15, no. 6 2004: 367-372.
- Van de Stadt, Huib, Arie Kapteyn, ve Sara Van de Geer. "The relativity of utility: Evidence from panel data." **The review of Economics and Statistics** 1985: 179-187.
- Varian, H. R. **Intermediate Microeconomics: A Modern Approach**. 9th.Baskı: W. W. Norton & Company, 2014.
- Veenhoven, Ruut, ve Devrim Dumludağ. "İktisat ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu muyuz?". **İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar**, (Ed.) Devrim Dumludağ, Özge Gökdemir, Levent Neyse ve Ester Ruben, 201-230: İmge Kitabevi Yayınları, 2015.
- Vendrik, Maarten CM, ve Geert B Woltjer. "Happiness and loss aversion: Is utility concave or convex in relative income?". **Journal of Public Economics** 91, no. 7-8 2007: 1423-1448.
- Viner, Jacob. "Bentham and J. S. Mill: The Utilitarian Background." **The American Economic Review** 39, no. 2 1949: 360-382.
- Warburton, Nigel. **Felsefenin kısa tarihi**. Çev. Güçlü Ateşoğlu. 5th.Baskı, 2016.
- Wilson, Timothy D, ve Daniel T Gilbert. "Affective forecasting." **Current Directions in Psychological Science** 14, no. 3 2005: 131.
- Wooldridge, J.M. **Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data, second edition**. MIT Press, 2010.
- . **Introductory Econometrics: A Modern Approach**. 6th.Baskı: Cengage Learning, 2015.

"World Values Survey." accessed 03.04.2023,
<https://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp>.

Wursten, Jesse. "XTISTEST: Stata module to perform Portmanteau test for panel serial correlation." 2022.

Yaman, Fırat, Patricia Cubí-Mollá, ve Sergiu Ungureanu. "Which Decision Theory Describes Life Satisfaction Best? Evidence from Annual Panel Data." **Journal of Happiness Studies** 2023: 1-24.

Yemişçigil, Ayşe, ve Paul Dolan. "'Mutluluk" nedir, nasıl ölçülür? Kalkınma literatüründe teorik ve metodolojik yaklaşımlar." **İktisatta davranışsal yaklaşımlar**, (Ed.) Devrim Dumludağ, Özge Gökdemir, Levent Neyse ve Ester Ruben: İmge Kitabevi Yayınları, 2015.

Yerdelen Tatoğlu, F. . **Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı**. 5th.Baskı, 2020